

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ»

Διπλωματική εργασία του σπουδαστή:

Ανδρέα Σπύρου

Θέμα:

*Μουσεία και Πολιτιστική Διπλωματία:
Ο διεθνής επικοινωνιακός αντίκτυπος των
εγκαταστάσεων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης*

Επιτροπή εποπτείας:

Επιβλέπων καθηγητής: Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης
Μέλη επιτροπής: Δάφνη Βουδούρη & Ανδρομάχη Γκαζή

ΜΕΤ
ΣΠΥ

ΑΘΗΝΑ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια απόπειρα προσέγγισης του μουσείου ως φορέα πολιτιστικής διπλωματίας, εξετάζοντας ως παράδειγμα το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, και συγκεκριμένα τον αντίκτυπο που είχε η τελετή των εγκαινίων του στα διεθνή ΜΜΕ. Το Μουσείο της Ακρόπολης προτιμήθηκε ως παράδειγμα καθώς πρόκειται για ένα εμβληματικό «μουσείο διεκδίκησης», άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα, ενός μνημείου με οικουμενική διάσταση και έντονη συμβολική αξία. Τα εγκαινία του νέου Μουσείου της Ακρόπολης ήταν ένα πολιτιστικό γεγονός διεθνούς εμβέλειας με εκτενέστατη κάλυψη από τα ξένα μέσα ενημέρωσης. Η περιορισμένη - αλλά συνήθως θετική για θέματα Πολιτισμού - «ορατότητα» της Ελλάδας στα διεθνή μέσα, ενισχύθηκε σημαντικά από τα εγκαινία του μουσείου. Η συγκεκριμένη μελέτη έχει ως σκοπό την αποτίμηση του αντίκτυπου που είχε το εν λόγω πολιτιστικό γεγονός στην εικόνα της Ελλάδας και τη διερεύνηση των θετικών επιδράσεων που ενδέχεται να έχουν τα μουσεία στο "brand name" και την ανταγωνιστική ταυτότητα μιας χώρας.

Λέξεις κλειδιά: Μουσείο Ακρόπολης, πολιτιστική διπλωματία, τελετή εγκαινίων, διεθνής εικόνα, κοινή γνώμη, εμβληματικά μουσεία, γλυπτά του Παρθενώνα, ελγίνεια μάρμαρα, σύμβολα κύρους, πολιτιστικός εθνικισμός, πολιτιστικός διεθνισμός, διεθνείς σχέσεις, δημόσια διπλωματία, ανταγωνιστική εμπορική ταυτότητα, επισκόπηση Τύπου, δημοσίευμα, ρεπορτάζ.

SUMMARY

This paper is an attempt to examine museums as agents of cultural diplomacy, using as an example the new Acropolis Museum and, more particularly, the impact of its opening on international media. The new flagship museum of Athens has been chosen as an example because it is linked to one of the most well-known controversial legal and ethical issues of cultural property: The missing sculptures of Parthenon, a world heritage monument with a very strong symbolic value for Greeks. The opening of the new Acropolis Museum proved to be a major cultural event with a colossal amount of media coverage all over the world. Despite its low visibility in the foreign media, Greece's culture has a globally positive media acceptance, which was boosted by the opening of the new Acropolis Museum. The purpose of this paper is to assess the impact of this cultural event on the image of Greece and to explore the potential benefits of museums for a country's brand name and competitive identity.

Keywords: Acropolis Museum, cultural diplomacy, opening ceremony, international image, public opinion, flagships, Parthenon sculptures, Elgin marbles, status symbols, cultural nationalism, cultural internationalism, international relations, public diplomacy, brand name, competitive identity, press review, article, report.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	σελ. 6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	
<i>Qualche pezzi di pietra...</i>	σελ. 8
<i>Σymβολα κώρους και στοιχεία εθνικής ταυτότητας</i>	σελ. 10
<i>Η οικονομική διασταση του ζητήματος</i>	σελ. 14
<i>Διεθνείς πρωτοβουλίες για την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα</i>	σελ. 16
<i>Το διεθνές νομικό πλαίσιο της διεκδίκησης</i>	σελ. 20
<i>Πολιτιστικός εθνικισμός ή πολιτιστικός διεθνισμός;</i>	σελ. 22
<i>Μουσείο και διεθνείς σχέσεις</i>	σελ. 25
<i>Εμβληματικά μουσεία</i>	σελ. 28
<i>Η τελετή εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης</i>	σελ. 30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ	
<i>Πολιτισμός και εξωτερική πολιτική</i>	σελ. 37
<i>Ο ρόλος της δημόσιας διπλωματίας</i>	σελ. 38
<i>Soft Power, Hard Power, Smart Power</i>	σελ. 41
<i>Nation Branding και «Ανταγωνιστική Ταυτότητα»</i>	σελ. 42
<i>Η εικόνα της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα</i>	σελ. 46
<i>Η ορατότητα της Ελλάδας στον διεθνή τύπο</i>	σελ. 49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΜΜΕ	
<i>Θεωρητικό πλαίσιο για την ανάλυση περιεχομένου</i>	σελ. 53
<i>Υλικό έρευνας και αρχικά συμπεράσματα</i>	σελ. 54
<i>Συνοπτική παρουσίαση δημοσιευμάτων και ρεπορτάζ ανά χώρα</i>	σελ. 58
<i>Συμπεράσματα και αξιολόγηση των δημοσιευμάτων</i>	σελ. 64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	σελ. 68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	σελ. 77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Α. Το ζήτημα των Γλυπτών του Παρθενώνα	
Β. Συνέντευξη Τύπου Υπουργού Πολιτισμού Α. Σαμαρά (20.05.2009)	
Γ. Εναρκτηριες ομιλίες τελετής εγκαινίων	
Δ. Απολογισμός για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης	
Ε. Συνέντευξη Μαρ. Ζακωνθινάκη, Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων ΓΓΕ-ΓΓΕ	
ΣΤ. Μουσείο της Ακρόπολης: Λογική και ευαισθησία	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια απόπειρα προσέγγισης του μουσείου ως φορέα πολιτιστικής διπλωματίας, εξετάζοντας ως παράδειγμα το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, και συγκεκριμένα τον αντίκτυπο που είχε η τελετή των εγκαινίων του στα διεθνή ΜΜΕ. Το Μουσείο της Ακρόπολης προτιμήθηκε ως παράδειγμα καθώς πρόκειται για ένα εμβληματικό «μουσείο διεκδίκησης», άρρηκτα συνδεδεμένο με τον Παρθενώνα, ένα μνημείο με οικουμενική διάσταση και έντονη σημειολογική εμβέλεια.

Η διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα από τους σημερινούς κατόχους τους με σκοπό την επανένωση όλων των μερών του μνημείου αποτελεί σήμερα έναν από τους κυριότερους και πλέον διακηρυγμένους σκοπούς του νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Η ρητορική των εγκαινίων, οι επίσημες τοποθετήσεις και ο ποικιλόμορφος δημοσιογραφικός σχολιασμός τους, καθώς και η υποδοχή που επέφύλαξαν στο νέο μουσείο τα διεθνή ΜΜΕ συντείνουν στην ταύτιση του με την εκστρατεία διεκδίκησης.¹

Ο επαναπατριsmός των γλυπτών του Παρθενώνα έχει αναδειχθεί σε κορυφαίο ζήτημα για την ελληνική πολιτιστική πολιτική και θεωρείται ως μία από τις σημαντικότερες και πιο πολυσυζητημένες διαμάχες σε όλο τον κόσμο όσον αφορά στη διακίνηση και την ιδιοκτησία αρχαιολογικών ευρημάτων και έργων τέχνης που χαρακτηρίζονται ως πολιτιστική κληρονομιά. Το γεγονός αυτό συντέλεσε επίσης στην επιλογή του συγκεκριμένου μουσείου ως παραδείγματος.

Ωστόσο, σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης δεν είναι να παρουσιάσει διεξοδικά το ζήτημα της απόσπασης των γλυπτών του Παρθενώνα από τον Λόρδο Έλγιν και της διεκδίκησης τους από το ελληνικό κράτος, αλλά να εξετάσει κατά πόσο αυτό συμβάλλει στη δημοφιλία του μουσείου και στη δημιουργία ενδιαφέροντος στο διεθνές κοινό.

Η εργασία διαρθρώνεται σε τρία κεφάλαια, το καθένα από τα οποία αποτελεί ομαδοποίηση των επιμέρους παραμέτρων που εξετάζονται στο πλαίσιο του θέματος «Μουσεία και Πολιτιστική Διπλωματία: Ο διεθνής επικοινωνιακός αντίκτυπος των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης». Οι ερευνητικές

---

¹ Πλάντζος, Δ. 2009, 14.

μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν τη βιβλιογραφική έρευνα, με σκοπό να διαμορφωθεί ένα όσο το δυνατό πιο πλήρες θεωρητικό υπόβαθρο, σε συνδυασμό με τη συλλογή δεδομένων και την ανάλυση περιεχομένου. Η συλλογή και επεξεργασία του υλικού (επισκοπήσεις Τύπου σχετικά το νέο Μουσείο της Ακρόπολης) αποσκοπεί στην αναγνώριση και αξιολόγηση των θεματικών ενοτήτων που περιλαμβάνει η κάλυψη των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης από τα διεθνή ΜΜΕ και στην ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη διεθνή εικόνα του μουσείου και, κατ'επέκταση, της Ελλάδας.

Βασικές παράμετροι του πρώτου κεφαλαίου της εργασίας είναι το ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης και η διεθνής διάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετά από μια σύντομη περιγραφή του ιστορικού της αφαίρεσης των γλυπτών από τον λόρδο Έλγιν, γίνεται αναφορά στη συμβολική διάσταση των αρχαιοτήτων και τις αισθητήριες ποιότητες που φέρουν για το συλλογικό φαντασιακό. Επίσης, εξετάζονται η οικουμενική διάσταση του ζητήματος των γλυπτών του Παρθενώνα, οι διεθνείς πρωτοβουλίες για την επανένωσή τους και το διεθνές νομικό πλαίσιο για τη διεκδίκησή τους. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στη διαμάχη μεταξύ «πολιτιστικού διεθνισμού» και «πολιτιστικού εθνικισμού», στον συσχετισμό μουσείου-διεθνών σχέσεων και στα εμβληματικά μουσεία για να καταλήξουμε στο Μουσείο της Ακρόπολης και την τελετή εγκαινίων του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επισημαίνεται ο ρόλος της πολιτιστικής και δημόσιας διπλωματίας για την κατασκευή και διαχείριση της εικόνας των κρατών και επιχειρείται η διασάφηση εννοιών όπως *smart power*, *nation branding* και *ανταγωνιστική ταυτότητα* σε συνάρτηση με την εικόνα της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα και την ορατότητά της στον διεθνή Τύπο.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η παρουσία του Μουσείου της Ακρόπολης στα διεθνή ΜΜΕ με αφορμή την τελετή εγκαινίων του τον Ιούνιο του 2009. Αρχικά, για την πληρέστερη κατανόηση της ερευνητικής προσέγγισης, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της μεθόδου που εφαρμόζεται (ανάλυση περιεχομένου), περιγράφεται το υλικό της έρευνας και γίνονται κάποιες αρχικές διαπιστώσεις όσον αφορά στην κατανομή των δημοσιευμάτων. Ακολουθεί

συνοπτική παρουσίαση και αξιολόγηση των δημοσιευμάτων ανά χώρα και στη συνέχεια διατυπώνονται τα τελικά συμπεράσματα της έρευνας.

Στο τέλος της εργασίας, διατυπώνονται συμπεράσματα σχετικά με τις υπό εξέταση παραμέτρους, γίνεται αποτίμηση της επικοινωνιακής παρουσίας του νέου μουσείου της Ακρόπολης και διατυπώνονται προτάσεις για την αξιοποίηση των ελληνικών μουσείων και, γενικότερα, για την αποτελεσματικότητα της ελληνικής πολιτιστικής διπλωματίας.

Στα παραρτήματα που ακολουθούν, παρατίθεται υλικό σχετικά με το ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα (γλυπτά που λείπουν, επίσημη θέση βρετανικού Μουσείου, δημοσκοπήσεις βρετανικής κοινής γνώμης, ενέργειες ελλήνων πολιτικών στο πλαίσιο της διεκδίκησης και παραδείγματα διεθνών πρωτοβουλιών για την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα), την προετοιμασία για τα εγκαίνια (συνέντευξη Τύπου ΥΠΠΟ) και την τελετή εγκαινίων του μουσείου (εναρκτήριες ομιλίες). Επίσης, για μια πληρέστερη αποτίμηση της συμβολής του Μουσείου της Ακρόπολης στην προβολή της Ελλάδας στα διεθνή ΜΜΕ, αλλά και για την ανάδειξη ορισμένων προοπτικών αξιοποίησης του πολιτισμικού πλούτου της χώρας μας, παρατίθενται τα εξής: συνέντευξη Τύπου ΥΠΠΟ και Γενικού Γραμματέα Ενημέρωσης μετά τα εγκαίνια, απόσπασμα από τον ετήσιο απολογισμό του μουσείου, πίνακας αιτημάτων κινηματογράφησης από ξένα ΜΜΕ και συνέντευξη με τη Διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης. Το τελευταίο παράρτημα περιλαμβάνει ένα άρθρο γνώμης του καθηγητή αρχαιολογίας Δ. Πλάντζου για την υποδοχή του νέου Μουσείου της Ακρόπολης και δύο ποιήματα από διαφορετικές εποχές για το ίδιο ζήτημα, σε μια προσπάθεια να υποδείξουμε ότι η λογική και η ευαισθησία είναι οι αλληλοσυμπληρούμενες παράμετροι που απαιτούνται για την προσέγγιση του εν λόγω μουσείου.

Ευχαριστήριο σημείωμα

Εκτός από τη βιβλιογραφία, η παρούσα μελέτη βασίζεται σε εκτενή έρευνα, η οποία ήταν αναγκαία για την ανάλυση περιεχομένου ξένων δημοσιευμάτων και θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμβολή πολλών συναδέλφων μου, Γραμματέων και Συμβούλων Επικοινωνίας, τους οποίους και θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, με ιδιαίτερη μνεία στη Διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης - Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας, Μαρίνα Ζακυνθινάκη για την αμέριστη υλοστήριξη, τις χρήσιμες συμβουλές και τον χρόνο που αφιέρωσε για την παραχώρηση της συνέντευξης.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους καθηγητές και τις καθηγήτριες του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού προγράμματος με αντικείμενο την «Πολιτιστική Διαχείριση», και ιδιαίτερα στον επιβλέποντα καθηγητή της εν λόγω διπλωματικής εργασίας, κ. Χ. Γιαλλουρίδη, για τις πολύτιμες κατευθύνσεις που μου έδωσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΤΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Qualque pezzi di pietra...

Στο διάστημα από το 1801 έως το 1804, ο Λόρδος Έλγιν, πρεσβευτής της Αγγλίας στην Οθωμανική Πύλη (1799-1804), εκμεταλλευόμενος τη θέση του και την επιρροή που ασκούσε η αγγλική πολιτική στην τουρκική κυβέρνηση,² κατάφερε να αφαιρέσει τμήματα του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα, χρησιμοποιώντας με έντεχνο τρόπο ένα φιρμάνι – του οποίου η ύπαρξη και το περιεχόμενο αμφισβητούνται – που εκδόθηκε από τον Καϊμακάμ Πασά, τούρκο αξιωματούχο που αντικαθιστούσε εκείνη την εποχή τον Μέγα Βεζύρη στην Κωνσταντινούπολη.³

Με αυτό το φιρμάνι,⁴ που του επέτρεπε να πάρει από την Ακρόπολη «μερικά – ή οποιαδήποτε; – κομμάτια πέτρας με επιγραφές και γλυπτά» (*qualque pezzi di pietra con iscrizioni e figure*, όπως έγραφε η ιταλική μετάφραση του τουρκικού εγγράφου),⁵ και δωροδοκώντας τις τοπικές τουρκικές αρχές των Αθηνών, ο Έλγιν ολοκλήρωσε το έργο που είχε αρχίσει τον Αύγουστο του 1800 με ειδικό συνεργείο, το οποίο αρχικά εκτελούσε μόνο απεικονίσεις, καταμετρήσεις και αρχιτεκτονικά σχέδια των μνημείων της Ακρόπολης.⁶

Στην επιχείρηση αυτή, χειρότερο και από την αρπαγή των γλυπτών ήταν η καταστροφή πολλών αγαλμάτων κατά την απόσπασή τους από τα μνημεία, καθώς και πολλών άλλων αρχιτεκτονικών πλαισίων, στην προσπάθεια των εργατών να αποσπασουν τις πλάκες της ζωφόρου και τις μετόπες, με τις πρωτόγονες μεθόδους που χρησιμοποιούσαν. Τα δε γλυπτά που απέσπασε ο Έλγιν υπέστησαν φθορές, όχι μόνο κατά την αφαίρεσή τους από το μνημείο,

---

² Οι Άγγλοι είχαν προσφέρει στρατιωτική βοήθεια στους Τούρκους στον πόλεμο εναντίον των Γάλλων στην Αίγυπτο.

³ Κόρκα Έ., Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών ΥΠΠΟ, Νέα στοιχεία για την αρπαγή των γλυπτών του Παρθενώνα, ιστοσελίδα Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη: http://www.melinamercourifoundation.org.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=125&lang=el

⁴ Το συγκεκριμένο φιρμάνι παρείχε την άδεια στα μέλη του συνεργείου να στήνουν ικριώματα γύρω από τον Ναό των Ειδώλων, όπως αποκαλούσαν τον Παρθενώνα, να κατασκευάζουν εκμαγεία, να καταμετρούν τα κτίρια και να κάνουν ανασκαφές για ανεύρεση επιγραφών. Επίσης, περιλάμβανε εντολή της Πύλης να μην ενοχληθούν τα μέλη του συνεργείου, να μην αναμειχθεί κανείς με τα ικριώματα και τα εργαλεία ούτε να εμποδίσει τα μέλη να πάρουν «μερικά κομμάτια πέτρας με επιγραφές και γλυπτά».

⁵ Το φιρμάνι, όπως αυτό εκδόθηκε στα τουρκικά, δεν βρέθηκε ως σήμερα, παρά τις έρευνες ειδικών στα τουρκικά αρχεία. Μια μετάφραση του στα ιταλικά, την οποία είχε κάνει ο διερμηνέας της Αγγλικής Πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη Πισανί, βρέθηκε στο αρχείο του Φ. Χαντ, ιερέα της Πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη κατά την περίοδο που προϊστάτο αυτής ο Έλγιν. Από αυτό το ιταλικό κείμενο έγινε η μετάφραση του φιρμανιού στα αγγλικά, την οποία έδωσε ο Χαντ στην Ειδική Εξεταστική Επιτροπή, που είχε συστήσει η αγγλική Βουλή για την αγορά των «Ελγινείων», όταν ο ίδιος κλήθηκε ως μάρτυρας.

⁶ Κεφαλληνάιου, Ε. 2003, 9-12.

αλλά και κατά τη μεταφορά τους⁷ με πλοία από λιμάνι σε λιμάνι και στη συνέχεια από αποθήκη σε αποθήκη στην Αγγλία.⁸

Από τους 97 σωζόμενους λίθους της ζωφόρου του Παρθενώνα, οι 56 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 40 στην Αθήνα. Από τις 64 σωζόμενες μετόπες, οι 48 βρίσκονται στην Αθήνα και οι 15 στο Λονδίνο. Από τις 28 σωζόμενες μορφές των αετωμάτων, οι 19 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 9 στην Αθήνα.⁹

Το 1816, πριν από την τελική απόφαση της αγγλικής κυβέρνησης για την αγορά της συλλογής των γλυπτών του Παρθενώνα και τη μεταφορά τους στο Βρετανικό Μουσείο, είχε ανατεθεί σε ειδική Εξεταστική Επιτροπή να μελετήσει τα στοιχεία της υπόθεσης και τα πορίσματά της τέθηκαν υπόψη του Βρετανικού Κοινοβουλίου. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας στη Βουλή των Κοινοτήτων, υπήρξε σκεπτικισμός¹⁰ και ορισμένα μέλη του Κοινοβουλίου κατέκριναν τις ενέργειες του Έλγιν, έγινε λόγος για κατάχρηση εξουσίας καθώς και για τις νομικές και γλωσσικές αντιφάσεις που υπήρχαν στο φερμάνι. Παρόλα αυτά, αποφασίστηκε, με ψήφους 82 υπέρ και 30 κατά, η αγορά των αρχαιοτήτων από το αγγλικό κράτος αντί του ποσού των £ 35.000.¹¹

---

⁷ Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το ναυάγιο του «Μέντορα», ενός από τα πλοία που μετέφερε τα γλυπτά, το οποίο βούλιαξε στα ανοιχτά των Κυθήρων. Έως ότου ανασυρθούν όλα τα κομμάτια από τον βυθό χρειάστηκαν δυο χρόνια και όσα από αυτά έβγαιναν στην επιφάνεια έπρεπε να παραμείνουν στην παραλία καλυμμένα με άμμο, φύκια και πέτρες (βλ. Κόρκα Ε., ιστοσελίδα Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη).

⁸ Κόρκα Ε., Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών ΥΠΠΟ, Νέα στοιχεία για την αρπαγή των γλυπτών του Παρθενώνα, ιστοσελίδα Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη: http://www.melinamercourifoundation.org.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=125&lang=el

⁹ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Παράρτημα Α, *Τα γλυπτά που λείπουν*.

¹⁰ Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη συζήτηση αυτή κατατέθηκε από τον Χιου Χάμερσλυ, μέλος του Κοινοβουλίου, τροπολογία, η οποία θα θεωρείται η πρώτη καταγεγραμμένη πρόταση επιστροφής των αρχαίων. Με αυτήν ο Χάμερσλυ ζητούσε να γνωστοποιηθεί ότι «η Μεγάλη Βρετανία κρατεί αυτά τα μάρμαρα ως παρακαταθήκη μέχρις ότου της ζητηθούν από τους τωρινούς ή οποιουδήποτε μελλοντικούς κυρίους της Πόλης των Αθηνών. Και ότι μετά από ένα τέτοιο αίτημα αναλαμβάνει, χωρίς διατυπώσεις ή διαπραγματεύσεις, να τα επαναποθετήσει, όσο είναι δυνατόν, στα μέρη από όπου είχαν αφαιρεθεί και ότι στο μεταξύ θα φυλάσσονται προσεχτικά στο Βρετανικό Μουσείο». Η τροπολογία αυτή καταψηφίστηκε (βλ. Κεφαλληνάου, Ε. 2003).

¹¹ «ΟΔΥΣΣΕΥΣ» (ιστοσελίδα Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού), Η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, Το ιστορικό της αφαίρεσης: <http://odysseus.culture.gr/a/1/12/ga125.html>

Σύμβολα κύρους και στοιχεία εθνικής ταυτότητας

Τα αντικείμενα, είτε αποτελούν εκθέματα σε μουσείο είτε όχι, δεν υπάρχουν από μόνα τους και δεν αντικατοπτρίζουν μια συγκεκριμένη, «αντικειμενική» έννοια. Ο τρόπος που τα αντιλαμβανόμαστε, η σημασιοδότησή τους, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εμπειρία μας και από το πλαίσιο μέσα στο οποίο τα τοποθετούμε. Αντιστοίχως, δεν θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι οι ιδέες είναι ανεξάρτητες από τα αντικείμενα, ιδιαίτερα στον χώρο του μουσείου.

Σε κάθε περίπτωση, η αλληλεξάρτηση ιδεών και αντικειμένων στον χώρο του μουσείου είναι ισχυρή και δεν θα πρέπει να θεωρείται δευτερευούσης σημασίας. Ο κοινωφελής χαρακτήρας του μουσείου, η έννοια του μουσείου ως δημόσιου αγαθού, αναδεικνύεται μέσα από τις ιδέες με τις οποίες είναι επενδεδυμένα τα εκθέματα. Επιπλέον, ο πληροφοριακός και ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας του μουσείου, αλλά και η δυνατότητα - ή το καθήκον - άσκησης επιρροής στο μουσειακό κοινό συνδέονται άμεσα με τις ιδέες. Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, ότι τα μουσεία έχουν αποτελέσει κατά καιρούς σύμβολα κύρους και έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση εθνικών ταυτοτήτων.

Η ιδεολογική χρήση των εκθεμάτων είναι μια πρακτική που, διαπιστωμένα, κάνει την εμφάνισή της στη Δυτική Ευρώπη από τον 15^ο αιώνα, όταν χτίστηκε το μέγαρο στο οποίο κατοικούσε η οικογένεια των Μεδίκων στη Φλωρεντία. Το Παλάτσο Μέντιτσι - Ρικάρντι, σύμβολο κύρους της οικογένειας των Μεδίκων, θεωρείται ότι σηματοδοτεί τις απαρχές των «μουσείων» και των συλλογών έργων τέχνης στην Ευρώπη. Η ανοικοδόμησή του αποτελούσε μέρος ενός γενικότερου σχεδίου που επεδίωκε να υπογραμμίσει την κυρίαρχη θέση που είχε εξασφαλίσει η πιο ισχυρή οικογένεια εμπόρων στη Φλωρεντία. Επρόκειτο λοιπόν για μια κίνηση μείζονος πολιτικής σημασίας, αλλά και για μια νέα μορφή εξουσίας.¹²

Το Παλάτσο Μέντιτσι - Ρικάρντι, η διαρρυθμισή του και τα έργα τέχνης που φιλοξενούσε εξυπηρετούσαν την «αφήγηση» του ηγεμόνα (διαδοχικά, του Κόζιμο, του Πιέρο και του Λορέντσο των Μεδίκων), ο οποίος βρισκόταν στην κορυφή μιας ιεραρχικής δομής. Το 1494, όταν τα γαλλικά στρατεύματα εισέβαλαν στη Φλωρεντία και οι Μεδικοί εκδιώχθηκαν από την πόλη, η

¹² Hooper - Greenhill E. 2006, 33-34.

«αφήγηση» αυτού του είδους διακόπηκε απότομα. Τα έργα των συλλογών που είχαν παραμείνει στο μέγαρο (επειδή οι Μεδικοί είχαν πάρει κάποια άλλα μαζί τους), μετακινήθηκαν, αναδιοργανώθηκαν και αναδιαρθρώθηκαν προκειμένου να αναδείξουν μια νέα «αφήγηση», ικανή να νομιμοποιήσει νέες σχέσεις εξουσίας.¹³

Με παρόμοιο σκεπτικό, από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, η ιδεολογική χρήση των αρχαιοτήτων φαίνεται ότι αποτελεί ιδιαίτερα δημοφιλή πρακτική στα «πολιτισμένα» κράτη της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, οι πολιτικοί και οι ηγεμόνες της φωτισμένης Ευρώπης θεωρούν ότι έχουν όχι μόνο το δικαίωμα, αλλά και την υποχρέωση να μεταφέρουν στον δικό τους «πολιτισμένο» κόσμο, στις μητροπόλεις τους, κορυφαία έργα που αποτελούν παγκόσμια κληρονομιά, η οποία όμως καταξιώνεται μόνο από τους συγκεκριμένους συνεχιστές του πολιτισμού. Όπως επισημαίνει ο καθηγητής αρχαιολογίας Ν. Φαράκλας, *«με την απόκτηση έργων που θεωρούνται παλαιότερες κορυφαίες υλικές εκφράσεις του ενός αδιαίρετου πολιτισμού, δικαιώνουν στα μάτια τους, στα μάτια των υπηκόων τους και σε εκείνα των αντιπάλων τους το κατακτημένο δικαίωμα να είναι συνεχιστές, ρυθμιστές, ιδιοκτήτες του πολιτισμού, δηλαδή του κόσμου. Με αυτόν τον τρόπο, οι κοινωνίες τους συσπειρώνονται και ανταγωνίζονται η μία την άλλη, οικοδομώντας η κάθε μια το πρόσωπό της, την ταυτότητά της, με όρους διάκρισης και υπεροχής»*.¹⁴

Η ελληνική αρχαιότητα, που αποτελούσε σημείο αναφοράς ήδη από την Αναγέννηση, κατείχε κεντρική θέση στη Δυτική Ευρώπη του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα, την εποχή του Διαφωτισμού και μετέπειτα του Ρομαντισμού,¹⁵ και αξιοποιήθηκε από τα ευρωπαϊκά κράτη για τη συγκρότηση εθνικής ταυτότητας και την κατασκευή της εθνικής τους ενότητας και υπόστασης. Με τους ίδιους όρους, χρησιμοποιήθηκε από τους Νεοέλληνες για τη δημιουργία ενός κοινού, συνεκτικού ιδεολογήματος και για τη σύσταση του κράτους τους. Όπως οι Ευρωπαίοι θεώρησαν τους εαυτούς τους συνεχιστές και επομένως νόμιμους ιδιοκτήτες των έργων του αρχαίου πολιτισμού, γεγονός που νομιμοποίησε κάθε τρόπο για την απόκτηση αυτών, αντίστοιχα και οι Έλληνες άρχισαν να θεωρούν τους εαυτούς τους νόμιμους ιδιοκτήτες κληρονομικώ δικαίωματι αυτών των

¹³ Hooper - Greenhill E. 2006, 188.

¹⁴ Φαράκλας Ν., 20.10.1996, 29.

¹⁵ Βουδούρη, Δ. 2003, 7.

έργων και συνεχιστές του αρχαίου πολιτισμού που τα γέννησε. Έτσι, η εθνική συνείδηση οικοδομήθηκε πάνω στις αρχές της φυλετικής συνέχειας, της υπεροχής και του κληρονομικού δικαιώματος. Το νεοελληνικό εθνικό κράτος άντλησε τη νομιμοποίησή του από την άμεση σχέση με την αρχαία Ελλάδα, ορατές και απτές μαρτυρίες της οποίας αποτελούν και τα αρχαία μνημεία.¹⁶ Το συγκεκριμένο ιδεολόγημα μπορεί να συσσώρευσε κάποια δεινά, αλλά αποτέλεσε κινητήρια δύναμη με σημαντικότερα αποτελέσματα, τόσο στο εσωτερικό του νεοσύστατου ελληνικού κράτους όσο και στις σχέσεις του με άλλα κράτη.¹⁷

Από τα πρώτα βήματα του ελεύθερου Βασιλείου της Ελλάδος τον 19^ο αιώνα, η ελληνική αρχαιολογία ανέλαβε να στοιχειοθετήσει τον κυρίαρχο εθνικό λόγο περί αρχαιότητας.¹⁸ Πίσω από το επιχείρημα της αποκάλυψης και διάσωσης των αρχαιοτήτων διαγραφόταν η στρατηγική των ιθυνόντων που αποσκοπούσε στη σύνδεση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους και των Νεοελλήνων με την κλασική ελληνική αρχαιότητα, της οποίας ήταν οι κατ'ευθείαν απόγονοι και συνεχιστές, και την υπεράσπιση του νέου έθνους και κράτους από εκείνους που το υπέβλεπαν.¹⁹

Η κατασκευή της «ελληνικής ετεροτοπίας²⁰», εμπνευσμένη από τον βαυαρικό νεοκλασικισμό, ήταν μια μακροχρόνια διαδικασία κατά την οποία οι έλληνες αρχαιολόγοι εργάστηκαν για την «εκκαθάριση» των – κυρίως κλασικής προέλευσης – εθνικών μνημείων, με σκοπό να τονίσουν «τον εθνικό, εμβληματικό χαρακτήρα που χρειάζονταν οι Έλληνες για τη συγκρότηση της εθνικής τους ταυτότητας».²¹ Η εκστρατεία «εκκαθάρισης» ξεκίνησε, όπως ήταν φυσικό, από την Ακρόπολη των Αθηνών, η οποία έπρεπε να αναστηλωθεί παραπέμποντας στις ένδοξες ημέρες της.²²

¹⁶ Βουδούρη, Δ. 2003, 8.

¹⁷ Φαράκλας Ν., 20.10.1996, 30-31.

¹⁸ Πλάντζος, Δ. 2008, 97.

¹⁹ Πετράκος, Β. 1987, 17.

²⁰ Ο συγκεκριμένος όρος παραπέμπει στην ανάγνωση του νεο-ελληνικού τοπίου ως φουκοϊκής ετεροτοπίας: Τον 19^ο αιώνα, οι έλληνες αρχαιολόγοι, εκτός από την ανασύνθεση του ελληνικού τοπίου, ανέλαβαν και τη δημιουργία του ελληνικού *ιδεολογικού τόπου*, μιας *ετεροτοπίας*, όπως την ορίζει ο Μισέλ Φουκώ. Ως ετεροτοπία χαρακτηρίζεται –μεταξύ άλλων– η φυσική αναπαράσταση μιας ουτοπίας, ένα επινοημένος τόπος που λειτουργεί σαν «αντί-θέση» και συνδέεται με τον πραγματικό χώρο στο πλαίσιο ενός θεσμού, μιας ιδεολογίας, ή ακόμη και εντός της ίδιας της κοινωνίας. Σύμφωνα με τον Φουκώ, η ετεροτοπία αποτελεί σταθερά κάθε ανθρώπινης ομάδας και, κατά πάσα πιθανότητα, δεν υπάρχει καμία κουλτούρα στον κόσμο που να μην δημιουργεί ετεροτοπίες (βλ. Plantzos, D. 2008, 14 και Foucault, M. 1986, 24).

²¹ Βαλαβάνης, 2007, 13.

²² Plantzos, D. 2008, 15.

Όπως επισημαίνει ο καθηγητής κλασικής αρχαιολογίας, κ. Δ. Πλάντζος, «η πολιτισμική επαφή με το κλασικό παρελθόν, εμπειρία βιωματική, θεμελιωμένη στο γερμανικό ρομαντισμό και στις περί «εθνικής ψυχής» αντιλήψεις των επιφανέστερων εκπροσώπων του, απέκτησε τον 20ο αιώνα έναν έντονα αισθητιστικό χαρακτήρα μέσα από την «ανακάλυψη» της ιθαγένειας του ελληνικού τοπίου και της μεταφυσικής του συνάφειας με τον ελληνικό πολιτισμό (διεργασίες που επίσης ανάγονται στη ρομαντική ιδεολογία)». ²³

Η διεκδίκηση της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα αποτελεί κορυφαίο ζήτημα της ελληνικής πολιτικής στον χώρο του πολιτισμού και μόνιμη πηγή συγκινησιακής φόρτισης για την ελληνική κοινωνία, η οποία, σύμφωνα με τον καθηγητή αρχαιολογίας κ. Γ. Χαμηλάκη, εμφανίζεται να έχει καταληφθεί από μια ακατανίκητη «νοσταλγία για το όλον». ²⁴ Τα αποσπασμένα μέλη του μνημείου αντιμετωπίζονται ως «μέλη του εθνικού σώματος», αποκομμένα από τον εθνικό κορμό. ²⁵ Σε αυτό το πλαίσιο, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι η έντονη διεκδίκησή τους αποσκοπεί - μεταξύ άλλων - στην εθνική κατίσχυση (έναντι των αποικιοκρατικών διαθέσεων της Δύσης, τότε και τώρα) και, εν τέλει, στην εθνική ολοκλήρωση. ²⁶

Ως εκ τούτου, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, που αναπόφευκτα συνδέεται με τη διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα, αναλαμβάνει έναν πολιτικό ρόλο, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ο οποίος αιτιολογεί το επιστημονικό αλλά και το εκθεσιολογικό του πρόταγμα. Προφανώς, λοιπόν, δεν είναι τυχαία η - διαπιστωμένη - πρωτοκαθεδρία του κλασικού ²⁷ ούτε και η πρόταξη του αισθητικού βιώματος ²⁸. Εξάλλου, η θριαμβευτική υποδοχή που του

²³ Πλάντζος, Δ. 2008, 97.

²⁴ Σύμφωνα με τη δήλωση της Μελίνας Μερκούρη το 1982, στη Διεθνή Διάσκεψη της UNESCO στο Μεξικό: «Ζητούμε την αποκατάσταση ενός μοναδικού μνημείου, ξεχωριστού συμβόλου ενός πολιτισμού. Και πιστεύω ότι ήρθε ο καιρός αυτά τα Μάρμαρα να γυρίσουν πίσω, στον γαλάζιο ουρανό της Αττικής, στο φυσικό τους χώρο, εκεί που αποτελούν δομικό και λειτουργικό μέρος ενός μοναδικού συνόλου...».

²⁵ Hamilakis, Y. 2007, 32.

²⁶ Βλ. Παράρτημα ΣΤ, Πλάντζος, Δ. 2009, «Η Κιβωτός και το Έθνος: Ένα σχόλιο για την υποδοχή του νέου Μουσείου Ακροπόλεως», *Σύγχρονα Θέματα*, 106, 14-18

²⁷ Όπως παρατηρεί ο καθηγητής αρχαιολογίας Δ. Πλάντζος, «ο δημιουργός του μουσείου εργάστηκε βάσει συγκεκριμένων αξιωματικών παραδοχών, οι οποίες καθορίζονται από τις εξής αρχές: α) Η αρχή του «οπτικού διαλόγου» με την Ακρόπολη, β) Η αρχή του «φυσικού αττικού φωτός», γ) Η αρχή του «δάσους γλυπτών» και δ) Η πρωτοκαθεδρία του κλασικού». (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Παράρτημα ΣΤ, Πλάντζος, Δ. 2009, σελ. 15-16).

²⁸ «Σε ό,τι αφορά την ουσία της μουσειολογικής πρότασης, με κέντρισε πολύ η πρόταξη του **αισθητικού βιώματος** έναντι ενός - βαρετού σε κάθε περίπτωση - διδακτισμού...» δηλώνει στην

επιφυλάχτηκε υποδεικνύει ότι ένα τέτοιο μουσείο επιθυμούσε η ελληνική κοινωνία. Ένα επιστημονικό τεκμήριο ενός «χρυσού αιώνα» της ελληνικής ιστορίας, ο οποίος όμως διαστέλλεται για να εκπροσωπήσει, μεταφυσικά, το πλήρες εύρος της ελληνικής παρουσίας στην ιστορία της ανθρωπότητας.²⁹ Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Κ. Καραμανλή στην ομιλία του στα εγκαίνια του μουσείου: «*Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι προϊόν συνένωσης προσπαθειών. Είναι σύμβολο αυτοπεποίθησης. Είναι άλλη μία απόδειξη ότι ο Πολιτισμός και η Ιστορία ενώνουν την ελληνική κοινωνία, ως αστείρευτη πηγή έμπνευσης για το μέλλον*».³⁰

Η οικουμενική διάσταση του ζητήματος

Τα επιχειρήματα για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα συνδέονται ολοένα και περισσότερο με την έννοια της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και με το θέμα της αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής ακεραιότητας του μνημείου. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην γενικότερη τάση να αντικατασταθεί η έννοια της «πολιτιστικής ιδιοκτησίας» από αυτήν της «πολιτιστικής κληρονομιάς»,³¹ η οποία αναγνωρίζει ότι δεν είναι δυνατό να υπάρξουν ιδιοκτησιακά δικαιώματα επί θησαυρών ύψιστης πολιτισμικής σημασίας, αλλά απλώς κληρονομική μεταβίβαση του δικαιώματος ενός λαού να προστατεύει και να φυλάσσει θησαυρούς επί ονόματι όλης της ανθρωπότητας.³²

Με αφορμή το μνημόνιο³³ που εστάλη από την Ελληνική στη Βρετανική Κυβέρνηση τον Ιούνιο του 1997, ο τότε Υπουργός Πολιτισμού Ευ. Βενιζέλος αναφέρει: «*Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα δεν είναι αυτοτελή έργα. Είναι αναπόσπαστα εκ γενετής στοιχεία του Μνημείου του Παρθενώνα, του μείζονος και συμβολικού μνημείου του δυτικού πολιτισμού. Ορισμένα δε από τα στοιχεία αυτά είναι αναγκαία όχι μόνο για την αισθητική, αλλά και για τη στατική επάρκεια του Μνημείου, όπως δείχνουν οι εργασίες αναστήλωσης. Το αίτημα για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα δεν τίθεται ουσιαστικά από την Ελληνική Κυβέρνηση στο όνομα του Ελληνικού Έθνους ή της*

Κατερίνα Ανέστη η διευθύντρια του ΕΜΣΤ Άννα Καφέτση («Το μεγάλο μουσείο της «μικρής» μας πόλης», LIFO, 26.2.2009, <http://www.lifo.gr/mag/features/1243>).

²⁹ Πλάντζος, Δ. 2009, 16.

³⁰ Βλ. Παράρτημα Γ, *Εναρκτήριες ομιλίες τελετής εγκαινίων*.

³¹ Protz, L. and O'Keefe, P. 1992, 307.

³² Κόρκα, Ε. και Συρίγος, Α. 2004, 276.

³³ Βλ. Παράρτημα Α, *Μνημόνιο Υπουργού Πολιτισμού Ευ. Βενιζέλου (30.06.1997)*.

Ελληνικής Ιστορίας. Τίθεται στο όνομα της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και με τη φωνή του ίδιου του ακρωτηριασμένου μνημείου που αξιώνει την επιστροφή των Μαρμάρων του».³⁴

Στο ίδιο πνεύμα ήταν και η δήλωση του Κ. Καραμανλή σε συνέντευξή του στην Απογευματινή της Κυριακής τον Ιούνιο του 2004: «Η επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα είναι δίκαιο αίτημα όλων των Ελλήνων. Είναι ένα αίτημα όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως εθνικότητας, που οραματίζονται την επανένωση ενός ακρωτηριασμένου μνημείου παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς».³⁵ Η οικουμενικότητα του μνημείου, και κατ'επέκταση του μουσείου, επισημάνθηκε και στον χαιρετισμό του στα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης: «Γιορτάζουμε μαζί ένα Παγκόσμιο Πολιτιστικό γεγονός (...) το Μουσείο της Ακρόπολης είναι έργο όλων των Ελλήνων, για ολόκληρο τον κόσμο. Είναι κτήμα του Οικουμενικού Πολιτισμού». Επίσης, στη συνέχεια της ομιλίας του, συνέδεσε την οικουμενική διάσταση των συμβολισμών του μνημείου με την ανάγκη επανένωσης των γλυπτών: «Στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης όλος ο Κόσμος βλέπει τη μορφή που παίρνουν πανανθρώπινα και αιώνια ιδανικά. Στο Μουσείο της Ακρόπολης, όλος ο Κόσμος μπορεί τώρα να διαπιστώνει ότι αυτές οι μορφές, αυτά τα ιδανικά, μπορούν να επανενωθούν και να ανακτήσουν την ακτινοβολία τους».³⁶

Αντίστοιχα, στον χαιρετισμό του στην τελετή εγκαινίων, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κ. Παπούλιας, ανέφερε ότι «τα μηνύματα και οι συμβολισμοί του ιερού βράχου της Ακροπόλεως ανήκουν σε ολόκληρη την ανθρωπότητα». Στην οικουμενική διάσταση του μνημείου αναφέρθηκαν επίσης ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο, και ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO, Κοϊχίρο Ματσούρα, οι οποίοι παρευρέθηκαν στα εγκαίνια του μουσείου και απεύθυναν χαιρετισμό. Συγκεκριμένα, ο κ. Μπαρόζο είπε ότι «η Ακρόπολη των Αθηνών και τα μνημεία της είναι παγκόσμια σύμβολα του κλασικού πνεύματος, και γενικότερα του πολιτισμού, τα οποία αποτελούν το σημαντικότερο αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό σύμπλεγμα που κληροδότησε η Ελληνική Αρχαιότητα στον κόσμο», ενώ ο κ. Ματσούρα αναφέρθηκε στην οικουμενική αξία της Ακρόπολης και του νέου

³⁴ «Η Επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα», Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με το Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη, 1997.

³⁵ Ιστοσελίδα Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού: <http://www.yppo.gr/4/marm/mindex1.jsp>

³⁶ Βλ. Παράρτημα Γ, *Εναρκτήριες ομιλίες τελετής εγκαινίων*.

Μουσείου της, δηλώνοντας ότι η UNESCO πρόκειται να συμβάλλει στη εξεύρεση μιας αμοιβαία αποδεκτής λύσης για το ζήτημα των Μαρμάρων του Παρθενώνα.³⁷

Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί ότι οι δημοσκοπήσεις που διενεργούνται τα τελευταία 15 χρόνια στο Ηνωμένο Βασίλειο, δείχνουν ότι η πλειονότητα της βρετανικής κοινής γνώμης τάσσεται υπέρ της επιστροφής των γλυπτών.³⁸ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσφατη δημοσκόπηση (Ιούνιος του 2009) στην ιστοσελίδα της βρετανικής εφημερίδας *The Guardian*, σύμφωνα με την οποία, το 94,8% των Βρετανών συμφωνούν με το αίτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο.³⁹

Ο οικουμενικός χαρακτήρας του μνημείου, σε συνδυασμό με τη διεθνοποίηση του αιτήματος επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα έχει ως αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση προσωπικοτήτων από τον χώρο της πολιτικής, των Τεχνών και των Γραμμάτων σε διάφορες χώρες και την ανάληψη πρωτοβουλιών σε διεθνές επίπεδο.

Διεθνείς πρωτοβουλίες για την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα

Το 1982, στη Διεθνή Διάσκεψη της UNESCO στο Μεξικό, η Υπουργός Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη έθεσε για πρώτη φορά το θέμα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα, δηλώνοντας ότι η Ελλάδα επρόκειτο «να ζητήσει επίσημα την επιστροφή των Μαρμάρων της Ακρόπολης». Στην ίδια Διάσκεψη αποφασίστηκε, ύστερα από πρόταση της Μ. Μερκούρη, ότι τα τμήματα μνημείων που έχουν αφαιρεθεί παράνομα από τη χώρα προέλευσής τους θα πρέπει να επιστρέφονται.⁴⁰ Την επόμενη χρονιά ιδρύθηκε στο Λονδίνο η Βρετανική Επιτροπή για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα και η ελληνική κυβέρνηση κάλεσε επίσημα, μέσω του ΟΗΕ, το Ηνωμένο Βασίλειο να επιστρέψει τα παρθενώνεια γλυπτά, πρόταση που απορρίφθηκε από τους Βρετανούς το 1984.⁴¹

³⁷ Ibid.

³⁸ Βλ. Παράρτημα Α, *Δημοσκοπήσεις βρετανικής κοινής γνώμης*.

³⁹ Βλ. ιστοσελίδα Guardian, <http://www.guardian.co.uk/culture/poll/2009/jun/24/elgin-marbles>

⁴⁰ Συγκεκριμένα, στο άρθρο 26 της εν λόγω Διακήρυξης αναφέρονται τα εξής: «*The restitution to their countries of origin of works illicitly removed from them is a basic principle of cultural relations between peoples. Existing international instruments, agreements and resolutions could be strengthened to increase their effectiveness in this respect.*».

⁴¹ Πάγκαλος, Θ. και Μενδώνη, Λ. 19.07.2009, «Ποιοι «έχτισαν» το Μουσείο της Ακρόπολης», *Η Καθημερινή*: http://news.kathimerini.gr/4Dcqi/4Dcqi/w_articles_civ_11_19/07/2009_322527

Στη συνέχεια, η Ελλάδα προώθησε το ζήτημα της επιστροφής των γλυπτών σε διάφορα παγκόσμια forum και το 1997, επί υπουργίας Ευ. Βενιζέλου, η ελληνική θέση διατυπώθηκε και πάλι, μέσω μνημονίου, στη βρετανική κυβέρνηση.⁴² Ακολούθησε η γραπτή διακήρυξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το 1998, υπέρ της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα,⁴³ καθώς και η υπόδειξη της UNESCO, το 1999, για έναρξη διμερών συνομιλιών μεταξύ της Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Το 1999, η ελληνική κυβέρνηση, επί υπουργίας Ελισάβετ Παπαζώη, κατέθεσε υπόμνημα σε επιτροπή του βρετανικού Κοινοβουλίου που μελετούσε το θέμα ζητώντας την επιστροφή των μαρμάρων, με ατυχή όμως και πάλι αποτελέσματα.⁴⁴

Τον Οκτώβριο του 2002, σε συνάντησή του με τον βρετανό Πρωθυπουργό Τόνι Μπλερ, ο Κ. Σημίτης έθεσε το θέμα του επαναπατρισμού των γλυπτών του Παρθενώνα «*ακόμα και με τη μορφή του δανεισμού*», ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και διαβεβαίωσε τον κ. Μπλερ ότι η Ελλάδα θα καλύψει με εκθέσεις ελληνικών αρχαιοτήτων το κενό που θα δημιουργηθεί στο Βρετανικό Μουσείο. Ο βρετανός Πρωθυπουργός δεν απάντησε στο αίτημα, αλλά δεσμεύθηκε να το εξετάσει σοβαρά.⁴⁵

Τον Φεβρουάριο του 2004, έπειτα από πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή Αλ. Αλαβάνου, 208 ευρωβουλευτές ζήτησαν με επιστολή τους προς τον βρετανό Πρωθυπουργό Τόνι Μπλερ την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα εντός του 2004. Και αυτή η προσπάθεια όμως ήταν άκαρπη.⁴⁶

Τον Ιούνιο του 2009, με αφορμή τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, το αίτημα επιστροφής τέθηκε εκ νέου στο προσκήνιο, χωρίς όμως να υπάρξει κάποια ανταπόκριση εκ μέρους των Βρετανών. Τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς, με πρωτοβουλία της Ελλάδας, στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθετήθηκε από 85 κράτη-μέλη ψήφισμα με τίτλο «*Επιστροφή ή αποκατάσταση των αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς στις χώρες προέλευσής τους*». Κατά την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση, ο Υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού, Π. Γερούλανος, αναφέρθηκε στην ανάγκη «*επανένωσης των διασπασμένων συμβόλων*» της

⁴² Βλ. Παράρτημα Α, *Μνημόνιο Υπουργού Πολιτισμού Ευ. Βενιζέλου (30.06.1997)*.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ *Ibid.*

⁴⁵ *In.gr*, 29.10.2002, «*Θέμα επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα έθεσε ο Κ. Σημίτης στον Βρετανό πρωθυπουργό*»: <http://news.in.gr/culture/article/?aid=414695>

⁴⁶ Βλ. Παράρτημα Α, *Πρωτοβουλία Ευρωβουλευτή Αλ. Αλαβάνου (Φεβρουάριος 2004)*.

παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, κάνοντας ειδική αναφορά στα γλυπτά του Παρθενώνα.⁴⁷

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στο Λονδίνο το 2012 φαίνεται να αποτελεί μια καλή ευκαιρία για περαιτέρω διεθνοποίηση και εντατικοποίηση των προσπαθειών επανένωσης των γλυπτών. Σε αντίθεση με την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας που, μολονότι αναμενόταν, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης δεν ήταν έτοιμο, η επιχειρηματολογία για την επιστροφή των γλυπτών ενισχύεται πλέον από την ύπαρξη και επιτυχή λειτουργία ενός σύγχρονου μουσείου, το οποίο προσφέρει καλύτερες συνθήκες για τη στέγαση των συγκεκριμένων έργων τέχνης από το Βρετανικό Μουσείο.⁴⁸ Για ορισμένους ένθερμους υποστηρικτές του επαναπατρισμού των Γλυπτών, η επίλυση του ζητήματος συνδέεται σε τέτοιο βαθμό με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2012 που προτείνουν να μην δοθεί η Ολυμπιακή Φλόγα στους Βρετανούς αν δεν επιστραφούν τα Μάρμαρα.⁴⁹

Για την προώθηση του αιτήματος της επανένωσης των γλυπτών του Παρθενώνα σε διεθνές επίπεδο, έχουν συσταθεί Επιτροπές σε 18 χώρες⁵⁰ (Αυστραλία, Βέλγιο, Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς, Κύπρος, Νέα Ζηλανδία, Ρωσία, Σερβία, Σουηδία, Φιλανδία και Χιλή). Οι συγκεκριμένες επιτροπές, πλην της γαλλικής και της χιλιανής, συμμετέχουν, μαζί με τη βρετανική οργάνωση *Marbles Reunited*⁵¹, στον Παγκόσμιο Σύνδεσμο για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα⁵².

Παράλληλα, διαπιστώνουμε ότι η εξάπλωση του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (*social media*) ευνόησαν την ανάπτυξη και διεθνοποίηση παρόμοιων πρωτοβουλιών, οι οποίες αποσκοπούν στη διάδοση του αιτήματος για την επιστροφή των γλυπτών, στη συσπείρωση των υποστηρικτών αυτής της ιδέας και στην άσκηση πίεσης στη βρετανική κυβέρνηση και το Βρετανικό Μουσείο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαδικτυακή

⁴⁷ Βλ. Παράρτημα Α, *Ψήφισμα ΟΗΕ με παρέμβαση Π. Γερούλάνου*.

⁴⁸ Ανδρικοπούλου, Μ. 2003, .

⁴⁹ Βλ. δελτίο Τύπου ΣΑΕ στο Παράρτημα Α, *Το ζήτημα των Γλυπτών του Παρθενώνα και Marbles for flame*: <http://www.nomarblesnoflame.blogspot.com/>

⁵⁰ «ΟΔΥΣΣΕΥΣ», Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού: <http://odysseus.culture.gr/a/1/12/ga124.html>

⁵¹ *Marbles Reunited*: <http://www.marblesreunited.org.uk/>

⁵² International Association for the Reunification of the Parthenon Sculptures: <http://www.parthenoninternational.org/>

εκστρατεία *Bring them back*,⁵³ η οποία, πέρα από την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης⁵⁴ για το αίτημα της επιστροφής, αποσκοπεί στη συγκέντρωση ενός εκατομμυρίου υπογραφών (τουλάχιστον) ώστε να τεθεί το ζήτημα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁵⁵.

Αντίστοιχη πρωτοβουλία έχουν αναλάβει τα Δίκτυα Νεολαίας Περιφερειών του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (ΣΑΕ), δημιουργώντας την ιστοσελίδα www.unitethemarbles.org (η οποία έχει μεταφραστεί σε 8 γλώσσες) με στόχο να αφενός να ενημερωθούν και να ενώσουν τις προσπάθειές τους οι Έλληνες της Διασποράς και αφετέρου να επηρεαστεί θετικά η παγκόσμια κοινή γνώμη.⁵⁶

Φαίνεται ότι προσπάθειες των τελευταίων ετών για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης σχετικά με το ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα, άρχισαν να αποδίδουν, με αποτέλεσμα να γίνουν γενναιόδωρες κινήσεις επιστροφής θραυσμάτων του γλυπτού πλούτου του Παρθενώνα που βρίσκονταν σε ευρωπαϊκά μουσεία. Το 2005, η Σουηδία μερίμνησε για την επιστροφή μαρμάρινου θραύσματος, το οποίο ταυτίστηκε ως προερχόμενο από επικρανίτιδα του Ερεχθείου.⁵⁷ Τον Ιανουάριο του 2006, η Πρυτανεία του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης προέβη σε μια χειρονομία μείζονος συμβολικής σημασίας, αποφασίζοντας την επιστροφή του θραύσματος του Παρθενώνα που διέθετε στη συλλογή του Πανεπιστημίου.⁵⁸ Στη συνέχεια, στις 24 Σεπτεμβρίου 2008 επεστράφη από το Μουσείο Salinas του Παλέρμου, μέσω δανεισμού, θραύσμα της Ζωφόρου του Παρθενώνα⁵⁹ ενώ στις 5 Νοεμβρίου 2008, το Μουσείο του Βατικανού επέστρεψε στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, μέσω

⁵³ *Bring them back*: <http://www.bringthemback.org/>

⁵⁴ Τα βασικά στοιχεία του ιστότοπου *Bring them back* είναι μεταφρασμένα και το βίντεο της εκστρατείας υποτιπλισμένο σε έξι γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Ρώσικα και Κινέζικα).

⁵⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 11§4 της Συνθήκης της Λισαβόνας, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών.

⁵⁶ Βλ. δελτίο Τύπου ΣΑΕ στο Παράρτημα Α, *Το ζήτημα των Γλυπτών του Παρθενώνα*

⁵⁷ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Πολιτισμού, 31/3/2006: http://www.yppo.gr/2/g22.jsp?obj_id=4023

⁵⁸ Πρόκειται για το πέλαμα της μορφής 28 του Λίθου VIII της Βόρειας Ζωφόρου, στην οποία εικονίζεται πομπή πρεσβυτέρων που ακολουθεί πομπή κιθαρωδών και αυλητών. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2006, το σπάραγμα ενσωματώθηκε στο Λίθο VIII, όπου ανήκε.

⁵⁹ Στο θραύσμα εικονίζεται το άκρο δεξί πόδι και οι παρυφές του ενδύματος της θεάς Άρτεμης. Αποτελεί τμήμα της σύνθεσης της Ανατολικής Ζωφόρου του ναού, στην οποία εικονίζονται οι ολύμπιοι θεοί να πλαισιώνουν, ανά έξι, τη σκηνή παράδοσης του πέπλου της Αθηνάς. Ανήκει στο Λίθο VI, ο οποίος βρίσκεται διαμελισμένος μεταξύ Αθήνας και Λονδίνου. Εκκρεμεί η ανανέωση της πράξης δανεισμού του.

δανεισμού, το ένα από τα δύο θραύσματα του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα που διέθετε στη συλλογή του.⁶⁰

Το διεθνές νομικό πλαίσιο της διεκδίκησης

Το αίτημα επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση επαναπατριsmού πολιτιστικών αγαθών, αφενός λόγω της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους αξίας ως μνημείου παγκόσμιας κληρονομιάς και κορυφαίου συμβόλου του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και αφετέρου λόγω των νομικών ιδιαιτεροτήτων της απόκτησής τους. Σύμφωνα με τον Merryman⁶¹, ενδεχόμενη ικανοποίηση του ελληνικού αιτήματος θα αποτελέσει προηγούμενο για άλλα παρόμοια αιτήματα με αποτέλεσμα να «αδειάσουν» όλα τα μεγάλα μουσεία του κόσμου. Ωστόσο, η επιχειρηματολογία της επιστροφής εστιάζεται πλέον στο ότι η επανένωση των γλυπτών και αρχιτεκτονικών μελών του Παρθενώνα δεν δημιουργεί «προηγούμενο» και «δεδικασμένο», αλλά πρόκειται για περίπτωση ξεχωριστή, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα μνημείο που θεωρείται μοναδικό για την πανανθρώπινη πολιτιστική κληρονομιά.⁶²

Το εφαρμοστέο δίκαιο στην περίπτωση των γλυπτών του Παρθενώνα δεν είναι ένα αλλά πέντε: το αγγλικό, το ελληνικό, το τουρκικό⁶³, το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο. Το αγγλικό ως το δίκαιο του ευθύνοντος για την αφαίρεση των αρχαιοτήτων από τον Έλγιν αλλά και ως δίκαιο του τόπου έκθεσής τους, το ελληνικό ως δίκαιο της χώρας προέλευσης των γλυπτών και το τουρκικό ως δίκαιο του κράτους κατοχής των γλυπτών κατά την αφαίρεσή τους. Οι δυσχέρειες στην επιλογή ενός εθνικού δικαίου προς εφαρμογή έγκεινται αφενός στις μεγάλες διαφορές αγγλοσαξονικού και ρωμαιογερμανικού δικαίου, αφετέρου στην έλλειψη ειδικής νομοθεσίας και στις τρεις χώρες για ζητήματα αντίστοιχα με αυτό

⁶⁰ Πρόκειται για το θραύσμα του Λίθου V της Βόρειας Ζωφόρου, όπου εικονίζεται κεφαλή σκαφηφόρου άνδρα και τμήμα της στηριζόμενης στον ώμο του σκάφης. Στο Λίθο V εικονίζονται τρεις νέοι να μεταφέρουν μεγάλους δίσκους με πόπανα (γλυκίσματα), για την αναίμακτη θυσία προς τιμή της θεάς Αθηνάς, στο πλαίσιο της γιορτής των Παναθηναίων.

⁶¹ Merryman, J. H. 2000, 83.

⁶² Κόρκα, Ε. και Συρίγος, Α. 2004, 276.

⁶³ Με το πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830, η Ελλάδα διαδέχτηκε την Οθωμανική αυτοκρατορία και συνεπώς και τα δικαιώματά της για τα εδάφη που απελευθερώθηκαν. Το 1833 της παραδόθηκε κι η Ακρόπολη, οπότε απέκτησε και επίσημα την κυριότητά της. Άρα η Τουρκία δεν νομιμοποιείται να απαιτήσει την επιστροφή των μαρμάρων από τη στιγμή που νομικά την διαδέχτηκε η χώρα μας, όχι ολικά αλλά μερικά στον περιορισμένο εδαφικό χώρο του νοτίου άκρου της Βαλκανικής (περίπτωση μερικής διαδοχής).

των γλυπτών του Παρθενώνα σε σημείο που μόνο αναλογική εφαρμογή γενικών διατάξεων χωρεί. Όσον αφορά δε το κοινοτικό δίκαιο, εφαρμογής τυγχάνει η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ της 15.03.1993 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους και ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 της 09.12.1992, σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.⁶⁴

Η εφαρμογή του διεθνούς δικαίου θεωρείται η πλέον ενδεδειγμένη λύση για τη συγκεκριμένη περίπτωση αφού τα εμπλεκόμενα μέρη (Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα) είναι μέλη του ΟΗΕ και συμμετέχουν στην UNESCO. Άρα, κατ' άρθρο 36 και 38 του Χάρτη του ΟΗΕ, τα μέρη έχουν αποδεχθεί τη δυνατότητα να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης προκειμένου να λύσουν τα μεταξύ τους ζητήματα και αποδέχονται τις πηγές του διεθνούς δικαίου που αναφέρονται στο Χάρτη ως εφαρμοστές. Ως εκ τούτου στην περίπτωση των γλυπτών του Παρθενώνα μπορούν να εφαρμοστούν οι γενικές αρχές του δικαίου σε συνδυασμό με συμβατικά κείμενα.

Ως συμβατικό κείμενο θα πρέπει να αναφερθεί πρώτα η Σύμβαση της Χάγης (1954) για την προστασία πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης. Εκεί τονίζεται ότι η πολιτιστική περιουσία είναι πολιτιστική κληρονομιά όλης της ανθρωπότητας. Η Σύμβαση της Χάγης επηρέασε σημαντικά και τα μεταγενέστερα διεθνή κείμενα. Έτσι υπογράφηκε η Σύμβαση της UNESCO του 1970 για την αποτροπή και πρόληψη της παράνομης εξαγωγής, εισαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας πολιτιστικών αγαθών.⁶⁵ Η Σύμβαση της UNESCO εφαρμόζει την αρχή της καταρχάς ιδιοκτησίας του κράτους προέλευσης του πολιτιστικού αγαθού και θεσπίζει κανόνες για την αποτροπή και πρόληψη αρχαιοκαπηλίας, παράνομων συναλλαγών και νομιμότητας κατοχής πολιτιστικών αγαθών. Από την άλλη, θα τύγχανε εφαρμογής η Σύμβαση UNIDROIT⁶⁶ περί κλαπέντων ή παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών, όμως εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις μετά τη σύναψή της (1995) και επομένως δεν μπορεί να ισχύσει για την υπόθεση των γλυπτών του Παρθενώνα.⁶⁷

⁶⁴ Εμμανουηλίδης Μ. 2009, http://emmanouilidismanos.blogspot.com/2009/08/blog-post_10.html

⁶⁵ UNESCO Convention on the means of prohibiting and preventing the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property

⁶⁶ UNIDROIT Convention on Stolen or Illegally Exported Cultural Objects (Rome, 24 June 1995)

⁶⁷ Εμμανουηλίδης Μ. 2009, http://emmanouilidismanos.blogspot.com/2009/08/blog-post_10.html

Από τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι υπάρχει ένας υπό διαμόρφωση γενικός κανόνας (*soft law*) για την επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών στο κράτος προέλευσής τους, τουλάχιστον υπό ορισμένες προϋποθέσεις μετακίνησης του συγκεκριμένου αγαθού. Επομένως, δεν είναι η «αρχή» της απόδοσης των πολιτιστικών αγαθών που αμφισβητείται, αλλά το πεδίο εφαρμογής της (π.χ. το γεγονός ότι οι συμβάσεις δεν έχουν αναδρομική ισχύ ή ότι το αίτημα παραγράφεται κάποια χρόνια μετά από την κλοπή του πολιτιστικού αγαθού). Ωστόσο, εκτιμάται ότι σήμερα η διεκδίκηση δια της διπλωματικής οδού, σε συνδυασμό με τις διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO, αποτελεί μάλλον την προσφορότερη λύση.⁶⁸

Πολιτιστικός εθνικισμός ή πολιτιστικός διεθνισμός;

Η διεκδίκηση πολιτιστικών θησαυρών από τις χώρες προέλευσής τους απασχολεί έντονα τη διεθνή κοινότητα και συνδέεται με την προβληματική που εξετάζει το αν συνιστούν οι αρχαιότητες διεθνή πολιτιστική περιουσία. Οι προβληματισμοί αφορούν τόσο τον διεθνή ή εθνικό χαρακτήρα των αρχαιοτήτων όσο και το αν αποτελούν περιουσιακά αντικείμενα. Το συγκεκριμένο ζήτημα δεν αφορά πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν αντικείμενο κλοπής και καλύπτονται από τη διεθνή νομοθεσία. Ωστόσο, είναι άμεσα συνδεδεμένο με το εξαιρετικά επικερδές εμπόριο αρχαιοτήτων και έργων τέχνης στα «κράτη-αγορές» και τις πιέσεις που ασκούν στις κυβερνήσεις και τη διεθνή κοινότητα όσοι επωφελούνται από αυτό το εμπόριο. Τα κράτη αγοράς αρχαίων έργων τέχνης διαμαρτύρονται για την προσπάθεια των κρατών προέλευσης και διακίνησης να θεωρήσουν ότι αυτά τα έργα αποτελούν κρατική ιδιοκτησία τους, χαρακτηρίζοντας την τάση αυτή ως «πολιτισμικό εθνικισμό».⁶⁹

Οι έννοιες του πολιτιστικού εθνικισμού και του πολιτιστικού διεθνισμού αντικατοπτρίζουν, κατά κανόνα, τις προσεγγίσεις των χωρών εισαγωγής και εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών. Ο πολιτιστικός εθνικισμός, που άνθισε κυρίως μετά το τέλος της αποικιοκρατίας, προκρίνει το γεγονός ότι τα πολιτιστικά αγαθά έχουν προέλευση και αποτελεί βασική αρχή ότι αυτά ανήκουν καταρχάς στο

⁶⁸ Στρατή, Α. 2004, 191-205.

⁶⁹ Κόρκα, Ε. και Συρίγος, Α. 2004, 275-276.

κράτος καταγωγής τους. Σε αντίθεση με αυτό, οι υποστηρικτές του πολιτιστικού διεθνισμού θεωρούν ότι τα πολιτιστικά αγαθά αποτελούν παγκόσμια περιουσία, ως περιουσία της ανθρωπότητας και όχι ενός συγκεκριμένου πολιτισμού ή κράτους. Ως εκ τούτου, αφενός ισχυρίζονται ότι σημασία έχει η πρόσβαση και όχι πού βρίσκεται το μνημείο και αφετέρου αποδίδουν περισσότερη βαρύτητα στην ικανότητα ενός κράτους να διαφυλάξει τα πολιτιστικά αγαθά και όχι στην πολιτισμική του συγγένεια με αυτά.

Ο πολιτισμικός διεθνισμός εξοπηρετεί την επιχειρηματολογία υπέρ των παγκόσμιων εγκυκλοπαιδικών μουσείων, όχι μόνο με την έννοια της συλλογής και έκθεσης αρχαιοτήτων ή έργων τέχνης από διάφορα μέρη του κόσμου, αλλά και με την έννοια της προβολής του πολιτιστικού πλουραλισμού. Σύμφωνα με τον Τζέιμς Κούννο⁷⁰, «τα μεγάλα εγκυκλοπαιδικά μουσεία επιτυγχάνουν την κατανόηση του πολιτισμού στην εξέλιξη του ως ενός ρέοντος, ευμετάβλητου σύμπαντος, που διαρκώς αλλάζει επηρεασμένο από νέα και παράξενα πράγματα, στοιχεία της ποικιλομορφίας του ανθρώπινου γένους, (...) επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε παλαιούς πολιτισμούς ζητώντας από τους επισκέπτες να σεβαστούν την αξία των άλλων και αναζητούν τα στοιχεία εκείνα που συνδέουν διαφορετικούς πολιτισμούς μεταξύ τους».⁷¹

Σε αυτό το πνεύμα, λίγο πριν τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, η επικεφαλής του γραφείου Τύπου του Βρετανικού Μουσείου, Χάνα Μπούλτον, έκανε την ακόλουθη ανακοίνωση: «Το Βρετανικό Μουσείο καλωσορίζει θερμά το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, αλλά δεν μετακινείται από την πάγια άποψή του ότι τα γλυπτά του Παρθενώνα αποτελούν τμήμα της κληρονομιάς που μοιράζονται οι πολίτες του κόσμου και ξεπερνούν τα πολιτιστικά όρια. Το Βρετανικό Μουσείο παραμένει πεπεισμένο ότι ο παρών διαχωρισμός επιτρέπει διαφορετικές και συμπληρωματικές ιστορίες να ειπωθούν για τα γλυπτά που έχουν διασωθεί και επιβεβαιώνει την παγκόσμια κληρονομιά της Αρχαίας Ελλάδας. Λόγος ύπαρξης του Βρετανικού Μουσείου είναι να παρουσιάζει σε παγκόσμιο κοινό (6 εκατ. επισκεπτών το χρόνο) εκθέματα, που μας χαρίζουν σφαιρική θεώρηση των πολιτισμών του πλανήτη μας. Το Βρετανικό είναι το μουσείο για όλο τον κόσμο. Το έργο και οι δραστηριότητές του τα τελευταία χρόνια στο Λονδίνο, στη Μ.

⁷⁰ James Cuno: συγγραφέας και διευθυντής του Ινστιτούτου Τεχνών του Σικάγου, έχει διδάξει Ιστορία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής στο Harvard και είναι υπέρμαχος του πολιτισμικού διεθνισμού.

⁷¹ Θερμού, Μ. 17.05.2009, «Ο πόλεμος για τις αρχαιότητες», *Το ΒΗΜΑ online*: <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=56&artid=268516&dt=17/05/2009>

Βρετανία και σε όλο τον κόσμο υποστηρίζει τη θεμελιώδη αποστολή του και συνεισφέρει στην επιτυχία των 250 χρόνων ιστορίας του».72

Επιπλέον, στη σχετική ιστοσελίδα του Βρετανικού Μουσείου, επισημαίνεται ότι τμήματα των γλυπτών του Παρθενώνα βρίσκονται σε έξι ακόμη ευρωπαϊκά μουσεία και αναφέρεται ότι «η άφιξη των γλυπτών στο Λονδίνο είχε έντονο αντίκτυπο στο ευρωπαϊκό κοινό, αναζωπυρώνοντας το ενδιαφέρον για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και επηρεάζοντας τις σύγχρονες τάσεις της Τέχνης».

Ωστόσο, μολονότι ορισμένα από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου τάσσονται κατά του επαναπατρισμού πολιτιστικών αγαθών, διαπιστώνουμε ότι η διεθνής κοινή γνώμη είναι πλέον περισσότερο ευαισθητοποιημένη σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι αρκετές και σημαντικές αρχαιότητες έχουν αρχίσει να επιστρέφουν στις χώρες προέλευσής τους. Για παράδειγμα, δύο από τα πιο «διάσημα» ζητήματα διεκδίκησης πολιτιστικών αγαθών, η επιστροφή των αρχαιοτήτων του Μάτσου Πίτσου, από το Πανεπιστήμιο Γέλ στο Περού73 και η επιστροφή του Κρατήρα του Ευφρονίου74 από το Μουσείο Μητροπολιτικής Τέχνης της Νέας Υόρκης στην Ιταλία, έχουν ήδη επιλυθεί.

Παράλληλα, διαπιστώνουμε ότι μεγάλα «παγκόσμια» μουσεία δανείζουν σημαντικά εκθέματα σε μουσεία των κρατών προέλευσής τους, πάντα βέβαια σε πλαίσιο αμοιβαιότητας. Παράδειγμα αυτού αποτελεί ο κύλινδρος του Κύρου75, που είχε μεταφερθεί στο Βρετανικό Μουσείο και εκτίθεται για πρώτη φορά μετά από 40 χρόνια στην χώρα όπου φιλοτεχνήθηκε, στο Εθνικό Μουσείο του Ιράν, όπου θα παραμείνει συνολικά επτά μήνες76. Ως αντάλλαγμα, το Βρετανικό

⁷² *Bring them Back*, <http://www.bringthemback.org/Pages/Gegonota/GBTheseis.aspx>

⁷³ Ιστότοπος Πανεπιστημίου Yale, 21.11.2010, *Statement from Yale University Regarding Machu Picchu Archaeological Materials*: <http://opac.yale.edu/news/article.aspx?id=1997>

⁷⁴ Ο κρατήρας του Ευφρονίου αγοράστηκε το 1972 από το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης και επέστρεψε στη Ρώμη τον Ιανουάριο του 2008. Τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς, το πολύτιμο έκθεμα μαζί με άλλα αρχαία αντικείμενα που επαναπάτρισαν οι Ιταλοί από αμερικανικά μουσεία, εκτέθηκε στην Αθήνα στο πλαίσιο της έκθεσης «Νόστοι» που διοργανώθηκε στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης (*Καθημερινή*, 10.07.2009, «Η οδύσσεια του κρατήρα του Ευφρονίου και το ιταλικό παράδειγμα»: http://news.kathimerini.gr/4dcgil/w/articles/civ/100042_10/07/2009_321645)

⁷⁵ Το σπάνιο αυτό αρχαίο αντικείμενο, την κατασκευή του οποίου διέταξε ο Πέρσης βασιλιάς Κύρος Β' ο Μέγας, θεωρείται ότι αποτελεί τον πρώτο καταστατικό χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο κύλινδρος είναι γραμμένος σε βαβυλωνιακή σφηνοειδή γραφή και ανακαλύφθηκε στην περιοχή της Βαβυλώνας το 1878 στα θεμέλια του ναού Εσαγίλα, του κύριου ναού της Βαβυλώνας, μέσα στον οποίο είχε τοποθετηθεί.

⁷⁶ Αρχικά, είχε αποφασιστεί να παραμείνει τέσσερις μήνες στο Εθνικό Μουσείο Ιράν, αλλά, λόγω της μεγάλης επιτυχίας της έκθεσης και κατόπιν αιτήματος του Οργανισμού Πολιτιστικής Κληρονομιάς,

Μουσείο δανείστηκε εκθέματα από οκτώ μουσεία του Ιράν για την πραγματοποίηση προσωρινής έκθεσης με τίτλο «Shah'Abas: The Remaking of Iran». Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί σχετική δήλωση του διευθυντή του μουσείου, Νιλ Μακ Γκρέγκορ, σε συνέντευξή του στο περιοδικό *TIME*: «Με τη συγκεκριμένη έκθεση, το Βρετανικό Μουσείο επιχειρεί να ανατρέψει την αντίληψη του Ιράν ως εχθρικού κράτους που βρίσκεται – πολιτικά και πολιτισμικά – στο περιθώριο του σύγχρονου κόσμου». ⁷⁷

Μουσείο και διεθνείς σχέσεις

Η αξιοποίηση του πολιτισμού και της τέχνης ως μέσου επικοινωνίας στις διεθνείς σχέσεις ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των συναλλασσόμενων χωρών και μπορεί να έχει τα εξής αποτελέσματα: α) βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας, β) διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, γ) ανάπτυξη των οικονομικών και μη εμπορικών συναλλαγών και δ) υποστήριξη και ενδυνάμωση του δημιουργικού και πνευματικού επιπέδου των λαών. Η αλληλογνωριμία, η αλληλοκατανόηση και ο αμοιβαίος σεβασμός μπορεί να προκύψουν ως συνέχεια της επικοινωνίας που αναπτύσσεται μέσα από τις Τέχνες και τον Πολιτισμό.⁷⁸

Οργανισμοί που προβάλλουν τις Τέχνες και τον Πολιτισμό, όπως τα μουσεία και τα πολιτιστικά κέντρα, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά στην αλληλογνωριμία και αλληλοκατανόηση των λαών, καλλιεργώντας πλούσιο διάλογο μεταξύ των πολιτισμών. Επίσης, μπορούν να συμβάλλουν στην εξωστρέφεια και τη βελτίωση της εικόνας ενός κράτους και, κατ'επέκταση στην άσκηση θετικής επιρροής στη διεθνή κοινή γνώμη. Τα συγκεκριμένα πολιτιστικά ιδρύματα μπορεί να αποδειχθούν καθοριστικής σημασίας για την αναζωογόνηση της εικόνας μιας πόλης, την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, την προώθηση των πολιτιστικών προϊόντων μιας χώρας και την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

Χειροτεχνίας και Τουρισμού του Ιράν, το Βρετανικό Μουσείο παρέτεινε το δανεισμό για τρεις μήνες (http://www.britishmuseum.org/the_museum/news_and_press_releases/statements/cyrus_cylinder.aspx)

⁷⁷ Adams, W.L. 19.02.2009, "The Art of Museum Diplomacy", *TIME* magazine (in partnership with CNN): <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1880606,00.html>

⁷⁸ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 320.

Τον Απρίλιο του 2003, αμέσως μετά την εισβολή των αμερικανικών δυνάμεων στη Βαγδάτη, το Αρχαιολογικό Μουσείο του Ιράκ υπέστη μία από τις μεγαλύτερες λεηλασίες πολιτιστικών θησαυρών. Από τις προθήκες του μουσείου εκλάπησαν 15.000 αρχαιότητες, οι οποίες άρχισαν να διοχετεύονται στις παράνομες αγορές του κόσμου. Σύμφωνα με το BBC, οι περισσότερες από αυτές δεν επέστρεψαν ποτέ, παρά τις συντονισμένες προσπάθειες των αρμόδιων διεθνών υπηρεσιών να τις εντοπίσουν. Οι συμμαχικές δυνάμεις παρακολουθούσαν αμέτοχες την τεράστια καταστροφή και η σύλληψη του χώρου αποτέλεσε την περίοδο του πολέμου ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα.⁷⁹

Έξι χρόνια μετά τη λεηλασία του μουσείου, το οποίο - κτιριολογικά και εκθεσιακά - φέρει ακόμα τα τραύματα του πολέμου, η ιρακινή κυβέρνηση, προκειμένου να δείξει ότι η ζωή στο Ιράκ έχει επιστρέψει στους φυσιολογικούς ρυθμούς, έσπευσε να το ανοίξει και πάλι⁸⁰. Τα εγκαίνια του προκάλεσαν πολιτική διαμάχη, η οποία έληξε με «νίκη» του πρωθυπουργού της χώρας έναντι του «αντιπάλου» του, υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος υποστήριζε ότι έπρεπε να γίνει αποκατάσταση του κατεστραμμένου μουσείου πριν παραδοθεί στο κοινό.⁸¹

Ωστόσο, η κυβέρνηση του Μαλίκι είχε πετύχει τον στόχο της, δηλαδή να προκαλέσει με τα εγκαίνια διεθνές θέμα, ξυπνώντας το ενδιαφέρον της Δύσης και, κυρίως, στέλνοντας το μήνυμα ότι η Βαγδάτη και, κατ'επέκταση, το Ιράκ επανέρχονται δυναμικά ως τουριστικοί προορισμοί, καθώς ο τουρισμός είναι ένα πεδίο από το οποίο αποκομίζουν πολλά οφέλη, οικονομικά και όχι μόνο. Σύμφωνα με διεθνείς παρατηρητές, η διαμάχη για το αν θα έπρεπε να ανοίξει το μουσείο αποτελεί ένδειξη του αγώνα εξουσίας μεταξύ των διαφόρων πολιτικών ομάδων στο Ιράκ, καθώς οι σίτες της κυβέρνησης του Μαλίκι, που έχουν επικρατήσει των κάποτε κυρίαρχων σουνιτών, βρίσκονται σε ένταση με τους Κούρδους της χώρας. Τα εγκαίνια του μουσείου αποτελούσαν τεκμήριο ότι η

⁷⁹ «Ανοιχτό για το κοινό και πάλι το Αρχαιολογικό Μουσείο του Ιράκ», 24.02.2009, διαδικτυακός τόπος του περιοδικού *Αρχαιολογία & Τέχνες*: <http://www.arxaiologia.gr/site/content.php?artid=4243>

⁸⁰ Από τις 26 πτέρυγες του μουσείου, μόνο οι οκτώ κατέστη δυνατό να ανοίξουν. Μια από αυτές περιλαμβάνει περίπου 6.000 κλεμμένα αρχαία αντικείμενα (ορισμένα από τα οποία θεωρούνται μεγάλης ιστορικής σημασίας σύμφωνα με την UNESCO), τα οποία επιστράφηκαν στο μουσείο με διάφορους τρόπους. Ο επαναπατρισμός των κλεμμένων αντικειμένων ήταν αποτέλεσμα διεθνούς συνεργασίας στην οποία πρωτοστάτησαν η Ιορδανία, η Συρία και η Αίγυπτος και συνέβαλαν επίσης υπουργεία Πολιτισμού διαφόρων χωρών, η Interpol, έφοροι μουσείων και οίκοι δημοπρασιών.

⁸¹ Θερμού, Μ. 01.03.2009, «Το Μουσείο δεν μπορεί να περιμένει», *Το ΒΗΜΑ online*: <http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&artid=257427&ct=34&dt=01/03/2009>

κυβέρνηση του Ιράκ ήταν ικανή να προστατεύει όχι μόνο τους πολίτες αλλά και τους πολιτιστικούς θησαυρούς της χώρας.⁸²

Παράλληλα, η λεηλασία του Αρχαιολογικού Μουσείου έγινε το σύμβολο των επικριτών της Ουάσιγκτον για τη στρατιωτική εισβολή στο Ιράκ και για την αδυναμία της να διατηρήσει την τάξη στο χάος που δημιουργήθηκε από την πτώση της πόλης. Από την άλλη, στο πλαίσιο του «πολέμου των εντυπώσεων», οι ΗΠΑ κατηγορήσαν το Ιράκ ότι η εμπορία των κλεμμένων αρχαιοτήτων είχε βοηθήσει στη χρηματοδότηση της Αλ Κάιντα στο Ιράκ καθώς και των σιιτών πολιτοφυλακών. Εν τέλει όμως, μετά από τη διεθνή κατακραυγή για την απραγία των αμερικανικών στρατευμάτων, οι ΗΠΑ πρόσφεραν 13 εκατ. δολάρια για την αποκατάστασή του.⁸³

Η περίπτωση του Αρχαιολογικού Μουσείου του Ιράκ αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα για το πώς ένα μουσείο μπορεί να συνδεθεί με τις πολιτικές εξελίξεις στο εσωτερικό μιας χώρας, την προοπτική για τουριστική ανάπτυξη, την εικόνα ενός κράτους στα διεθνή media, τη σχέση του με άλλα κράτη και τη θέση του στο διεθνές σύστημα.

Σε διάφορες εκθέσεις που διοργανώνονται από μουσεία στο εξωτερικό, έχει διαπιστωθεί ότι τα έργα τέχνης χρησιμοποιούνται, σε επίπεδο διεθνών σχέσεων, ως συμβολικοί φορείς ή ως μέσα προπαγάνδας. Για παράδειγμα, η πρώτη περιοδική έκθεση ελληνικών αρχαιοτήτων στο εξωτερικό, με τίτλο *Greek Art of the Aegean Islands*,⁸⁴ είχε ως αποστολή να υπενθυμίσει την ανεκτίμητη συμβολή του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και της κληρονομιάς του κλασικού παρελθόντος στον Δυτικό πολιτισμό, υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα την αδιαμφισβήτητη ελληνικότητα των νησιών του Αιγαίου σε μια περίοδο που οι σχέσεις με την Τουρκία ήταν τεταμένες.⁸⁵

Σε αυτές τις διαπιστώσεις θα πρέπει να συνοπologίσουμε το γεγονός ότι, από πολύ νωρίς, τα μουσεία αποτελούσαν σύμβολα κύρους (π.χ. το Μουσείο του Λούβρου) και εντάσσονταν στους μηχανισμούς διαμόρφωσης εθνικής ταυτότητας, μιας διαδικασίας που δεν αποτελεί μόνο εσωτερικό θέμα ενός κράτους.

---

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Η συγκεκριμένη έκθεση πραγματοποιήθηκε το 1979 στο Παρίσι και το 1980 στη Νέα Υόρκη.

⁸⁵ Μουλιού, Μ. 1996, 184-185.

Εμβληματικά μουσεία

Το μουσείο της σύγχρονης εποχής είναι ένας δυναμικός πολιτιστικός οργανισμός που δεν περιορίζεται πλέον στο βασικό έργο του, που είναι η συγκέντρωση διαφύλαξη, συντήρηση, μελέτη, ερμηνεία και ανάδειξη των πολιτιστικών αγαθών, αλλά εντάσσεται στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου και στοχεύει στη διεύρυνση του κοινού του. Το σημερινό μουσείο μπορεί να προσφέρει στους επισκέπτες του μάθηση και ψυχαγωγία, να διευρύνει τους ορίζοντές τους και να αποτελέσει έναυσμα για ανάπτυξη προβληματισμών. Για τους παραπάνω λόγους, και λαμβάνοντας υπόψη ότι τα μουσεία αποτελούσαν ανέκαθεν σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης του πολιτιστικού τουρισμού, διαπιστώνουμε ότι, σε πολλά κράτη, η ίδρυση μουσείων νέου τύπου και η ανακαίνιση των υπαρχόντων, σύμφωνα με τους σύγχρονους μουσειολογικούς κανόνες, αποτελούν κύριο μέλημα της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής.⁸⁶

Ο οξύς και εντεινόμενος ανταγωνισμός των πόλεων για τη διεκδίκηση μιας υψηλής θέσης στην ιεραρχία του ευρωπαϊκού αλλά και του διεθνούς αστικού συστήματος έχει αναδείξει τη σπουδαιότητα του πολιτιστικού παράγοντα για την οικονομική και φυσική αναζωογόνηση⁸⁷ των σύγχρονων πόλεων. Έχει διαπιστωθεί ότι οι πολιτιστικοί θεσμοί και οι συναφείς δραστηριότητες συνδέονται με την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος και χρησιμοποιούνται ως μέσο για την προβολή της θετικής εικόνας μιας πόλης. Η ανέγερση εντυπωσιακών κτιρίων για πολιτιστική χρήση (π.χ. μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, όπερες, θέατρα, βιβλιοθήκες) είναι μια από τις νέες τάσεις της αστικής πολιτιστικής πολιτικής και αποσκοπεί στη θετική προβολή και, κατά συνέπεια, στην αναζωογόνηση μιας πόλης. Τα κτίρια αυτά είναι συνήθως σχεδιασμένα από διάσημους πρωτοποριακούς αρχιτέκτονες και αποτελούν για την πόλη τα λεγόμενα «πολιτιστικά εμβλήματα» (*flagships*), που αποκτούν σημειολογική βαρύτητα. Λόγω του πολιτιστικού ρόλου και του εντυπωσιακού σχεδιασμού τους, αυτά τα εμβληματικά αρχιτεκτονήματα μεταβάλλονται, εκτός των άλλων, και σε τουριστικά αξιοθέατα.⁸⁸

---

⁸⁶ Κόνσολα, Ντ. 2006, 65-66.

⁸⁷ Με τον όρο αναζωογόνηση (*regeneration*) εννοείται η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης, του δομημένου περιβάλλοντος και, κατ'επέκταση, της «πολιτιστικής εικόνας» μιας πόλης.

⁸⁸ Κόνσολα, Ντ. 2006, 108-113.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου εμβληματικού κτιρίου που βρίθει συμβολισμών και αποτελεί μια ιδιαίτερα επιτυχημένη έκφανση δημόσιας διπλωματίας και μόνο με την ύπαρξή του, είναι το Εβραϊκό Μουσείο του Βερολίνου.⁸⁹ Πρόκειται για ένα εντοπωσιακό, σύγχρονο αρχιτεκτόνημα, το οποίο θυμίζει γλυπτό μεγάλης κλίμακας (έχει τη μορφή κεραυνού) και παρουσιάζει ιδιαίτερο ιστορικό, κοινωνιολογικό, τεχνολογικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Το μουσείο είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε να δημιουργεί χώρους οι οποίοι απεικονίζουν την Εβραϊκή ιστορία του Βερολίνου, τις παραδόσεις, την καθημερινότητα και τα επιτεύγματα των Εβραίων, καθώς και τις τραγικές συνέπειες που είχε η άνοδος του ναζιστικού καθεστώτος στη ζωή των Εβραίων του Βερολίνου. Ωστόσο, μολονότι το μουσείο χαρακτηρίζεται από έντονους συμβολισμούς και υποβλητικά έργα τέχνης για την απώλεια και τη μνήμη, δεν πρόκειται για ένα μουσείο Ολοκαυτώματος, αλλά για ένα μουσείο Εβραϊκού Πολιτισμού, με σημαντικά μηνύματα κατά του ρατσισμού, εκπαιδευτικό χαρακτήρα και διευρυμένη διαδραστικότητα, που εντάσσεται στην ιστορία της πόλης και της Γερμανίας. Θα τολμούσαμε μάλιστα να πούμε ότι το συγκεκριμένο μουσείο παρουσιάζει και μια ομοιότητα με το νέο Μουσείο της Ακρόπολης όσον αφορά στη χρήση της «απουσίας»: και τα δύο μουσεία χρησιμοποιούν στην εκθεσιακή τους προσέγγιση την έννοια της απουσίας και της απώλειας, το καθένα βέβαια για να δηλώσει διαφορετικά πράγματα.

Το Μουσείο Γκούγκενχαϊμ στο Μπιλμπάο, ένα τεράστιο πολύπλοκο γλυπτό από τιτάνιο, έργο του διάσημου αμερικανού αρχιτέκτονα Φρανκ Γκέρι, αποτελεί επίσης παράδειγμα εμβληματικού κτιρίου. Μάλιστα, το συγκεκριμένο μουσείο αναδείχτηκε πρόσφατα ως το σημαντικότερο αρχιτεκτόνημα των τελευταίων 30 ετών, καθώς θεωρείται ότι επηρέασε τη «γλώσσα» της αρχιτεκτονικής παγκοσμίως.⁹⁰ Το Μουσείο Γκούγκενχαϊμ κατασκευάστηκε το 1997 στο Μπιλμπάο με χρηματοδότηση της τοπικής κυβέρνησης (Χώρα των Βάσκων) και συνέβαλε καθοριστικά στην αναμόρφωση της παρακμάζουσας οικονομικής κατάστασης της βασκικής πόλης της Ισπανίας. Σήμερα είναι ένας από τους δημοφιλέστερους πολιτιστικούς προορισμούς στην Ευρώπη και έχει

⁸⁹ Ιστότοπος Εβραϊκού Μουσείου Βερολίνου: <http://www.jmberlin.de>

⁹⁰ Μπάρκα, Μ. 14.09.2010, «Το Γκούγκενχαϊμ στο Μπιλμπάο, κτίριο της 30ετίας», ηλεκτρονικό περιοδικό *GreekArchitects*: <http://www.greekarchitects.gr>

μετατρέψει την πόλη σε κέντρο του αστικού τουρισμού.⁹¹ Το μουσείο προσελκύει περίπου ένα εκατομμύριο επισκέπτες ετησίως και, σύμφωνα με έρευνες, τα πέντε πρώτα χρόνια λειτουργίας του, απέφερε περί το ένα δισεκατομμύριο δολάρια στην περιοχή των Βάσκων.⁹²

Τα *Μεγάλα Πολιτιστικά Έργα (Grands Projets Culturels)* που έγιναν στο Παρίσι το 1989 είναι άλλη μια περίπτωση παρέμβασης για την αναζωογόνηση της πολιτιστικής εικόνας μιας πόλης. Με αφορμή τον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από τη Γαλλική Επανάσταση καθώς και το ότι το Παρίσι ήταν πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης εκείνη τη χρονιά, έγινε ριζική ανακαίνιση στο Μουσείο του Λούβρου, την Όπερα της Βαστίλης, την Εθνική Βιβλιοθήκη κ.α.⁹³

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, λόγω της αρχιτεκτονικής του, της υψηλής επισκεψιμότητάς του⁹⁴ και της σύνδεσής του με ένα μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να θεωρηθεί εμβληματικό μουσείο. Η έντονη σημειολογική βαρύτητα, ο ιδεολογικός του ρόλος ως «μουσείου διεκδίκησης» και η εκτενέστατη κάλυψη των εγκαινίων του από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης⁹⁵ συντείνουν ακόμη περισσότερο σε αυτόν τον χαρακτηρισμό.

Η τελετή εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης είχε προσελκύσει την προσοχή των ξένων ΜΜΕ από πολύ νωρίς και σε αυτό συνέβαλε το πρόγραμμα επικοινωνιακών δράσεων που είχε τεθεί σε εφαρμογή δύο χρόνια πριν από τα εγκαίνιά του, προκειμένου να καλλιεργηθεί ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινής γνώμης για τη δημιουργία του νέου μουσείου. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν προϊόν συνεργασίας του Υπουργείου Πολιτισμού με τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης-Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και τον Οργανισμό Ανέγερσης του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης (ΟΑΝΜΑ). Η επικοινωνιακή στρατηγική για την προβολή του νέου μουσείου αναπτύχθηκε, κυρίως, σε τρεις άξονες:

⁹¹ Κόνσολα, Ντ. 2006, 113.

⁹² «Το Γκούγκενχάιμ στρέφεται στη Βαλτική»: *The New York Times*, αναδημοσιευμένο άρθρο στην *Καθημερινή* (19.01.2011): http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w/articles/civ_1_19/01/2011_429228

⁹³ Κόνσολα, Ντ. 2006, 113.

⁹⁴ Βλ. Παράρτημα Δ, *Απόσπασμα από την ετήσια αναφορά του Μουσείου της Ακρόπολης*.

⁹⁵ Βλ. Παράρτημα Δ, *Απολογισμός εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης*.

α) Διοργάνωση πολυάριθμων ενημερωτικών εκδηλώσεων από τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας στο εξωτερικό σχετικά με την ανέγερση, την ιστορία και τα εκθέματα του Μουσείου, συχνά με την παρουσία του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΑΝΜΑ, κ. Δ. Παντερμαλή.

β) Προώθηση στοιχείων και εξελίξεων σχετικά με το Μουσείο, τόσο από τα στελέχη της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης (ΓΓΕ), όσο και από τις ειδικές ξενόγλωσσες εκδόσεις της ΓΓΕ, σε δημοσιογράφους και διεθνή ΜΜΕ.

γ) Οργάνωση συνεντεύξεων του τότε Υπουργού Πολιτισμού, κ. Αντώνη Σαμαρά, και του Προέδρου του ΟΑΝΜΑ, κ. Παντερμαλή, σε διεθνή τηλεοπτικά δίκτυα και σε πρακτορεία ειδήσεων, που συνέβαλαν αποφασιστικά στην επίτευξη της παγκόσμιας τηλεοπτικής προβολής.⁹⁶

Το αρχικό ποσό (6 εκατομ. ευρώ) που είχε προϋπολογιστεί για τα εγκαίνια του μουσείου μειώθηκε στο ένα τρίτο και το συνολικό κόστος των εγκαινίων ανήλθε στα 1.860.090 ευρώ.⁹⁷ Το γεγονός αυτό, καθώς και το ότι μέχρι το τέλος του 2009 το κόστος του εισιτηρίου θα ήταν μόνο ένα ευρώ, σχολιάστηκαν θετικά από τα διεθνή και τα εγχώρια μέσα ενημέρωσης.

Σε εκτενή συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε ο τότε Υπουργός Πολιτισμού, Α. Σαμαράς, ένα μήνα πριν τα εγκαίνια, χαρακτήρισε το Μουσείο της Ακρόπολης ως «το πλέον επάνομο Μουσείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και τόνισε ότι τα εγκαίνιά του «σηματοδοτούν ένα νέο πιλοτικό κοινωνικό πρότυπο μουσειακής πολιτικής» για το Υπουργείο Πολιτισμού. Επιπλέον, επεσήμανε ότι δεν αντιλαμβάνεται τα εγκαίνια ως «εγκαίνια πρωτοτεχνημάτων ούτε ως μια εκδήλωση εφήμερη». Στην εν λόγω συνέντευξη, ο Υπουργός ανακοίνωσε τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, παρουσίασε τον λογότυπο του μουσείου και μίλησε για οργανωτικά θέματα των εγκαινίων καθώς και για τη διαφήμισή τους στα μέσα μαζικής μεταφοράς και στους δρόμους της Αθήνας. Επίσης, αναφέρθηκε σε θέματα λειτουργίας και ασφάλειας του μουσείου, στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου, στο ζήτημα των διατηρητέων της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, στην εν εξελίξει ανασκαφή, στην τιμολογιακή πολιτική του μουσείου και το πρωτοεφαρμοζόμενο σύστημα αγοράς ηλεκτρονικού εισιτηρίου (*e-ticketing*).⁹⁸

⁹⁶ Βλ. Παράρτημα Ε, *Συνέντευξη Μ. Ζακυνθινάκη, Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων ΓΓΕ-ΓΓΕ*

⁹⁷ Βλ. Παράρτημα Δ, *Απολογισμός εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης (συνέντευξη Τύπου)*

⁹⁸ Βλ. Παράρτημα Γ, *Συνέντευξη Τύπου Υπουργού Πολιτισμού, Α. Σαμαρά (20.05.2009)*.

Τα επίσημα εγκαίνια του Μουσείου της Ακρόπολης πραγματοποιήθηκαν την 20^η Ιουνίου του 2009, αλλά στην ουσία οι επικοινωνιακές δράσεις στο μουσείο και οι παράλληλες εκδηλώσεις διήρκησαν μια βδομάδα. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα των εγκαινίων διαρθρώθηκε ως εξής:⁹⁹

➤ **17/06/2009:**

- α) Επίσκεψη στο μουσείο και ξενάγηση των διαπιστευμένων συντακτών στο Υπουργείο Πολιτισμού από τον Πρόεδρο του Μουσείου, Δ. Παντερμαλή.
- β) Επίσκεψη στο μουσείο και ξενάγηση των Διευθυντών των ελληνικών ΜΜΕ, πολιτικών συντακτών και εκδοτών του περιφερειακού Τύπου και της τηλεόρασης.

➤ **18/06/2009:**

- α) Επίσκεψη υπηρεσιακών στελεχών του Υπουργείου Πολιτισμού, Διευθυντών ελληνικών μουσείων, Αρχαιολόγων Καθηγητών, Διοίκησης ΟΑΝΜΑ, μελών του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων, του Συμβουλίου των Μουσείων και εκπροσώπων συνδικαλιστικών οργανώσεων.
- β) Επίσκεψη Ακαδημαϊκών, προσωπικοτήτων των Τεχνών και των Γραμμάτων, ξένων Αρχαιολογικών Σχολών στην Ελλάδα, Διεθνών Επιτροπών επιστροφής των Μαρμάρων.

➤ **19/06/2009:**

Επίσκεψη ξένων δημοσιογράφων από μεγάλα διεθνή μέσα ενημέρωσης και ξενάγησή τους στο μουσείο από τον Πρόεδρο του Μουσείου.

➤ **20/06/2009:**

Επίσημα εγκαίνια με προσκεκλημένους αρχηγούς κρατών, Πρωθυπουργούς, τα μέλη του ελληνικού Υπουργικού Συμβουλίου, τους αρχηγούς των κομμάτων, Ευρωπαίους Επιτρόπους, τον Πρόεδρο της UNESCO και τον Πρόεδρο της ΔΟΕ, τέως Πρωθυπουργούς και τέως Προέδρους της Δημοκρατίας, το Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη, εθνικούς χορηγούς, εκδότες και ιδιοκτήτες τηλεοπτικών σταθμών. Η τελετή έναρξης (σε παγκόσμια τηλεοπτική κάλυψη) περιλάμβανε, εκτός από τις εναρκτήριες ομιλίες, ξενάγηση από τον Πρόεδρο του Μουσείου και δύο μουσειολογικές εκπλήξεις.

---

⁹⁹ Βλ. Παράρτημα Γ, *Συνέντευξη Τύπου Υπουργού Πολιτισμού, Α. Σαμαρά (20.05.2009)*.

➤ 21 έως 23/06/2009:

Το μουσείο άνοιξε για τους επισκέπτες που είχαν κάνει ηλεκτρονική κράτηση μέσω της ιστοσελίδας του, οι οποίοι ξεναγήθηκαν από τους φροντιστές του.

Στα επίσημα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης απηύθυναν χαιρετισμό ο τότε Υπουργός Πολιτισμού, Αντώνης Σαμαράς, ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO, Κοϊχίρο Ματσούρα, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ζοσέ Μανουέλ Μπαρόζο, ο τότε Πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κάρολος Παπούλιας. Και οι τρεις έλληνες αξιωματούχοι που απηύθυναν χαιρετισμό, αναφέρθηκαν στην οικουμενική διάσταση των γλυπτών του Παρθενώνα και στο αίτημα επιστροφής τους. Μάλιστα, ο Υπουργός Πολιτισμού έκανε ανοικτή πρόταση στο Βρετανικό Μουσείο, επισημαίνοντας ότι *«μπορούμε να αναπληρώσουμε το κενό που θα προκύψει στο Βρετανικό Μουσείο, με δανεισμό από την Ελλάδα, εναλλασσόμενων εκθέσεων, από σπουδαία δείγματα της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης»*.¹⁰⁰

Η πρώτη μουσειολογική έκκληση της τελετής εγκαινίων ήταν η αναπαράσταση ενός τελετουργικού που συνηθιζόταν κατά την αρχαιότητα για τη θεμελίωση ενός σπιτιού, μια συμβολική χειρονομία *«συνένωσης του μουσείου με τον τόπο»* σύμφωνα με τον καθηγητή και Πρόεδρο του μουσείου, Δ. Παντερμαλή.¹⁰¹ Στην προθήκη του δαπέδου της πρώτης αίθουσας των Κλιτύων, όπου υπήρχε ήδη ένα σύνολο σπασμένων αγγείων από την τελετή θεμελίωσης σπιτιού του 3ου αιώνα π.Χ., τοποθετήθηκε ένα ακόμα αγγείο, ένας κάρθαρος (ποτήρι κρασιού). Στη συνέχεια, με τα λόγια *«η Αθηναία Θεά της πόλης μένει εδώ. Να μην μπει μέσα κανένα κακό»*, δόθηκε και το σύνθημα για την έναρξη της ξενάγησης που περιλάμβανε μερικά από τα σημαντικότερα σημεία από τα 4.000 εκθέματα που φιλοξενούνται στο μουσείο.¹⁰²

Στο τέλος της περιήγησης των επίσημων προσκεκλημένων στο μουσείο, στην αίθουσα του Παρθενώνα, έλαβε χώρα η δεύτερη μουσειολογική έκκληση, με την αυθεντική μαρμαρίνη κεφαλή της Ίριδας να προσαρμόζεται σε ένα εκμαγείο της

¹⁰⁰ Βλ. Παράρτημα Γ, *Εναρκτήριες ομιλίες τελετής εγκαινίων*.

¹⁰¹ Στυλιανού, Σ. 22.06.2009, «Τα Μάρμαρα καλούν τα Μάρμαρα» *ΕΘΝΟΣ online*: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11380&subid=2&pubid=4236889#>

¹⁰² «Λαμπρά εγκαίνια για το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης», *Αθηναϊκό – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων*: <http://www.ana.gr/anaweb/user/showplain?maindoc=7717004&maindocimg=7714096&service=143>

ανατολικής ζωφόρου -καθώς το πρωτότυπο βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο- από τον Υπουργό Πολιτισμού, Α. Σαμαρά.¹⁰³

Η λιτή αλλά ευρηματική τελετή των εγκαινίων ολοκληρώθηκε με το καλλιτεχνικό δρώμενο «Αντικατοπτρισμοί» (περιμετρικές βιντεοπροβολές μεγάλης κλίμακας στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου) που επιμελήθηκε η σκηνοθέτις των βιντεοπροβολών στις τελετές έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας και μέλος της δημιουργικής ομάδας του Δημήτρη Παπαϊωάννου, Αθηνά-Ραχήλ Τσαγγάρη. Στην βίντεο-εγκατάσταση «Αντικατοπτρισμοί», η οποία είχε ιδιαίτερα θετική απήχηση,¹⁰⁴ τα εκθέματα του μουσείου ζωντάνευαν στις επιφάνειες πάνω και γύρω από το νέο Μουσείο της Ακρόπολης.

Τις ημέρες των εγκαινίων λειτούργησε, με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, ένα Κέντρο Τύπου μέσα στο μουσείο, το οποίο φιλοξένησε περί τους 440 - έλληνες και ξένους - διαπιστευμένους δημοσιογράφους από 37 χώρες και 197 ΜΜΕ. Το Κέντρο Τύπου του Μουσείου της Ακρόπολης παρείχε υπηρεσίες στους δημοσιογράφους από τις 17 έως τις 20 Ιουνίου και από τις 10.00 το πρωί έως τα μεσάνυχτα και τους εφοδίαζε με έντυπο και οπτικοακουστικό ενημερωτικό υλικό, καθώς και ελληνικές και ξένες εφημερίδες. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνθηκε η δημοσιογραφική κάλυψη σε παγκόσμια κλίμακα.¹⁰⁵

Ένα από τα «στοιχήματα» για την επιτυχία και τη διευρυμένη προβολή της τελετής εγκαινίων στα διεθνή ΜΜΕ ήταν η παρουσία των ξένων ηγετών που ήταν προσκεκλημένοι. Όπως επισημαίνει στη συνέντευξή¹⁰⁶ της η Μ. Ζακυνθινάκη, Διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης-Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας, *«Η παρουσία προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους από τον χώρο της πολιτικής, των Τεχνών ή των Γραμμάτων σε μια εκδήλωση όπως τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, είναι εξαιρετικά ουσιαστική, όχι μόνο για λόγους τυπικούς ή αβροφροσύνης, αλλά και για την περαιτέρω προβολή της ίδιας της εκδήλωσης από τα ΜΜΕ. Το γεγονός της επίσκεψης ενός αρχηγού κράτους ή υπουργού αποτελεί από μόνο του είδηση στην χώρα προέλευσης και είναι βέβαιο ότι θα καλυφθεί από τα μέσα της χώρας του. Αυτό σημαίνει ότι ενδεχομένως*

¹⁰³ Στυλιανού, Σ. 22.06.2009, *Op. cit.*

¹⁰⁴ Βλ. Παράρτημα Δ, *Απολογισμός εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης* (συνέντευξη Τύπου)

¹⁰⁵ Βλ. Παράρτημα Ε, *Συνέντευξη Μαρίας Ζακυνθινάκη, Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων ΓΤΕ-ΓΤΕ*

¹⁰⁶ *Ibid.*

να υπάρχει και εκτενέστερη κάλυψη της εκδήλωσης στην οποία παρίσταται. Διαπιστώνουμε μάλιστα ότι ακόμα και το ενδεχόμενο επίσκεψης ενός ηγέτη μπορεί να δημιουργήσει είδηση και, ως εκ τούτου, περαιτέρω προβολή της εκδήλωσης στα ΜΜΕ πριν ακόμη αυτή πραγματοποιηθεί».

Εκτός από τον Γενικό Διευθυντή της UNESCO και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίοι απηύθυναν και χαιρετισμό, ανάμεσα στους υψηλούς προσκεκλημένους που παρευρέθηκαν στην εκδήλωση ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κύπρου, οι Πρωθυπουργοί από Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Σερβία, Σλοβακία, Φιλανδία και Μαυροβούνιο, τέσσερις Υπουργοί Εξωτερικών, υπουργοί και υφυπουργοί Πολιτισμού από είκοσι χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου του Ποντιφικού Συμβουλίου για τον Πολιτισμό, τρεις κοινοτικοί επίτροποι, μια ελληνοαμερικανίδα βουλευτής των Δημοκρατικών, ο δεύτερος στην ιεραρχία του Κομμουνιστικού Κόμματος στην Κίνα, και ένας βέλγος γερουσιαστής.

Τα ελληνικά ΜΜΕ σχολίασαν εκτενώς το γεγονός ότι δεν εκπροσωπήθηκαν σε υψηλό επίπεδο το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ, ενώ έγινε επίσης λόγος για ανεπαρκή εκπροσώπηση των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών, καθώς στα εγκαίνια δεν παρευρέθη κανένα πολιτικό πρόσωπο από χώρες όπως Γερμανία, Ισπανία, Σουηδία, Ολλανδία, Δανία κ.α. Αρκετά εκτενής ήταν επίσης η αναφορά στην απουσία των Πρωθυπουργών της Γαλλίας και της Τουρκίας,¹⁰⁷ οι οποίοι αναμένονταν. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, τόσο στα ελληνικά όσο και στα διεθνή – και ιδιαίτερα στα βρετανικά – μέσα ενημέρωσης, σχολιάστηκε η απουσία του διευθυντή του Βρετανικού Μουσείου.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Ο Πρωθυπουργός της Γαλλίας, Φρανσουά Φιγιόν δεν παρευρέθη τελικά λόγω φόρτου εργασίας και ο Τούρκος Πρωθυπουργός, Ταγίπ Ερντογάν, λόγω ασθένειας.

¹⁰⁸ Σε συνέντευξή του μετά τα εγκαίνια, ο τότε Υπουργός Πολιτισμού, Α. Σαμαράς, δήλωσε: «Θα είναι λάθος να λεχθεί ότι δεν ήρθαν προσωπικότητες, γιατί ήρθαν αρκετοί υπουργοί Πολιτισμού. Δεν λέω βέβαια πως δεν θα ήταν καλύτερα αν είχε έρθει ο Γάλλος πρωθυπουργός Φρανσουά Φιγιόν, που την τελευταία εβδομάδα έστειλε την υπουργό Πολιτισμού στη θέση του. Ούτε πως δεν θα ήταν καλύτερα αν ερχόταν το βασιλικό ζεύγος της Ισπανίας, που έπρεπε να ταξιδέψει στην Αυστραλία. Ήρθαν όμως πολλοί υπουργοί και έχουν ανταποκριθεί στην πρόσκλησή μας πολλές άλλες προσωπικότητες» (Κοντράρου-Ράσσια, Ν. 30.06.2009, «Ξοδέψαμε λίγα, κερδίσαμε πολλά» *Ελευθεροτυπία*: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=58869>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Πολιτισμός και εξωτερική πολιτική

Στις μέρες μας, ο πολιτισμός χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο ως μια ουσιαστική διάσταση της εξωτερικής πολιτικής, συμπληρώνοντας τις οικονομικές, επικοινωνιακές και εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών. Πολλές χώρες σχεδιάζουν και ασκούν την εξωτερική τους πολιτική χρησιμοποιώντας και αναδεικνύοντας στοιχεία από τον πολιτισμό τους, όπως η γλώσσα, οι Τέχνες και η πολιτιστική κληρονομιά. Με στόχο τη σύσφιξη των διακρατικών σχέσεων και την προβολή του πολιτισμού τους, τα σύγχρονα κράτη επενδύουν στην πολιτιστική διπλωματία, η οποία έχει αναδειχθεί σε σημαντικό παράγοντα της εξωτερικής πολιτικής.¹⁰⁹

Μια από τις προτεραιότητες των πιο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου είναι η διάδοση του πολιτισμού τους. Οι περισσότερες από αυτές, με πρωτοπόρο τις ΗΠΑ, εφαρμόζουν την εξωτερική πολιτιστική πολιτική μέσω μιας νέας διάστασης που προσδίδουν στην παραδοσιακή διπλωματία, επιδιώκοντας καλύτερη επικοινωνία και κατανόηση μεταξύ των κρατών και των πολιτών τους, βελτίωση των συναλλαγών και επιβολή των θέσεων τους στη διεθνή κοινότητα. Η αλληλογνωριμία των λαών, μέσω ανταλλαγών και ενημέρωσης για τις πολιτισμικές αξίες, τα πολιτιστικά αγαθά, τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα, θεωρείται ότι μπορεί να συντελέσει στην προώθηση των δημοκρατικών θεσμών, στη σταθερότητα και τη συνεργασία, καθώς και στην οικονομική ευημερία.¹¹⁰

Ο πολιτισμός δημιουργεί πρόσφορο έδαφος και μακροπρόθεσμες προοπτικές για τη διπλωματία και την εξωτερική πολιτική. Η άσκηση πολιτιστικής διπλωματίας από τα επίσημα όργανα και τις διπλωματικές αποστολές μιας χώρας μπορεί να συνδέεται με έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω στόχους:

α) Πολιτισμική διείσδυση σε μία ή περισσότερες χώρες είτε για να γίνονται κατανοητές οι αξίες και οι θέσεις της χώρας και να μειώνονται οι πολιτισμικές διαφορές είτε για να εξυπηρετούνται κυριαρχικά συμφέροντα με τη διατήρηση σχέσεων πολιτισμικής εξάρτησης (π.χ. με πρώην αποικίες).

¹⁰⁹ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 86.

¹¹⁰ Κοσμίδου, Ζ. 30.08.1998, Β06.

β) Δημιουργία ή διατήρηση μιας θετικής εικόνας για τη χώρα στο διεθνές σύστημα. Έτσι η χώρα θεωρείται περισσότερο αξιόπιστη, η επικοινωνία με τις άλλες χώρες βελτιώνεται και μπορεί να προωθήσει ευκολότερα τις εθνικές της θέσεις. Η εδραίωση μιας θετικής εικόνας μπορεί επίσης να αποσκοπεί στην τουριστική προβολή ή στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας χώρας.

γ) Προώθηση των πολιτιστικών προϊόντων για οικονομικούς λόγους. Οι εξαγωγές των πολιτιστικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα επικερδείς όταν έχουν απήχηση στην παγκόσμια αγορά. Για παράδειγμα, οι εξαγωγές των πολιτιστικών προϊόντων των ΗΠΑ βρίσκονται στη δεύτερη θέση των εξαγωγίμων προϊόντων τους.

Η πολιτιστική διπλωματία είναι ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της *δημόσιας διπλωματίας*, η οποία στηρίζεται στην άμεση επικοινωνία με την κοινή γνώμη στο εξωτερικό και την προσπάθεια επηρεασμού της με απώτερο στόχο τον επηρεασμό των ξένων κυβερνήσεων¹¹¹. Η δημόσια διπλωματία θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι το «δημόσιο πρόσωπο» της παραδοσιακής διπλωματίας.

Ο ρόλος της δημόσιας διπλωματίας

Τις τελευταίες δεκαετίες, η τεχνολογική πρόοδος στο πεδίο διαχείρισης των πληροφοριών έχει επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις των κρατών χαράσσουν και εφαρμόζουν την εξωτερική πολιτική τους. Η παραδοσιακή έννοια της διπλωματίας που είχε ως κύριο στόχο να κερδίσει την εύνοια και την προσοχή των ξένων κυβερνήσεων για την προώθηση των εκάστοτε εθνικών συμφερόντων, έχει αλλάξει μορφή. Η μετάβαση από την ψυχροπολεμική εποχή στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και την Εποχή της Πληροφορίας, αναδιαμορφώνει το τοπίο των διεθνών σχέσεων, καθώς το ενδιαφέρον δεν εστιάζεται τόσο στην προσέλκυση της προσοχής των ξένων κυβερνήσεων όσο στην προσέλκυση της προσοχής της διεθνούς κοινής γνώμης. Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας σε παγκόσμιο επίπεδο στους τομείς των πληροφοριών και των επικοινωνιών καθώς και η αυξανόμενη συμμετοχή των πολιτών στη διαχείριση

---

¹¹¹ Malone, G. 1985, 199.

της εξωτερικής πολιτικής των κρατών δημιουργούν νέα δεδομένα στις διεθνείς σχέσεις που αλλάζουν τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας της διπλωματικής γραφειοκρατίας¹¹².

Οι ΗΠΑ ήταν η πρώτη χώρα που υιοθέτησε τον όρο «δημόσια διπλωματία», καθώς χρειαζόταν μια πιο ήπια, εναλλακτική έννοια - σε αντιδιαστολή με τους όρους «προπαγάνδα» και «ψυχολογικός πόλεμος»- προκειμένου να γίνει πιο ξεκάθαρη η διάκριση ανάμεσα στις δικές της δημοκρατικές πρακτικές πολιτικής πληροφόρησης σε αντίθεση με εκείνες της Σοβιετικής Ένωσης, ενώ μετά τον Ψυχρό Πόλεμο εμφανίζεται κατά κόρον και στη διεθνή σκηνή, λόγω της 24ωρης (*real-time*) κάλυψης των ειδήσεων και ως συνέπεια των πολιτικών αλλαγών στην Ανατολική Ευρώπη εκείνη την εποχή. Οι συγκεκριμένες εξελίξεις, σε συνδυασμό με το αναδυόμενο Διαδίκτυο (Internet) και τη διείσδυσή του στον τομέα της ενημέρωσης, έπεισαν τους δρώντες της Δύσης ότι η διεθνής προβολή της εικόνας ενός κράτους και η πληροφορία αποκτούν νέο, πιο ουσιαστικό περιεχόμενο για τις διεθνείς σχέσεις¹¹³.

Ως «δημόσια διπλωματία» ορίζεται λοιπόν «η διαδικασία επικοινωνίας μιας κυβέρνησης με την κοινή γνώμη άλλων κρατών, προκειμένου να καταστούν κατανοητά οι ιδέες και τα ιδανικά, οι θεσμοί και ο πολιτισμός, οι εθνικές επιδιώξεις και οι τρέχουσες πολιτικές του εκπροσωπούμενου από αυτήν κράτους»¹¹⁴. Γίνεται επομένως κατανοητό ότι η δημόσια διπλωματία αποτελεί και έκφραση της *πολιτικής γοήτρου* (*policy of prestige*)¹¹⁵, κύριο συστατικό της οποίας είναι η διεθνής εικόνα και η φήμη ενός κράτους. Οι κλασσικοί ορισμοί της δημόσιας διπλωματίας δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην προσπάθεια μιας χώρας να δημιουργήσει θετική εικόνα στη διεθνή κοινή γνώμη για τις πολιτικές, τις δράσεις, το πολιτικό και το οικονομικό σύστημα ενός κράτους¹¹⁶, με σκοπό να ασκηθούν πιέσεις προς τις κυβερνήσεις άλλων κρατών ώστε να αναθεωρήσουν ή να αμβλύνουν την αρνητική στάση τους προς το συγκεκριμένο κράτος ή, αντιστρόφως, να διατηρήσουν τη θετική στάση τους¹¹⁷.

¹¹² Προκάκης, Κ. 2005, 18-19.

¹¹³ Cull, N. J. 2007, 12.

¹¹⁴ Tuch, H. 1993, 3.

¹¹⁵ Προκάκης, Κ. 2005, 9.

¹¹⁶ Όπως αναφέρει η Shaun Riordan « η δύναμη της εικόνας μιας χώρας πηγάζει από την πολιτιστική, πολιτική και οικονομική πολυμορφία της». (Riordan, S. 2004, 9)

¹¹⁷ Gilboa, E. 1997, 58-62.

Οι πιο σύγχρονες αντιλήψεις για τη δημόσια διπλωματία εισάγουν ως πρόσθετο προσδιοριστικό παράγοντα την αμοιβαία κατανόηση των λαών και την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Έχει διαπιστωθεί ότι με τη βοήθεια της δημόσιας διπλωματίας επιτυγχάνεται περαιτέρω εξοικείωση με την εκάστοτε χώρα που εκπροσωπείται, αυξάνεται η εκτίμηση των ξένων πολιτών για την εκάστοτε χώρα και γίνονται κατανοητές οι αξίες της εκπροσωπούμενης χώρας.¹¹⁸

Θα πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι η δημόσια διπλωματία δεν μπορεί να είναι μια μονόδρομη διαδικασία μετάδοσης μηνύματος. Σύμφωνα με τον ορισμό του University of Southern California Center on Public Diplomacy «η δημόσια διπλωματία επικεντρώνεται στους τρόπους με τους οποίους μια χώρα επικοινωνεί με τους πολίτες άλλων κοινωνιών (...) Η αποτελεσματική δημόσια διπλωματία έχει την αφετηρία ότι ο διάλογος διαδραματίζει συχνά κεντρικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της εξωτερικής πολιτικής: θα πρέπει να θεωρήσουμε τη δημόσια διπλωματία ως μια αμφίδρομη διαδικασία».¹¹⁹

Βάσει του παραπάνω ορισμού, εντοπίζονται τρεις διαστάσεις στη δημόσια διπλωματία. Η πρώτη (και περισσότερο άμεση) αφορά στην καθημερινή επικοινωνία και τη διαχείριση των εκροών (*news management*). Προϋποθέτει δυναμική και ευέλικτη (πολλές φορές και προληπτική) αντιμετώπιση των γεγονότων προς όφελος του κράτους και περιλαμβάνει τις αναγκαίες ενέργειες για την διαχείριση κρίσεων. Η δεύτερη διάσταση είναι η στρατηγική επικοινωνία και αφορά στο σχεδιασμό συγκεκριμένης μακροχρόνιας θεματικής πλατφόρμας, η οποία πλαισιώνει όλες τις προωθητικές ενέργειες και ενισχύει το κεντρικό μήνυμα μιας εθνικής επικοινωνιακής εκστρατείας. Η ανάπτυξη αμοιβαίων σχέσεων εμπιστοσύνης (*relationship building*) τόσο με θεσμοθετημένους φορείς, όσο και με μεμονωμένα άτομα (π.χ. μέσω υποτροφιών, ανταλλαγών, μετεκπαίδευσης, συνεδρίων, σεμιναρίων) αποτελεί την τρίτη και τελευταία διάσταση, η οποία αποσκοπεί στη βαθμιαία εξοικείωση όλων με τις εσωτερικές αρχές και αξίες της χώρας, καθώς και στη δημιουργία θετικών εντυπώσεων και επωφελών εμπειριών.¹²⁰

---

¹¹⁸ Leonard, M. 2002, 8-9.

¹¹⁹ <http://USCPublicDiplomacy.org>

¹²⁰ Nye, J. S. 2004, 105-109 και Leonard, M. 2002, 12-20.

Η προβολή θετικών εικόνων για μια χώρα με σκοπό τη δημιουργία θετικών προδιαθέσεων και συμβολισμών αποτελούσε ανέκαθεν προτεραιότητα των κρατών για τη μεγιστοποίηση της φήμης, της αξιοπιστίας και της επιρροής τους με σκοπό την προώθηση των εθνικών τους επιδιώξεων. Ωστόσο, για να επιτευχθούν οι στόχοι που θέτει η εκάστοτε εξωτερική πολιτική στο πλαίσιο της δημόσιας διπλωματίας, πρέπει να υπάρχει μια βάση πάνω στην οποία θα είναι δυνατό να οικοδομηθούν οι αμοιβαίες σχέσεις εμπιστοσύνης με την εξωτερική κοινή γνώμη. Επίσης, σύμφωνα με τον καθηγητή Philip Taylor,¹²¹ η δημόσια διπλωματία, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να είναι *μακροπρόθεσμη* (μέσω της πολιτιστικής διπλωματίας, η οποία είναι αμφίδρομη και απευθύνεται κυρίως στις ελίτ) αλλά και *βραχυπρόθεσμη* (μέσω της διαχείρισης της εικόνας στα διεθνή ΜΜΕ, η οποία πρέπει να χαρακτηρίζεται από ταχύτητα και αξιοπιστία).

Soft Power, Hard Power, Smart Power

Δεδομένου ότι το έργο της πειθούς και του επηρεασμού των συνειδήσεων γίνεται δυσκολότερο σήμερα, καθώς οι λαοί έγιναν «έξυπνότεροι», πιο επιφυλακτικοί και πιο καχύποπτοι σχετικά με την πληροφόρηση που δέχονται από τις εθνικές και ξένες κυβερνήσεις,¹²² είναι απαραίτητο να γίνει μια σύντομη αναφορά στις έννοιες της «σκληρής, ήπιας και έξυπνης δύναμης».

Με τον όρο «δύναμη» (*power*) εννοείται αυτό που ο J.S. Nye αποκαλεί «*την ικανότητα επηρεασμού της συμπεριφοράς των άλλων, ώστε κάποιος να επιτογχάνει τα αποτελέσματα που επιθυμεί*»¹²³. Αυτού του είδους η επιρροή δεν ασκείται πάντοτε μέσω της βίας ή του εξαναγκασμού της χρήσης βίας. Ο επηρεασμός μπορεί να ασκείται με άλλα μέσα όπως για παράδειγμα μέσω της πειθούς, της ελκυστικότητας των αξιών και ιδεών ή του «παραδείγματος προς μίμηση» που μπορεί να αποτελεί μια χώρα. Για αυτόν τον λόγο, ο J. S. Nye προχώρησε στη διάκριση της δύναμης σε «σκληρή δύναμη» («*hard power*») και σε «ήπια δύναμη» («*soft power*») ¹²⁴.

¹²¹ Σύμφωνα με την εισήγησή του με τίτλο "A Cartography of Strategic Communications" στο Διεθνές Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Φεβρουάριο του 2009 με θέμα *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group (<http://www.gpsg.org.uk/athens/indexgr.html>).

¹²² Κιουλαφή, Ε. 2008, 11.

¹²³ Nye, J. S. 2004, 2.

¹²⁴ Ibid.

Η «σκληρή δύναμη» αντιπροσωπεύει τη στρατιωτική (κυρίως) και την οικονομική ισχύ, ενώ η «ήπια δύναμη» έχει πολλές πηγές προέλευσης, οι οποίες χρησιμοποιούν ως μέσα την οικονομική βοήθεια, τη διπλωματική επιρροή κ.ά. και εμπεριέχουν - σε μικρό ή μεγάλο βαθμό - την πειθώ, την ελκυστικότητα και τις αξίες. Εν ολίγοις, η «ήπια δύναμη» είναι η ικανότητα «να κάνεις τους άλλους να θέλουν αυτό που εσύ θέλεις (to make other people want what you want)», δηλαδή να διαμορφώνει κανείς - μέσα από τη συνεργασία και όχι τον εξαναγκασμό - τις προτιμήσεις των άλλων.¹²⁵

Η «έξυπνη δύναμη» συνδυάζει τη στρατιωτική και οικονομική ισχύ («σκληρή δύναμη») με την ελκυστικότητα που ασκούν οι αξίες, η ιστορία, ο πολιτισμός και οι πολιτικές ενός κράτους («ήπια δύναμη») και προτιμάται περισσότερο από τις κυβερνήσεις.¹²⁶

Nation Branding και «Ανταγωνιστική Ταυτότητα»

Τα κράτη, ως οντότητες που διαχειρίζονται συμφέροντα, χρησιμοποιούν πραγματικά ή δυνητικά, υλικά ή άυλα, «όπλα», προκειμένου να διατηρήσουν ή και - όταν αυτό είναι δυνατό - να αυξήσουν τη δύναμή τους στο ανταγωνιστικό παγκόσμιο περιβάλλον, μέσω της καλλιέργειας θετικής φήμης, η οποία μπορεί, ως συνέπεια, να εξασφαλίζει μεγαλύτερη πολιτική, διπλωματική και οικονομική ισχύ, χωρίς στρατιωτικές επεμβάσεις ή οικονομικές κυρώσεις.

Το *nation branding* αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία και ενίσχυση των θετικών στερεοτύπων που επικρατούν διεθνώς για την εκάστοτε χώρα και διαφοροποιείται από την «κλασική διπλωματία», καθώς δεν στοχεύει άμεσα στη διαμόρφωση ευνοϊκών συσχετισμών εξουσίας και ισχύος, αλλά *έμμεσα*, μέσω της χρήσης «ήπιας ισχύος»¹²⁷. Πιο συγκεκριμένα, θα λέγαμε ότι πρόκειται για έναν «μηχανισμό εξωστρέφειας» που προσεγγίζει το κράτος ως «εμπορική ταυτότητα» (*brand*)¹²⁸ και περιλαμβάνει τεχνικές επωφελούς διαχείρισης και «εκμετάλλευσης»

¹²⁵ Nye, J. S. 2004, 5.

¹²⁶ Κιουλαφή, Ε. 2008, 11.

¹²⁷ Μακρή, Α. 2008.

¹²⁸ Anholt, S. 2007, 4. Σύμφωνα με έναν επεξηγηματικό ορισμό που δίνει ο Simon Anholt «brand είναι ένα προϊόν, ή υπηρεσία ή οργανισμός που συνδέεται με το όνομα του, την ταυτότητα και τη φήμη του, ενώ branding ονομάζεται η διαδικασία διαχείρισης του ονόματος και της ταυτότητας αυτού του προϊόντος ή οργανισμού, με στόχο τη δημιουργία, προστασία, ενίσχυση ή αλλαγή της

των κρατών σύμφωνα με τα εθνικά χαρακτηριστικά τους, αναζητώντας ή αναδεικνύοντας τα ήδη υπάρχοντα ή δυνητικά ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα (*competitive advantages*). Σκοπός αυτού του επικοινωνιακού μηχανισμού είναι η προώθηση της εικόνας και των εξαγωγικών προϊόντων ενός κράτους στο εξωτερικό και την προσέλκυση επενδύσεων, τουριστών και διοργανώσεων στο εσωτερικό.¹²⁹ Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της επανάστασης στις τηλεπικοινωνίες, οι οποίες οδηγούν σε εντονότερο ανταγωνισμό τα κράτη, οι προσπάθειες για τη δημιουργία, ενίσχυση, προστασία ή αλλαγή της ταυτότητας ενός κράτους συνιστά μια σύνθετη και χρονοβόρα διαδικασία. Επίσης, βασική παράμετρο δυσκολίας αποτελεί ο τρόπος πρόσληψης της εθνικής εικόνας και φήμης ενός κράτους, που βασίζεται στα κλισέ (θετικά ή αρνητικά), την άγνοια, τις παρανοήσεις, τις μισές αλήθειες, την φημολογία και την προκατάληψη. Είναι, άλλωστε, πολυάριθμα τα παραδείγματα χωρών, των οποίων η εικόνα φαίνεται τετριμμένη, ανισοβαρής και παρωχημένη, ακριβώς επειδή εκπηγάει από βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις ετών που – στην πλειονότητα τους – δεν ανταποκρίνονται στη σημερινή τους πορεία¹³⁰.

Στις μέρες μας, όλα τα κράτη προσπαθούν να διαμορφώσουν αυτό που ο Simon Anholt περιγράφει ως «ανταγωνιστική ταυτότητα» (*competitive identity*).¹³¹ Πρόκειται για ένα νέο μοντέλο ενισχυμένης εθνικής ανταγωνιστικότητας που αναζητά συγκριτικά πλεονεκτήματα βάσει έξι κριτηρίων, στα οποία μπορεί να βασιστεί μια στρατηγική του nation branding. Σύμφωνα με τη «θεωρία του Εξαγώνου» του S. Anholt¹³² τα έξι πεδία που θεωρούνται καθοριστικής σημασίας για τη διαμόρφωση της ανταγωνιστικής ταυτότητας ενός κράτους είναι τα εξής:

α) Ο Τουρισμός (ίσως αποτελεί το ισχυρότερο εργαλείο του nation branding, συνδέεται με την αναγνωρισιμότητα των τοπίων μια χώρας και την προβολή της ως ελκυστικού τουριστικού προορισμού).

φήμης του με τρόπο ευνοϊκό για την κατάκτηση της καλύτερης δυνατής θέσης στη συνείδηση του κοινού».

¹²⁹ Ibid, 4

¹³⁰ Μερικές προκαταλήψεις και παγιωμένες αντιλήψεις που επικρατούν για παράδειγμα είναι ότι το Παρίσι θεωρείται χώρα του στυλ, η Ιαπωνία φημίζεται για την τεχνολογία της, το Ρίο ντε Τζανέιρο για το καρναβάλι του και τα αφρικανικά έθνη για την φτώχεια, τη διαφθορά, την πείνα και τις αρρώστιες. (Ibid, 1).

¹³¹ Ibid, 26 και 29.

¹³² Ibid, 25 και Anholt, S. 2005, 118.

β) Τα εξαγωγίμα προϊόντα (σημαντικοί «πρεσβευτές» της χώρας στο εξωτερικό, προϋποθέτοντας ότι είναι -ή μπορεί να γίνει- γνωστή η χώρα προέλευσης)

γ) Η Διακυβέρνηση (οι εθνικές πολιτικές αποφάσεις είτε αφορούν την εξωτερική πολιτική είτε το εσωτερικό της χώρας και ο τρόπος προβολής τους από τα διεθνή ΜΜΕ).

δ) Η διαμονή και οι επενδύσεις στη χώρα (κατά πόσο δηλαδή η ανάπτυξη υποδομών της χώρας και η ύπαρξη τεχνογνωσίας και καινοτομιών θεωρούνται φορείς προσέλκυσης ξένων επενδύσεων)

ε) Ο πολιτισμός (πολιτιστική κληρονομιά, πολιτιστικές ανταλλαγές, επιθυμία κατανάλωσης πολιτιστικών αγαθών από τη συγκεκριμένη χώρα)

στ) Το ανθρώπινο κεφάλαιο (ο πληθυσμός και τα δημόσια πρόσωπα με τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά τους μπορούν να διαμορφώσουν καθοριστικά τα αισθήματα του εξωτερικού κοινού, είτε στο εσωτερικό της χώρας τους είτε ως άτυποι πρέσβεις σε άλλες χώρες).

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι στη θεωρία του Εξαγώνου βασίζεται σε μια συνολική θεώρηση της παρουσίας ενός κράτους και η προσοχή δεν εστιάζεται μόνο στη διακυβέρνηση και την εξωτερική πολιτική. Ως εκ τούτου, τα παραπάνω πεδία θεωρούνται ζωτικής σημασίας για την αύξηση ή τη διατήρηση της φήμης, του κύρους και, κατ'επέκταση, της ισχύος μιας χώρας.

Για να μεταβληθούν οι παγιωμένες αντιλήψεις (θετικές ή αρνητικές) που κυριαρχούν και διαμορφώνουν τη φήμη μιας χώρας απαιτούνται μακροπρόθεσμες και συντονισμένες προσπάθειες. Επίσης είναι πολύ σημαντικό να μην υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ της προβαλλόμενης και της πραγματικής εικόνας. Σύμφωνα με την καθηγήτρια μάρκετινγκ Özlem Sandıkcı¹³³, η Τουρκία μολονότι το 2009 ήταν ο 9^{ος} τουριστικός προορισμός παγκοσμίως, έχει χαμηλή θέση στην κατάταξη του δείκτη Anholt για το *nation brand*. Στην περίπτωση της Τουρκίας, η άνοδος του τουρισμού είχε τελικά αρνητική επίπτωση στην εικόνα της χώρας επειδή επιβεβαιώθηκαν κάποια αρνητικά στερεότυπα για την χώρα. Παράλληλα, η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων είχε ως

¹³³ Sandıkcı, O. 2009, εισήγησή της με θέμα «Πρώθηση του Τουρισμού και Nation Branding» (http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Sandıkcı_Greek.pdf) στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group. Η κυρία Özlem Sandıkcı είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Bilkent της Άγκυρας.

αποτέλεσμα να μην προβληθεί με συνέπεια η εικόνα της Τουρκίας στο εξωτερικό. Σύμφωνα με την κα Sandıkcı, η μοναδικότητα της εμπορικής εικόνας (*unique brand image*) είναι μια πολύπλευρη κατασκευή στην οποία παίζει καθοριστικό ρόλο η διαφοροποίηση μια χώρας. Ωστόσο, εξίσου σημαντικό είναι να υπάρχει μια εξισορρόπηση μεταξύ του εξωτισμού (*otherness*) και της ομοιότητας (*similarity*).

Η διαμόρφωση της «εμπορικής ταυτότητας» ενός κράτους είναι μια διαδικασία που έχει δεχτεί και επικρίσεις, καθώς θεωρείται ότι ενέχονται ορισμένες αντιδημοκρατικές τάσεις¹³⁴ στη λογική του nation branding, το οποίο ενδέχεται και να περιορίζει το φάσμα των πιθανών εθνικών αφηγημάτων που μπορούν να παραχθούν από τους μηχανισμούς του¹³⁵. Για τη διαμόρφωση και συντήρηση μιας θετικής εικόνας, η εισηγήτρια προτείνει τα εξής: α) τα κράτη πρέπει να επενδύουν πρώτα σε εθνικές πολιτικές και έπειτα σε εκστρατείες nation branding, β) το nation branding πρέπει να έχει πολλαπλές εκφάνσεις και να εφαρμόζεται μέσα από διαφοροποιημένες στρατηγικές και γ) τα μηνύματα που εκπέμπονται θα πρέπει να διαμορφώνονται ανάλογα με το είδος κοινού στο οποίο απευθύνονται (και όχι να υπάρχει ένα μαζικό ενιαίο μήνυμα για όλους).¹³⁶

Σύμφωνα με τον Keith Dinnie¹³⁷, κάθε χώρα θα πρέπει να διαμορφώνει τη δική της στρατηγική (προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις δυνατότητές της) όσον αφορά στο nation branding και να αξιολογεί τα αποτελέσματα κάθε επικοινωνιακής εκστρατείας που εφαρμόζει. Ο καθηγητής Dinnie επισημαίνει ότι δεν θα πρέπει να έχουμε τυφλή εμπιστοσύνη στη δύναμη της διαφήμισης καθώς και ότι τα «εργαλεία» του nation branding δεν σχετίζονται μόνο με την αξιοποίηση των ΜΜΕ.¹³⁸ Επιπλέον, η προβαλλόμενη εικόνα μιας χώρας θα

---

¹³⁴ Σύμφωνα με τη Nadia Kaneva, Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Μαζικής Επικοινωνίας στο Παν/μιο του Ντένβερ, οι δημοκρατικές διαδικασίες δεν συνεισφέρουν ιδιαίτερα στη διαμόρφωση αποτελεσματικού nation branding, καθώς αυτό βρίσκεται πιο κοντά στην έννοια της προπαγάνδας. Από την άλλη, η κα Kaneva θέτει το ερώτημα «Σε ποιον ανήκει το έθνος και ποιος έχει το δικαίωμα να διαμορφώνει εικόνα γι' αυτό;».

¹³⁵ Σύμφωνα με την Kaneva το nation branding επιδρά στρεβλωτικά στη διαμόρφωση τοπικών (εθνικών) διαδικασιών πολιτικού αυτό-επαναπροσδιορισμού (με την αναπαραγωγή κλισιέ) και από-πολιτικοποιεί τη διαδικασία κατασκευής της εθνικής ταυτότητας.

¹³⁶ Kaneva, N. 2009, εισήγησή της με θέμα «Κριτικές Προσεγγίσεις στο Nation Branding ως Θεωρία και Πρακτική» (http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Kaneva_Greek.pdf) στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group.

¹³⁷ Ο Keith Dinnie είναι αναπληρωτής Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Temple στην Ιαπωνία και συγγραφέας του ακαδημαϊκού εγχειριδίου "Nation Branding – Concepts, Issues, Practice".

¹³⁸ Σύμφωνα με τον Keith Dinnie, εκτός από τις διαφημιστικές εκστρατείες, οι παράγοντες που διαμορφώνουν την εικόνα μιας χώρας, είναι η συμπεριφορά των πολιτών της, τα προϊόντα που

πρέπει να ανταποκρίνεται όσο το δυνατόν περισσότερο στην πραγματικότητα, διαφορετικά, σε περίπτωση που το χάσμα μεταξύ εικόνας και ταυτότητας είναι μεγάλο, δεν θα είναι εφικτό να υπάρξει κάποια αποτελεσματική επικοινωνιακή εκστρατεία.¹³⁹

Η εικόνα της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα

Όπως προκύπτει από εκθέσεις διεθνών οργανισμών και «δεξαμενών σκέψης», χώρα μας έχει αρκετά και σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (πολύ υψηλό επίπεδο ανθρώπινης ανάπτυξης,¹⁴⁰ υψηλό επίπεδο δημοκρατίας και ελευθερίας του Τύπου, καλή εικόνα ως ταξιδιωτικός προορισμός, πολιτισμό), στα οποία πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση. Ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται επίσης το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μέλος αρκετών διεθνών οργανισμών. Είναι η μόνη χώρα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης που είναι μέλος τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του ΝΑΤΟ¹⁴¹ και μία από τις εννέα χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (από τις είκοσι επτά) που συμμετέχουν στο σύνολο των ενοποιητικών διαδικασιών (ΟΝΕ, καθεστώς Σένγκεν, αμυντική ενοποίηση). Η ισχυρή πολιτική και θεσμική θέση της στο σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε παράγοντα που της επέτρεψε να καταλάβει τη θέση του μη μόνιμου μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ (2005-2006).¹⁴²

Οι παραπάνω συνθήκες είναι μια καλή αφετηρία, αλλά για να είναι δυναμική η «εμπορική ταυτότητα» (*brand identity*) της χώρας μας, είναι αναγκαία η συγκροτημένη άσκηση επικοινωνιακής διπλωματίας για την ενημέρωση της κοινής γνώμης στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό, καθώς και η εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Ελλάδας για τη διαμόρφωση, ενίσχυση και διατήρηση ενός ισχυρού εθνικού εμπορικού σήματος. Ο πολιτισμός με την

εξάγει, τα εθνικά στερεότυπα, η πολιτική κατάσταση, οι επιδόσεις της στον αθλητισμό, η φήμη από στόμα σε στόμα, αλλά και η προσωπική εμπειρία κάθε ανθρώπου που την επισκέπτεται.

¹³⁹ Dinnie, K. 2009, εισήγησή του με θέμα «Nation Branding και Εικόνες Κρατών: Ευκαιρίες και Όρια της Επικοινωνιακής Προσέγγισης» (<http://www.gpsg.org.uk/athens/indexgr.html>) στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group.

¹⁴⁰ Βλ. σχετική μέτρηση του Προγράμματος Ανάπτυξης του ΟΗΕ, (Human Development Index 2009), σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα κατατάσσεται στην 18η θέση ανάμεσα σε 179 χώρες: <http://hdr.undp.org/en/statistics/>

¹⁴¹ Ministry of Press and Mass Media, *Greece in Brief*, Αθήνα, 2002, σελ. 21.

¹⁴² Σταθουλόπουλος Σ. 2009, 111.

ευρύτερη έννοια του, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την ενίσχυση της θετικής εικόνας της χώρας μας στο εξωτερικό, γεγονός που θα είχε, με τη σειρά του, καθοριστική επίδραση στην προάσπιση των εθνικών μας συμφερόντων. Η ελληνική παιδεία, η πολιτιστική κληρονομιά μας, αλλά και η σύγχρονη καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία θεωρούνται ισχυρά μέσα που μπορεί να δημιουργήσουν συνθήκες ευρύτερης κατανόησης και θετικής αντιμετώπισης των εθνικών θέσεων από τη διεθνή κοινότητα.¹⁴³

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες που φιλοξενήθηκαν στην Αθήνα το 2004, ένα εμβληματικό πολιτιστικό γεγονός με παγκόσμιο τηλεοπτικό κοινό,¹⁴⁴ σε συνδυασμό με την κατάκτηση του ευρωπαϊκού κυπέλλου ποδοσφαίρου την ίδια χρονιά (Euro 2004), οδήγησαν στην επανατοποθέτηση της Ελλάδας στον περίπλοκο καμβά των διεθνών αντιλήψεων και στερεοτύπων¹⁴⁵. Έχει διαπιστωθεί ότι τέτοια γεγονότα διεθνούς εμβέλειας αποτελούν σημαντική ευκαιρία για εκτεταμένη παγκόσμια προβολή, αύξηση της αναγνωρισιμότητας και βελτίωση της εικόνας μιας χώρας ¹⁴⁶.

Ενδεικτικά της μεταστροφής της διεθνούς κοινής γνώμης όσον αφορά στην εικόνα της Ελλάδας είναι τα «απολογητικά» δημοσιεύματα της Ann Killon «To the people of Greece: we apologize»¹⁴⁷ όπου υπογραμμίζεται ότι οι «ο ελληνικός λαός έπρεπε να προβεί σε μηνύσεις για τη δυσφήμιση που υπέστην» και του Rich Reilly «We were wrong. Greece overcame the world's paranoia to stage a glorious Games»¹⁴⁸ καθώς και τα «σπαστά» ελληνικά του Προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, Jacques Rogge, στην τελετή λήξης των Αγώνων: «Έλληνες κερδίσατε».

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν κομβικό σημείο για τη διεθνή εικόνα και τη φήμη της Ελλάδας, προσφέροντας στην χώρα

¹⁴³ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 264.

¹⁴⁴ Σύμφωνα με τους Jago και Shaw «τέτοιου είδους γεγονότα που ελκύουν ή δύνανται να προσελκύσουν το διεθνές ενδιαφέρον και κατ' επέκταση τον τουρισμό, διοργανώνονται για να ενισχύσουν το προφίλ, την εικόνα ή τη γνώση (awareness) σχετικά με τη συγκεκριμένη περιοχή». (Jago, L. & Shaw, R. 1998, 10-14).

¹⁴⁵ Απόσπασμα από την ομιλία του Γενικού Γραμματέα Ενημέρωσης κ. Πάνου Λειβαδά με θέμα: «Μεταολυμπιακή Ελλάδα. Νέες ευκαιρίες για την επανατοποθέτηση της εικόνας της χώρας στο διεθνή χάρτη αντιλήψεων», Αθήνα 12 Νοεμβρίου 2004.

¹⁴⁶ Anholt, S. 2007, 108.

¹⁴⁷ Χαρακτηριστικά αναφέρει: "they could demand an apology from the world. Instead they just shrug and order another frappe". Ann Killon, "To the people of Greece: we apologize", *San Jose Mercury News*, 21.08.2004 (www.mercurynews.com).

¹⁴⁸ Rich Reilly "We were wrong. Greece overcame the world's paranoia to stage a glorious Games", *Sports Illustrated*, 31.08.2004, www.sportsillustrated.cnn.com.

μια μοναδική ευκαιρία «επανασηματοποίησης» (*rebranding*) και «επανατοποθέτησης» (*repositioning*) στον παγκόσμιο χάρτη αντιλήψεων και προσλήψεων, σε σχέση με τα αρνητικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις του παρελθόντος.

Ωστόσο, το πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων δεν μπορεί να αποτελέσει από μόνο του μοχλό επαναπροσδιορισμού της εικόνας μιας χώρας και αυτό τεκμηριώνεται από το ότι οι θετικές επιδράσεις που υπήρξαν για την Ελλάδα έχουν εξανεμιστεί μετά από έξι χρόνια. Δεδομένου ότι πρόκειται για ένα γεγονός μεγάλης τηλεθέασης, μπορεί να αποτελέσει μια καλή αφετηρία, αλλά για την πληρέστερη αξιοποίησή του είναι απαραίτητη η μακροπρόθεσμη και άρτια συντονισμένη επικοινωνιακή στρατηγική.¹⁴⁹

Ενώ η «ζήτηση» για αποτελεσματική προβολή της χώρας στο εξωτερικό αυξάνεται, η Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλες χώρες, δεν διαθέτει το θεσμικό πλαίσιο που θα συντόνιζε και θα προωθούσε τις ενέργειες σημαντικών κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων που εμπλέκονται σε δράσεις δημόσιας διπλωματίας. Λείπει επίσης ο διάλογος και η συζήτηση σε συστηματικό και μόνιμο επίπεδο για το περιεχόμενο της πολιτικής διεθνούς επικοινωνίας, καθώς και η αξιολόγηση και δημιουργική αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων χωρών, πολύ πιο προηγμένων στον τομέα αυτό από εμάς. Πολλές φορές τα μηνύματα που εκπέμπουν διάφοροι φορείς δεν ενώνονται με κάποιο ενοποιητικό νήμα ώστε η εικόνα της χώρας μας να προβάλλεται κατά τρόπο ενιαίο αν και πολύμορφο. Κοινή είναι η διαπίστωση πως δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ικανοποιητικό επίπεδο συντονισμού.¹⁵⁰ Επίσης, έχει παρατηρηθεί ότι οι επιδόσεις του δημόσιου τομέα όσον αφορά στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού επαφίενται συνήθως στο προσωπικό ενδιαφέρον του εκάστοτε ιθύνοντος. Ωστόσο, η πολιτιστική διπλωματία χρειάζεται ενιαίο σχέδιο μακροπρόθεσμη εφαρμογή για να καρποφορήσει και η διακοπόμενη ή διακεκομμένη άσκηση της προκαλεί από σύγχυση έως αναποτελεσματικότητα.¹⁵¹

¹⁴⁹ Παναγιωτοπούλου, Ρ. 2009, «Στρατηγική προβολή της Ελλάδας και της Κίνας με αφετηρία τους Ολυμπιακούς Αγώνες», ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group (<http://www.gpsg.org.uk/athens/>)

¹⁵⁰ Σταθουλόπουλος Σ. 2009, 109.

¹⁵¹ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 251, 263.

Η ορατότητα της Ελλάδας στον διεθνή Τύπο

Ο ρόλος του διεθνούς Τύπου στην «κατασκευή» της εικόνας μια χώρας είναι καίριας σημασίας. Ωστόσο, η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα που, εκτός εξαιρέσεων, σπανίως συγκαταλέγεται στη διεθνή ειδησεογραφική ατζέντα.¹⁵² Για παράδειγμα, σύμφωνα με έρευνα της *Media Tenor International*¹⁵³ σχετικά με την παρουσία της Ελλάδας σε ξένα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων το 2008, οι «ελληνικές ειδήσεις» αντιστοιχούσαν μόνο στο 0,03% των διεθνών ειδήσεων στις ΗΠΑ και στο 1,5% στη Δυτική Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι, κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, η Ελλάδα ήταν σχεδόν «αόρατη» για το τηλεοπτικό και, κατ' επέκταση, το ευρύτερο διεθνές κοινό.¹⁵⁴

Σύμφωνα με τον καθηγητή Θύμιο Ζαχαρόπουλο, τα αμερικανικά ΜΜΕ δεν παρέχουν εκτεταμένη ειδησεογραφική κάλυψη των ελληνικών θεμάτων γιατί δεν θεωρούν ότι η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται σε μία «ελίτ» κρατών, για τα οποία είναι αυξημένο το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν μια πρωταρχική θετική εικόνα για την Ελλάδα. Σε αυτό συμβάλλει και η παρουσία πολλών Ελλήνων στις ΗΠΑ που δημιουργεί μια εικόνα για την Ελλάδα, η οποία όμως είναι ανεξάρτητη από το περιεχόμενο των ΜΜΕ και την τρέχουσα επικαιρότητα. Αυτό αποτελεί από μόνο του μια θετική επίδραση στη διαμόρφωση στάσεων έναντι της Ελλάδας. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες της Ελλάδας να αναδείξει την εικόνα της ως σημαντικού και ώριμου παίκτη στο διεθνές σύστημα, κάτι τέτοιο δεν έχει επιτευχθεί ούτε όσον αφορά στα ΜΜΕ των ΗΠΑ ούτε όσον αφορά στις στάσεις και τις αντιλήψεις του μέσου αμερικανού πολίτη.¹⁵⁵

Η δημιουργία θετικής εικόνας για μια χώρα είναι σε μεγάλο βαθμό απόρροια της αναμετάδοσης θετικών ειδήσεων για τη συγκεκριμένη χώρα. Ωστόσο, έχει διαπιστωθεί ότι τα διεθνή μέσα δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν οι ειδήσεις είναι κακές. Σύμφωνα με την έρευνα της *Media Tenor* για το 2008,

¹⁵² Δεμερτζής, Ν. 2004, 4.

¹⁵³ *Media Tenor International*: www.mediatenor.com

¹⁵⁴ Gawthorne, M. 2009, Media Tenor International, "Generating Awareness - Agenda setting in national branding", *Images of nations: Strategic communication, soft power and the media*, Greek Politics Specialist Group: http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Athens_2009_Gawthorne.ppt#428.38.Slide38

¹⁵⁵ Στην εισήγησή του με θέμα «*Εικόνες των Κρατών στις Ειδήσεις: Η Εικόνα της Ελλάδας στις ΗΠΑ*» (http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Zaharopoulos_Greek.pdf) στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, 2009, διοργ. Greek Politics Specialist Group.

η Ελλάδα είχε συνεχή κάλυψη από τα διεθνή ΜΜΕ μόνο κατά το διάστημα των παραχών του Δεκεμβρίου στην Αθήνα λόγω της δολοφονίας του 15χρονου μαθητή, Αλέξη Γρηγορόπουλου.¹⁵⁶ Πρόσθετο τεκμήριο αυτής της τάσης, αποτελεί το συνεχές ενδιαφέρον για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα και η εκτενέστατη κάλυψη του ζητήματος από τα διεθνή ενημέρωσης.

Σύμφωνα με τον Michael Gawthorne, αναλυτή ΜΜΕ και ερευνητή της *Media Tenor International*¹⁵⁷, η σταθερή ενημέρωση για μια χώρα είναι ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθεί μια επικοινωνιακή κρίση ("*constant awareness protects from crisis reporting*"). Κάτι τέτοιο επιτυγχάνεται με τη συνεχή εμφάνιση θετικών θεμάτων στα δελτία ειδήσεων¹⁵⁸, γεγονός όμως που είναι σχεδόν ανέφικτο. Για τη «διάχυση» θετικών ειδήσεων, θα πρέπει να αξιοποιείται το Διαδίκτυο και να προωθούνται θέματα για τα οποία είναι αυξημένο το ενδιαφέρον (π.χ. οι αθλητικές ειδήσεις είναι δημοφιλείς παντού).¹⁵⁹

Ο Μ. Gawthorne επισημαίνει την χρησιμότητα της επικοινωνιακής τακτικής *agenda surfing*¹⁶⁰, υποστηρίζοντας ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί διεθνή γεγονότα για να αναδείξει θέματα που την ενδιαφέρουν. Μια τέτοια ευκαιρία για την Ελλάδα, όχι μόνο όσον αφορά στην προώθηση του αιτήματος επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα αλλά και για την ευρύτερη προβολή της χώρας, θα μπορούσε να είναι η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στο Λονδίνο το 2012. Αντίστοιχο παράδειγμα «εισβολής στη διεθνή επικαιρότητα» αποτελεί η περίπτωση της διαμαρτυρίας για το Θιβέτ με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Κίνα. Το επεισόδιο στην Ολυμπία κατά τη διάρκεια της τελετής Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας ενόψει των Ολυμπιακών

---

¹⁵⁶ Gawthorne, M. 2009, Media Tenor International, "Generating Awareness - Agenda setting in national branding", *Images of nations: Strategic communication, soft power and the media*, Greek Politics Specialist Group: http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Athens_2009_Gawthorne.ppt#428,38,Slide38

¹⁵⁷ Η εταιρεία *Media Tenor International* έχει αναπτύξει σε συνεργασία με Πανεπιστήμια-εταίρους εργαλεία και δείκτες που αφορούν την ανάλυση περιεχομένου. Χρησιμοποιεί εδώ και 16 χρόνια αυτή τη μεθοδολογία για Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, Κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και εκπαιδευτικούς οργανισμούς, με πληροφόρηση και συμβουλές σχετικά με τη διαχείριση επικοινωνιακών δράσεων.

¹⁵⁸ Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι για να διατηρηθεί η θετική εικόνα μιας χώρας στα αμερικανικά δελτία ειδήσεων, έχει υπολογιστεί ότι θα πρέπει να εμφανίζονται στην αμερικανική τηλεόραση τουλάχιστον 20 θέματα κάθε μήνα.

¹⁵⁹ Gawthorne, M. 2009, op. cit.

¹⁶⁰ Ως παράδειγμα για το φαινόμενο *agenda surfing* αναφέρθηκε η επικοινωνιακή εκμετάλλευση των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου για την ανάδειξη του ζητήματος του Θιβέτ.

Αγώνων του Πεκίνου ήταν μια ενέργεια που είχε αποτέλεσμα να ενταχθεί το ζήτημα του Θιβέτ στη διεθνή δημοσιογραφική ατζέντα.

Σημαντική είναι επίσης η διαπίστωση του M. Gawthorne ότι «η Ελλάδα, παρότι (σ.σ. υπό κανονικές συνθήκες) εμφανίζεται σπάνια στα δελτία ειδήσεων, τυχάνει θετικής αντιμετώπισης από τα διεθνή μέσα όσον αφορά ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτισμού, γεγονός που είναι ασυνήθιστο στη διεθνή ειδησεογραφία».¹⁶¹ Η συγκεκριμένη τάση των διεθνών ΜΜΕ είναι κάτι που θα έπρεπε να αξιοποιηθεί για την περαιτέρω προβολή της Ελλάδας και την εδραίωση μιας θετικής εικόνας στη διεθνή κοινή γνώμη.

---

¹⁶¹ Gawthorne, M. 2009, op. cit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΜΜΕ

Θεωρητικό πλαίσιο για την ανάλυση περιεχομένου

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη δημοσιογραφικά διαμεσολαβούμενη εικόνα του νέου Μουσείου της Ακρόπολης (και κατ' επέκταση της Ελλάδας) εξετάζοντας την επίδραση που έχει η διεθνής ειδησεογραφία στη διαμόρφωση αυτής της εικόνας. Κεντρικό ρόλο παίζει η ψυχολογική διαδικασία της ανάδυσσης (*priming*)¹⁶², σύμφωνα με την οποία τα υψηλά επίπεδα παρουσίασης ενός θέματος στα ΜΜΕ ενεργοποιούν μνήμες και πληροφορίες που είχαν αποκτηθεί σε παλαιότερες εποχές. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να επιδράσουν στη διαμόρφωση απόψεων για άτομα, οργανισμούς ή ακόμα και κράτη που συνδέονται με κάποιο τρόπο με αυτά τα θέματα.

Σύμφωνα με τη θεωρία της «μεροληψίας της πρόσβασης» (*accessibility bias*), πληροφοριακό υλικό στο οποίο κάποιος έχει πιο άμεση κι εύκολη πρόσβαση είναι πιθανότερο να καθορίσει τη στάση του. Η δύναμη των ΜΜΕ έγκειται στο ότι μπορούν να καταστήσουν συγκεκριμένα θέματα (επίδρασης ημερησίας διάταξης) ή συγκεκριμένες όψεις τους (επίδραση πλαισίωσης) πιο προσιτές στο κοινό.¹⁶³ Σύμφωνα με έρευνες, οι επιδράσεις αυτού του είδους έχουν διαπιστωθεί τόσο σε επίπεδο διεθνών σχέσεων όσο και στη διαμόρφωση της διεθνούς εικόνας των κρατών.¹⁶⁴

Στην παρούσα έρευνα εξετάζεται η θεματολογία που προκύπτει από την κάλυψη των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης από τα διεθνή ΜΜΕ και το αξιολογικό πρόσημο των δημοσιευμάτων, αν δηλαδή η είδηση συνεισφέρει θετικά ή αρνητικά (και σε τι βαθμό) στην εικόνα του μουσείου και κατ' επέκταση της Ελλάδας. Η ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με την αναγνώριση της θεματολογίας και τον προσδιορισμό του φορτίου (θετικό, αρνητικό ή ουδέτερο) των εξεταζόμενων δημοσιευμάτων και ρεπορτάζ, θα μας οδηγήσουν σε χρήσιμα συμπεράσματα για τον διεθνή επικοινωνιακό αντίκτυπο των εγκαινίων του μουσείου, για το ζήτημα της διεκδίκησης των γλυπτών του Παρθενώνα και για την εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό σε σχέση με αυτό το θέμα, αλλά και γενικότερα.

¹⁶² Jacoby, L.L. 1983, 21-38.

¹⁶³ Iyengar, S. 1991.

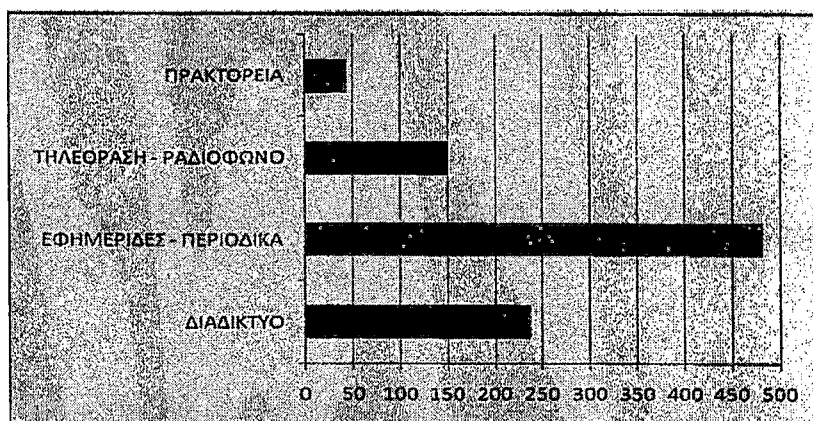
¹⁶⁴ Σαμαράς, Α. 2009, βλ. εισήγησή του με θέμα "Η Επίδραση της Ειδησεογραφίας στην Εικόνα των Κρατών: Η Περίπτωση της Εικόνας των ΗΠΑ στον Ελληνικό Τύπο" στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group (<http://www.gpsg.org.uk/athens/indexgr.html>).

Υλικό έρευνας και αρχικά συμπεράσματα

Το υλικό που εξετάζεται στην παρούσα εργασία προέρχεται από τις επισκοπήσεις Τύπου που πραγματοποίησαν τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας (ΓΤΕ) της Ελλάδας στο εξωτερικό. Οι επισκοπήσεις αυτές συντάσσονται βάσει των σχετικών ειδήσεων (στη συγκεκριμένη περίπτωση ειδήσεις για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης) που εντοπίζονται σε ειδησεογραφικά πρακτορεία, εφημερίδες, περιοδικά, τηλεόραση, ραδιόφωνο και Διαδίκτυο.

Η παρούσα έρευνα αξιοποιεί τα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας - Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας (ΓΤΕ-ΓΤΕ) βάσει των εν λόγω επισκοπήσεων. Τα συγκεκριμένα στατιστικά στοιχεία αφορούν το σύνολο των 912 δημοσιευμάτων που συλλέχθηκαν για το χρονικό διάστημα Μαΐου - Σεπτεμβρίου 2009 από 38 χώρες.

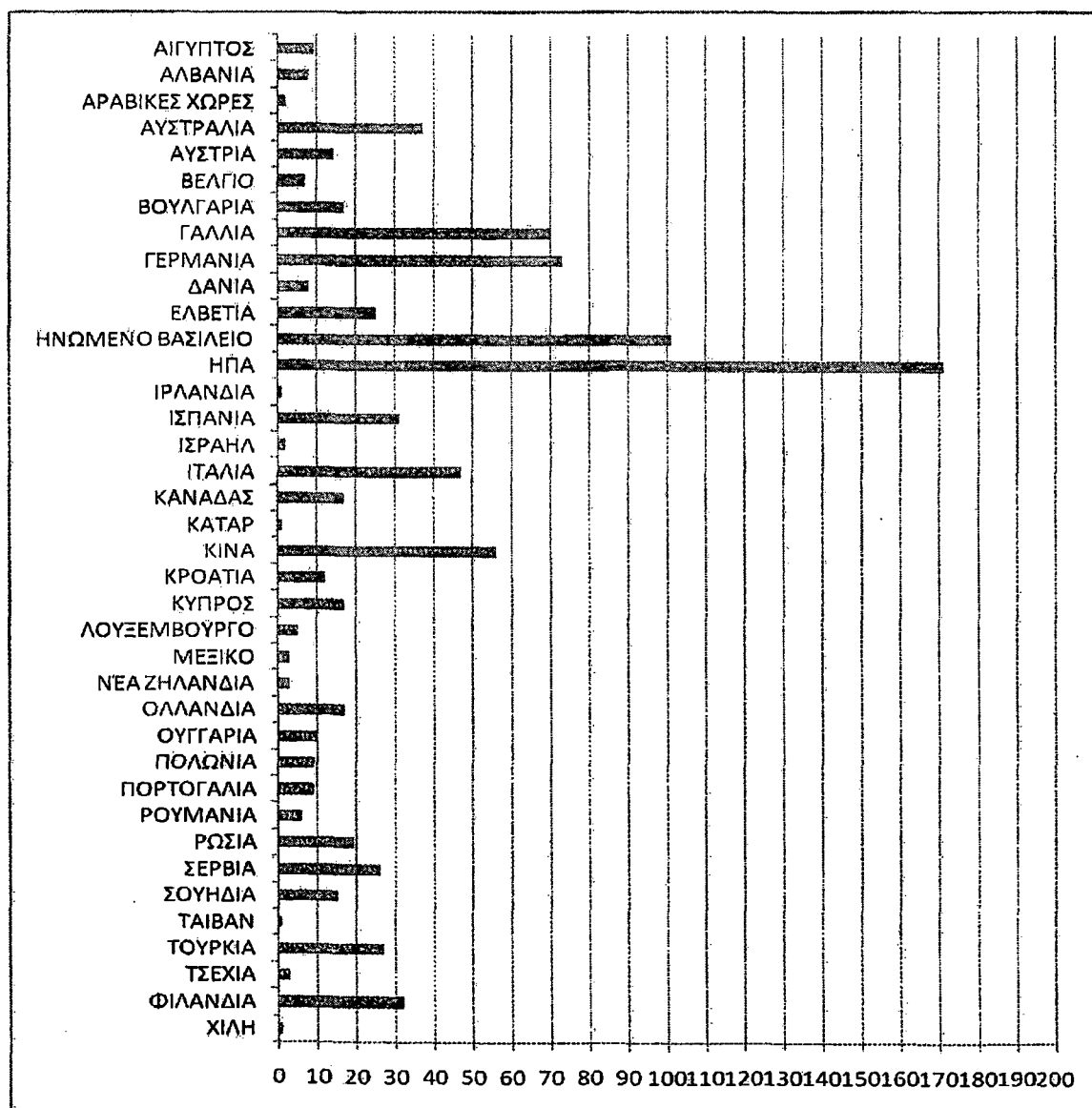
Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία της ΓΤΕ-ΓΤΕ όσον αφορά στο είδος του μέσου που χρησιμοποιήθηκε για την παρουσίαση της είδησης των εγκαινίων, οι εφημερίδες και τα περιοδικά καταλαμβάνουν την πρώτη θέση (482 δημοσιεύματα), ενώ ακολουθούν το Διαδίκτυο (237 δημοσιεύματα), η τηλεόραση με το ραδιόφωνο (150 ρεπορτάζ) και τέλος τα ειδησεογραφικά πρακτορεία (43 δημοσιεύματα).

Ειδικά για το ποσοστό που συγκεντρώνει το Διαδίκτυο, θα πρέπει να σχολιαστεί ότι είναι ενδεικτικό της δυναμικής που φέρει αυτό το νέο μέσο και της απήχησης που έχει στο κοινό, καθώς οι εφημερίδες και τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα διαθέτουν πλέον, στην πλειονότητά τους, ισότοπους συνεχούς παρουσίασης ειδήσεων. Επιπλέον, είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη μας ότι το Διαδίκτυο, ως

πιο «δημοκρατικό μέσο»¹⁶⁵ που μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στη σταθερή ενημέρωση για μια χώρα, θα πρέπει να αξιοποιείται για την προώθηση θετικών ειδήσεων και, κατά συνέπεια, την εξομάλυνση επικοινωνιακών κρίσεων,¹⁶⁶ όπως αυτή που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στο πλαίσιο της αρνητικής δημοσιότητας που επιφέρει η οικονομική κρίση στην χώρα.

Η κατανομή των 912 δημοσιευμάτων ανά χώρα απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Πηγή: Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης-Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας

¹⁶⁵ Θεωρείται πιο «δημοκρατικό» λόγω των διευρυμένων δυνατοτήτων προσβασιμότητας και δημοσιοποίησης που προφέρει.

¹⁶⁶ Βλ. Gawthorne, M. 2009, op. cit.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, για λόγους οικονομίας και ευχέρειας στη διαχείριση του υλικού, στην παρούσα εργασία η ανάλυση περιεχομένου, οι κατηγοριοποιήσεις και τα επιμέρους συμπεράσματα αφορούν στις επισκοπήσεις Τύπου που διενεργήθηκαν από εννέα ΓΤΕ κατά το χρονικό διάστημα από 1^η Μαΐου έως 15 Ιουλίου του 2009 και προκύπτουν από την επεξεργασία 568 δημοσιευμάτων και ρεπορτάζ στις εξής χώρες:

Αίγυπτος, Αυστραλία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ιταλία, Κίνα και Τουρκία

Τα κριτήρια βάσει των οποίων έχουν επιλεγεί οι παραπάνω χώρες είναι τα εξής:

α) *Χώρες που πρώτες έσπευσαν να καλύψουν την παρουσίαση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης:* Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Κίνα και Τουρκία.¹⁶⁷

β) *Χώρες από τις οποίες προήλθαν τα περισσότερα δημοσιεύματα:*¹⁶⁸ Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Κίνα και Τουρκία.

γ) *«Χώρες εξαγωγής» αρχαιοτήτων που αντιμετωπίζουν παρόμοια ζητήματα διεκδίκησης πολιτιστικών αγαθών:* Αίγυπτος, Ιταλία, Κίνα και Τουρκία.

δ) *«Χώρες εισαγωγής» αρχαιοτήτων ή χώρες με μεγάλα παγκόσμια μουσεία:* Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

ε) *Χώρες με έντονο ομογενειακό στοιχείο:* Αυστραλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σε συνδυασμό με τα παραπάνω κριτήρια, η Τουρκία επιλέχθηκε ως χώρα ειδικού ενδιαφέροντος, αφενός λόγω γειτνίασης και εθνικών θεμάτων και αφετέρου επειδή εμπλέκεται στο ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα.

Από την παραπάνω κατηγοριοποίηση των χωρών βάσει κριτηρίων επιλογής, παρατηρούμε ότι σε πολλές περιπτώσεις μια χώρα πληροί περισσότερα του ενός κριτήρια. Επίσης, διαπιστώνονται τα εξής:

α) Οι χώρες που έσπευσαν να καλύψουν την παρουσίαση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης είναι αυτές από τις οποίες προέκυψαν τα περισσότερα δημοσιεύματα.

¹⁶⁷ Πηγή: Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης – Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας.

¹⁶⁸ Εντός του διαστήματος από 1^η Μαΐου έως 15 Ιουλίου του 2009.

β) Οι χώρες που έσπευσαν να καλύψουν την παρουσίαση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης εμπίπτουν στο τρίτο ή το τέταρτο κριτήριο (είναι γνωστές χώρες εξαγωγής ή εισαγωγής αρχαιοτήτων).

γ) Και οι δύο χώρες που εμπλέκονται στο ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα (Ηνωμένο Βασίλειο και Τουρκία) έσπευσαν να καλύψουν το θέμα το νέου Μουσείου της Ακρόπολης και ήταν ανάμεσα στις χώρες από τις οποίες προήλθαν τα περισσότερα δημοσιεύματα.

Η αντιστοιχία των δημοσιευμάτων ανά χώρα για το χρονικό διάστημα από 1^η Μαΐου έως 15 Ιουλίου του 2009 είναι η εξής:

ΗΠΑ: 165 δημοσιεύματα

Ηνωμένο Βασίλειο: 97 δημοσιεύματα

Γερμανία: 69 δημοσιεύματα

Γαλλία: 66 δημοσιεύματα

Κίνα: 53 δημοσιεύματα

Ιταλία: 46 δημοσιεύματα

Αυστραλία: 37 δημοσιεύματα

Τουρκία: 26 δημοσιεύματα

Αίγυπτος: 9 δημοσιεύματα

Το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων αφορά, ως επί το πλείστον, τους παρακάτω θεματικούς άξονες (αναφέρονται με σειρά προτεραιότητας, ανάλογα με τη συχνότητα εμφάνισής τους):

1. Παρουσίαση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης (π.χ. αρχιτεκτονική, κτίριο, εκθέματα, ανασκαφή κάτω από το μουσείο)
2. Το ζήτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα (συμπεριλαμβανομένης της πρότασης του Βρετανικού Μουσείου για δανεισμό των γλυπτών)

3. Παρουσίαση της τελετής εγκαινίων (εναρκτήριες ομιλίες ελλήνων πολιτικών, μουσειολογικές εκπλήξεις, καλλιτεχνικό δρώμενο με βιντεοπροβολές)
4. Οι προσωπικότητες που επρόκειτο να παρευρεθούν ή παρευρέθηκαν στα εγκαίνια (συμπεριλαμβανομένου του τούρκου Πρωθυπουργού)
5. Η σύγχρονη εικόνα της Αθήνας/Ελλάδας
6. Η απουσία βρετανών επισήμων
7. Ιστορικό διεκδίκησης των γλυπτών – Μελίνα Μερκούρη
8. Αρχαίος ελληνικός πολιτισμός – Ιστορία Παρθενώνα
9. Η λειτουργία του Μουσείου μετά τα εγκαίνια (επισκεψιμότητα, φθινό εισιτήριο, e-ticketing)

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις τα δημοσιεύματα περιλάμβαναν περισσότερα του ενός θέματα. Ως εκ τούτου, οι παραπάνω θεματικοί άξονες δεν είναι πάντα διακριτοί και αποτελούν προϊόν μιας ευρύτερης ομαδοποίησης βάσει της συχνότητας με την οποία εμφανίζονται κάποια θέματα.

Συνοπτική παρουσίαση δημοσιευμάτων και ρεπορτάζ ανά χώρα

Αίγυπτος

9 δημοσιεύματα που προέρχονται όλα από εφημερίδες. Στα περισσότερα δημοσιεύματα το Μουσείο της Ακρόπολης συνδέεται με το αίτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα. Αξίζει να αναφερθεί το ιδιαίτερα θετικό άρθρο γνώμης της εφημερίδας *AL GOMHURIA* (05.07.2009), στο οποίο γίνεται παραλληλισμός με τα αιτήματα επιστροφής της γενειάδας της Σφίγγας από το Βρετανικό Μουσείο και της προτομής της Νεφερτίτης από το Μουσείο του Βερολίνου. Ο συντάκτης του άρθρου καταλήγει λέγοντας ότι «η συμβολή αυτών των πολιτισμών (ελληνικού και αιγυπτιακού) σε όλη την ανθρωπότητα και όλους τους τομείς δεν θα έπρεπε να ανταμείβεται με την κράτηση σπάνιων αρχαιοτήτων τους σε μουσεία άλλων χωρών».

Αυστραλία

37 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 6 προέρχονται από την τηλεόραση, 4 από το Διαδίκτυο, 22 από εφημερίδες και 5 από το ειδησεογραφικό πρακτορείο *Australian Associated Press*. Τα 26 από τα 37 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ συνδέουν το μουσείο με τον επαναπατρισμό των γλυπτών του Παρθενώνα, υιοθετώντας συνήθως μια θετική στάση. Χαρακτηριστικοί είναι οι τίτλοι *“The town that lost its marbles”* (*Herald Sun* και *Telegraph*) και *“British a step closer to losing marbles”* (*The Age*)¹⁶⁹. Η *Sunday Mail* (22.06.2009) παρουσιάζει σε δισέλιδο ένθετο το νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δημοσίευση απαντητικής επιστολής του Terence Measham, πρώην διευθυντή του μουσείου Powerhouse του Σύδνεϋ στην εφημερίδα υψηλής κυκλοφορίας *The Sydney Morning Herald*, με τίτλο *“Nothing sacred or sensitive about iconic marbles”*. Ο συντάκτης της επιστολής απαντάει σε πρόσφατη τοποθέτηση της μουσειολόγου Elaine Heumann Gurian, υποστηρίζοντας ότι «τα μάρμαρα του Παρθενώνα δεν είναι ανάλογα με τα ευαίσθητα αντικείμενα των Αβορίγινων, καθώς δεν λατρεύονται πλέον η Αθηνά ή ο Δίας» και επισημαίνει ότι οι σύγχρονοι Έλληνες έχουν μικρότερη πολιτισμική σχέση με την Ακρόπολη, από ό,τι έχει ο ίδιος με το μνημείο του Στόουνχετζ στη Βρετανία. Ωστόσο, στο ίδιο δημοσίευμα, ο κ. Measham αναγνωρίζει ότι η αφαίρεση των γλυπτών από τον Λόρδο Έλγιν ήταν μια πράξη «κραυγαλέου βανδαλισμού» της οποίας η νομιμότητα αμφισβητείται.

Γαλλία

66 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 20 προέρχονται από τηλεόραση και ραδιόφωνο, 8 από το Διαδίκτυο, 36 από εφημερίδες και περιοδικά και 2 από το πρακτορείο *Agence France Presse*. Τα 33 από τα 66 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ συνδέουν το μουσείο με το αίτημα της επιστροφής. Στις 20.06.2009, η είδηση για τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης εντοπίστηκε σε 7 τηλεοπτικούς σταθμούς, τις περισσότερες φορές σε ρεπορτάζ δελτίων ειδήσεων και σε συνδυασμό με το ζήτημα των γλυπτών του Παρθενώνα. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εκτενή ρεπορτάζ στα τηλεοπτικά δίκτυα *Arte* και *France 24*, καθώς και το αφιέρωμα σε

¹⁶⁹ Λογοπαίγνιο με την αγγλική ιδιωματική έκφραση *“to loose one’s marbles”* που σημαίνει “χάνω τα λογικά μου”.

πολιτιστική εκπομπή του τηλεοπτικού σταθμού *France 3*. Αρκετά εκτενείς είναι και οι αναφορές στα γαλλικά έντυπα μέσα, με πρωτοσέλιδο στην *International Herald Tribune* (24.06.2009), τρισέλιδο αφιέρωμα στην εφημερίδα *Le Monde* (20.06.2009), δισέλιδα αφιερώματα στις εφημερίδες *Metro* και *Le Figaro* (18.06.2009) και δισέλιδο στο περιοδικό *Figaro Magazine* (20.06.2009). Αναφορά γίνεται επίσης στην απουσία του Προέδρου Ν. Σαρκοζί και του Πρωθυπουργού Φρ. Φιγιόν από τα εγκαίνια, μολονότι ήταν προσκεκλημένοι.

Γερμανία

69 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 15 προέρχονται από τηλεόραση και ραδιόφωνο, 10 από το Διαδίκτυο, 38 από εφημερίδες και περιοδικά και 6 από τα πρακτορεία *Deutsche Welle* και *Deutsche Presse Agentur (DPA)*. Τα 41 από τα 69 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ συνδέουν το νέο Μουσείο της Ακρόπολης με την επιστροφή των γλυπτών. Σε πρωτοσέλιδο άρθρο της *Berliner Zeitung* (20.06.2009) σκιαγραφείται με θετικά σχόλια το πορτρέτο του επικεφαλής του ΟΑΝΜΑ, Δ. Παντερμαλή. Στις πολιτιστικές σελίδες της ίδιας εφημερίδας φιλοξενείται άρθρο γνώμης γνωστού γερμανού αρχιτέκτονα, ο οποίος εκφράζει την άποψη ότι «*τα ελγίνεια μάρμαρα αποτελούν βρετανική πολιτιστική κληρονομιά, παρά την αρχαία ελληνική καταγωγή τους*». Σε γενικές γραμμές, τα πρώτα δημοσιεύματα και ρεπορτάζ μετά τα εγκαίνια είναι ιδιαίτερα θετικά, αναφέρονται στην εντυπωσιακή αρχιτεκτονική του μουσείου και προβάλλουν με εγκωμιαστικά σχόλια τη λαμπρή τελετή εγκαινίων, επισημαίνοντας το αίτημα επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα. Σε 9 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ σχολιάζεται η παρουσία προσωπικοτήτων. Τόσο στο πολιτιστικό μαγκαζίνο του ραδιοφωνικού σταθμού *Deutschlandradio Kultur* όσο και στο διαδικτυακό τόπο του σταθμού εκφράζονται θετικά σχόλια για το κτίριο και προτείνεται η ανταλλαγή πολλών πρωτοτύπων εκθεμάτων μεταξύ Αθήνας και Λονδίνου, εκτός από τα γλυπτά του Παρθενώνα (29.06.2009).

Ηνωμένο Βασίλειο

97 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 9 προέρχονται από τηλεόραση και ραδιόφωνο, 35 από το Διαδίκτυο, 50 από εφημερίδες και περιοδικά και 3 από το ειδησεογραφικό πρακτορείο *Reuters*. Στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και τον

διαδικτυακό τόπο του BBC (*BBC WORLD, BBC1, BBC RADIO, BBC RADIO4, BBC NEWS, BBC blog*) εντοπίζονται 18 αναφορές στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης. 4 δημοσιεύματα και 2 ρεπορτάζ σε τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων (στο BBC και στο CHANNEL 4) αναφέρονται στην απουσία βρετανών επισήμων από τα εγκαίνια. 4 δημοσιεύματα σε εφημερίδες υψηλής κυκλοφορίας (*The Times, The Guardian, Evening Standard, Economist*) αναφέρονται στην απόρριψη της βρετανικής πρότασης για προσωρινό δανεισμό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει άρθρο που υπογράφει ο Rowan Moore, κριτικός αρχιτεκτονικής, και δημοσιεύεται στην *Evening Standard* (25.06.2009) με τίτλο "Now let's return the Elgin Marbles". Ο συντάκτης επισημαίνει ότι υπάρχουν αρχιτεκτονικές αδυναμίες στο νέο μουσείο, αλλά υποστηρίζει ότι «το να κρατήσουμε τα μάρμαρα θα ήταν πλέον κακές δημόσιες σχέσεις για τη Βρετανία» και ότι «Το Βρετανικό Μουσείο θα έπρεπε με γενναιοδωρία και χάρη να επιστρέψει τα μάρμαρα». Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι μέσα σε ενάμιση μήνα εντοπίζονται 9 δημοσιεύματα στην *Guardian* (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού της τόπου, στον οποίο η δημοσκοπήση για την επιστροφή των μαρμάρων έδειξε ότι το 94,8% των Βρετανών συμφωνούν με το αίτημα της επιστροφής), μεταξύ των οποίων και ένα εξασέλιδο αφιέρωμα (και εξώφυλλο) στο ένθετο G2 της εφημερίδας (16.06.2009).

ΗΠΑ

165 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 43 προέρχονται από τηλεόραση και ραδιόφωνο, 69 από το Διαδίκτυο, 41 από εφημερίδες και περιοδικά και 12 από πρακτορεία ειδήσεων. 76 από αυτά αναφέρονται στα γλυπτά του Παρθενώνα και το ζήτημα της επιστροφής τους. Σε 15 δημοσιεύματα γίνεται λόγος για τις προσωπικότητες που παρευρέθηκαν στα εγκαίνια και ένα από αυτά αναφέρεται στην απουσία των βρετανών επισήμων. Η είδηση για τα εγκαίνια του Μουσείου της Ακρόπολης αναμεταδόθηκε στα δελτία ειδήσεων του ειδησεογραφικού δικτύου MSNBC καθώς και του τοπικού τηλεοπτικού σταθμού της Νέας Υόρκης *New York 1* και συμπεριλήφθηκε σε εφημερίδες και περιοδικά υψηλής κυκλοφορίας (*USA Today, Financial Times, Los Angeles Times, Washington Post* κ.α.). Αξίζει να αναφερθεί το τετρασέλιδο αφιέρωμα του *Vanity Fair* στο οποίο αρθρογραφεί ο Christopher Hitchens (07.06.2009), το τρισέλιδο αφιέρωμα στη

New York Times (24.06.2009) και το δισέλιδο αφιέρωμα στο *Newsweek* (07.06.2009). Επίσης υπήρξε αναμετάδοση επιχειρηματολογίας κατά της επιστροφής των γλυπτών σε ραδιοφωνική συνέντευξη Έφορου του Βρετανικού Μουσείου (*NATIONAL PUBLIC RADIO*).

Ιταλία

46 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 3 προέρχονται από τηλεόραση και ραδιόφωνο, 11 από το Διαδίκτυο, 28 από εφημερίδες και περιοδικά και 4 από ειδησεογραφικά πρακτορεία. Τα 43 από τα 46 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ συνδέουν το νέο Μουσείο της Ακρόπολης με τη διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος ιδιαίτερα θετικού δημοσιεύματος της εφημερίδας *La Stampa* με τίτλο «*Γύρνα σπίτι, Παρθενώνα - Άνοιξε στην Αθήνα το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, υπό τη σιά της πολεμικής με το Λονδίνο*» (21.06.2009). Αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση της εφημερίδας *Corriere della Serra*, με 9 δημοσιεύματα σχετικά με το μουσείο μέσα στον Ιούνιο - συμπεριλαμβανομένης μιας μετάφρασης άρθρου του Christofer Hitchens (20.06.2009) - η οποία δημοσιεύει την επιστολή του Ιταλού Υπουργού Πολιτισμού (21.06.2009) που τάσσεται υπέρ της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα. Ωστόσο, στην ίδια εφημερίδα εμφανίζεται ένα πολύ αρνητικό άρθρο (26.06.2009) για την επικοινωνιακή εκστρατεία που ακολούθησε η Ελλάδα για τη διεκδίκηση των γλυπτών.

Κίνα

53 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 6 προέρχονται από τηλεόραση (*CCTV* και *CCTV 9*) και ραδιόφωνο, 24 από το Διαδίκτυο, 19 από εφημερίδες και περιοδικά και 4 από τα μεγάλα ειδησεογραφικά πρακτορεία *Xinhua* και *China News Agency*. Στην πλειονότητα των δημοσιευμάτων το νέο Μουσείο της Ακρόπολης συνδέεται με το αίτημα επιστροφής των γλυπτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το εκτενές δημοσίευμα της εφημερίδας *China Daily*, στο οποίο η τελετή εγκαινίων του μουσείου παρουσιάζεται μέσα από το πρίσμα του επαναπατρισμού των μαρμάρων. Επίσης, σε δύο σύντομα video που προβάλλονται στην ιστοσελίδα του τηλεοπτικού σταθμού *CCTV* (www.cctv.com), ένα εκ των οποίων προβάλλεται και στην ιστοσελίδα της κινεζικής Κυβέρνησης (www.china.org.cn), τονίζεται το

ηθικό έρεισμα της ελληνικής επιχειρηματολογίας. Στο ίδιο πνεύμα είναι και το άρθρο της (αγγλόφωνης) εφημερίδας *South China Morning Post* (06.07.2009), με τίτλο "*British Museum Must do the right thing*". Τα περισσότερα δημοσιεύματα που εντοπίζονται στο Διαδίκτυο συνοδεύονται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό από το μουσείο και τα εγκαίνια. Συχνές είναι οι αναφορές στην επίσκεψη κινέζου αξιωματούχου, He Guoqiāng,¹⁷⁰ στην Αθήνα για τα εγκαίνια του μουσείου και στις συναντήσεις που είχε με τον έλληνα Πρωθυπουργό και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο πλαίσιο αυτής της επίσκεψης.

Τουρκία

26 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 2 προέρχονται από την τηλεόραση, 5 από το Διαδίκτυο και 20 από εφημερίδες. Τα 16 από τα 26 δημοσιεύματα και ρεπορτάζ συνδέουν το νέο Μουσείο της Ακρόπολης με την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα. Τα δημοσιεύματα χαρακτηρίζονται στο σύνολό τους από ουδέτερα έως θετικά. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος της εφημερίδας *Cumhuriyet* «Οι Θεοί και οι Θεές βρήκαν τη θέση τους» με τον υπέρτιτλο «Το μοναδικό πράγμα που λείπει από το Μουσείο της Ακρόπολης είναι τα φυγαδευμένα στην Αγγλία Ελγίνεια Μάρμαρα» (22.06.2009) Σε 8 δημοσιεύματα γίνεται λόγος για τις προσωπικότητες που είχαν προσκληθεί στα εγκαίνια, συμπεριλαμβανομένου και του Ερντογάν. Σε δημοσίευμα της εφημερίδας *Sabah* (20.06.2009) σχετικά με την επικείμενη επίσκεψη του τουρκου Πρωθυπουργού, αναφέρεται ότι «τα ελληνικά ΜΜΕ αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στον Ερντογάν από ό,τι στους άλλους ηγέτες», ενώ στην εφημερίδα *Aksam* και στο *CNN Turk* (κανάλι και ιστοσελίδα) σχολιάζεται η ματαιώση της επίσκεψης Ερντογάν, ενδεχομένως λόγω «διπλωματικής ασθένειας», και ο αντίκτυπός της στα ελληνικά ΜΜΕ (20.06.2009).

---

¹⁷⁰ Ο κ. He Guoqiāng είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας.

Συμπεράσματα και αξιολόγηση των δημοσιευμάτων

Σε όλες τις εξεταζόμενες χώρες υπήρξαν δημοσιεύματα για τα εγκαίνια σε έντυπα υψηλής κυκλοφορίας. Η παρουσίαση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης που, όπως ήταν αναμενόμενο, αποτέλεσε κεντρικό στοιχείο στη θεματολογία των δημοσιευμάτων, συνοδευόταν, τις περισσότερες φορές, από πληροφορίες και σχολιασμό για τη διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα. Αυτό σημαίνει ότι η διεθνής κοινότητα έχει συνδέσει το μουσείο με το ζήτημα της διεκδίκησης και αναγνωρίζει ότι δεν ευσταθεί πλέον ένα από τα βασικά επιχειρήματα της βρετανικής πλευράς περί έλλειψης χώρου στέγασης, φύλαξης και ανάδειξης των αρχαιοτήτων.

Όσον αφορά στην παρουσίαση του μουσείου, την τελετή εγκαινίων του και το ζήτημα της επιστροφής των γλυπτών, διαπιστώνουμε ότι στο 95% των δημοσιευμάτων και ρεπορτάζ, διατηρείται μια ουδέτερη έως θετική στάση. Στο σύνολο των 568 δημοσιευμάτων που εξετάστηκαν από τις συγκεκριμένες χώρες υπήρξαν μόνο 7 δημοσιεύματα που θεωρούνται «πολύ αρνητικά», ενώ 21 εξ αυτών χαρακτηρίζονται «πολύ θετικά».

Τα πολύ θετικά δημοσιεύματα προέρχονται από τις εξής χώρες:

- **Ηνωμένο Βασίλειο** (5 δημοσιεύματα, για την επιστροφή των γλυπτών και τον ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό των εισιτηρίων που διατέθηκαν κατά τις πρώτες ημέρες λειτουργίας του μουσείου)
- **Κίνα** (5 δημοσιεύματα, για την επιστροφή των γλυπτών και την εικόνα του νέου μουσείου)
- **Γαλλία** (4 δημοσιεύματα, για την επιστροφή των γλυπτών και την εικόνα του νέου μουσείου, με κάποια αρνητικά σχόλια όμως σχετικά με τον τρόπο που τα διεκδίκησε η ελληνική πλευρά)
- **Γερμανία** (4 δημοσιεύματα, για την επιστροφή των γλυπτών και την εικόνα του νέου μουσείου)
- **Ιταλία** (1 δημοσίευμα, για την επιστροφή των γλυπτών)
- **Αίγυπτος** (1 δημοσίευμα, για την επιστροφή των γλυπτών και την εικόνα του νέου μουσείου)
- **Τουρκία** (1 δημοσίευμα, για την εντυπωσιακή τελετή των εγκαινίων)

Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένοι από τους πιο ένθερμους τίτλους ξένων εφημερίδων υψηλής κυκλοφορίας για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης:

Κορυφαίο πολιτιστικό έργο για την Ευρώπη, *The New York Times* (23.06.2009)

Πλουσιοπάροχα εγκαίνια για ένα όνειρο δεκαετιών, *USA Today* (20.06.2009)

Επιστρατεύοντας ηλιόλουστα οπτικά επιχειρήματα, *The Independent* (20.06.2009)

Εκθαμβωτικό αρχιτεκτόνημα, *The Economist* (25.06.2009)

Οι Έλληνες έπαιξαν το νικηφόρο τους χαρτί, *The Sunday Times* (21.06.2009)

Επιβεβλημένη η επιστροφή των Μαρμάρων, *London Evening Standard* (24.06.2009)

Σκηνοθετώντας την ελληνική αξίωση, *Die Zeit* (18.06.2009)

Ιδανικό και μεγαλοπρεπές σκηνικό, *Die Welt* (19.06.2009)

Μοναδική οπτική συμβίωση αρχαίου και μοντέρνου, *Süddeutschen Zeitung* (22.06.2009)

Περιμένοντας την ανατολική ζωφόρο, *Libération* (20.06.2009)

Ευανάγνωστα εκθέματα, αποκαλυπτικό σύνολο, *Le Figaro* (19.06.2009)

Μια επικίνδυνη παγίδα για το Βρετανικό Μουσείο, *Le Monde* (19.06.2009)

Ζωντανεύοντας θεούς και θνητούς, *Le Nouvel Observateur* (21.06.2009)

Τα περισσότερα αρνητικά δημοσιεύματα αφορούν τη διεκδίκηση των γλυπτών (για παράδειγμα, η γαλλική εφημερίδα *Les Echos* την χαρακτηρίζει «πολιτιστική εμμονή των ελληνικών δημόσιων αρχών») και προέρχονται, ως επί το πλείστον, από την Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Άλλα θέματα που διαπιστώνεται ότι αποτελούν αφορμή για αρνητικά σχόλια είναι τα εξής:

- **Αρχιτεκτονική του κτιρίου** (π.χ. «το κτίριο ταιριάζει απόλυτα με το χαοτικό τοπίο της σύγχρονης Αθήνας που το περιβάλλει», *Les Echos*, 26.06.2009, και «εν τω μέσω της αθηναϊκής ερήμου του μπετόν, το Μουσείο μοιάζει με προσγειωμένο διαστημόπλοιο», *Frankfurter Rundschau*, 22.06.2009).
- **Η απουσία ξένων ηγετών από τα εγκαίνια** (π.χ. ο τίτλος «Συμβολικά εγκαίνια που δεν τίμησαν οι αρχηγοί κρατών», *La Croix*, 23.06.2009).
- **Οι καθυστερήσεις στην ανέγερση του μουσείου** (π.χ. «χρειάστηκαν περίπου 40 χρόνια για να φτιαχτεί το μουσείο, σχεδόν το διπλάσιο από όσο χρειάστηκαν οι πρόγονοί τους για να χτίσουν τον Παρθενώνα», *The Guardian*, 16.06.2009).

Ο - κατά γενική ομολογία - θετικός αντίκτυπος των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης στα διεθνή μέσα ενημέρωσης μπορεί να αποτελέσει μια καλή αφετηρία όσον αφορά στην εξωστρέφεια του μουσείου και την περαιτέρω προβολή του στη διεθνή κοινή γνώμη, ενισχύοντας παράλληλα το αίτημα για την επιστροφή των μαρμάρων. Τόσο το Μουσείο της Ακρόπολης όσο και το ζήτημα της διεκδίκησης των γλυπτών του Παρθενώνα μπορούν να αποτελέσουν μια καλή ευκαιρία για την προβολή του αρχαιοελληνικού πολιτισμού, ενός σημαντικού συγκριτικού πλεονεκτήματος που συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας ανταγωνιστικής ταυτότητας για την Ελλάδα. Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία μιας θετικής εικόνας είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση διαχρονικών παθογενειών του ελληνικού κράτους και η αποφυγή επικοινωνιακών σφαλμάτων όπως, για παράδειγμα, το ζήτημα με την ταινία μικρού μήκους του Κώστα Γαβρά που προβάλλεται στο Μουσείο της Ακρόπολης. Η - προσωρινή τελικά - λογοκρισία της συγκεκριμένης ταινίας κινουμένων σχεδίων με θέμα την ιστορία του Παρθενώνα, ήταν ένα θέμα που απασχόλησε τα διεθνή μέσα και προκάλεσε αρνητικά σχόλια, ιδιαίτερα στα γαλλικά ΜΜΕ, ένα μήνα μετά τα εγκαίνια του μουσείου, τον Αύγουστο του 2009.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα κράτη, όπως οι άνθρωποι, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, οι εταιρίες και τα εμπορικά προϊόντα, έχουν μια φήμη που μπορεί να επηρεαστεί από την ατζέντα των ΜΜΕ. Η επίδραση της ειδησεογραφικής ατζέντας στη φήμη ενός κράτους είναι μετρήσιμη, με πραγματικό αντίκρισμα και μπορεί να συσχετισθεί με απτές συνέπειες στην καθημερινή ζωή των πολιτών (π.χ. μείωση της τουριστικής κίνησης). Η δυνητική επιρροή των μέσων ενημέρωσης στη διεθνή κοινή γνώμη είναι κάτι που απασχολεί έντονα τα κράτη. Ως εκ τούτου, η ανάλυση του περιεχομένου ειδήσεων εθνικού ενδιαφέροντος μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη για την αποτίμηση επικοινωνιακών δράσεων, την αποφυγή και πρόληψη επικοινωνιακών κρίσεων αλλά και για την χάραξη μιας αποτελεσματικής επικοινωνιακής στρατηγικής.

Η δημόσια διπλωματία, το «nation branding» και η πολιτιστική διπλωματία είναι έννοιες που στις μέρες μας αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην εξωτερική πολιτική, αλλά και σε επίπεδο ακαδημαϊκής έρευνας. Πέρα από τυχόν «υστερόβουλες» ή «ωφελιμιστικές» προσεγγίσεις αυτών των εννοιών, είναι γεγονός ότι η αλληλογνωριμία και η αλληλοκατανόηση των λαών είναι βασικές προϋποθέσεις για τον αλληλοσεβασμό και τις εποικοδομητικές σχέσεις μεταξύ κρατών. Το μουσείο είναι ένας ζωντανός οργανισμός που μπορεί να συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση. Όπως επισημαίνει σε συνέντευξή του ο διευθυντής του Βρετανικού Μουσείου, Νιλ Μακ Γκρέγκορ, «όσο πιο δύσκολες είναι οι πολιτικές σχέσεις (με μια χώρα), τόσο πιο σημαντικό είναι να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε την ιστορία της χώρας με την οποία δυσκολευόμαστε να συνεννοηθούμε»¹⁷¹.

Οι αρχαιότητες αποτελούν αναμφισβήτητα προνομιακό συμβολικό θεμέλιο εθνικής ταυτότητας για έναν λαό και παράλληλα παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον, είτε αυτό έχει να κάνει με τη διακίνησή τους είτε με τη χρήση τους ως πόλου έλξης τουριστών. Τα επιχειρήματα των χωρών που ζητούν την επιστροφή ή την αποκατάσταση των αρχαιολογικών τους θησαυρών «που αντιπροσωπεύουν καλύτερα τον πολιτισμό τους, που αισθάνονται ότι είναι οι πιο σημαντικοί και των οποίων η απουσία τους προκαλεί τη μεγαλύτερη αγωνία»¹⁷²,

¹⁷¹ Adams, W.L. 19.02.2009, "The Art of Museum Diplomacy", *TIME* magazine (in partnership with CNN): <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1880606,00.html>

¹⁷² Έκκληση του Γενικού Διευθυντή της UNESCO, 7 Ιουνίου 1978.

βασίζονται, κυρίως, στην επιθυμία τους να προχωρήσουν στον δρόμο που οδηγεί στην πλήρη χειραφέτηση.¹⁷³

Από την άλλη, η διεθνής κοινότητα, και ειδικά οι πρώην μητροπολιτικές δυνάμεις, θα πρέπει να αναγνωρίσουν πως η ιστορία των «παγκόσμιων» ή «εγκυκλοπαιδικών» μουσείων δείχνει ότι, σε πολλές περιπτώσεις, τα συγκεκριμένα ιδρύματα διευκόλυναν, δικαιολόγησαν και επωφελήθηκαν από την αποικιοκρατία.¹⁷⁴ Είναι γεγονός, άλλωστε, ότι ο σφοδρός ανταγωνισμός μεταξύ Γαλλίας και Ηνωμένου Βασιλείου, των μεγάλων αποικιοκρατικών δυνάμεων του 19^{ου} αιώνα, για την απόκτηση αρχαιοτήτων είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν ορισμένες από τις μεγαλύτερες και σημαντικότερες συλλογές στο Μουσείο του Λούβρου και το Βρετανικό Μουσείο. Στην προσπάθειά τους για διεύρυνση των συλλογών και ενίσχυση του γοήτρου τους, και οι δύο χώρες χρησιμοποίησαν και υποστήριξαν διπλωμάτες για την απόκτηση αρχαιοτήτων από χώρες της Μεσογείου.¹⁷⁵

Το αίτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο οφείλεται στη συμβολική σημασία που αποδίδεται από σύσσωμο τον Ελληνισμό στο συγκεκριμένο μνημείο.¹⁷⁶ Εξετάζοντας το ζήτημα της διεκδίκησής τους σε συνδυασμό με τον αντίκτυπο που έχει αυτό στην εγχώρια και διεθνή κοινή γνώμη, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας το ιστορικό της αφαιρέσής τους, τις πολιτισμικές τους συμπαραδηλώσεις, το εθνικό αφήγημα στο οποίο εντάσσονται αλλά και την πολιτική διάσταση του ζητήματος.¹⁷⁷ Τα συγκεκριμένα εκθέματα, με έντονη συμβολική σημασία και βαρύ συγκινησιακό φορτίο, έχουν αποτελέσει συχνά προτεραιότητα της ελληνικής πολιτιστικής πολιτικής και αξιοποιούνται στην ρητορική του ελληνικού πολιτικού συστήματος.

Στις μέρες μας, το μουσείο, ως υπεύθυνος κοινωνικός θεσμός, θα πρέπει να έχει ως σκοπό να συμβάλλει στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, στην κινητοποίηση των πολιτών και στην έναρξη διαλόγου. Ως εκ τούτου, στην αποστολή του θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η προώθηση ζητημάτων όπως η διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και η εξοικείωση του κοινού με αυτήν. Επιπλέον, για την επίτευξη της αποστολής του, αλλά και για να είναι βιώσιμο το ίδιο το

¹⁷³ UNESCO, Τι είναι η επιστροφή ή αποκατάσταση πολιτιστικών αγαθών, 8.

¹⁷⁴ Vrdoljak, A. F. 2006, 302.

¹⁷⁵ Hoock, H. 2007, 71-72.

¹⁷⁶ Κόρκα, Ε. και Συρίγος, Α. 2004, 266.

¹⁷⁷ Moulίου, Μ. 1996, 195-196.

μουσείο, θα πρέπει να επιδιώκεται η δημιουργία ενδιαφέροντος στο ευρύ κοινό.

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα, με διεθνή εμβέλεια¹⁷⁸ και πρωτοφανή επισκεψιμότητα¹⁷⁹ για τα ελληνικά δεδομένα, μπορούμε να πούμε ότι βρίσκεται σε αυτόν τον δρόμο. Είναι γεγονός βέβαια ότι το ζήτημα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα, και κατ' επέκταση η ανέγερση και λειτουργία του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως από τον πολιτικό κόσμο στην Ελλάδα.¹⁸⁰ Ωστόσο, το συγκεκριμένο «μουσείο διεκδίκησης», αποτελεί έκφραση όχι μόνο ενός «εθνικού αιτήματος» για τον επαναπατρισμό των γλυπτών του Παρθενώνα, αλλά και ενός παγκόσμιου προβληματισμού για την «απόδοση» ή «επιστροφή» των πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους. Η διεθνής διάσταση του ζητήματος έχει συμβάλει σημαντικά στην εκτεταμένη κάλυψη των εγκαινίων του από τα διεθνή ΜΜΕ και στην μετέπειτα δημοφιλία του, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι το συγκεκριμένο μουσείο συμβάλλει στην έναρξη διαλόγου για ζητήματα πολιτιστικής κληρονομιάς και ευαισθητοποιεί το κοινό του.

Παρά την εμφανή απουσία μουσειολογικής μέριμνας, η οποία είναι όντως απαραίτητη για την επίτευξη όλων των σκοπών του μουσείου¹⁸¹, το Μουσείο της Ακρόπολης έχει αναδειχτεί σε ισχυρό πόλο έλξης για τον διεθνή και εγχώριο τουρισμό. Σύμφωνα με την ετήσια αναφορά του μουσείου, τους πρώτους 11 μήνες της λειτουργίας του δέχτηκε 1.950.539 επισκέπτες, εκ των οποίων το 43% προερχόταν από την Ελλάδα και το 57% από τουλάχιστον 80 χώρες. Μέσα στο

---

¹⁷⁸ Όπως αποδεικνύεται από την εκτενέστατη κάλυψη των εγκαινίων του και από την πρόσφατη βράβειυσή του από την Ένωση Τουριστικών Συντακτών Μεγάλης Βρετανίας ως το καλύτερο μουσείο του κόσμου.

¹⁷⁹ Σύμφωνα με τον τότε Υπ. Πολιτισμού Α. Σαμαρά, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης υποδέχτηκε 90.000 επισκέπτες την πρώτη εβδομάδα της λειτουργίας του. Ο μέσος αριθμός εισιτηρίων που πωλήθηκαν μέσω του συστήματος e-ticketing άγγιξε τα 11.000, ενώ ο ιστότοπος του μουσείου δέχτηκε περισσότερες από 260.000 επισκέπτες από την Αμερική μέχρι το Νεπάλ και τη Μογγολία. Στο πρώτο δίμηνο της λειτουργίας του, το μουσείο υποδέχτηκε 523.450 επισκέπτες, εκ των οποίων το 60% περίπου ήταν τουρίστες από το εξωτερικό. Το ίδιο διάστημα παράλληλα, οι επισκέπτες του μουσείου στο διαδίκτυο ξεπέρασαν τις 409.000 «εισόδους». Τους πρώτους τέσσερις μήνες της λειτουργίας του, νέο μουσείο κατέρριψε κάθε ρεκόρ επισκεψιμότητας όσον αφορά στα μουσεία αρχαιολογικών χώρων διεθνώς, καθώς οι επισκέπτες ανήλθαν στο ένα εκατομμύριο.

¹⁸⁰ Πάγκαλος, Θ. και Μενδώνη, Λ. 19.07.2009, «Ποιοι «έχτισαν» το Μουσείο της Ακρόπολης», *Η Καθημερινή*: http://news.kathimerini.gr/4Dcqi/4Dcqi/w/articles_civ_11_19/07/2009_322527

¹⁸¹ Βλ. Παράρτημα ΣΤ, Πλάντζος, Δ. 2009, «Η Κίβωτός και το Έθνος: Ένα σχόλιο για την υποδοχή του νέου Μουσείου Ακροπόλεως», *Σύγχρονα Θέματα*, 106.

έλληνα Πρωθυπουργό για θέματα επιστροφής κλεμμένων πολιτιστικών θησαυρών εν γένει, αλλά και ειδικά για το ελληνικό αίτημα επιστροφής των γλυπτών από το Βρετανικό Μουσείο.

Μια εξίσου σημαντική παράμετρος είναι οι συνεργασίες με άλλα πολιτιστικά ιδρύματα και η εξωστρέφεια του εν λόγω μουσείου. Για την προβολή του στο διεθνές κοινό πραγματοποιήθηκαν, κατά τη διάρκεια της κατασκευής του, μικρές περιοδικές εκθέσεις στο Βερολίνο, τη Χαϊδελβέργη, τη Βασιλεία και το Πεκίνο, ενώ η ίδια προσπάθεια συνεχίστηκε και μετά τα εγκαίνιά του. Τον Οκτώβριο του 2009 το μουσείο και οι συλλογές του (αντίγραφα σημαντικών εκθεμάτων) παρουσιάστηκαν στη Νέα Υόρκη και στη συνέχεια, τον Ιούνιο του 2010, η ίδια έκθεση μεταφέρθηκε στη Σαγκάη ως τμήμα της έκθεσης «Αθήνα: Μια Ζωντανή Ιστορία», στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Expo 2010.¹⁸⁷

Βάσει των παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη την παρουσία του νέου Μουσείου της Ακρόπολης στα διεθνή ΜΜΕ, διαπιστώνουμε ότι ένα μουσείο μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αναζωογόνηση της πολιτιστικής εικόνας μιας χώρας, στη δημιουργία θετικών εντυπώσεων και στην καλλιέργεια ενδιαφέροντος στο ευρύ διεθνές κοινό. Δεδομένου ότι ο αρχαίος πολιτισμός και η ιστορία της Ελλάδας αποτελούν συνήθως αφορμή για θετική αναφορά των ξένων ΜΜΕ στην χώρα μας¹⁸⁸, τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι θα μπορούσαν να ενταχθούν σε ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο εξωτερικής πολιτιστικής πολιτικής.

Το έντονο ενδιαφέρον των διεθνών μέσων ενημέρωσης για την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας αποτυπώνεται και στον πίνακα των αιτημάτων που δέχτηκε η ΓΓΕ-ΓΓΕ από ξένα τηλεοπτικά συνεργεία για παραχώρηση άδειας κινηματογράφησης σε μουσεία, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους κατά το διάστημα από τον Ιανουάριο έως τον Σεπτέμβριο του 2010.¹⁸⁹ Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι, σε έρευνα που διενεργήθηκε από το Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών για την εικόνα της Ελλάδας στον διεθνή Τύπο κατά την

¹⁸⁷ Βλ. Παράρτημα Δ, *Απόσπασμα από την ετήσια αναφορά του Μουσείου της Ακρόπολης*.

¹⁸⁸ Βλ. Παράρτημα Ε, Συνέντευξη Μαρίνας Ζακυνθινάκη, Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης-Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας.

¹⁸⁹ Βλ. Παράρτημα Δ, *Πίνακας αιτημάτων κινηματογράφησης*. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο συγκεκριμένος πίνακας είναι **ενδεικτικός** και ότι τα αιτήματα που περιλαμβάνει δεν αντιπροσωπεύουν το σύνολο των κινηματογραφήσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο εν λόγω διάστημα, καθώς πολλά αιτήματα στέλνονται απευθείας από τα διεθνή ΜΜΕ στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, χωρίς τη μεσολάβηση των Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας στο εξωτερικό και της ΓΓΕ-ΓΓΕ. Επομένως, οι κινηματογραφήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα σε αυτούς τους εννέα μήνες του 2010 ενδέχεται να είναι πολύ περισσότερες.

προετοιμασία και τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, τα δημοσιεύματα που εντάσσονταν στον θεματικό άξονα «Αρχαία Ελλάδα - Ιστορία - Πολιτισμός» ήταν εκείνα που περιλάμβαναν τα πλέον θετικά σχόλια για την Ελλάδα.¹⁹⁰

Σύμφωνα με τον ιστορικό και κριτικό Τέχνης Μάνο Στεφανίδη, η Ελλάδα θα μπορούσε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τα περισσότερα από εκατό αρχαιολογικά μουσεία που διαθέτει, προσελκύοντας ταυτόχρονα το διεθνές ενδιαφέρον: *«έχουμε έναν πλούτο, τον οποίο πρέπει να τον αξιοποιήσουμε: τα αρχαιογνωστικά μας μουσεία, που είναι εκατοντάδες, είναι σε όλη τη χώρα, άλλα είναι εξαιρετικά, άλλα υπολειπόμενα. Όμως φαντάζεστε, στους χώρους των περιοδικών εκθέσεων, σε αυτά τα μουσεία, να στήναμε και σύγχρονες εκθέσεις, ελληνικές ή ξένες, ή διεθνείς, διεθνούς συμπαραγωγής. Θα είχαμε ένα κοινό σταθερό χειμώνα -καλοκαίρι, που είναι και το ζητούμενο, γιατί τον χειμώνα τα αρχαιογνωστικά μουσεία, κατά κανόνα, υπολειπόμενα. Έτσι θα είχαμε την Ελλάδα σε μια πρωτοπορία μουσειολογική στον διεθνή χάρτη των μεγάλων εκδηλώσεων, όλο τον χρόνο, σε παγκόσμιο επίπεδο».*¹⁹¹

Τα μουσεία είναι ιδρύματα που, έμμεσα ή άμεσα, μπορούν να ασκήσουν σημαντική επιρροή συμβάλλοντας στη διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας, στην προβολή μιας συγκεκριμένης εικόνας στο εξωτερικό και στη βελτίωση του *brand name* μιας χώρας. Όπως αναφέρει ο Διευθυντής του Εθνικού Μουσείου της Νότιας Κορέας, Choe Kwang-shik, τα μουσεία της χώρας του αξιοποιήθηκαν για την προάσπιση και ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας έναντι της ιαπωνικής αποικιοκρατίας (1910-1945), αλλά και στον Πόλεμο της Κορέας (1950-1953). Στη συνέχεια, την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, η πολιτική διάσταση και χρήση τους ήταν ιδιαίτερα έκδηλη, καθώς τα μουσεία της Βόρειας Κορέας διοργάνωναν περιοδικές εκθέσεις στην Ανατολική Ευρώπη και την πρώην Σοβιετική Ένωση, ενώ τα μουσεία της Νότιας Κορέας δραστηριοποιούνταν αντίστοιχα στις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη. Στη σύγχρονη εποχή, επισημαίνει ο κ. Choe Kwang-shik, τα μουσεία της Κορέας αναλαμβάνουν διαφορετικό ρόλο και καλούνται να

¹⁹⁰ Δεμερτζής, Ν. 2004, 21. Σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, ο θεματικός άξονας «Αρχαία Ελλάδα - Ιστορία - Πολιτισμός» αντιστοιχεί στο 7% του συνόλου των δημοσιευμάτων εκείνης της περιόδου.

¹⁹¹ Απόσπασμα από συνέντευξη του Μ. Στεφανίδη στον Α. Σπύρου με αφορμή την εισήγησή του στην ημερίδα της Ένωσης Ακολουθών Τύπου με θέμα «Η Πολιτιστική Διπλωματία της Ελλάδας: Προβλήματα και Προοπτικές», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 20.03.2009 στο πλαίσιο του "Forum Διεθνούς Επικοινωνιακής Πολιτικής" (βλ. ιστότοπο του forum: <http://icp-forum.gr/wp/>).

συμβάλλουν στην αναβάθμιση της εθνικής εικόνας με εξωστρεφείς δράσεις και σύγχρονες προσεγγίσεις.¹⁹²

Παρατηρούμε λοιπόν ότι, ανεξάρτητα από την χώρα, την περίοδο και τη σκοπιμότητα, τα μουσεία αποτελούν σημαντικά «οχήματα» για την πολιτιστική διπλωματία ενός κράτους. Η διαπίστωση αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στην περίπτωση της Ελλάδας, μιας χώρας που διαμόρφωσε την εθνική της συνείδηση και κατέκτησε τη θέση της στο διεθνές σύστημα βασιζόμενη στην πολιτιστική της κληρονομιά και ιδιαίτερα στην ιδεολογική δύναμη της κλασικής αρχαιότητας.

Ο πολιτισμός για την Ελλάδα δεν είναι μόνο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας και ιδιοσυστασίας - όπως συμβαίνει για κάθε χώρα - αλλά και, το σημαντικότερο ίσως, διεθνές συγκριτικό πλεονέκτημα¹⁹³ που χαρακτηρίζει το ελληνικό κράτος από τη σύστασή του. Όπως αναφέρει η αρχαιολόγος και μουσειολόγος Μ. Μούλιου, «η Ελλάδα και ο λαός της, ως κληρονόμοι και φύλακες του κλασικού παρελθόντος, είχαν μια ειδική, τιμητική θέση ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη. Ως εκ τούτου, το νεοσύστατο (ελληνικό) κράτος είχε το απαιτούμενο «ιστορικό διαβατήριο» για την πολιτική και πολιτισμική ενσωμάτωσή του στον Δυτικό Κόσμο».¹⁹⁴

Στην περίπτωση της Ελλάδας, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν διάφορες πτυχές του ελληνικού πολιτισμού, αρχαίου και νεότερου, όπως η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που αποτυπώνεται στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μουσεία της χώρας μας, αλλά και η επονομαζόμενη «Ολυμπιακή κληρονομιά» (π.χ. Τελετή Αφής Ολυμπιακής Φλόγας, Ολυμπιακή Εκεχειρία), δεδομένου ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα από τα μεγαλύτερα διεθνή τηλεοπτικά γεγονότα.

Σε μια σοβαρή προσπάθεια πολιτισμικής εξωστρέφειας δεν θα πρέπει να αγνοηθεί το δυναμικό της ελληνικής διασποράς, ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο που παραμένει συνήθως αναξιοποίητο. Όπως αναφέρει ο Ε. Βενιζέλος, «ο απόδημος ελληνισμός, ο κυπριακός ελληνισμός, οι επιβιώσεις του ελληνισμού σε πολλά μέρη του κόσμου είναι οι πρόσθετες διαστάσεις της πολιτισμικής μας φυσιογνωμίας».¹⁹⁵ Η επισήμανση του καθηγητή Θ. Ζαχαρόπουλου ότι οι περισσότεροι Αμερικανοί, ανεξάρτητα από το περιεχόμενο των ΜΜΕ και την τρέχουσα επικαιρότητα, έχουν

¹⁹² Chung Ah-young, 18.10.2009, "Korea Will Use Museum to Upgrade National Image", *The Korea Times*: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2009/11/117_53739.html

¹⁹³ Βενιζέλος, Ε. 1997, 95.

¹⁹⁴ Μούλιου, Μ. 1996, 179.

¹⁹⁵ Βενιζέλος, Ε. 1997, 97.

μια πρωταρχική θετική εικόνα για την Ελλάδα λόγω της παρουσίας πολλών Ελλήνων στις ΗΠΑ¹⁹⁶ καταδεικνύει τις δυνατότητες του απόδημου ελληνισμού. Επίσης, χαρακτηριστικό παράδειγμα για τη συμβολή της ελληνικής ομογένειας στη διαμόρφωση μιας θετικής εικόνας και τις δυνατότητες άσκησης επιρροής αποτελεί η ένθερμη ομιλία της Αυστραλής Υπουργού Πολιτισμού, Virginia Judge, τον Ιούνιο του 2010 στο πολιτειακό Κοινοβούλιο της Νέας Νότιας Ουαλίας, η οποία τάχθηκε υπέρ της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα.¹⁹⁷ Όπως επισημαίνει και ο Μ. Στεφανίδης «έχουμε αυτές τις νησίδες του Ελληνισμού από την Αυστραλία μέχρι τη Σουηδία και από τον Καναδά μέχρι τη Ρωσία, νομίζω ότι αυτές είναι οι πρώτες μας υποδοχές για να κάνουμε κάτι πιο μεθοδικό και σε διάρκεια χρόνου».¹⁹⁸ Είναι απαραίτητο λοιπόν να υπάρξει κάποια στρατηγική πολιτική για την αξιοποίηση της δυναμικής των Ελλήνων του εξωτερικού σε επιλεγμένους και καιρίους τομείς, με σκοπό την προσέγγιση των κέντρων αποφάσεων του εξωτερικού και τη βελτίωση της δημόσιας εικόνας της χώρας.¹⁹⁹

Η άσκηση εξωτερικής πολιτιστικής πολιτικής με συνέπεια και συνέχεια μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην εδραίωση της θετικής εικόνας μιας χώρας, αρκεί να μην υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ της προβαλλόμενης και της πραγματικής εικόνας. Η Ελλάδα έχει κάποια σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που μπορεί να εκμεταλλευτεί για τη βελτίωση της εικόνας της στο εξωτερικό, αλλά έχει και ορισμένα κρίσιμα «συγκριτικά μειονεκτήματα» (π.χ. γραφειοκρατία, διαφθορά, χαμηλή ανταγωνιστικότητα), για τα οποία πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες προσπάθειες αντιμετώπισής τους.²⁰⁰

Για την επιτυχή και γόνιμη αξιοποίηση της πολιτιστικής διπλωματίας, επιβάλλεται ο συντονισμός των αρμόδιων κρατικών φορέων και η στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών. Οι - κρατικοί και μη - φορείς, που συμμετέχουν σε μια τέτοια προσπάθεια, καθώς και το εξειδικευμένο προσωπικό,

¹⁹⁶ Ζαχαρόπουλος, Θ. 2009, «Εικόνες των Κρατών στις Ειδήσεις: Η Εικόνα της Ελλάδας στις ΗΠΑ» (http://www.gpsg.org.uk/athens/docs/GPSG_Zaharopoulos_Greek.pdf) στο Διεθνές Συνέδριο *Εικόνες κρατών σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον: Δυνατότητες και προοπτικές για την Ελλάδα*, διοργ. Greek Politics Specialist Group.

¹⁹⁷ Βλ. Παράρτημα Α, *Ομιλία Αυστραλής Υπουργού Πολιτισμού*.

¹⁹⁸ Απόσπασμα από συνέντευξη του Μ. Στεφανίδη στον Α. Σπύρου με αφορμή την εισήγησή του στην ημερίδα της Ένωσης Ακολουθών Τύπου με θέμα «Η Πολιτιστική Διπλωματία της Ελλάδας: Προβλήματα και Προοπτικές», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 20.03.2009 στο πλαίσιο του «Forum Διεθνούς Επικοινωνιακής Πολιτικής» (βλ. ιστότοπο του forum: <http://icp-forum.gr/lwp/>).

¹⁹⁹ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 264.

²⁰⁰ Σταθούλδου Σ. 2009, 111.

θα πρέπει να ενεργοποιούνται κατόπιν σχεδιασμού και στοχοθεσίας. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, είναι απαραίτητο να τεθούν στόχοι βάσει υπερκομματικών προοπτικών και προτεραιοτήτων²⁰¹ για την ελληνική πολιτιστική ή δημόσια διπλωματία, οι οποίες θα πρέπει να προσδιοριστούν κατά γεωγραφικές περιοχές και αφού διερευνηθούν οι «ευαισθησίες» και η δεκτικότητα του κοινού σε κάθε περιοχή.²⁰²

---

²⁰¹ Κοσμίδου, Ζ. 2000, 264.

²⁰² Χριστογιάννης, Γ. 2006, 76.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Anderson, B. 1991, *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, Revised Edition ed. London and New York, Verso
- Ανδρικοπούλου, Μ. 2003, *Το Μουσείο της Ακρόπολης: Από τον 19ο στον 21ο αιώνα* (διπλωματική εργασία με επιβλέποντα καθηγητή τον Ι. Ανδρεάδη), Αθήνα, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτιστική πολιτική, διοίκηση και επικοινωνία» Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Anholt, S. 2007, *Competitive Identity: The new brand management for Nations, Cities and Regions*, New York, Palgrave Macmillan
- Anholt, S. 2005, *Brand New Justice: How branding places and products can help the developing world*, Oxford, Butterworth-Heinemann
- Βαλαβάνης, Π. 2007, *Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας*, Αθήνα, ΚΑΠΟΝ
- Βενιζέλος, Ευ. 1997, *Πεδία εξωτερικής πολιτιστικής πολιτικής*, Αθήνα, Υπουργείο Πολιτισμού
- Βενιζέλος, Ευ. 1998, *Διαχρονία και συνέργεια, Μια πολιτική πολιτισμού*, Αθήνα, Καστανιώτης
- Βουδούρη, Δ. 2003, *Κράτος και Μουσεία: Το Θεσμικό Πλαίσιο των Αρχαιολογικών Μουσείων*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, εκδ. Σάκκουλα
- Cull, N. J. 2007, *Public Diplomacy: Lessons from the Past*, Los Angeles, University of Southern California
- Δεμερτζής, Ν. 2004, «Η εικόνα της Ελλάδας στον διεθνή Τύπο κατά την προετοιμασία και τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων» (έκθεση ερευνητικού προγράμματος), Αθήνα, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Dinnie, K. 2007, *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*, Oxford, Butterworth-Heinemann
- Downing, J., Mohammadi, A. and Sreberny-Mohammadi, A. (eds.) 1990, *Questioning the Media - a Critical Introduction*, USA, Sage Publications
- Foucault, M. 1986, *Οι λέξεις και τα πράγματα, μια αρχαιολογία των επιστημών του ανθρώπου*, Αθήνα, εκδ. Γνώση
- Gilboa, E. 1997, "Media Diplomacy: Conceptual Divergence and Applications", *Press/Politics*, Vol. 3, Issue 3, p. 58-62.
- Hamilakis, Y. 2007, *The Nation and its Ruins: Antiquity, Archaeology and National Imagination in Greece*, Oxford, Oxford University Press
- Hoock, H. 2007, "The British State and the Anglo-French wars over antiquities, 1798-1858", *The Historical Journal*, 50, Cambridge, Cambridge University Press, 49-72
- Hooper - Greenhill, E. 2006, *Το Μουσείο και οι πρόδρομοί του*, Αθήνα, Πολιτιστικό Ίδρυμα Πειραιώς

- Iyengar, S. 1991, *Is anyone responsible? How television frames political issues*, Chicago, IL, University of Chicago Press
- Jacoby, L.L. 1983, "Perceptual Enhancement: Persistent Effects of an Experience", *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 9 (1), 21-38
- Jago, L. & Shaw, R. 1998, "Special Events: a conceptual and differential framework", *Festival Management and Event Tourism*, Vol. 2, Issue 1, 10-14.
- Jaffe Eugene, D. and Nebenzah Israel, D. 2006, *National Image and Competitive Advantage: The theory and the practice of Place Branding*, Copenhagen Business School
- Κεφαλληνάϊου, Ε. 2003, *Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα και το κατηγορώ του Μπάρρον*, Αθήνα, εκδ. Ολκός
- Κιουλαφή, Ε. 2008, *Δημόσια Διπλωματία: το θεωρητικό πλαίσιο και η περίπτωση της Ελλάδας* (διπλωματική εργασία με επιβλέποντα καθηγητή τον Κ. Παπακωνσταντίνου), Αθήνα, Τμήμα Στελεχών Επικοινωνίας, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης
- Κόνσολα, Ντ. 2006, *Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση
- Κόρκα, Ε. και Συρίγος, Α. 2004, «Η νομιμότητα της απόκτησης των Μαρμάρων του Παρθενώνα από τον λόρδο Έλγιν και το Βρετανικό Μουσείο» στο *Ο Παρθενώνας. Η επιστροφή των γλυπτών: Ιστορική, πολιτιστική, νομική προσέγγιση*, Αθήνα, Σιδέρης Ι.- Κέντρο Ευρωπαϊκών Σπουδών «Ιωάννης Καπποδιστριας», 266-278
- Κοσμίδου, Ζ. 30.08.1998, «Πολιτιστική Διπλωματία», *ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ*, Β06
- Κοσμίδου, Ζ. 2000, *Ο Πολιτισμός ως επικοινωνιακό μέσο για τη βελτίωση των διεθνών σχέσεων και η ελληνική πολιτιστική διπλωματία* (διδακτορική διατριβή), Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο- Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
- Krippendorff, K. 2004, *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, 2nd edition, CA, Sage Publications, Thousand Oaks
- Leonard, M. 2002, *Public Diplomacy*, London, The Foreign Policy Center
- Lowenthal, D. 1998, *The Heritage Crusade and the Spoils of History*, Cambridge, Cambridge University Press
- Madinanou, M. 2005, *Mediating the Nation: News, Audiences, and the Politics of Identity*, London, UCL Press
- Μακρής, Α. 2008, *Τεχνικές Επικοινωνίας II: Επικοινωνιακός Σχεδιασμός & Επικοινωνιακή Διαχείριση Κρίσεων*, Αθήνα, Τμήμα Στελεχών Επικοινωνίας, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης
- Malone, G. 1985, "Managing Public Diplomacy", *Washington Quarterly* 8, Washington, Center for Strategic and International Studies
- Mouliou, M. 1996, "Ancient Greece, its Classical Heritage and the Modern Greeks; Aspects of Nationalism in Museum Exhibitions" in Atkinson, J A, Banks, I. and O'Sullivan, J. (eds), *Nationalism and Archaeology*, 174-199, Glasgow, Cruithne Press
- Merryman, J. H. 2000, *Thinking about the Elgin Marbles: Critical essays on cultural property*, Art and Law, Boston, Kluwer Law International

- Merryman, J. H. 2006, *Imperialism, Art and Restitution*, Cambridge University Press
- Nye, J. S. 2004, *Soft Power The means to success in world politics*, New York, Public Affairs Press
- Πετράκος, Β. 1987, *Η Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία. Η Ιστορία των 150 Χρόνων της, 1837-1987*, Αθήνα, Βιβλιοθήκη της Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρείας
- Plantzos, D. 2008, "Archaeology and Hellenic Identity, 1896-2004: the frustrated vision" στο Damaskos, D. and Plantzos, D. (eds.), *A Singular Antiquity: Archaeology and Hellenic identity in twentieth-century Greece*, 3rd Supplement, Athens, Mouseio Benaki
- Πλάντζος, Δ. 2008, «Βιβλιοκρισίες - Βιβλιοπαρουσιάσεις» για το βιβλίο *The Nation and its Ruins* του Γιάννη Χαμηλάκη, *Σύγχρονα Θέματα*, 101, 97-100
- Πλάντζος, Δ. 2009, «Η Κιβωτός και το Έθνος: Ένα σχόλιο για την υποδοχή του νέου Μουσείου Ακροπόλεως», *Σύγχρονα Θέματα*, 106, 14-18
- Προκάκης, Κ. 2005, «Οργανωτικά Πρότυπα Επικοινωνιακής Διπλωματίας», στο Γκίκας, Β., Παπακωνσταντίνου, Α. και Προκάκης, Κ., *Επικοινωνιακή Διπλωματία: Η Νεωτερική Όψη της Εξωτερικής Αρμοδιότητας*, Αθήνα- Κομοτηνή, Αντ. Σάκουλας
- Prott, L. and O'Keefe, P. 1992, "'Cultural Heritage' or 'Cultural Property'?", *International Journal of Cultural Property*, 1, 307
- Riordan, S. 2004, "Dialogue-based Public Diplomacy: A New Foreign Policy Paradigm?", Institute of International Relations "Clingendael", No..95
- Σταθουλόπουλος, Σ. 2009, «Η ελληνική δημόσια διπλωματία: Προβλήματα και επιλογές», *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, 108-113
- St. Clair, W. 1999, *Ο λόρδος Έλγιν και τα μάρμαρα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- Στρατή, Α. 2004, «Το διεθνές νομικό πλαίσιο της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα» στο *Ο Παρθενώνας. Η επιστροφή των γλυπτών: Ιστορική, πολιτιστική, νομική προσέγγιση*, Αθήνα, Σιδέρης Ι. - Κέντρο Ευρωπαϊκών Σπουδών «Ιωάννης Καπποδιστριας», 190-213
- Τζουμάκα, Ε. 2005, *Πολιτιστική διπλωματία, Διεθνή δεδομένα και ελληνικές προοπτικές*, Αθήνα, Σιδέρης Ι.
- Tuch, H. 1993, *Communicating with the World: US Public Diplomacy Overseas*, New York, St. Martin's Press
- Vrdoljak, A. F. 2006, *International Law, Museums and the Return of Cultural Objects*, Cambridge, Cambridge University Press, .
- Weil, S. 1990, «The proper business of a museum: Ideas or things?», Kavanagh, G. (επιμ.) 1994, *Museum Provision and Professionalism*, Leicester Readers in Museum Studies, London & New York, Routledge, 82-89
- Weil, S. 2002, *Making Museums Matter*, Washington, Smithsonian Institution Press
- Φαράκλας, Ν. 20.10.1996, «Σύμβολα εθνικής υπεροχής», *Η Καθημερινή (Επτά Ημέρες)*
- Χριστογιάννης, Γ. 2006, *Ελληνική πολιτιστική διπλωματία*, Αθήνα, εκδ. Έλλην

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. Το ζήτημα των Γλοπτών του Παρθενώνα:

- Τα γλοπτά που λείπουν
- Επίσημη θέση Βρετανικού Μουσείου
- Δημοσκοπήσεις βρετανικής κοινής γνώμης
- Μνημόνιο Υπουργού Πολιτισμού Εθ. Βενιζέλου (30.06.1997)
- Ψήφισμα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (28.01.1999)
- Υπόμνημα της Υπουργού Πολιτισμού Ε. Παπαζώη (09.03.2000)
- Πρωτοβουλία Ευρωβουλευτή Αλ. Αλαβάνου (Φεβρουάριος 2004)
- Ψήφισμα ΟΗΕ με παρέμβαση Π. Γερουλάου
- Ομιλία Αυστραλής Υπουργού Πολιτισμού
- Δελτίο Τύπου ΣΑΕ (13.12.2010)

B. Συνέντευξη Τύπου Υπουργού Πολιτισμού Α. Σαμαρά (20.05.2009)

Γ. Εναρκτήριες ομιλίες τελετής εγκαινίων:

- Ομιλία Υπουργού Πολιτισμού Αντώνη Σαμαρά προς εκπροσώπους ξένων ΜΜΕ την παραμονή των εγκαινίων (19.06.2009)
- Χαιρετισμός Υπουργού Πολιτισμού Αντώνη Σαμαρά (20.06.2009)
- Χαιρετισμός Γενικού Διευθυντή UNESCO Κοϊχίρο Ματσούρα
- Χαιρετισμός Προέδρου Ευρωπ. Επιτροπής Ζοσέ Μανουέλ Μπαρόζο
- Χαιρετισμός Πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή
- Χαιρετισμός Προέδρου της Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια

Δ. Απολογισμός για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης

- Απολογισμός εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης (συνέντευξη Τύπου)
- Απόσπασμα από την ετήσια αναφορά του Μουσείου της Ακρόπολης (2009-2010)
- Πίνακας αιτημάτων κινηματογράφησης (Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, 2010)

Ε. Συνέντευξη Μαρίας Ζακωνθινάκη, Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων ΓΓΕ-ΓΓΕ

ΣΤ. Μουσείο της Ακρόπολης: Λογική και ευαισθησία

- Άρθρο του Δ. Πλάντζου στο περιοδικό Σύγχρονα Θέματα, με τίτλο «Η Κιβωτός και το Έθνος: Ένα σχόλιο για την υποδοχή του νέου Μουσείου Ακροπόλεως»
- Ποίηση: Από τον Λόδρο Βύρωνα στην Κική Δημουλά

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Το ζήτημα των Γλυπτών του Παρθενώνα

ΤΑ ΓΛΥΠΤΑ ΠΟΥ ΛΕΙΠΟΥΝ

(Πηγή: Ιστοχώρος «ΟΔΥΣΣΕΥΣ» του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού,
<http://odysseus.culture.gr/a/1/12/ga126.html>)

Η Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, που εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο, αποτελούν το 60% περίπου του συνόλου του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα που σώζεται σήμερα. Η ανάγκη για την επανένωση τους με το άλλο 40% περίπου που βρίσκεται στην Αθήνα αποτελεί έναν πολιτιστικό στόχο, ο οποίος επιβάλλεται να ολοκληρωθεί. Θα είναι προς όφελος κάθε επισκέπτη (επιστήμονα ή μη) που επιδιώκει να δει τον Παρθενώνα σε σχέση με το ιστορικό του περιβάλλον.

Η ιστορία του Παρθενώνα

Το Γλυπτά του Παρθενώνα *δεν είναι αυθύπαρκτα έργα τέχνης*. Δημιουργήθηκαν ως αρχιτεκτονικά και συμβολικά μέρη του ναού της Αθηνάς, που χτίστηκε τον 5ο αι. π.Χ., στην ακμή της δόξας του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Η σύλληψη της αρχικής ιδέας, υλοποιούμενη με την κατασκευή του κτίσματος, μετουσιώνεται στην ισορροπία διαμέσου της συμμετρίας και μορφοποιείται με το τρίγωνο που σχηματίζουν οι μετόπες, η ζωφόρος και τα αετώματα. *Το μνημείο γίνεται πλήρως κατανοητό μόνο με τα Γλυπτά του και τα Γλυπτά αυτά αποκτούν την πραγματική τους εννοιολογική υπόσταση μόνο πλησίον του ναού, στο φυσικό και ιστορικό τους περιβάλλον.* Ο Παρθενώνας στέκεται ως κορυφαίο μνημείο εδώ και 2.500 χρόνια και θεωρείται ύψιστο σύμβολο της ελευθερίας της σκέψης, της δημοκρατίας της σκέψης, της φιλοσοφίας, της αρμονίας και της ανωτερότητας. Αποτελεί το αξεπέραστο μνημείο του Δυτικού πολιτισμού. Η ΟΥΝΕΣΚΟ επέλεξε τον Παρθενώνα ως έμβλημα της και συμπεριέλαβε τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης στον κατάλογο με τα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τα Γλυπτά του Παρθενώνα

Από τους 97 σωζόμενους λίθους από τη ζωφόρο του Παρθενώνα, οι 56 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 40 στην Αθήνα. Από τις 64 σωζόμενες μετόπες, οι 48 βρίσκονται στην Αθήνα και οι 15 στο Λονδίνο. Από τις 28 σωζόμενες μορφές των αετωμάτων, οι 19 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 9 στην Αθήνα. Η ζωφόρος του Παρθενώνα θεωρείται ότι απεικονίζει την Πομπή των Παναθηναίων. Οι μετόπες εικονίζουν: στην ανατολική πλευρά τη Γιγαντομαχία, στην δυτική πλευρά την Αμαζονομαχία, στην βόρεια τον Τρωικό Πόλεμο και στην νότια πλευρά τη μάχη μεταξύ Κενταύρων και Λαιπίθων. Στο ανατολικό αέτωμα αναπαριστάται η γέννηση της Αθηνάς, ενώ στο δυτικό αέτωμα η διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την κηδεμονία της Αθήνας.

Πρόταση για συνεργασία

Η Ελλάδα επιδιώκει τη συνεργασία με τη Μεγάλη Βρετανία στο όνομα του ίδιου του μνημείου και της παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσω διμερούς πολιτιστικής και εκπαιδευτικής συνεργασίας. Πιο συγκεκριμένα η πρόταση αφορά στην έκθεση των Γλυπτών του μνημείου στην ειδική αίθουσα του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Η Ελλάδα και η Μεγάλη Βρετανία μπορούν να συνεργαστούν για την αναβίωση του Παρθενώνα. Η αποκατάσταση της ενότητας των Γλυπτών θα μας δώσει την δυνατότητα να εμπλουτίσουμε τη γνώση μας γι' αυτό το μοναδικό μνημείο, να εμβαθύνουμε στις μελέτες μας και να αποκαλύψουμε στις επόμενες γενιές τα επιτεύγματα της ανθρωπότητας.

Από τον γλυπτό διάκοσμο του ναού σώζονται τα ακόλουθα τμήματα:

Μετόπες

Ανατολική πλευρά (Γιγαντομαχία)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: όλες οι πλάκες (14) - στη θέση τους έχουν τοποθετηθεί αντίγραφα

Δυτική πλευρά (Αμαζονομαχία)

στη θέση τους στο μνημείο: όλες οι πλάκες (14)

Βόρεια πλευρά (Τρωικός Πόλεμος)

στη θέση τους ή στο Μουσείο Ακροπόλεως: 13 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα

Νότια πλευρά (αγώνας Λαπιθών-Κενταύρων)

στη θέση τους στο μνημείο: 1 πλάκα

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 11 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα

στο Βρετανικό Μουσείο: 16 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα (θραύσματα των 6 από αυτές φυλάσσονται και στο Μουσείο Ακροπόλεως)

Αετώματα

Ανατολικό αέτωμα (γέννηση της Αθηνάς)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 4 μορφές (C, H, N, P)

στο Βρετανικό Μουσείο: 10 μορφές (A, B, D, E, F, G, K, L, M, O)

Δυτικό αέτωμα (αγώνας Αθηνάς και Ποσειδώνα)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 8 μορφές (B, E, J, K, S, U, V, W)

στο Βρετανικό Μουσείο: 4 μορφές (A, P, Q, T)

θραύσματα της ίδιας μορφής στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 6 μορφές (C, H, L, M, N, O)

Ζωφόρος

Απεικόνιζε τα Μεγάλα Παναθήναια και την αποτελούσαν 115 πλάκες (119 ανάγλυφες επιφάνειες, αφού οι γωνιαίοι λίθοι αριθμούνται διπλά). Από αυτές σώζονται πλήρεις ή σε θραύσματα 112 πλάκες. Ειδικότερα:

Δυτική πλευρά (σώζονται και οι 16 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 13 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 2 πλάκες

θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 1 πλάκα

Νότια πλευρά (σώζονται 41 πλάκες)

στη θέση τους στο μνημείο: 2 πλάκες

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 12 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 24 πλάκες

θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 3 πλάκες

Βόρεια πλευρά (σώζονται 46 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 24 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 15 πλάκες

θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 7 πλάκες

Ανατολική πλευρά (σώζονται 9 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 3 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 1 πλάκα

θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 5 πλάκες

Website survey

We are running regular surveys about the British Museum website in order to help improve the site. The survey will take a couple of minutes to complete and is anonymous. Would you like to take part?

[Yes, I'd like to take part](#)

[No, not right now, thanks](#)

**THE
BRITISH
MUSEUM**

The Parthenon Sculptures

Periodically, the question of where the surviving sculptures from the Parthenon should now be displayed becomes a subject of public discussion. This page provides key information for understanding the complex history of the Parthenon and its sculpture. The main arguments of the debate are also presented here. For another view, see the website of the Hellenic Ministry of Culture: www.culture.gr

What is the Parthenon and how did the sculptures come to London?

The Parthenon in Athens is a building with a long and complex history. Built nearly 2500 years ago as a temple dedicated to the Greek goddess Athena, it was for a thousand years the church of the Virgin Mary of the Athenians, then a mosque, and finally an archaeological ruin. The building was altered and the sculptures much damaged over the course of the centuries. The first major loss occurred around AD 1204 when the Parthenon was converted into a church. When the city was under siege by the Venetians in 1687, the Parthenon itself was used as a gunpowder store. A large explosion blew the roof off and destroyed a large portion of the remaining sculptures. The building has been a ruin ever since. Archaeologists worldwide are convinced that the surviving sculptures could never be re-attached to the structure.

In 1800 only about half of the original sculptural decoration remained. Between 1801 and 1805 Lord Elgin, the British ambassador to the Ottoman Empire of which Athens had been a part for some 350 years, acting with the full knowledge and permission of Ottoman authorities, removed about half of the remaining sculptures from the ruins and from the building itself. Lord Elgin was passionate about ancient Greek culture and transported the sculptures back to Britain. The arrival of the sculptures in London had a profound effect on the European public, regenerating interest in ancient Greek culture and influencing contemporary artistic trends. These sculptures were acquired from Lord Elgin by the British Museum in 1816 following a Parliamentary Select Committee enquiry which fully investigated and approved the legality of Lord Elgin's actions. Since then the sculptures have all been on display to the public in the British Museum, free of entry charge.

Where can the surviving sculptures from the Parthenon be seen?

The sculptures surviving from the Parthenon are located in museums in six different countries. The majority of the sculptures are roughly equally divided between Athens and London, while important pieces are also to be found in other major European museums, including the Louvre and the Vatican.

Parthenon Sculptures in Athens

Recently the Greek authorities have continued the process of removing the sculptures from the Parthenon, work that began over 20 years ago. Nearly all of the sculptures have now been removed from the building. They are displayed at the New Acropolis Museum.

Parthenon Sculptures in London

The sculptures in London, sometimes known as the 'Elgin Marbles', have been on permanent public display in the British Museum since 1817, free of charge. Here they are seen by a world audience of five million visitors a year and are actively studied and researched to promote worldwide understanding of ancient Greek culture. The Museum has published the results of its research extensively.

Parthenon Sculptures in other museums

The following institutions also hold sculpture from the Parthenon:

- Musée du Louvre, Paris
- American Museums
- National Museum, Copenhagen
- Historisches Museum, Vienna
- University Museum, Würzburg
- Staatliche Glyptothek, Munich

What has the Greek Government asked for?

Since the early 1980s Greek governments have argued for the permanent removal to Athens of all the Parthenon sculptures in the British Museum.

The Greek government has also disputed the British Museum Trustees' legal title to the sculptures. For more information on the Greek Government's official position, see the website of the Hellenic Ministry of Culture: www.culture.gr

What is the British Museum's position?

The British Museum exists to tell the story of cultural achievement throughout the world, from the dawn of human history over two million years ago until the present day. The Museum is a unique resource for the world: the breadth and depth of its collection allows the world public to re-examine cultural identities and explore the complex network of interconnected world cultures. Within the context of this unparalleled collection, the Parthenon sculptures are an important representation of ancient Athenian civilisation.

Each year millions of visitors, free of charge, admire the artistry of the sculptures and gain insights on how ancient Greece developed, and was influenced by, the other civilisations that it encountered.

The Trustees of the British Museum warmly welcome the opening of the New Acropolis Museum which will allow the Parthenon sculptures that are in Athens to be appreciated against the backdrop of ancient Greek and Athenian history. The new museum, however, does not alter the Trustees' view that the sculptures are part of everyone's shared heritage and transcend cultural boundaries. The Trustees remain convinced that the current division allows different and complementary stories to be told about surviving sculptures, highlighting their significance for world culture and affirming the universal legacy of Ancient Greece.

The following books provide good introductions to the Parthenon and its sculptures:

- John Boardman, *The Parthenon* (Profile, 2002)
- John Boardman, *The Elgin Marbles* (BM Press, 1984)
- John Boardman, *The Parthenon Frieze* (BM Press, 1994)
- John Boardman, *The Parthenon Sculptures in the British Museum* (BM Press, 2007)
- John Boardman, *Lord Elgin and the Marbles* (3rd edition Oxford University Press, 1998)

These titles, and others, are available in the British Museum shop.

For further information or images please contact Hannah Boulton in the Press Office. Tel: +44 (0)20 7323 8583/8522 or e-mail communications@britishmuseum.org

Δημοσκοπήσεις για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα

└ **Βρετανικό ντοκυμαντέρ που φιλοξενήθηκε στην εκπομπή του παρουσιαστή William G. Stewart - Απρίλιος 1996 (κανάλι 4).**

Μετά την παρουσίαση ενός ντοκυμαντέρ σχετικά με την αφαίρεση των Μαρμάρων του Παρθενώνα από τον λόρδο Έλγιν και το ελληνικό αίτημα για την επιστροφή τους, πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική σφυγμομέτρηση με τα ακόλουθα αποτελέσματα: από τους 99.340 ανθρώπους που τηλεφώνησαν για να καταγράψουν την ψήφο τους οι 91.822 υποστήριξαν την πρόταση για την επιστροφή των Μαρμάρων, πράγμα που σημαίνει ότι 92,5% ψήφισαν υπέρ της επιστροφής.

└ **Δημοσκόπηση MORI - 25 Σεπτεμβρίου 1998.**

Στο ερώτημα "εάν γινόταν ένα δημοψήφισμα σχετικά με το αν θα πρέπει ή όχι τα Μάρμαρα να επιστραφούν στην Ελλάδα, τι θα ψηφίζατε;" που έθεσε η εταιρεία δημοσκοπήσεων MORI στη Μ. Βρετανία την 25η Σεπτεμβρίου 1998, 39% του κοινού ψήφισε υπέρ της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα, 15% κατά και ένα 18% ήταν αναποφάσιστο. Σε αντίστοιχη έρευνα στο Βρετανικό Κοινοβούλιο ένα ποσοστό 47% ψήφισε υπέρ της επιστροφής των Μαρμάρων στην Ελλάδα, 44% ψήφισε κατά, ενώ, 9% ήταν οι αναποφάσιστοι. Συγκεκριμένα από τους βουλευτές του Εργατικού κόμματος του Βρετανικού Κοινοβουλίου ένα ποσοστό 57% ψήφισε υπέρ της επιστροφής, 33% κατά και 10% ήταν οι αναποφάσιστοι. Από τους βουλευτές του Συντηρητικού κόμματος υπέρ της επιστροφής ψήφισε το 9%, κατά το 83% και 8% ήταν οι αναποφάσιστοι.

└ **Ιστοσελίδα επικοινωνίας του BBC - 3 Δεκεμβρίου 1999.**

Στην ερώτηση "Πρέπει τα Ελγίνεια Μάρμαρα να παραμείνουν στο Βρετανικό Μουσείο;" η οποία τέθηκε στο Βρετανικό κοινό από το BBC, όχι απάντησε το 51%, ναι το 20%, ενώ το 10% του κοινού δεν εξέφρασε γνώμη.

└ **Άρθρο του Economist - 18 Μαρτίου 2000. Η δημοσκόπηση του Economist.**

Σε δημοσκόπηση που διενήργησε η εφημερίδα Economist, στο ερώτημα "Αν γινόταν ελεύθερη ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο για την επιστροφή των Ελγινείων στην Ελλάδα, θα το υποστηρίζατε ή όχι;", το 66% των μελών του Βρετανικού Κοινοβουλίου ψήφισε υπέρ της επιστροφής και το 34% κατά. Το 84% των βουλευτών του Εργατικού κόμματος ψήφισε υπέρ της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα, ενώ το 16% ψήφισε κατά. Το 13% των βουλευτών του Συντηρητικού κόμματος ψήφισε υπέρ της επιστροφής, ενώ το 87% κατά. Το 83% των βουλευτών του Φιλελεύθερου κόμματος ψήφισε υπέρ της επιστροφής, ενώ το 17% ψήφισε κατά. Από το σύνολο των μικρών κομμάτων του

Βρετανικού Κοινοβουλίου το 61% ψήφισε υπέρ της επιστροφής, ενώ το 39% ψήφισε κατά. Στο ερώτημα εάν "θα επιστρέψουν τα Ελγίνεια Μάρμαρα στην Ελλάδα μέσα στα επόμενα 10 χρόνια;" που τέθηκε στους βουλευτές του Βρετανικού Κοινοβουλίου, το 41% των βουλευτών ψήφισε θετικά, ενώ το 59% ψήφισε αρνητικά. Αναλυτικότερα, το 54% των βουλευτών του Εργατικού κόμματος ψήφισε υπέρ, ενώ το 46% ψήφισε κατά. Το 10% των βουλευτών του Συντηρητικού κόμματος ψήφισε υπέρ, ενώ το 90% κατά. Το 43% των βουλευτών του Φιλελεύθερου κόμματος ψήφισε υπέρ, ενώ το 57% κατά. Από τα διάφορα άλλα κόμματα, το 31% των βουλευτών ψήφισε υπέρ, ενώ το 69% κατά.

└ **Ιστοσελίδα του CNN - Τέχνη και Ύψος - Οκτώβριος 2000.**

Τον Οκτώβριο του 2000 σε ιστοσελίδα του CNN ζητήθηκε από τους τηλεθεατές να ψηφίσουν για το αν "Πρέπει οι Βρετανοί να επιστρέψουν στην Ελλάδα τα Γλυπτά που αποσπάστηκαν από τον Παρθενώνα πριν 200 χρόνια;". Στην ψηφοφορία συμμετείχαν 5.492 άτομα. Το 82% ψήφισε υπέρ της επιστροφής των Γλυπτών στην Ελλάδα, το 18% ψήφισε κατά.

└ **Εκπομπή συζήτησης στο BBC - 22 Αυγούστου 2001.**

Σε συζήτηση που πραγματοποιήθηκε από το BBC στις 22 Αυγούστου του 2001 οι τηλεθεατές κλήθηκαν να δώσουν τη γνώμη τους στην εξής ερώτηση: "Πρέπει τα Ελγίνεια Μάρμαρα να επιστραφούν στην Ελλάδα;". Ψήφισαν: 41 τηλεθεατές υπέρ της επιστροφής, 22 κατά και 2 δεν εξέφρασαν γνώμη.

└ **Ιστοσελίδα CNN.com./WORLD - 18 Ιανουαρίου 2002.**

Σε ιστοσελίδα του CNN στις 18 Ιανουαρίου του 2002 τέθηκε το ερώτημα εάν "Πρέπει η Μ. Βρετανία να επιστρέψει τα λεγόμενα Ελγίνεια Μάρμαρα στην Ελλάδα;". Ψήφισαν συνολικά 1714 άτομα από τα οποία τα 1294(ποσοστό 75%) ψήφισαν υπέρ της επιστροφής και 420(ποσοστό 25%) κατά.

└ **Η δημοσκόπηση MORI - Σεπτέμβριος 2002.**

Σε δημοσκόπηση της MORI που διενεργήθηκε το Σεπτέμβριο του 2002 φάνηκε ότι υπάρχει σημαντική υποστήριξη του κοινού για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αθήνα. Η δημοσκόπηση δείχνει ότι 56% του κοινού θα υποστήριζε την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Μόνο 7% πιστεύει ότι η Μ. Βρετανία πρέπει να τα κρατήσει. Το υπόλοιπο 37% είναι αναποφάσιστο. Αυτό σημαίνει ότι η συνολική μερίδα του λαού που θα υποστήριζε την επιστροφή των Μαρμάρων, υπερτερεί σε αριθμό από εκείνους που ακόμη υποστηρίζουν την παραμονή τους στην Βρετανία, σε ποσοστό 6 προς 1.

Λ Οι Δημοσκοπήσεις που διεξήχθησαν από την ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ - Δεκέμβριος 2003.

Μια δημοσκόπηση κοινής γνώμης έγινε σε 1002 ενήλικες από την ICM Research στις 18 και 19 Δεκεμβρίου 2003. Σε ερώτηση εάν το Βρετανικό Μουσείο θα πρέπει να επιτρέψει την επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα προκειμένου να εκτεθούν πάλι στην Αθήνα, το 73% συμφώνησε και μόνο το 18% διαφώνησε. Σε ερώτηση εάν το Βρετανικό Μουσείο θα πρέπει να προχωρήσει σε μια δέσμευση κατά το Ολυμπιακό έτος 2004, για την έκθεση των Μαρμάρων στην Αθήνα, το 77% συμφώνησε. Μόνο το 16% διαφώνησε. Σε ερώτηση σχετικά με την πρόσφατη ελληνική πρόταση να επιτραπεί στο Βρετανικό Μουσείο να διατηρήσει την κατοχή των Μαρμάρων που βρίσκονται στο Λονδίνο, στην περίπτωση μακροχρόνιου δανεισμού τους στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, το οποίο μάλιστα βρίσκεται σε οπτική επαφή με τον χώρο του μνημείου στην Αθήνα, το 81% είπε ότι το Βρετανικό Μουσείο πρέπει να δεχθεί την πρόταση. Μόνο το 13% διαφώνησε. Μια δημοσκόπηση σε 156 επισκέπτες του Βρετανικού Μουσείου πραγματοποιήθηκε κατά την έξοδό τους από αυτό, στις 19 και 20 Δεκεμβρίου 2003, από την Fieldwork UK. Όταν ρωτήθηκαν τι είδαν στο Βρετανικό Μουσείο, μόνο ο ένας στους πέντε επισκέπτες είπε ότι επισκέφθηκε τα Μάρμαρα του Παρθενώνα. Σε ερώτηση εάν το Βρετανικό Μουσείο θα πρέπει να δεσμευτεί ότι θα εκθέσει τα Γλυπτά στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, το 63% συμφώνησε. Μόνο το 33% διαφώνησε. Σε ερώτηση εάν το Βρετανικό Μουσείο θα πρέπει να δεχθεί την πρόσφατη ελληνική πρόταση περί ιδιοκτησιακού καθεστώτος των Μαρμάρων το 67% συμφώνησε. Μόνο το 32% διαφώνησε.

(Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, <http://odysseus.culture.gr/a/1/12/ga128.html>)

6 Ιουλίου 1997

[Οι ελληνικές θέσεις απέναντι στα βρετανικά επιχειρήματα για τα Ελγίνα]

1) Το ζήτημα της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα ήταν πάντοτε ανοικτό για την Ελλάδα και για την Παγκόσμια διανομή στην οποία περιλαμβάνονται πολλές σημαντικές προσωπικότητες της Βρετανικής ιστορίας (Λόρδος Μπάιρον, Σέλει, Τόμας Χάρντι κλπ.). Από το 1982, όταν Υπουργός Πολιτισμού ήταν η αξέχαστη Μελίνα Μερκούρη, μέχρι σήμερα, τίθεται επισήμως στα αρμόδια όργανα της UNESCO, ενώ ύστερα από σχετική απόφαση του Ελληνικού Υπουργικού Συμβουλίου αυτό τέθηκε προς τη Βρετανική Κυβέρνηση τον Οκτώβριο του 1983.

2) Η UNESCO επιμένει με αποφάσεις και συστάσεις διαφόρων οργάνων της στην ανάγκη να υπάρξουν διμερείς διαβουλεύσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Αυτό πρέπει άλλωστε να θεωρείται αυτονόητο μεταξύ δύο φιλικών κρατών, με μακροχρόνιους συμμαχικούς δεσμούς, μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική η δεδηλωμένη πρόθεση της Βρετανικής Κυβέρνησης για την επιστροφή του Ηνωμένου Βασιλείου στο καθεστώς του πλήρους μέλους της UNESCO.

3) Υπό τον τίτλο «Επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα», η Ελλάδα εννοεί την επιστροφή των γλυπτών διακοσμήσεων και των άλλων στοιχείων του Μνημείου του Παρθενώνα (όπως σπόνδυλοι κιόνων, κιονόκρανα κλπ.) που αφαίρεσε και μετέφερε στο Λονδίνο ο Λόρδος Ελγίν. Η πλήρης περιγραφή των στοιχείων αυτών έχει υποβληθεί στην UNESCO και είναι γνωστή στη σχετική διεθνή βιβλιογραφία. Η Ελλάδα δεν θέτει κανένα γενικό ζήτημα συνολικής επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται εκτός του τόπου προέλευσής τους.

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα δεν είναι αυτοτελή. Είναι αναπόσπαστα εκ γενετής στοιχεία του μνημείου του Παρθενώνα, του μείζονος και συμβολικού μνημείου του δυτικού πολιτισμού. Ορισμένα δε από τα στοιχεία αυτά είναι αναγκαία όχι μόνο για την αισθητική αλλά και για τη στατική επάρκεια του Μνημείου όπως δείχνουν οι εργασίες αναστήλωσης.

Το αίτημα της επιστροφής των Μαρμάρων δεν τίθεται ουσιαστικά από την Ελληνική Κυβέρνηση στο όνομα του Ελληνικού Έθνους ή της Ελληνικής Ιστορίας. Τίθεται στο όνομα της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και με τη φωνή του ίδιου του ακρωτηριασμένου μνημείου που αξιώνει την επιστροφή των μαρμάρων του.

4) Η Ελλάδα χειρίζεται το ζήτημα αυτό με μεγάλη διακριτικότητα απέναντι στο Ηνωμένο Βασίλειο γιατί έχει τη βεβαιότητα ότι η Βρετανική πολιτιστική ευαισθησία και παράδοση καθιστούν τη Βρετανική Κυβέρνηση θετικό αποδέκτη της ανάγκης για την επιστροφή των Μαρμάρων και την αποκατάσταση της ακεραιότητας του Μνημείου.

Η ευαισθησία μεγάλου τμήματος της Βρετανικής κοινής γνώμης ως προς την Επιστροφή των Μαρμάρων είναι κάτι που η Ελληνική και διεθνής κοινή γνώμη έχει καταγράψει με ιδιαίτερη ικανοποίηση.

ι) Η Ελληνική πλευρά γνωρίζει τα τυπικά επιχειρήματα της Βρετανικής πλευράς:

α) Την υποτιθέμενη ύπαρξη νόμιμου τίτλου που η Οθωμανική Κυβέρνηση, υπό την κατοχή της οποίας βρισκόταν τότε η Ελλάδα, είχε χορηγήσει στον Λόρδο Ελγιν και β) τον ισχυρισμό ότι τα Μάρμαρα αποτελούν ιδιοκτησία του Βρετανικού Μουσείου. Στόχος μας δεν είναι η ανταλλαγή εκατέρωθεν νομικών επιχειρημάτων, γιατί πιστεύουμε ότι το ζήτημα είναι ζήτημα πολιτιστικής πολιτικής αναγόμενο στην ανάγκη σεβασμού της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε κάθε όμως περίπτωση και εφόσον η Βρετανική πλευρά επιμένει στην αναφορά της στην ύπαρξη σχετικού οθωμανικού φερμανίου, μπορούμε να κηδέσουμε τις πλήρως τεκμηριωμένες θέσεις μας που αναδεικνύουν: την ανυπαρξία νόμιμου τίτλου που να επιτρέπει στον Λόρδο Ελγιν την καταστροφή και διαρπαγή στοιχείων του Μνημείου του Παρθενώνα. Είναι επιπλέον προφανές ότι, σε διεθνές επίπεδο, το ζήτημα αφορά τα δύο κράτη και δεν ανάγεται στη νομική σχέση που κατά το εσωτερικό δίκαιο συνδέει τη Βρετανική Κυβέρνηση με το Βρετανικό Μουσείο. Αλλωστε το Βρετανικό Κοινοβούλιο ήταν αυτό που αποφάσισε, με μεγάλους δισταγμούς ως προς τη νομιμότητα των τίτλων και των ενεργειών του Λόρδου Ελγιν, την αγορά των Μαρμάρων από αυτόν.

β) Η Ελληνική πλευρά γνωρίζει επίσης τα διάφορα ουσιαστικά επιχειρήματα που κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί: α) Το γεγονός ότι το Βρετανικό Μουσείο συντηρεί καλύτερα τα Μάρμαρα και επιτρέπει την επίσκεψή τους από πολύ μεγάλο αριθμό επισκεπτών και β) τις ενστάσεις ως προς την ατμοσφαιρική ρύπανση της πόλης των Αθηνών και την έλλειψη μουσείου στο οποίο να εκτεθούν.

Η Ελληνική πλευρά θεωρεί θετικό το γεγονός ότι προβάλλονται τέτοιου είδους επιχειρήματα τα οποία κατ' ουσίαν αποδέχονται την ορθότητα και τη νομιμότητα της ελληνικής θέσης για την ανάγκη επιστροφής των Μαρμάρων:

α) Το διεθνές επίπεδο της αρχαιολογικής επιστήμης και της τεχνικής συντήρησης των αρχαίων αντικειμένων επιτρέπει την εφαρμογή των πιο πετυχημένων μεθόδων τόσο στο Λονδίνο όσο και στην Αθήνα. Αν δε σημασία είχε ο αριθμός των επισκεπτών και όχι η ακεραιότητα και η φυσική θέση του μνημείου, τότε όλα τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς θα έπρεπε να συγκεντρωθούν στα μουσεία της Νέας Υόρκης ή του Παρισιού που δέχονται περισσότερους επισκέπτες ή να προβάλλονται μόνο μέσα από τα διεθνή τηλεοπτικά δίκτυα.

β) Ο Λόρδος Ελγιν δεν αφαιρέσε τα Μάρμαρα επειδή η Αθήνα δεν διέθετε κατάλληλο μουσείο. Επρόκειτο για μια πράξη βανδαλισμού, απαράδεκτη ακόμα και για την εποχή της. Η ανέγερση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης που βρίσκεται σε οπτική επαφή με τον βράχο της Ακρόπολης είναι ένα σχέδιο που εκτελείται και βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Στόχος μας είναι το 2001 το Μουσείο να είναι έτοιμο να δεχθεί το κοινό. Η Ελληνική Κυβέρνηση δεν αποφάσισε την ανέγερση του νέου Μουσείου για να αντικρούσει ένα επιχειρήμα της Βρετανικής πλευράς, αλλά επειδή αυτό είναι εκ των πραγμάτων αναγκαίο για την προβολή του μνημείου της Ακρόπολης.

γ) Σε κάθε περίπτωση η Ελληνική Κυβέρνηση είναι έτοιμη να συζητήσει με τη Βρετανική

κυβέρνηση γύρω από το ζήτημα των Μαρμάρων του Παρθενώνα.

«Το Βήμα» δημοσιεύει το μνημόνιο για τα Μάρμαρα του Παρθενώνα που ο υπουργός Πολιτισμού κ. Ευ. Βενιζέλος επέδωσε στον βρετανό ομόλογό του κ. Μαρκ Φίσερ. Το μνημόνιο περιλαμβάνει το σύνολο της ελληνικής επιχειρηματολογίας για την επιστροφή των Μαρμάρων και αντικρούει τις βρετανικές απόψεις που έχουν κατά καιρούς δημοσιευθεί.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Α. έχοντας υπόψη τη δημοσκοπήση που πραγματοποίησε το τρέχον φθινόπωρο το Ινστιτούτο MORI στο Ηνωμένο Βασίλειο από την οποία προκύπτει ότι μια σημαντική πλειοψηφία του πληθυσμού της χώρας αυτής είναι υπέρ της επιστροφής στην Ελλάδα των γλυπτών του Παρθενώνα, καθώς και ότι μια προηγούμενη ανάλογη δημοσκοπήση εκ μέρους του τηλεοπτικού δικτύου Channel 4 είχε διαπιστώσει ότι το ποσοστό των ευνοϊκώς διακειμένων υπερέβαινε το 90%,

Β. έχοντας υπόψη το άρθρο 128 της Συνθήκης σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών στην πολιτιστικό τομέα, όπως η UNESCO, καθώς και το γεγονός ότι το 1982 η UNESCO ανακήρυξε στο Μεξικό τον Παρθενώνα ως μνημείο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και ότι, επίσης, υποστηρίζει την επιστροφή των γλυπτών,

Γ. έχοντας υπόψη την απάντηση της Επιτροπής στην ερώτηση E-2800/98 της 30ης Σεπτεμβρίου 1998 που αναφέρει ότι "ο Παρθενώνας της Ακροπόλεως και τα γλυπτά του αποτελούν αναπόσπαστο και ανεκτίμητο τμήμα της ευρωπαϊκής πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς".

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα γλυπτά του Παρθενώνα αποσπάστηκαν από την Αθήνα στη διάρκεια της οθωμανικής κατοχής,

1. θεωρεί ότι η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα θα αποτελούσε μία καίρια ενέργεια για την προώθηση της κοινής μας ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

2. καλεί την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να εξετάσει θετικά το αίτημα της Ελλάδας για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στον φυσικό τους χώρο.

3. αναθέτει στον Πρόεδρο του να διαβιβάσει τη δήλωση αυτή στο Συμβούλιο, την Επιτροπή, στις κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελλάδας, τα κοινοβούλια των δύο αυτών χωρών, καθώς και στην UNESCO και τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΡΜΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ
υποβάλλεται από την Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας
στην Ειδική Επιτροπή σε θέματα Πολιτισμού, Τύπου και Αθλητισμού
του Βρετανικού Κοινοβουλίου

Εκ μέρους της Ελληνικής Κυβερνήσεως, η αξιότιμη Υπουργός Πολιτισμού, Ελισάβετ Παπαζώη, υποβάλλει στην έρευνα της Ειδικής Επιτροπής με τίτλο «Πολιτιστική Ιδιοκτησία: Επιστροφή και Παράνομο Εμπόριο» (όροι που αναφέρονται σε Ανακοίνωση Τύπου, υπ' αριθμόν 12, 10 Φεβρουαρίου 2000) στοιχεία σχετικά με την Επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα που τώρα βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1.1 Η «Επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα» αναφέρεται ρητά στο αίτημα της Ελληνικής Κυβέρνησης για τον επαναπατρισμό των αρχιτεκτονικών γλυπτών και των δομικών στοιχείων του Παρθενώνα της Ακρόπολης των Αθηνών. Αυτά αφαιρέθηκαν από το μνημείο στις αρχές του 19ου αιώνα, με εντολή του Λόρδου Έλγιν, τότε Πρεσβευτής της Αυτού Μεγαλειότητας στην Υψηλή Πύλη, και στη συνέχεια αγοράστηκαν από την Βρετανική Κυβέρνηση, έπειτα από Νόμο του Κοινοβουλίου που πέρασε το 1816.
- 1.2 Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα τέθηκαν υπό την κηδεμονία του Βρετανικού Μουσείου στο Λονδίνο, όπου και βρίσκονται μέχρι σήμερα. Αυτά περιλαμβάνουν: 15 μετόπες από την ανατολική πλευρά του αρχαίου ναού, 56 ανάγλυφες επιφάνειες από τη ζωφόρο, 19 γλυπτά από τα δύο αετώματα, άλλα θραύσματα που ανήκουν στις παραπάνω ενότητες, ένα κιονόκρανο, ένας σπόνδυλος κίονα και ένας θράνος, σχεδόν το μισό του γλυπτικού διακόσμου, που ήταν κάποτε αναπόσπαστο μέρος του μνημείου (βλ. επισυναπτόμενο 1).

2. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

- 2.1 Η Επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα είναι ζήτημα της Ελλάδας από την Ανεξαρτησία της (βλ. Επισυναπτόμενο 2). Το αίτημα για την επιστροφή τους έχει υιοθετηθεί από σημαντικό αριθμό διακεκριμένων προσωπικοτήτων, συμπεριλαμβανομένων σπουδαίων Βρετανών διανοούμενων και πολιτικών, εδώ και δύο αιώνες, από την αφαίρεσή τους από το μνημείο. Το 1940-41 η επιστροφή των Μαρμάρων στην Ελλάδα είχε απασχολήσει σοβαρά την Βρετανική Κυβέρνηση. Τον Οκτώβριο του 1983, η Ελληνική Κυβέρνηση υπέβαλε στην Κυβέρνηση του Ενωμένου Βασιλείου επίσημο αίτημα για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα. Το αίτημα απορρίφθηκε.
- 2.2 Η Ελληνική Κυβέρνηση έχει προωθήσει το ζήτημα της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα σε διάφορα παγκόσμια φόρα συμπεριλαμβανομένου και αυτού της UNESCO, όπου για πρώτη φορά τέθηκε το 1982 και εγκρίθηκε από

την συντριπτική πλειονηφία των αντιπροσώπων .Η γραπτή διακήρυξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το 1998, υπέρ της Επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα, καθώς και η υπόδειξη της UNESCO, το 1999, για έναρξη διμερών συνομιλιών μεταξύ της Ελλάδας και του Ηνωμένου Βασιλείου, είναι δείγματα των πρόσφατων κινήσεων. Οι κινήσεις αυτές αποτελούν απόδειξη του έντονου και συνεχούς ενδιαφέροντος από την Ευρωπαϊκή και παγκόσμια πλευρά σχετικά με το ζήτημα (επισυναπτόμενο 3).

3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΓΥΜΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

- 3.1. Η απογύμνωση του Παρθενώνα, μεταξύ 1801-1811 , κατέστρεψε ανεπανόρθωτα την δομική ακεραιότητα του μνημείου. Η αφαίρεση των μετοπών είχε ως επακόλουθο τον ακρωτηριασμό ορισμένων παρακείμενων αρχιτεκτονικών και δομικών στοιχείων και την καταστροφή του κτιρίου. Τα γλυπτά της ζωφόρου αποκόπηκαν από τις υποστηρικτικές πλάκες για να διευκολυνθεί η μεταφορά τους. Ένα δωρικό κιονόκρανο κόπηκε στα δύο για τον ίδιο λόγο. Ουσιαστικά δομικά στοιχεία του ναού (γείσα και τρίγλυφα) καταστράφηκαν. Οι επεμβάσεις αυτές καταγράφηκαν από τους αντιπροσώπους του Λόρδου Έλγιν και επιβεβαιώθηκαν από ξένους επισκέπτες στην Αθήνα. Κατακρίθηκαν δε, ως ισοδύναμες με λεηλασία, από διαπρεπή ομότιμα μέλη της Βουλής των Λόρδων, από Βρετανούς πολιτικούς και διανοούμενους, σύγχρονους του Έλγιν (βλ. επισυναπτόμενο 4).
- 3.2. Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, λίγο έλειψε, να χαθούν σε ένα ναυάγιο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού στη Βρετανία. Με την άφιξη στο Λονδίνο, τα Μάρμαρα φυλάχθηκαν προσωρινά σε μια αποθήκη άνθρακα. Από ντοκουμέντα στα αρχεία του Βρετανικού Μουσείου, γνωρίζουμε ότι το 1937-38 καθαρίστηκαν με μεταλλικές βούρτσες και λειαντικά, πράξη η οποία κατέστρεψε ανεπανόρθωτα την επιφάνεια ενός μεγάλου αριθμού γλυπτών. Οι επιβλαβείς αυτές επεμβάσεις έχουν επιβεβαιωθεί από την ειδική ομάδα των Ελλήνων επιστημόνων, οι οποίοι εξέτασαν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο, τον Οκτώβριο του 1999 (βλ. επισυναπτόμενο 5).

4. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

4.1. Η μοναδικότητα του Παρθενώνα

Έργα τέχνης από όλες τις περιόδους του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού εκτίθενται σε μουσεία και αίθουσες τέχνης σε όλο τον κόσμο, έτσι ώστε να προσφέρουν σε εκατομμύρια ανθρώπους την ευκαιρία να τα απολαύσουν, να τα εκτιμήσουν και να τα μελετήσουν. Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, όμως, αποτελούν μια μοναδική περίπτωση.

Ο γλυπτικός διάκοσμος και τα αρχιτεκτονικά στοιχεία του Παρθενώνα δεν δημιουργήθηκαν σαν αυτόνομα έργα τέχνης, εξ αρχής επινοήθηκαν και σχεδιάστηκαν σαν αναπόσπαστα μέρη του μνημείου. Το μνημείο αυτό, που κτίσθηκε τον 5ο αιώνα π.Χ., στέκεται ακόμα στην Ακρόπολη των Αθηνών.

Ο Παρθενώνας, σύμβολο της Αθηναϊκής δημοκρατίας, αντιπροσωπεύει την τέχνη του Κλασικού Ελληνικού πολιτισμού στο αποκορύφωμά της. Η Ακρόπολη, την οποία κοσμεί ο Παρθενώνας, ήταν το ιερό κέντρο της αρχαίας Αθήνας που μάζεε

γύρω του όλες τις σημαντικές λειτουργίες της πόλης (την Αγορά, την Πνύκα, τα θέατρα, κλπ.). Ο Παρθενώνας παραμένει το έμβλημα της πόλης των Αθηνών και το σύμβολο της Ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας. Αποτελεί επίσης, μέρος της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, ένα από τα πρώτα μνημεία που η UNESCO συμπεριέλαβε στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Πράγματι, είναι το σήμα κατατεθέν της UNESCO. Ωστόσο, οι πολιτιστικές, ιστορικές και αισθητικές αξίες του Παρθενώνα είναι περισσότερο συνυφασμένες με την πόλη στην οποία αυτός δημιουργήθηκε, την Αθήνα.

4.2. Η Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας

Η Ακρόπολη και ο περιβάλλοντας σε αυτή χώρος είναι ο πρωταρχικός στόχος ενός εξελισσόμενου προγράμματος για την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Το πρόγραμμα αυτό, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υπουργείου Πολιτισμού, περιλαμβάνει μια σειρά επεμβάσεων που στοχεύουν στην αποκατάσταση του ιστορικού, πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος γύρω από την Ακρόπολη. Ένα δίκτυο μονοπατιών, μερικά θα ακολουθούν αρχαία μονοπάτια, πρόκειται να ενώσει το Ολυμπείο (Ναός του Δία) με το αρχαίο νεκροταφείο του Κεραμεικού μέσω του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, το Ιερό και το Θέατρο του Διονύσου, το Ωδείο του Ηρώδη Αττικού, την Πνύκα, την Αρχαία Αγορά, και φυσικά, την Ακρόπολη, δημιουργώντας ένα μουσειακό-πάρκο, προσιτό σε όλους. Όπως ο σύγχρονος Αθηναίος ή ο επισκέπτης στην Αθήνα, θα περπατάει κατά μήκος αυτής της διαδρομής, θα κατανοεί τις διαφορετικές φάσεις της ιστορίας της πόλης, με τον βράχο της Ακρόπολης και τον Παρθενώνα να κυριαρχεί σε συνεχή θέα (βλ. επισυναπτόμενο 6).

4.3. Το Πρόγραμμα Συντήρησης, Διατήρησης και Μελέτης των Μνημείων της Ακρόπολης και του Παρθενώνα

Το μνημειώδες και καινοτόμο πρόγραμμα συντήρησης και αναστήλωσης που ξεκίνησε στην Ακρόπολη πριν 25 χρόνια, πραγματοποιείται με βάση των μελετών που είχαν αρχικά υποβληθεί για αξιολόγηση στην διεθνή επιστημονική κοινότητα, μέσω συνεδρίων και δημοσιεύσεων. Η σημερινή αποκατάσταση του Παρθενώνα αρχικά στοχεύει στην δομική του συντήρηση, στην συντήρηση των επιφανειών, την μέγιστα δυνατή προστασία των γλυπτών, την σωστή επανατοποθέτηση μερών ήδη αποκαταστημένων στο μνημείο και την αποκατάσταση μερών του μνημείου με τα θραύσματα, από αυτά που βρίσκονται στο έδαφος, που μπορούν να ενωθούν μεταξύ τους. Κάθε επέμβαση είναι αναστρέψιμη δίχως να προκαλεί καμία φθορά στο μνημείο. Τα αρχιτεκτονικά στοιχεία του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο (π.χ. το κιονόκρανο και ο σπόνδυλος κίονα) θα ενσωματωθούν στο μνημείο μετά την επιστροφή τους (επισυναπτόμενα 7 και 8).

Τα τελευταία χρόνια εντατική αρχαιολογική έρευνα στην Ακρόπολη γενικότερα και στον Παρθενώνα ειδικότερα έχει αποδώσει νέα στοιχεία: έχουν βρεθεί πολυάριθμα γλυπτικά θραύσματα που ανήκουν στον Παρθενώνα, αρκετές μορφές έχουν αποκατασταθεί και θραύσματα που συγκολλώνται με τα Μάρμαρα του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο έχουν αναγνωρισθεί. Τα αξιοσημείωτα αυτά αποτελέσματα δείχνουν ότι η Ακρόπολη είναι ακόμα μια αστείρευτη πηγή ερευνητικής γνώσης (βλ. επισυναπτόμενο 9).

4.4. Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης

Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης είναι πρώτη προτεραιότητα για το Ελληνικό κράτος. Θα ολοκληρωθεί το 2004. Θα φιλοξενήσει τις συλλογές που βρίσκονται τώρα στο Μουσείο της Ακρόπολης, καθώς και τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, αυτά που βρίσκονται στην Αθήνα και αυτά από το Βρετανικό Μουσείο, μετά την επιστροφή τους στην Αθήνα. Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης θα βρίσκεται στους πρόποδες της Ακρόπολης, σε φυσική και οπτική επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο.

Η συστηματική ανασκαφή του χώρου του μουσείου αποκάλυψε μεγάλα τμήματα της Ρωμαϊκής και της πρώιμης χριστιανικής πόλης των Αθηνών (1ος-7ος αιώνας μ.Χ.), σημαντικού αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος. Αυτά θα διατηρηθούν *in situ*: στην πραγματικότητα θα συμπεριληφθούν στον σχεδιασμό του νέου κτιρίου. Απαραίτητη ήταν η τροποποίηση του αρχικού αρχιτεκτονικού σχεδίου ώστε να φιλοξενηθούν οι ανακαλύψεις αυτές. Για το σκοπό αυτό, το σχέδιο για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης θα επιλεγεί μέσα από κλειστό διεθνή διαγωνισμό με διεθνή κριτική επιτροπή.

Οι επισκέπτες στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης θα έχουν μια μοναδική εμπειρία, όχι μόνο της Κλασικής αλλά και της Ρωμαϊκής, πρώιμης Χριστιανικής και σύγχρονης Αθήνας. Όλα τα Μάρμαρα του Παρθενώνα θα εκτεθούν σε μια ειδική αίθουσα. Για πρώτη φορά, μετά από την διάλυσή τους, θα παρουσιάζονται σαν ένα ενιαίο σύνολο, στην αρχική τους σειρά και στις σωστές σχέσεις και σε οπτική επαφή με το μοναδικό μνημείο που κάποτε διακοσμούσαν. Το ήδη υπάρχον Μουσείο στην κορυφή της Ακρόπολης και το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως θα συμπληρώνουν το ένα το άλλο. Η θέα από την κορυφή της Ακρόπολης ή από το νέο Μουσείο της Ακρόπολης προς το βράχο της Ακρόπολης θα προσφέρει στους επισκέπτες μια μοναδική εμπειρία του χώρου.

4.5. Νομικά ζητήματα

Η νομιμότητα της κτήσης των Μαρμάρων του Παρθενώνα είναι ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα, όχι μόνο εξαιτίας του αμφισβητούμενου εγγράφου. Το «φιρμάνι» του 1801, καθώς και τα έγγραφα του 1802 δεν υπάρχουν, τα οποία υποθετικώς επικυρώνουν τις προηγούμενες παρανομίες. Το μόνο υπάρχον κείμενο είναι μία ιταλική μετάφραση ενός Τουρκικού εγγράφου του 1801, η αξία του οποίου, ως «φιρμάνι» αμφισβητείται. Οι πράξεις του Έλγιν ξεπερνούσαν κατά πολύ την εξουσία που καθόριζε το «φιρμάνι», το οποίο απλώς εξουσιοδοτούσε τους καλλιτέχνες του να μπαίνουν στην Ακρόπολη, να σχεδιάζουν και να φτιάχνουν εκμαγεία. Επιπλέον, ο Έλγιν και οι πράκτορές του κατηγορούνται ότι απείλησαν και δωροδόκησαν Οθωμανούς αξιωματούχους προκειμένου να μην παρεμβαίνουν στις πράξεις τους. Μόνο και μόνο το γεγονός της αφαίρεσης των Μαρμάρων από την Ελλάδα, η οποία τον καιρό εκείνο βρισκόταν υπό την Οθωμανική κατοχή, χωρίς το παραμικρό εμπόδιο από τις Τουρκικές αρχές, δεν αποτελεί *ipso facto* απόδειξη νόμιμου τίτλου. Πράγματι, είναι αξιοσημείωτο ότι η Ειδική Επιτροπή του Κοινοβουλίου το 1816 δεν ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το θέμα της παράνομης κτήσης των Μαρμάρων από τον Λόρδο Έλγιν *per se*.

5. Συμπεράσματα

Ο Παρθενώνας είναι γνωστός παγκοσμίως όχι μόνο ως ένα μοναδικό μνημείο στην ιστορία της αρχιτεκτονικής, αλλά και ως η επιτομή της συνεισφοράς του Ελληνικού πνεύματος στην πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας. Η μοναδικότητα του μνημείου και η ανάγκη να αποκατασταθεί η ενότητα των γλυπτών του, κάνουν επιτακτική την ανάγκη να επιστραφούν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, τα οποία φιλοξενούνται στο Βρετανικό Μουσείο. Στις αρχές του 21ου αιώνα οι αντιλήψεις περί της ιστορικής συντήρησης, προστασίας και ερμηνείας της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς άλλαξαν δραστικά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Παρθενώνας, ένα μνημείο παγκόσμιας σημασίας, δεν είναι πλέον δυνατόν να παραμένει ακρωτηριασμένο. Η επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αθήνα, στην πόλη όπου δημιουργήθηκαν, θα επιβεβαιώσει την επανένταξή τους στο ιστορικό, τοπογραφικό και πολιτιστικό τους πλαίσιο και θα συμβάλει στην πληρέστερη κατανόηση και ερμηνεία τους.

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, όταν επιστραφούν στην Αθήνα, θα στεγαστούν στο Νέο Μουσείο Ακροπόλεως, στην ίδια την καρδιά της γέννησής τους, την Κλασική Αθήνα. Ένα μέρος αυτής της «καρδιάς» επιζεί άθικτο τόσο στο Βράχο της Ακρόπολης, όσο και στις γύρω περιοχές. Η περιοχή θα αποκτήσει πρόσβαση μόλις ολοκληρωθεί το έργο της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας, το 2002. Η Πολιτιστική Ολυμπιάδα, όπως και οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας, παρουσιάζουν τις δύο χώρες, την Ελλάδα και το Ενωμένο Βασίλειο, με ένα ευρύ πεδίο ευκαιριών για αποτελεσματικές συνεργασίες στον τομέα του πολιτισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα θα είναι μια μοναδική ευκαιρία για στενή συνεργασία.

Η Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας είναι ευχαριστημένη καθώς μέσω της έρευνας της Ειδικής Επιτροπής μπορούν να ξεκινήσουν συζητήσεις μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων πλευρών. Πιστεύουμε ότι με το φως που έριξαν τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο Υπόμνημα, η Ειδική Επιτροπή θα συστήσει στο Κοινοβούλιο να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα που θα διασφαλίσουν την επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα σε εύθετο χρονικό διάστημα. Οι συνθήκες πλέον έχουν ωριμάσει για την επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα στο γενέθλιο τόπο τους. Η επιστροφή τους θα αποκαταστήσει την πολιτιστική και ηθική αδικία που δημιούργησε η επιβεβλημένη εξορία τους. Αισιοδοξούμε ότι το Ενωμένο Βασίλειο θα επιδείξει προθυμία να ασχοληθεί με αυτό το σημαντικό ζήτημα.

Πρωτοβουλία Αλ. Αλαβάνου

Την επιστροφή των Γλυπτών ζητούν με επιστολή τους στον Τόνι Μπλερ 208 ευρωβουλευτές

Δημοσίευση: 18 Φεβ 2004, 16:13

(Φωτογραφία: ΑΠΕ)

Αθήνα

Έπειτα από πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή του Συνασπισμού Αλέκου Αλαβάνου, 208 ευρωβουλευτές ζητούν με επιστολή τους στον Βρετανό πρωθυπουργό Τόνι Μπλερ την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα.

Την επιστολή Αλαβάνου συνυπογράφουν, μεταξύ άλλων, ο τέως πρόεδρος της Κομισιόν Ζακ Σαντέρ, τρεις πρόεδροι Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τρεις πρόεδροι Ομάδων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς, Πρασίνων, Ομάδα Για την Ευρώπη της Δημοκρατίας και της Διαφοράς) και ο γνωστός εισαγγελέας της Ιταλίας Ντι Πιέτρο.

Το κείμενο αναφέρει:

«Αξιότιμε Κύριε Πρωθυπουργέ του Ηνωμένου Βασιλείου,

Υψηλά ποσοστά της Βρετανικής κοινής γνώμης - 81% των ερωτηθέντων, σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση, και 90% των εργαζομένων στα Μουσεία της Μεγάλης Βρετανίας, σύμφωνα με δημοσκόπηση του Συνδέσμου τους- αντιμετωπίζουν θετικά το αίτημα της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αθήνα εντός του 2004.

Σύμφωνα με Γραπτή Δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 28.01.1999 (Ο.Ι.С128/07.05.1999) σχετικά με την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα "η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα θα αποτελούσε μια καίρια ενέργεια για την προώθηση της κοινής μας ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς".

Καλούμε την Κυβέρνησή Σας να εξετάσει θετικά το αίτημα της Ελλάδας για την επιστροφή των Γλυπτών και να συμβάλλει έτσι στην αποκατάσταση της ενότητας του Μνημείου της Ακρόπολης».

Ο Αλέκος Αλαβάνος δήλωσε σχετικά με την πρωτοβουλία του: «Η περίοδος μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες έχει εξαιρετική σημασία για να κλιμακωθούν οι πιέσεις προς την βρετανική κυβέρνηση, προκειμένου να επιτευχθεί η επιστροφή των γλυπτών. Ούτε μια μέρα δεν πρέπει να χάνεται που η βρετανική κυβέρνηση να ησυχάζει από το παγκόσμιο αίτημα τα εξόριστα γλυπτά να γυρίσουν στον τόπο τους.

»Είναι ιδιαίτερα σημαντικό που η πρωτοβουλία μου για μια επιστολή στον Τόνι Μπλερ βρήκε τόσο πλατιά ανταπόκριση καλύπτοντας όλο το πολιτικό και γεωγραφικό φάσμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου».

Ψήφισμα του ΟΗΕ για την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους

Αθήνα, 09 Δεκ 2009, 09:27

(Φωτογραφία ΑΠΕ)

Νέα Υόρκη

Ψήφισμα με τίτλο «Επιστροφή ή αποκατάσταση των αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς στις χώρες προέλευσής τους» υιοθετήθηκε από 85 κράτη-μέλη και με πρωτοβουλία της χώρας μας, στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

«Μία από τις δεσμεύσεις του ΟΗΕ είναι να διατηρήσει τις πολιτιστικές ταυτότητες των λαών μοναδικές, πλήρεις και δημιουργικές» τόνισε ο υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού Πάυλος Γερούλανος από τη βήμα της Συνέλευσης, υπογράμμίζοντας πως «δεν μπορεί να δημιουργηθεί βιώσιμος παγκόσμιος πολιτισμός, αν δεν αναγνωρίζουμε και σεβόμαστε τη δύναμη και τη μοναδικότητα των επιμέρους πολιτισμών».

Το σχέδιο ψηφίσματος είχε προταθεί από το μόνιμο αντιπρόσωπο της Ελλάδας στον ΟΗΕ, πρέσβη Αναστάση Μητσιάλη, στις 16 Νοεμβρίου 2009.

Ο κ. Γερούλανος χαρακτήρισε την απόφαση ως «μαρτυρία της δεσμεύσης των κρατών να εργαστούν μαζί για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου» και εξέφρασε την «ειλικρινή εκτίμηση» της ελληνικής κυβέρνησης προς όλους τους συγκαθημένους της απόφασης και όλα τα κράτη-μέλη για την υποστήριξη τους.

«Το ψηφισμα στα Ηνωμένα Έθνη είναι μια ευκαιρία να θέσουμε το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Ελλάδα, όπως και άλλες χώρες της υπηλίου, διεκδικούν να δουν την επιστροφή κάποιων συγκεκριμένων κομματιών της τέχνης, τα οποία βρίσκονται σε άλλα μουσεία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Ελλάδα έχει μια ιδιαίτερη ευκαιρία να μιλήσει για αυτά τα θέματα, γιατί αφορά ένα μνημείο, τον Παρθενώνα, το οποίο έχει διαμελιστεί και υπάρχει σε διάφορα μουσεία του κόσμου, κύριως στο Βρετανικό Μουσείο. Είναι λοιπόν μια ευκαιρία να θέσει κανείς αυτό το πλαίσιο, να μιλήσει για αυτό το οποίο διεκδικεί η Ελλάδα και να δώσει σε όλον τον κόσμο την ευκαιρία να καταλάβει τι ακριβώς είναι αυτό που διεκδικούμε» ο υπουργός Πολιτισμού μετά την έγκριση του ψηφίσματος και την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση.

Για τα Γλυπτά

Κατά την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση, ο κ. Γερούλανος αναφέρθηκε στην ανάγκη «επανάωσης των διασπασμένων συμβόλων» της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, κάνοντας ειδική αναφορά στα Γλυπτά του Παρθενώνα.

«Η πολιτιστική κληρονομιά δεν χρειάζεται πάντα προστασία. Πάλι συχνά, η πολιτιστική κληρονομιά χρειάζεται να επουλωθεί. Να επουλωθεί όπως στη διαδικασία του να επιστρέψει κάτι στο σπίτι του, και να ξαναγίνει πλήρες. Στο ίδιο πλαίσιο, μέσα στο οποίο επιδιώκουμε να επουλώσουμε τις ταυτότητες, έτσι θα πρέπει να επιδιώξουμε να επουλώσουμε μεγάλα σύμβολα κληρονομιάς.

«Ιδιαίτερα όταν τα σύμβολα αυτά αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του διαλόγου μας αναφορικά με τον πολιτισμό. Ένα σύμβολο τόσο μοναδικό ώστε να αντικατοπτρίζει τις αξίες διαφορετικών πολιτισμών, γίνεται ένα παγκόσμιο σύμβολο. Με στόχο να εμπνεύσει τις αξίες που αντιπροσωπεύει, με στόχο να μας φέρει κοντά σε πνεύμα κατανόησης. Το να το διαμελίζουμε είναι ανηθικό, το να κρατάμε τα κομμάτια του μοιρασμένα είναι αντιδεοντολογικό. Στον Παρθενώνα αρκετοί πολιτισμοί, αν όχι ο κόσμος στο σύνολό του, αναγνωρίζουν ένα σύμβολο ανθρωπότητας».

«Για εμάς τους Έλληνες» συνέχισε «ο Παρθενώνας είναι ένα θεμελιώδες κομμάτι της κληρονομιάς μας. Δεν μπορούμε παρά να εκφράσουμε τη χαρά μας για το ότι αρκετά κομμάτια του μνημείου αυτού μας επιστράφηκαν εθελούσια ή διά δανείων από την Χαϊδελβέργη, το Παλέρμιο και το Βατικανό. Προσβλέπουμε στη συνεργασία με άλλα μουσεία, για να βρούμε τρόπους για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα, τα οποία θα εμπλουτίσουν αντί να καταστήσουν φτωχότερες τις εξαιρετικές τους συλλογές».

Καταλήγοντας, ο κ. Γερούλανος είπε: «Κύριε πρόεδρε, είμαστε αποφασιστικά στο δρόμο του να κάνουμε τον κόσμο μας έναν καλύτερο κόσμο, και το έχουμε κάνει με το να σεβόμαστε και να εξυμνούμε ο ένας τον άλλο, με το να βρίσκουμε στον καθένα το στοιχείο εκείνο που τον κάνει μοναδικό. Η ακεραιότητα ενός μνημείου, ενός αριστουργήματος, ενός έργου τέχνης θα πρέπει να θεωρείται δικαίωμα τόσο ιερό όσο οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα υπερασπίζεται ούτως εώς ο Οργανισμός, διότι η ακεραιότητα ενός παγκόσμιου συμβόλου πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να είναι το ίδιο σημαντική όσο και η ίδια η πολιτιστική κληρονομιά».

Το ψηφισμα

Το ψηφισμα που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, μεταξύ άλλων:

* Επιδοκιμάζει τα κράτη - μέλη, τους πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς θεσμούς, τα μουσεία και την κοινωνία των πολιτών για τις προσπάθειες καταπολέμησης του λαθρεμπορίου αρχαιοτήτων και χαιρετίζει κάθε πρωτοβουλία για την εκούσια επιστροφή αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχουν διακινηθεί παράνομας.

* Επισημώνει τη διενέργεια από την UNESCO περιφερειακών συναντήσεων για το θέμα, όπως η Διεθνής Διάσκεψη της Αθήνας και η Έκτακτη Συνάντηση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Προώθηση της Επιστροφής των Αγαθών της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις Χώρες Προέλευσής τους ή της Αποκατάστασης σε Περίπτωση Παράνομης Ιδιοποίησης που πραγματοποιήθηκε στη Σεούλ το 2008, καθώς και των συστάσεων των συνόδων αυτών.

* Εκφράζει ενδιαφέρον για τη σύζηση που διεξάγεται στο πλαίσιο της ανωτέρω Διακυβερνητικής Επιτροπής, με στόχο τη δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου σχετικά με την κρατική ιδιοκτησία πολιτιστικών αγαθών, μιας βάσης δεδομένων αρθρών πρακτικών στον τομέα της επιστροφής και της αποκατάστασης των αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς στις χώρες προέλευσής τους.

* Αναγνωρίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των κρατών για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου πολιτιστικών αγαθών και της παράνομης απομάκρυνσής τους από τις χώρες προέλευσής τους, μεταξύ άλλων, μέσω της συνεργασίας σε νομικό επίπεδο. Στη συνεργασία αυτή συμπεριλαμβάνεται και η δίωξη ατόμων που εμπλέκονται σε τέτοιες δραστηριότητες και η έκδοσή τους σύμφωνα με τη νομοθεσία των συνεργαζόμενων κρατών και του σχετικού διεθνούς δικαίου.

Νέο κάλεσμα για επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα

Πηγή: Α.Π.Ε. 30/6/2010

Εντυπωσιακή ήταν η ομιλία στο πολιτειακό Κοινοβούλιο της Νέας Νότιας Ουαλίας της πολιτειακής υπουργού Πολιτισμού, Βιρτζίνια Τζαντζ (Virginia Judge), η οποία τάχθηκε υπέρ της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα, σημειώνοντας ότι «σύμφωνα με τον Κώδικα Ηθικής του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, η κατοχή πολιτιστικών αντικειμένων από συμφωνίες με κατοχικές δυνάμεις, είναι παράνομη και ανήθικη».

Μεταξύ άλλων, η υπουργός τόνισε και τα ακόλουθα στην ομιλία της: «Παρακολουθώ την υπόθεση των Μαρμάρων του Παρθενώνα αρκετά χρόνια τώρα, και όφειλα να ανταποκριθώ όχι μόνο στα δικά μου πολιτικά και πολιτιστικά πιστεύω, αλλά και στις πολιτιστικές ανησυχίες και ευαισθησίες των Ελληνοαυστραλών συμπολιτών μου. Πολλοί κάτοικοι ελληνικής καταγωγής στην βουλευτική μου έδρα Strathfield, με πλησίασαν και ζήτησαν να αναφερθώ στο θέμα, καθώς ένοιωθαν ότι δεν υπάρχει αρκετή κινητικότητα σε πολιτικό επίπεδο για την επιστροφή τους», είπε η κα Τζαντζ.

«Παρών» στο ακροατήριο της Βουλής ήταν και ο Ντέιβιντ Χιλ (David Hill), πρόεδρος της διεθνούς επιτροπής για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα, ο οποίος δήλωσε εντυπωσιασμένος με τον λόγο της υπουργού.

«Η ομιλία της υπουργού ήταν εντυπωσιακή και διέφερε σημαντικά από άλλες ομιλίες καθώς, πέρα από τα γνωστά επιχειρήματα, κάλεσε το Βρετανικό Μουσείο να θυμηθεί «τί εστί μουσείο» και ποιες είναι οι ευθύνες ενός μουσείου απέναντι στο λαό».

Με τη λήξη της ομιλίας, ο κ. Χιλ συνεχάρη την υπουργό και ζήτησε την άδεια για χρήση της ομιλίας της από την Επιτροπή του.

Η Αυστραλή υπουργός, μεταξύ άλλων, τόνισε ότι:

«Ο Παρθενώνας, ένα από τα σημαντικότερα έργα αρχιτεκτονικής, χτίστηκε προς τιμή της θεάς Αθηνάς από έναν λαό, μιας πόλης, που 2.500 χρόνια αργότερα ακόμα έχει το όνομα της - πρόκειται για ιστορική συνέχεια που λίγοι λαοί στον κόσμο μπορούν να επικαλεστούν».

Ο λόρδος Έλγιν πούλησε τα γλυπτά στο Βρετανικό μουσείο, όταν χρεοκόπησε. Η πώληση δε, ήταν παράνομη και άκυρη, καθώς δεν πήρε ποτέ άδεια (από τον ελληνικό λαό) για την αφαίρεσή τους. Η άδεια που πήρε ήταν από τους Τούρκους, οι οποίοι ήταν κατοχική δύναμη. Αν συμφωνούμε λοιπόν με τον Κώδικα Ηθικής του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, τότε η κατοχή πολιτιστικών αντικειμένων από συμφωνίες με κατοχικές δυνάμεις, είναι παράνομη και ανήθικη.

Σήμερα, λοιπόν, καλώ το Βρετανικό Μουσείο να συμπεριφερθεί ως μουσείο, σύγχρονο μουσείο, και όχι σαν μια αποικιοκρατική δύναμη που δεν θέλει να αποχωριστεί κάποιο πολύτιμο έπαθλο.

Δεν ζητώ από το Βρετανικό Μουσείο να επιστρέψει κάποιο αγγείο, ή κάποιο άγαλμα που του λείπει κάποιο πόδι. Ζητώ από το Βρετανικό Μουσείο να επιστρέψει πίσω (στην Ελλάδα) τον μισό Παρθενώνα, προκειμένου να ενσωματωθεί με το υπόλοιπο του εαυτού του. Αλλιώς, είναι σαν να έχουμε τη Μόνα Λίζα στο Λούβρο του Παρισιού και το χαμόγελο της στην Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου».

Η υπουργός τέλειωσε την ομιλία της με ποίημα του περίφημου φιλέλληνα λόρδου Βύρωνα, στο οποίο κατακρίνεται η βαρβαρότητα του Έλγιν.

Με αφορμή την ομιλία της κ. Βιρτζίνια Τζαντζ, η βουλευτής Μπάρμπαρα Πέρι (Barbara Perry) σηκώθηκε στη Βουλή, έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην πρωτοβουλία της υπουργού να θέσει το θέμα, την συνεχάρη που ανταποκρίθηκε στις εκκλήσεις των κατοίκων της έδρας της και πρόσθεσε ότι εύχεται «η ομιλία να φτάσει στη Βρετανία!».

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ΣΑΕ)
WORLD COUNCIL OF HELLENES ABROAD (SAE)**

**Περιφέρεια Αφρικής-Εγγύς/Μέσης Ανατολής
Africa - Middle East Region**

Αθήνα, 13.12.2010

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Θέμα: Ομιλία του Συντονιστής Νεολαίας ΣΑΕ Περιφέρειας Αφρικής / Εγγύς-Μέσης Ανατολής, Δημήτρη Βαφειάδη, στη διεθνή επιστημονική ημερίδα για την Προστασία και Επιστροφή των Πολιτιστικών Αγαθών, στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης (10.12.2010)

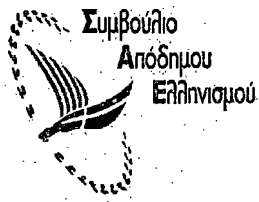
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι, Κυρίες και Κύριοι

Φανταστείτε για λίγο τον Δαβίδ του Μιχαήλ Αγγελου, ένα αριστούργημα που κόβει την ανάσα, ύψους 5.2 μέτρων. Το καλοσχηματισμένο του κορμί, το διαπεραστικό του βλέμμα, οι τένοντες στα πόδια του. Τώρα φανταστείτε πως θα ήταν, εάν αυτό το αριστούργημα της Ιταλικής Αναγέννησης, το είδωλο της μοντέρνας κουλτούρας, διαμελιζόταν και τα κομμάτια του διασκορπίζονταν σε όλη την υφήλιο. Το κεφάλι του να εκτίθονταν στη Φλωρεντία, ο κορμός του στη Μαδρίτη, τα χέρια του στο Λονδίνο. Θα μπορούσε να εκτιμηθεί κατά τον ίδιο βαθμό το μεγαλείο του και η καλλιτεχνική του σημασία? Η απάντηση είναι όχι.

Η αλήθεια είναι ότι τα Γλυπτά του Παρθενώνα δεν δημιουργήθηκαν ποτέ με την προϋπόθεση να εκτεθούν απομονωμένα το ένα από το άλλο. Δεν αποτελούν ξεχωριστά έργα τέχνης, αλλά ένα αναπόσπαστο κομμάτι ενός αρχιτεκτονικού και καλλιτεχνικού έργου, το οποίο υπέστη βανδαλισμούς και τεμαχίστηκε σε πολλά κομμάτια. Ήταν τα κομμάτια ενός «Δαβίδ» και ο διαχωρισμός τους συντελεί στη υποβάθμιση τους σε αρχαία πέτρα.

Με αυτό το πνεύμα έχει ενωθεί η Ελληνική νεολαία απ' όλες τις γωνίες του πλανήτη για να πληροφορήσει τον κόσμο για μία από τις μεγαλύτερες αδικίες σε πολιτιστικό επίπεδο. Με τη χρήση κοινωνικών μέσων (social media) και της τεχνολογίας, στοχεύουμε στην κινητοποίηση της κοινής

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ΣΑΕ)
WORLD COUNCIL OF HELLENES ABROAD (SAE)**

**Περιφέρεια Αφρικής-Εγγύς/Μέσης Ανατολής
Africa - Middle East Region**

γνώμης για την επανένωση των Γλυπτών και την αποκατάσταση της αξιοπρέπειάς τους.

Τον Δεκέμβριο του 2009 τα Δίκτυα Νεολαίας Περιφερειών του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (ΣΑΕ) ξεκίνησαν την εκστρατεία τους για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα με την δημιουργία μιας ιστοσελίδας. Αυτή η ιστοσελίδα www.unitethemarbles.org είναι ένας τρόπος για τους Έλληνες της Διασποράς να ενημερώσουμε και να διαφωτίσουμε όλο τον κόσμο για το θέμα αυτό. Επίσης, επιδιώκουμε να επηρεάσουμε θετικά την παγκόσμια κοινή γνώμη με την πρωτοβουλία αυτή.

Σε ένα χρόνο η ιστοσελίδα www.unitethemarbles.org (που έχει μεταφραστεί σε 8 διαφορετικές γλώσσες) έχει λάβει πάνω από 100.000 μοναδικές επισκέψεις. Έχουμε ήδη οργανώσει εκδηλώσεις/φόρουμ στη Νότιο Αφρική, στην Κίνα, στην Μποτσουάνα, στην Βραζιλία, στην Αγγλία, στην Αυστραλία, καθώς και στο Καναδά και έχουμε προγραμματίσει εκδηλώσεις σε άλλες περιοχές του κόσμου. Αναπτύσσουμε μια σειρά από web-καρτούν και επίσης έχουμε κάνει μία πρώτη επαφή με άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες, προκειμένου να συντονίσουμε τις προσπάθειές μας.

Το "Unitethemarbles" αποτελεί μία προσπάθεια να ξεπεραστούν τα τεχνολογικά όρια και να ενημερωθούν τα νέα κομμάτια της κοινωνίας για ένα θέμα παγκοσμίων πολιτιστικών διαστάσεων. Η τεχνολογία διαμορφώνει τον κόσμο, όχι όμως με τον τρόπο που πιστεύαμε παλαιότερα. Καθώς οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές έχουν συντελέσει στον ταχύτερο ρυθμό διεκπεραίωσης των ενεργειών μας, το διαδίκτυο και η κοινωνική δικτύωση είναι οι παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση του κόσμου στον οποίο ζούμε. Η τεχνολογία ορίζει αυτό που ακούμε, την επικοινωνία μας και τι επιλέγουμε να αγοράσουμε. Η διαδραστική επικοινωνία επίσης μας επιτρέπει να επωφεληθούμε από τις μεγαλύτερες πηγές εκμάθησης – συγκεντρώνοντας τα μυαλά των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Στο χώρο αυτό εξελίσσεται η μάχη για την κοινή γνώμη και το unitethemarbles θα συνεχίσει να μάχεται και να βρίσκει νέους τρόπους για την εξάπλωση του μηνύματος.

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ΣΑΕ)
WORLD COUNCIL OF HELLENES ABROAD (SAE)**

**Περιφέρεια Αφρικής-Εγγύς/Μέσης Ανατολής
Africa - Middle East Region**

Θα μπορούσα να σας μιλήσω για τη νομιμότητα της αφαίρεσης των μαρμάρων ή για ποιους λόγους θα'πρεπε να επιστρέψουν στην Αθήνα. Η αλήθεια είναι ότι δεν είμαι ειδικός, άλλωστε διακεκριμένοι καθηγητές και διανοούμενοι ανέπτυξαν σήμερα όλες τις πτυχές του θέματος. Αυτό που θέλω να συμπληρώσω όμως, είναι το «τι κάνουμε από δω και πέρα»; Πως θα μπορούμε, αυτό το μεγάλο έργο, που με κόπο και τιμή, μεγάλα ονόματα, όπως η αείμνηστη Μελίνα Μερκούρη, μας άφησαν να συνεχίσουμε.

Αύριο, θα έχουμε συνάντηση, προκειμένου να συντονίσουμε μια παγκόσμια εκστρατεία στην πορεία προς τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου το 2012. Η Φιλοσοφία, οι Τέχνες και οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι προϊόντα απο το Αρχαίο Ελληνικό Ιδανικό για την ανάπτυξη του σώματος και του πνεύματος. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους και οι αγώνες στο Λονδίνο το 2012, προσφέρουν μια σπάνια ευκαιρία για να στείλουμε το κατάλληλο μήνυμα, μαζί με την Ολυμπιακή Φλόγα, σε όλο το κόσμο για αυτήν την μεγάλη αδικία. Καθώς η φλόγα θα γυρίζει την Μεγάλη Βρετανία θα θέλαμε να ενωθούμε κάτω από ένα λάβαρο και να συνδέσουμε τα δίκτυα μας, κινητοποιώντας τον κόσμο σε ειρηνικές διαδηλώσεις. Η ώρα για δράση είναι τώρα

Δεν θα είναι εύκολο. Όλοι μας γνωρίζουμε ότι η Ελλάδα σήμερα αντιμετωπίζει μια πρωτοφανή επίθεση από διάφορες πηγές του εξωτερικού. Τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης θέτουν ερωτηματικό για την ικανότητα της Ελλάδας να διατηρήσει την πολιτιστική κληρονομιά της όπως τα Γλυπτά του Παρθενώνα, ένας λόγος παραπάνω που χρειαζόμαστε μία συντονισμένη προσέγγιση. Ως "πρεσβευτές" της Ελλάδος στις χώρες που ζούμε οι απόδημοι Έλληνες βρισκόμαστε σε ένα μοναδικό πλεονέκτημα για την ενίσχυση μιας τέτοιας εκστρατείας.

Όπως ανέφερε ο κ. Μπίζος, υπάρχουν μερικοί που θεωρούν ότι η Αθήνα δεν θα'πρεπε να δώσει την Ολυμπιακή φλόγα στο Λονδίνο το 2012. Ισχυρίζονται ότι, προκειμένου να διατηρηθεί η παράδοση, θα'πρεπε να

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ΣΑΕ)
WORLD COUNCIL OF HELLENES ABROAD (SAE)**

**Περιφέρεια Αφρικής-Εγγύς/Μέσης Ανατολής
Africa - Middle East Region**

σέβεται πρώτα την ιστορία και την κληρονομιά που τόσο ανεξίτηλα συνδέεται με τον Παρθενώνα. Όμως, αν δεν δοθεί η φλόγα θα είναι εξαιρετικά κοντόφθαλμο, επειδή το Ολυμπιακό Πνεύμα δεν είναι μοναδικό σε μία χώρα, αλλά επεκτείνεται σε όλη την ανθρωπότητα. Το ίδιο και τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, που είναι ανεκτίμητες μαρτυρίες της πολιτιστικής της Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Είναι σύμβολα της καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής της αριστείας της ανθρωπότητας. Αλλά, ακόμα κι αν ανήκουν σε όλη την ανθρωπότητα, το σπίτι τους είναι και πάντα θα είναι οι Ελλάδα.

Δημήτρης Βαφειάδης
Συντονιστής Νεολαίας ΣΑΕ
Περιφέρειας Αφρικής / Εγγύς-Μέσης Ανατολής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

*Συνέντευξη Τύπου Υπουργού Πολιτισμού, Α. Σαμαρά
(20.05.2009)*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, κ.ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΜΑΡΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Καλή σας ημέρα. Σας είχα εξ αρχής δηλώσει ότι τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης δεν τα αντιλαμβάνομαι ως εγκαίνια πυροτεχνημάτων ούτε ως μια εκδήλωση εφήμερη. Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης εκπροσωπεί την πεμπτουσία του κλασικού μας πολιτισμού και επομένως το ύφος των εγκαίνιων που θα υπάρξει θα προκύψει από τα ίδια τα εκθέματά του.

Σήμερα, που πλησιάζει η ημέρα των εγκαινίων, έχω τη χαρά να σας ενημερώσω, μαζί με τον Καθηγητή τον κ. Παντερμαλή και τον Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής των εγκαινίων τον κ. Μπούρα, για ορισμένα σχετικά με τα εγκαίνια θέματα.

Σε αντίθεση με συνήθη εγκαίνια, μαζί βέβαια με παράλληλες εκδηλώσεις της πόλης, η οποία θα γιορτάζει και θα ζει στο ρυθμό των εγκαινίων, η διάρκεια των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης θα είναι μια ολόκληρη εβδομάδα. Δηλαδή, στις 17 Ιουνίου, στις 6 το απόγευμα οι πόρτες του Μουσείου πρωτοανοίγουν ειδικά για σας τους διαπιστευμένους συντάκτες του Υπουργείου μας.

Επί δώρο ο κ. Καθηγητής και οι υπεύθυνοι θα σας ξεναγήσουν στο Μουσείο και θα έχετε τη δυνατότητα - σ' αυτό το δώρο το αποκλειστικό δικό σας, των ανθρώπων δηλαδή οι οποίοι έχετε δώσει αγώνες, απόψεις, ιδρώτα, γραφή, μελάνι γι' αυτή την υπόθεση - πρώτοι να δείτε τα εκθέματα και να κάνετε και τις ειδικότερες ερωτήσεις που εσείς, ως πλέον ειδήμονες, έχετε ήδη στο μυαλό σας. Ή να δείτε ορισμένα πράγματα για να κρίνετε ανάλογα, σε ένα ας πούμε μεγαλύτερο βάθος απ' ότι είναι η πρώτη εκτίμηση που μπορεί να κάνει κάποιος, ο οποίος είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεται το Μουσείο ή που αντιλαμβάνεται αυτά τα εκθέματα.

Μετά τις 8 και ενώ εσείς θα παραμένετε βέβαια εντός του Μουσείου, σειρά να επισκεφθούν το Μουσείο θα έχουν και οι Διευθυντές των ελληνικών ΜΜΕ, πολιτικοί συντάκτες, καθώς και εκδότες του επαρχιακού τύπου και της τηλεόρασης. Αυτά για τις 17 Ιουνίου.

Στις 18 Ιουνίου, στις 10 το πρωί, το Μουσείο θα το επισκεφθούν τα υπηρεσιακά στελέχη του Υπουργείου μας, Διευθυντές ελληνικών Μουσείων, Αρχαιολόγοι Καθηγητές, η Διοίκηση του ΟΑΝΜΑ, τα μέλη του ΚΑΣ, τα μέλη του ΚΣΝΜ, το Συμβούλιο των Μουσείων, εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στις 8 το απόγευμα, στις 18 Ιουνίου, το Μουσείο θα επισκεφθούν Ακαδημαϊκοί, προσωπικότητες του χώρου των γραμμάτων και των τεχνών, οι ξένες Αρχαιολογικές Σχολές στην Ελλάδα, οι Επιτροπές επιστροφής μαρμάρων. Αντιλαμβάνεστε ότι είναι πολλές, από Αμερική και Καναδά και Χιλή και Αυστραλία και Αγγλία και Βέλγιο και Ιταλία και Γαλλία και Βραζιλία και Αγγλία και Φιλανδία, τα Προεδρεία, ο Σύλλογος των Αμερικανών Φίλων του Μουσείου της Ακρόπολης, στον οποίο Σύλλογο μετέχουν και επιφανείς Αμερικανοί και Ελληνοαμερικανοί, διακεκριμένοι ξένοι Καθηγητές, αλλά και ευρύτερα προσωπικότητες του χώρου της τέχνης, αλλά και Πρέσβεις Καλής Θελήσεως, προσωπικότητες από το διεθνή χώρο.

Στις 19 Ιουνίου το Μουσείο θα επισκεφθούν οι ξένοι δημοσιογράφοι από τα μεγάλα διεθνή Μέσα, ώστε να έχουν τη δυνατότητα, ελαχιστοποιώντας το κόστος της παραμονής τους, μια που τα εγκαίνια θα είναι στις 20 του μηνός, να παρευρίσκονται και στις 20 του μηνός για να καλύψουν το γεγονός.

Στις 20 Ιουνίου, κατά την ημέρα των επισήμων εγκαινίων του Μουσείου, προσκεκλημένοι θα είναι οι αρχηγοί κρατών, οι Πρωθυπουργοί, το Υπουργικό μας Συμβούλιο, αρχηγοί των κομμάτων βεβαίως, οι Ευρωπαίοι Επίτροποι. Ο Πρόεδρος της ΔΟΕ ο κ. Ρογκ, της UNESCO ο κ. Ματσούρα, τώως Πρωθυπουργοί, βεβαίως και τώως Πρόεδροι της Δημοκρατίας, τώως Πρωθυπουργοί, τώως Υπουργοί Πολιτισμού, το Ίδρυμα «Μελίνα Μερκούρη», που πρέπει να το τιμήσουμε να είναι εκεί στις 20 του μηνός. Εθνικοί χορηγοί, εκδότες, ιδιοκτήτες τηλεοπτικών σταθμών. Αυτό θα είναι στις 20 Ιουνίου.

Θα σας πω για τις επόμενες ημέρες, αλλά επί της ουσίας τώρα θα σας πω ότι στην τελετή το μυστικό του Μουσείου είναι η αποκάλυψη των ίδιων των εκθεμάτων του. Εκείνο που ίσως ήδη ξέρετε, θα το αναγνωρίσετε όπως θα εκτίθεται με τρόπο αναπάντεχο και διαφορετικό. Η ατμόσφαιρα θα είναι μαγευτική και θα δείτε τα αριστουργήματα της Ακρόπολης, να αναπνέουν πλέον σε ένα τελείως ξεχωριστό περιβάλλον.

Η αίσθηση αυτή θα ενισχυθεί και από το καλλιτεχνικό γεγονός της βραδιάς. Θα το δείτε και στις 17 του μηνός, όπου με σύγχρονο τρόπο -αυτό θα πω μόνο τώρα - τα ίδια τα εκθέματα με νέες τεχνολογίες, με μια -

αν θέλετε- πρωτοποριακή προσέγγιση, θα προβάλλονται στον περιβάλλοντα χώρο κάνοντας τις αρχαιότητες περισσότερο οικείες στο σύγχρονο άνθρωπο. Τώρα ασφαλώς και θα υπάρξει και η αναμενόμενη, η κλασική, γνωστή διαδικασία: λόγοι, ξεναγήσεις, δεξιώσεις που θα λάβουν χώρα.

Τώρα στις 20 Ιουνίου, κατά την τελετή των εγκαινίων, επιφυλάσσουμε και δυο μουσειακές εκπλήξεις παρουσία των επισήμων προσκεκλημένων και βέβαια σε παγκόσμια τηλεοπτική κάλυψη. Στην προβολή των εγκαινίων του Μουσείου συμπεριλαμβάνεται, όπως σας είπα, και το εορταστικό ντύσιμο της πόλης, αλλά πάντοτε με τρόπο λαμπρό, αλλά όχι κραυγαλέο.

Από τις 10/6 θα ντυθούν μια σειρά από λεωφορεία του ΟΑΣΑ, τρόλεϊ, συρμοί του ΜΕΤΡΟ, κ.λ.π, με παραστάσεις από τη ζωφόρο του Παρθενώνα. Θα αναρτηθούν μπάνερ σε κεντρικές λεωφόρους της Αθήνας. Θα τοποθετηθούν καλαισθητες αφίσες με παραστάσεις από εκθέματα του Μουσείου στις στάσεις λεωφορείων, στα τρόλεϊ, κ.λ.π.

Τώρα να πω, επίσης, που δεν σας ανέφερα πριν, ότι στους αρχηγούς κρατών, στους Πρωθυπουργούς και στους Υπουργούς Πολιτισμού που θα έρθουν, θα τους δοθεί η ευκαιρία, εφόσον μπορούν και εφόσον δεχθούν, εκτός από το Μουσείο και το περιεχόμενό του, να θαυμάσουν λίγο και τις ομορφιές της χώρας μας με μια κρουαζιέρα που θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν στις 21, δηλαδή την επομένη των εγκαινίων στον Αργοσαρωνικό.

Τώρα από 21 -προσέξτε το αυτό- μέχρι και 23 Ιουνίου, δηλαδή την επομένη των κυρίως εγκαινίων, 21, 22, 23 το Μουσείο θα ανοίξει για τους επισκέπτες. Θεωρήσαμε χρήσιμο και σωστό, προκειμένου να προβάλλουμε το σύστημα του e-ticketing, που εφαρμόζεται για πρώτη φορά σε ελληνικό Μουσείο, για τις τρεις πρώτες αυτές ημέρες, οι κρατήσεις να γίνουν αποκλειστικά μέσω e-ticketing, στη σημασία του οποίου θα επανέλθω.

Με την παρουσίαση δηλαδή του νέου website του Μουσείου μια εβδομάδα προ των εγκαινίων, το κοινό θα μπορεί μέσω ηλεκτρονικής κράτησης να επισκεφθεί το Μουσείο σε τρεις χρονικές ζώνες, που θα βάλουμε για κάθε ημέρα, για τις 21, 22 και 23, στις 9 το πρωί, στις 11 το πρωί και στις 6 το απόγευμα και για κάθε ζώνη θα έχουμε 250 άτομα. Δηλαδή γι' αυτές τις τρεις ημέρες θα έχουμε τη δυνατότητα από όλη την Ελλάδα, από όλο τον κόσμο να έχουμε 2.250 άτομα, τα οποία θα ξεναγηθούν με αυτή τη διαδικασία.

Θέλω να σας ενημερώσω και για συνέργειες που έχουμε επιτύχει με άλλα Υπουργεία. Ο Γενικός Γραμματέας Τύπου και Ενημέρωσης, ο κ. Πάνος Λειβαδάς, που μας κάνει την τιμή σήμερα και παρίσταται ανάμεσά μας, χειρίζεται τις προσκλήσεις των ξένων δημοσιογράφων και με τις δυνατότητες, που διαθέτει η Γενική Γραμματεία, θα οργανώσει τις επισκέψεις για τις 17 και για τις 19 Ιουνίου και τις διαδικασίες με τους Έλληνες και με τους ξένους δημοσιογράφους. Και θα ήθελα δημόσια να ευχαριστήσω τον Πάνο Λειβαδά και τους συνεργάτες του για την τεράστια βοήθεια που προσφέρει.

Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα απαντήσεις και τα αιτήματα που έχουν εκδηλωθεί και το γενικότερο ενδιαφέρον που υπάρχει, εκτιμάται ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος απ' αυτούς που θα προσκληθούν, θα ανταποκριθεί θετικά.

Το Υπουργείο, από την άλλη, Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης έχει αναλάβει την ασφάλεια των εκδηλώσεων και έχει διαρκή συνεργασία μαζί μας στον προγραμματισμό των εκδηλώσεων και στην οργάνωσή τους, δηλαδή αφίξεις, παραμονή. Αντιλαμβάνεστε ότι είναι μια ολόκληρη οργάνωση που απαιτείται.

Τώρα επιμένω ότι τα εγκαίνια του νέου Μουσείου θα μπορούσαν να συμβολίσουν αποκλειστικά το μεγαλόπρεπο των εγκαινίων του πλέον επώνυμου Μουσείου της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Χωρίς να θέλω να μειώσω τη λάμψη αυτή, θέλω να σας πω ότι για μας τα εγκαίνια του Μουσείου της Ακρόπολης σηματοδοτούν - και αυτό είναι το κυριότερο μήνυμα που θέλω σήμερα να δώσω - και ένα νέο πιλοτικό κοινωνικό πρότυπο μουσειακής πολιτικής για το Υπουργείο.

Σε μια εποχή που η επισκεψιμότητα των Μουσείων -όπως το έχετε γράψει και στις εφημερίδες σας- συνεχώς μειώνεται, εμείς επιζητούμε την προσέλκυση του παγκόσμιου, αλλά κυρίως του ελληνικού κοινού. Έτσι αποφασίσαμε και ορίζουμε την τιμή του εισιτηρίου καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2009 σε 1 ευρώ. Υπολογίζουμε τις δυσκολίες από την οικονομική κρίση. Η τιμή του γενικού εισιτηρίου αυτή είναι απροσδόκητα προνομιακή για ένα Μουσείο τέτοιου είδους, αλλά πιστεύω ότι είναι και απόλυτα αναγκαία για να δώσουμε τη δυνατότητα στους πάντες να επισκεφθούν το καινούριο Μουσείο της Ακρόπολης, αλλά και

για να τιμήσουμε τον Έλληνα φορολογούμενο, που το χρηματοδότησε από τον ιδρώτα του.

Στη συνέχεια, για το 2010, υπολογίζουμε ότι θα έχει ξεκινήσει και κάποια παγκόσμια εν πάση περιπτώσει οικονομική ανάκαμψη, θα συνεχίσουμε την πολιτική του φθηνού εισιτηρίου προσαρμόζοντας την τιμή του για το 2010 στα 5 ευρώ, που είναι μικρότερη του μισού της τιμής εισόδου, στα μεγάλα Μουσεία του εξωτερικού.

Θα σας πω για παράδειγμα ότι το εισιτήριο για το Μουσείο της Περγάμου είναι 10 ευρώ, στο Λούβρο είναι 14 και στο Metropolitan στη Νέα Υόρκη είναι 20 δολάρια. Μολονότι το εισιτήριο θα παραμείνει εξαιρετικά χαμηλό για μέχρι το τέλος του 2009, είπα 1 ευρώ, θα ληφθεί ειδική μέριμνα από το 2010 και μετά, δηλαδή από την τιμή των 5 ευρώ και μετά, θα υπάρχει ειδική μέριμνα στην τιμή του εισιτηρίου για ηλικιωμένους, μικρά παιδιά, φοιτητές, οικογένειες, άτομα με αναπηρία.

Για πρώτη φορά, όπως σας είπα προηγουμένως, επίσης σε Μουσείο ή σε αρχαιολογικό χώρο της χώρας μας εισάγεται το ηλεκτρονικό εισιτήριο των Μουσείων, το λεγόμενο e-ticketing. Ο καθένας από το σπίτι του ή από το γραφείο του, από οποιοδήποτε σημείο της γης θα μπορεί να αγοράζει το εισιτήριό του και να προσδιορίζει και την ώρα της επίσκεψής του, πράγμα που θα διευκολύνει το Μουσείο στη διαχείριση του ωραρίου των επισκεπτών.

Με το ηλεκτρονικό, δηλαδή, εισιτήριο θα διευκολυνθεί και η μαζική επίσκεψη από τα τουριστικά γραφεία και θα αποφεύγεται έτσι και ο συνωστισμός και οι ώρες αναμονής. Και δεν ξέρω αν το παρακολουθήσατε, από μια επαφή που είχα με τον κ. Κωστή Μαρκόπουλο, τον Υπουργό Τουρισμού. Κάναμε μαζί, και κυρίως εκείνος -επιτυχώς- επαφή με τους ιδιοκτήτες των πούλμαν. Και έτσι έχουμε τη δυνατότητα κι αυτό το παλιό, το αδιανόητο, απαράδεκτο καθεστώς των καυσαερίων, γιατί ουσιαστικά ήταν ένα καθεστώς καυσαερίων αυτό που υπήρχε με τα λεωφορεία, να το εξαλείψουμε. Έχουμε βρει μια λύση, που μάλιστα έχουν δεχθεί και οι κάτοχοι των πούλμαν.

Θα πηγαίνουν, αφού γίνει η αποβίβαση εδώ με τρόπο συγκεκριμένο, θα παρκάρουν κάτω στην παραλία και με συστήματα του ΥΠΕΧΩΔΕ, με τη βοήθεια της Αστυνομίας κ.λ.π., θα μπορούν τηλεφωνικά με τρόπο εν πάση περιπτώσει άνετο και άμεσο να επικοινωνούν και να ξέρουν πότε πρέπει να φύγουν για να έρθουν να παραλάβουν τους επιβάτες τους από το Διόνυσσο κ.λ.π.,

Έτσι θα αξιοποιήσουμε και τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας για να μην δημιουργείται αυτό το «αίσχος» -ζητώ συγγνώμη για το εντός εισαγωγικών «αίσχος»- το οποίο υπήρχε στο παρελθόν όπου καθένας για να περάσει την περιοχή αυτή έκανε πάρα πολλές ώρες.

Το εστιατόριο επίσης θέλω να σας πω ότι θα λειτουργήσει με την έναρξη του Μουσείου μεν με αυτεπιστασία και μέχρι την ολοκλήρωση ενός διεθνούς ανοιχτού διαγωνισμού, που θα γίνει, και θα πρέπει να έχει βέβαια συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Στόχος μας είναι να φέρουμε τον κόσμο μέσα στο Μουσείο. Θεωρούμε ότι πρέπει ακριβώς να βάλουμε αυτή τη σχέση του Μουσείου με την κοινωνία, να έχει και το δικαίωμα να υπάρχει εστιατόριο, το οποίο θα μένει ει δυνατόν ανοιχτά μέχρι αργά το βράδυ.

Τώρα ο περιβάλλον χώρος. Ξέρω ότι σας απασχολεί το θέμα των δυο κτηρίων που βρίσκονται επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Έχουμε επανειλημμένα μελετήσει το ζήτημα αυτό. Πιστεύω ότι είναι δυνατή η μεταφορά των διατηρητέων όψεων σε άλλη θέση.

Το Υπουργείο μελετά το ιδιοκτησιακό καθεστώς δυο ακινήτων, που βρίσκονται στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου σε πολύ κοντινή θέση από τα υπάρχοντα αυτά κτήρια και διερευνά τις διαδικασίες για ανταλλαγή τους χωρίς να θιγούν οι διατηρητέες όψεις. Σχετικές επιστολές έχω ήδη στείλει στους ιδιοκτήτες.

Δικός τους ο χώρος που είναι τώρα, δικός μας ο χώρος στον οποίο θα μπορούσαν να μετακινηθούν οι όψεις τους. Μπορεί να γίνει αυτή η χρήσιμη ανταλλαγή και να λυθεί ένα πρόβλημα το οποίο απασχολεί όλο τον κόσμο, Συμβούλιο Επικρατείας κ.λ.π., άνετα, εφόσον και οι δυο πλευρές δεχθούν κάτι τέτοιο.

Από τεχνική πλευρά -εδώ είναι ο κ. Δαμαλίτης, κατεξοχήν αρμόδιος μέχρι τώρα και βοηθός σε όλα τα θέματα του Μουσείου - γίνεται πολύ άνετα. Δεν υπάρχει πρόβλημα τέτοιο. Κι έτσι και θα διατηρηθεί η αξία - η πράγματι σημαντική - των κτηρίων αυτών και θα υπάρχει η δυνατότητα να ανοίξει από το Μουσείο η θέα της Ακρόπολης προς το Θέατρο του Διονύσου.

Τέλος, θέλω να σας πω ότι η ΕΑΧΑ έχει ολοκληρώσει τη διαμόρφωση της οδού Μακρυγιάννη. Θέλω να ευχαριστήσω τον Κυριάκο Γριβέα άλλη μια φορά και όλους τους συμμετέχοντες στην ΕΑΧΑ. Έχει δημιουργηθεί ένας θαυμάσιος περιβάλλον χώρος για το Μουσείο και ένας εξίσου ξεχωριστός περίπατος, που θα μπορούν να κάνουν οι Αθηναίοι.

Ήρθαμε επανειλημμένα σε επικοινωνία με τους κατοίκους της περιοχής, - Γριβέας, Παντερμαλής, Σαμαράς - πολλές φορές. Ακούσαμε τα προβλήματά τους. Αφουγκραστήκαμε μέχρι και το αν η μουριά πρέπει να είναι αρσενική ή θηλυκή που θα βάλουμε ανάλογα με τα φύλλα της κ.λ.π.

Ότι πρόβλημα είχε ο καθένας το κοιτάξαμε, το εντοπίσαμε και προσπαθήσαμε να ελαχιστοποιήσουμε τις όποιες αντιδράσεις θα μπορούσαν να υπήρχαν, ούτως ώστε και ο χώρος γύρω από την Ακρόπολη να είναι αρμονικά συνδεδεμένος με το Μουσείο και από πλευράς των έμπυχων, των ανθρώπων, ακόμα και των πολυκατοικιών, ακόμα και του χρώματος που θα πρέπει να πάρουν οι πολυκατοικίες.

Και θέλω να ξέρετε ότι αυτό είναι κάτι το συνεχές. Δεν σταματάει την ημέρα των εγκαινίων. Όπως άλλωστε την ημέρα των εγκαινίων δεν σταματάνε και οι ανασκαφές, κ. Καθηγητά, που θα συνεχίσουν να γίνονται. Είναι κάτι το σημαντικό. Νομίζω ότι δημιουργείται μια όαση στο κέντρο της Αθήνας.

Πολιτική του ωραρίου: Όπως ξέρετε, έχουμε ήδη πετύχει και θέλω να ευχαριστήσω από εδώ τους συνδικαλιστές που παρευρίσκονται, τον Πρόεδρο τον κ. Τσακοπιάκο και τους υπολοίπους, για το γεγονός ότι βοήθησαν σ' αυτό και αντελήφθησαν την καινούρια εξέλιξη, που υπάρχει παγκοσμίως με τα Μουσεία και την ανάγκη να υπάρχει αύξηση της επισκεψιμότητας και δέχτηκαν, με το συντονισμό του Γενικού μας, του κ. Δραβίλλα, να υπάρξει κατά τους θερινούς μήνες του διευρυμένου ωραρίου το 8:00 με 20:00.

Προσπάθεια θα υπάρξει, ώστε το νέο Μουσείο να διευρύνει ακόμα το ωράριό του προκειμένου να ικανοποιήσει τους επισκέπτες, οι οποίοι θα θέλουν να απολαμβάνουν τα εκθέματα και τη θέα της Ακρόπολης με τους καινούριους ειδικούς νυχτερινούς φωτισμούς.

Τώρα, καινοτομίες. Το Μουσείο αισθάνεται οικοδεσπότης απέναντι σ' αυτούς που υποδέχεται. Υπήρχε μέχρι σήμερα ένα κενό σε αυτό και θέλουμε να το καλύψουμε με το ρόλο των λεγομένων «φροντιστών». Καθιέρωση μιας καινοτομίας, του φροντιστή Μουσείων. Θα το εφαρμόσουμε πιλοτικά στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης και θα αφορά τη βοήθεια που θα μπορεί να παρέχεται στον κόσμο από νέα παιδιά κυρίως, που θα έχουν σπουδάσει Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης κλπ.

Είναι μια καινοτομία που εισάγεται βάσει της εμπειρίας, που διαθέτουμε, ως προς τη διαχείριση των επισκεπτών. Δηλαδή θα χρησιμοποιούμε κατά κύριο λόγο τέτοιου είδους άτομα που δεν θα ξεναγούν, δεν πρόκειται, δηλαδή να πάρουν το ρόλο, τη θέση των ξεναγών, αλλά θα φροντίζουν τους επισκέπτες.

Θα συζητούν μαζί τους παρέχοντας πληροφορίες, θα ανταποκρίνονται στα ποικίλα ερωτήματά τους. Θα παρακολουθούν, επίσης, τη λειτουργία του Μουσείου, προκειμένου να επισημανθούν πιθανές δυσλειτουργίες, ενδεχόμενες παρατηρήσεις, κριτικές των επισκεπτών κ.λ.π., έτσι ώστε η επίσκεψη στο Μουσείο να μεγιστοποιεί για τον καθένα αυτή την πολυδιάστατη μορφωτική και αισθητική εμπειρία που θέλουμε να αποκομίζουν οι επισκέπτες. Αυτό, επαναλαμβάνω, είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα, το οποίο θα το δούμε αν δουλεύει, αν εντάσσεται μέσα στα υπάρχοντα, εάν μπορεί να βοηθήσει ή όχι.

Επίσης θα ήθελα με μεγάλη χαρά σήμερα να σας παρουσιάσω το σήμα, το λογότυπο, την ταυτότητα θα έλεγα του Μουσείου της Ακρόπολης. Από αυτόν το λογότυπο θα παραχθούν και οι πολλαπλές εικαστικές εφαρμογές, όπως είναι για παράδειγμα οι εκδόσεις του Μουσείου.

Είναι, όπως βλέπετε με μια λιτή, καθαρή επικοινωνιακή γραφή, Το Μουσείο έτσι και στα τελειώματά του, κι αυτό είναι το τελειώμά του ουσιαστικά, φέρνει την υπογραφή του κεντρικού Αρχιτέκτονα που ανέλαβε να σχεδιάσει και το λογότυπό μας, που είναι ο Μπερνάρ Τσουμί και τον ευχαριστούμε από εδώ από την Ελλάδα, μιλήσαμε πολλές φορές μαζί του, άλλη μια φορά.

Τέλος, θα ήθελα να σας ανακοινώσω και τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, που Πρόεδρο θα έχει τον κ. Παντερμαλή. Θα μετέχει *ex officio*, όπως προβλέπεται από το νόμο, ως εκπρόσωπος της Επιτροπής Συντήρησης των Μνημείων της Ακρόπολης, την ΕΣΜΑ, ο κ. Χαράλαμπος Μπούρας. Θα μετέχει *ex officio* ως Έφορος της Ακρόπολης, όπως πάλι ορίζεται από το νόμο, ο Αλέκος Μάντης.

Εγώ θα ήθελα να ορίσω, και ο επόμενος Υπουργός να θυμηθεί να το κάνει, ex officio κι αυτό, κάθε φορά τον Δήμαρχο της Αθήνας. Επομένως θα είναι ο κ. Νικήτας Κακλαμάνης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής των Εγκαινίων ο Κώστας Μπούρας και Γενικός Γραμματέας θα μετέχει επίσης.

Ο Ακαδημαϊκός και ζωγράφος ο Παναγιώτης Τέτσης μας έκανε την τιμή να δεχθεί να συμμετάσχει και εκείνος. Θα είναι η κα Ηλιοπούλου Ιουλία, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου. Ο κ. Νικόλαος Δαμαλίτης, ο Πολιτικός Μηχανικός και η Κατερίνα Παράσχη, η Αρχιτέκτων. Νομίζω την είδα προηγουμένως εκεί πέρα.

Κάτι ακόμα. Θέλω να σας πω ότι το Μουσείο αυτό είναι Μουσείο όλων των Ελλήνων. Είναι ένα Μουσείο με μια ακτινοβολία που ακουμπάει και θα τέμνει τις καρδιές όλου του κόσμου. Έχουμε την τιμή να το εγκαινιάζουμε εμείς, δεν επιχειρήσαμε όμως σε καμιά στιγμή, σε καμιά περίπτωση να κερδίσουμε μικροκομματικά οφέλη ορίζοντας τα εγκαινία σε συνάρτηση με τις ευρωεκλογές. Το είχα πει από την αρχή.

Θέλω να σας πω ότι έχει γίνει πάρα πολύ καθημερινή δουλειά. Εννοώ καθημερινή, και μεσάνυχτα να έρθετε θα μας βρίσκετε εκεί. Θέλω να ευχαριστήσω πολύ όλους τους συνεργάτες, ανθρώπους σαν τον κ. Δαμαλίτη που κοιτάξανε και την τελευταία τεχνική λεπτομέρεια και παρακολούθησαν από πάνω την εταιρεία που έχει αναλάβει το χτίσιμο.

Θέλω να ευχαριστήσω τον Καθηγητή τον κ. Παντερμαλή που εμπνέει σεβασμό, αλλά και διδάσκει αγάπη για το τελευταίο μικρό θραύσμα αρχαίου ελληνικού και θέλω να σας πω ότι θα είναι προσωπική μου χαρά να σας συνοδεύσω στις 17 του μηνός τους διαπιστευμένους και να μοιραστούμε τη χαρά και το προνόμιο αυτό της πρώτης επίσκεψης στο Μουσείο. Ευχαριστώ πολύ.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δυο ερωτήσεις έχω κ. Υπουργέ. Η πρώτη είναι: μιλήσατε για καμπάνια επικοινωνιακή στο εξωτερικό. Τι ακριβώς σκέφτεστε γι' αυτή την καμπάνια; Και δεύτερον, όταν θα έχει ομαλοποιηθεί η λειτουργία του Μουσείου, δεν μιλώ για τις τρεις πρώτες ημέρες, αλλά λίγο μετά, πόσους επισκέπτες περιμένουμε ημερησίως;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ημερησίως δεν μπορώ να σας πω. Βέβαια αν το διαιρέσετε θα το βρείτε, απλώς εγώ δεν το διαίρεσα. Έχουμε υπολογίσει περίπου ότι θα πρέπει να ξεκινήσουμε με 2,5 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο. Ελπίζουμε, και μέσα από την ακτινοβολία του ίδιου, την εκπομπή αυτής της ιδιαιτερότητας που έχει το Μουσείο και μέσα από την αύξηση του τουρισμού στη χώρα μας, αυτό το νούμερο να μεγαλώσει.

Και δεν σας κρύβω ότι από πλευράς -ως Οικονομολόγος μιλάω- λογιστικής η στόχευση είναι πολύ γρήγορα αυτό το Μουσείο να μην «αρμέγει» πια από τον εθνικό προϋπολογισμό. Να είναι οικονομικά έτσι απολύτως αυτόφωτο και είναι κάτι το οποίο είναι σημαντικό.

Ως προς το πρώτο σας θέμα, εάν ας πούμε υπάρχει καμπάνια κλπ, θα σας έλεγα το εξής. Δεν υπάρχει καμία μεγάλη καμπάνια σε καμιά περίπτωση, δεν το κάναμε. Σας θυμίζω και αυτό θέλω να είναι ξεκάθαρο γιατί το είπα και την πρώτη φορά. Όταν είχαμε π.χ. Ολυμπιακούς Αγώνες, έπρεπε ο Παπαϊωάννου με το δικό του τρόπο και όλη η οργάνωση μαζί να ανεβάσει, να σηκώσει στο επίπεδο των προσδοκιών τους Ολυμπιακούς Αγώνες και να τους κρατήσει ψηλά.

Εμείς έχουμε το αντίστροφο. Έχουμε την Ακρόπολη που είναι ήδη πολύ ψηλά, δεν έχει έννοια να τη σηκώσουμε περισσότερο, απλώς θέλουμε να την κρατήσουμε σε αυτό το ύψος.

Και αυτή είναι η διαφορά, υπάρχει ήδη μεγάλο ενδιαφέρον, τεράστιο ενδιαφέρον για την έναρξη του Μουσείου, από μεγάλα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα του εξωτερικού.

Το Μουσείο λοιπόν, είναι αυτοδιαφημιζόμενο και θα σας πω ότι ακόμα και στην πιο απλή αναφορά του, κεντρίζεται αμέσως το ενδιαφέρον του ξένου τύπου.

Επίσης θα σας θυμίσω ότι πολύ δημιουργούμε εκθέσεις στο εξωτερικό. Στη Φιλανδία βρέθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο κ. Παντερμαλής για το Νέο Μουσείο σε ειδική έκθεση. Μόλις γύρισε προ ημερών ο κ. Παντερμαλής από τη Βασιλεία της Ελβετίας, όπου έγινε ειδική έκθεση, επίσης, για το Μουσείο.

Και προγραμματίζουμε να υπάρξουν ειδικές εκθέσεις στη Ν. Υόρκη και στην Κολωνία. Όπου θα πάμε διάφορα αντίτυπα κλπ., θα μπορούσε να σας μιλήσει περισσότερο ο Καθηγητής. Αυτό έχω για την ερώτησή σας, παρακαλώ.

Και το ενδιαφέρον αποδεικνύεται από μια μικρή συνέντευξη που δώσαμε στην DAILY TELEGRAPH για το Μουσείο που αμέσως έγινε πρώτο θέμα στην εφημερίδα και μάλιστα θα σας έλεγα μια εφημερίδα η οποία είναι των συντηρητικών της Αγγλίας. Σας θυμίζω ότι μέχρι τώρα είχαν και άποψη δύσβατη για τις ελληνικές θέσεις και έγραψαν ότι «Ανοίγει ένα Μουσείο που θα πρέπει να πάρει τα μάρμαρα που του ανήκουν». Κάπως έτσι ήταν ο τίτλος.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δυο ερωτήματα. Αν μπορούσαμε να πούμε κάποια περισσότερα πράγματα όσον αφορά το καλλιτεχνικό μέρος και ποιος το επιμελήθηκε, αν υπάρχει. Και δεύτερον το πρώτο πράγμα όταν αναλάβατε ήταν να ακυρώσετε την προηγούμενη εκδήλωση λόγω οικονομικών, σε μια δύσκολη οικονομική χρονιά. Τελικά αυτά τα εγκαίνια που θα πραγματοποιηθούν σε ένα μήνα. Πόσο θα κοστίσουν;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Θυμάστε που σας είχα πει ότι θα πάνε περίπου στα μισά των 6 εκατομμυρίων. Τώρα σας λέω ότι θα πάνε αρκετά λιγότερο κάτω από τα μισά. Αρκετά κάτω από τα μισά. Κάτω από το μισό των 6 εκατομμυρίων, αρκετά κάτω από το μισό.

Θα είμαστε σε θέση να σας απαντήσουμε απολογιστικά, τα εγκαίνια γίνονται άλλωστε κυρίως με αυτεπιστασία. Αλλά θα είναι αρκετά κάτω των 3 εκατομμυρίων.

Κάπου είχε γραφεί σε κάποια εφημερίδα ότι και τι έγινε που θα είναι 3; Σας διαβεβαιώ ότι έγιναν πολλά για να είναι 3, θα είναι αρκετά κάτω από 3. Και κοιτάμε ακριβώς να δώσουμε τη μέγιστη αξία, προστιθέμενη αξία στο κάθε ευρώ που ξοδεύεται.

Για τον Καλλιτεχνικό Δ/ντή, θα σας πω γενικότερα. Λόγω αυτής ακριβώς της απόφασής μας, εμείς δεν έχουμε αναθέσει την παραγωγή σε κάποια εξωτερική εταιρεία παραγωγής.

Την κάλυψη των εγκαίνιων έχει αναλάβει χωρίς κόστος η ΕΡΤ, η δημόσια τηλεόραση. Και θέλω επ' ευκαιρία να ευχαριστήσω δημόσια τον Πρόεδρό της τον κ. Χρήστο Παναγόπουλο γιατί πραγματικά συνέδραμε από την πρώτη στιγμή στην προσπάθειά μας αυτή.

Η τηλεσκοπηθεσία, αν μπορώ να το πω έτσι, θα γίνει από την ΕΡΤ από τον κ. Βασίλη Βλαχοδημητρόπουλο, ο οποίος διαθέτει μια τεράστια εμπειρία στην κάλυψη μεγάλων γεγονότων.

Καλλιτεχνική μας σύμβουλο είχαμε και έχουμε την κα Αθηνά Τσαγκάρη. Για όσους έχετε ασχοληθεί με το 2004 ήταν από τους πιο στενούς συνεργάτες του Δημήτρη Παπαϊωάννου με τον οποίο είχαμε από την πρώτη στιγμή βρεθεί.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω την Αθηνά θερμά για τη σημαντική συνεισφορά της και τις ιδέες της που έχει, μια εκ των οποίων θα τη δείτε και πολύ σύντομα στις 17 του μηνός.

Στην ομάδα της κας Τσαγκάρη συμμετέχουν πολλά έμπειρα στελέχη και συνεργάτες του Παπαϊωάννου, από την εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Μήπως θα μπορούσατε να μας πείτε κάποιες λεπτομέρειες για τη λειτουργία του Μουσείου μετά τις 20 του μηνός. Δηλαδή πόσο προσωπικό θα απασχολεί. Πόσους φύλακες. Αν οι φύλακες έχουν εκπαιδευτεί. Αν θα φοράνε τουλάχιστον στην παρουσία στολές.

Μας είπατε για το εστιατόριο τι θα γίνει. Υπάρχει το κυλικείο, το πωλητήριο, ποιος θα τα έχει αυτά. Και επίσης ο Δ/ντής του Μουσείου. Εντάξει ο Πρόεδρος ο κ. Παντερμαλής, αλλά ο Δ/ντής ισχύει ότι θα είναι κάποιος οικονομολόγος; Φημολογούνται πολλά, δεν ξέρω.

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Να ξεκινήσω από το τελευταίο εγώ και μετά να δώσω στον κ. Μπούρα ή στον κ. Καθηγητή να απαντήσει περισσότερα για τα υπόλοιπα και αν θέλετε ρωτήστε και αυτούς οτιδήποτε έχετε.

Ο κάθε άνθρωπος, άνθρωπος είναι έχει κάτι το νου του. Αλλά πρώτα απ' όλα ακολουθούμε τη διαδικασία και το νόμο. Εγώ δεν έχω ποτέ εκφράσει την άποψη για το ποιον θα ήθελα.

Τώρα μου δίνετε το δικαίωμα να πω ότι δε θα ήθελα να είναι κάποιος ο οποίος δεν έχει σχέση με την Ακρόπολη. Δεν μπορώ όμως να πω τίποτα άλλο, ως προς εμένα. Ούτε τολμώ να πω, για τον απλό λόγο και το καταλαβαίνετε, ότι είναι το Διοικητικό Συμβούλιο εκείνο το οποίο θα ορίσει, όπως προβλέπει ο νόμος, τον

Γενικό του Δ/ντή.

Αυτό το κακό που έχω κάνει εγώ ή το καλό για μένα και το καλό είμαι σίγουρος και για εκείνον, στο Γενικό Δ/ντή είναι να του έχω μειώσει πολύ το μισθό με τον καινούριο νόμο που έχει κατατεθεί στο μισθό του Γενικού Δ/ντή του Υπουργείου, προσαυξημένο κατά 10%, όπως άλλωστε είχαμε πει την προηγούμενη φορά.

Κ. ΜΠΟΥΡΑΣ: Το Μουσείο προφανώς άνοιξε για να λειτουργήσει. Και θα λειτουργήσει με τον καλύτερο τρόπο, αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητες που έχει όσον αφορά τις εμπορικές χρήσεις, το εστιατόριο κλπ.

Όσον αφορά τις εμπορικές χρήσεις, δηλαδή βιβλιοπωλείο και πωλητήριο. Αυτά θα λειτουργήσουν με προσωπικό του Μουσείου και τα έσοδα θα είναι τα έσοδα του Μουσείου.

Όσον αφορά το αναψυκτήριο και το εστιατόριο, σε αυτή τη φάση, τη μεταβατική, επειδή πρέπει και αυτά να ανοίξουν και να λειτουργήσουν, μάλιστα πρόσφατα παραγγέλθηκαν και τα έπιπλα για το εστιατόριο και το αναψυκτήριο και οφείλω να σας πω ότι η υποδομή που έχει το αναψυκτήριο και το εστιατόριο, θα τη ζήλευαν τα καλύτερα εστιατόρια και αναψυκτήρια του εξωτερικού.

Στην πρώτη φάση το εστιατόριο και το αναψυκτήριο θα λειτουργήσουν με ανθρώπους τους οποίους θα προσλάβει το Μουσείο γι' αυτό το ρόλο και θα χρησιμοποιήσει πάρα πολλά παιδιά από τις Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων. Νομίζω σας απάντησα πλήρως στην ερώτησή σας.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Για το φυλακτικό προσωπικό να σας πω ότι υπολογίζουμε να είναι γύρω στους 100 συνολικά φύλακες, νυχτοφύλακες και μαζί με το προσωπικό ασφάλειας και το control room, το δωμάτιο ελέγχου που θα ήταν χαρά μου κάποτε να σας το δείξω, δεν είναι κάτι το οποίο θα το δείξουμε στους επισκέπτες, αν θέλετε να πάμε μαζί πολύ ευχαρίστως. Το οποίο πραγματικά είναι σημαντικό, γιατί έχει τον πλέον σύγχρονο τρόπο φύλαξης το Μουσείο της Ακρόπολης.

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Επ' αυτού θέλω να πω το εξής. Ότι η φύλαξη του Μουσείου είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα, το οποίο πρέπει να το δει κανείς πρώτα - πρώτα από μια σύγχρονη οπτική γωνία, η οποία λέει ότι δεν είναι το ίδιο όπως ήταν πριν 50 χρόνια η φύλαξη του Μουσείου, είναι τελείως διαφορετική η συμπεριφορά των επισκεπτών μέσα στο Μουσείο σήμερα.

Και επίσης οι ηλεκτρονικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί κανείς να κάνει ακόμα πιο αποτελεσματική τη φύλαξη και να την ελέγχει πλήρως, έχουν αναπτυχθεί πάρα πολύ.

Επομένως είναι κάτι πιο σύνθετο. Γι' αυτό χρειάζονται φύλακες με επιμόρφωση, με οδηγίες για το πώς θα αντιμετωπίζουν κάθε είδους ξαφνική κατάσταση ακόμα μέσα στο Μουσείο, αλλά και με ποιο τρόπο θα πλησιάζουν τον επισκέπτη ώστε να τον αποτρέπουν για κάτι ή να του συστήνουν κάτι. Πρέπει το Μουσείο εκεί πέρα να κερδίσει ένα στοιχείο και αυτό είναι μπροστά μας.

Κ. ΜΠΟΥΡΑΣ: Έχουν παραγγελθεί στολές, οι οποίες πιστεύω να σας αρέσουν, για τους φύλακες και γενικότερα το προσωπικό του Μουσείου. Έχουμε ενημερώσει και τους συνδικαλιστές γι' αυτή την πιλοτική προσπάθεια που κάνουμε.

Δηλαδή να έχουν οι φύλακες μία ωραία εμφάνιση στο Μουσείο και ίσως αυτό, αν το καταφέρουμε και λειτουργήσει στο βαθμό που θέλουμε να πετύχει, ίσως να το γενικεύσουμε και για τους φύλακες όλων των ελληνικών Μουσείων.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Ήθελα να ρωτήσω αν έχετε προσκαλέσει και τους chefs του Βρετανικού Μουσείου και αν θα έρθουν ή οι συγγενείς του Λόρδου Έλγιν. Επίσης μια διευκρίνιση σχετικά με τη μεταφορά της πρόσοψης. Πού ακριβώς θα μεταφερθεί αυτό και τότε θα ξεκινήσει αυτή η διαδικασία της μεταφοράς;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Σας είπα ότι έχει γίνει μια πρόταση. Αυτό θα πρέπει να το δουν οι τεχνικοί. Όπως βλέπετε από την πλευρά του Μουσείου προς την Ακρόπολη και είναι μπροστά τα κτήρια, μιλάμε για μια κίνηση προς τα αριστερά προς την ανηφόρα. Δηλαδή λίγο μετά, αν θυμηθείτε και το δείτε που είναι η Ισπανική Πρεσβεία, βλέπετε τη σημαϊούλα της, λίγο μετά σε εκείνο το σημείο υπάρχει το δικό μας οικόπεδο.

Σχετικά με τα άλλα θέματα που είπατε, εμείς έχουμε καλέσει όλους τους Προέδρους των μεγάλων μουσείων πανταχού της γης, των αντίστοιχων μουσείων με την Ακρόπολη, των ομοταγών -για να το πούμε σωστά- με την Ακρόπολη και πιστεύω ότι δεν ασχοληθήκαμε να δούμε ποιους είχε συγγενείς ο Έλγιν για να

καλέσουμε.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δεδομένου ότι όπως προκύπτει και από τον ιδρυτικό νόμο του μουσείου και από όσα είπατε για την πρόθεση της Πολιτείας να μην αρμέγει το μουσείο από τον κρατικό προϋπολογισμό, αυτή η οικονομική αυτοτέλεια και ευελιξία σημαίνει ότι εκτός των υπάρχουσών εμπορικών χρήσεων, βιβλιοπωλείο, αναψυκτήριο, εστιατόριο, πωλητήριο, μετά το 2010 και την αλλαγή και της πολιτικής των εισιτηρίων της τιμολογιακής, έχετε στο μυαλό σας και άλλες εμπορικές χρήσεις;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κοιτάξτε να δείτε, ο λογότυπος, όπως και σε κάθε μουσείο οπουδήποτε στον κόσμο, εφαρμόζεται μετά και μέσα από τα πωλητήρια, που θα υπάρχουν. Δημιουργείται έτσι το λεγόμενο branding.

Δε μου αρέσουν αυτές οι «ελληνικές λέξεις». Υπάρχει μια συνέχεια, δηλαδή μπορούν να δημιουργηθούν διάφορες εφαρμογές, οι οποίες δεν είναι αυτή τη στιγμή στην πρώτη προτεραιότητά μας να τις δούμε, αλλά σίγουρα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εξετάσει αυτές τις δυνατότητες. Παρακαλώ τον Καθηγητή να πει αν θέλει κάτι.

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Επειδή πάνω σε αυτό το θέμα κυρίως στη χώρα μας υπάρχουν πολύ συχνά παρανοήσεις, αυτό που προσπαθεί να δει το μουσείο είναι να μην υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός εμπορική χρήση - παιδευτική χρήση στο μουσείο.

Θεωρώ ότι είναι ένα λάθος ότι τεμαχίζουμε τη ζωή μας σε ορισμένα κομμάτια, από τα οποία απορρίπτουμε ορισμένα και κρατούμε κάποια. Η ζωή είναι σύνθετη και καλά θα κάνει το μουσείο να έχει εκφράσεις δράσεις τέτοιες, οι οποίες να εξυπηρετούν τον επισκέπτη. Δηλαδή δεν ξεκινούμε να φέρουμε την αγορά στο μουσείο, όπως το έχουν κάνει κάποια μουσεία στο εξωτερικό, όπου σιγά-σιγά πάει να γείρει η ζυγαριά υπέρ του εμπορικού και το μουσείο να είναι δευτερεύον, να είναι απλώς ο κράχτης.

Όχι, δεν είναι αυτή η αντίληψη. Η αντίληψη είναι μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης του επισκέπτη, ο οποίος πράγματι θέλει να πει έναν καφέ μέσα στο μουσείο ή θέλει να φάει κάτι πρόχειρο μέσα στο μουσείο, για να αναστυλωθεί και να συνεχίσει να βλέπει. Μας ενδιαφέρει ο επισκέπτης ο οποίος δεν έχει άλλα προβλήματα βιολογικά εκείνη τη στιγμή και αφοσιώνεται στη θέαση.

Αυτός είναι ο στόχος, δεν είναι ο στόχος να πουλήσουμε, ο στόχος είναι να προσφέρουμε. Και φυσικά υπάρχει το κέρδος, το οποίο γυρίζει στο μουσείο. Θέλω να πω είναι τελείως διαφορετική η προσέγγιση από ίσως άλλες προσεγγίσεις.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Στο εσωτερικό το μουσείο είναι έτοιμο, στον εξωτερικό χώρο τι γίνεται στον περιβάλλοντα, κι όχι μόνο σε σχέση με τα δύο κτίρια εάν απομακρυνθούν, αλλά και με τα υπόλοιπα στη Μητσαίου στη Χατζηχρήστου και γενικά με τον χώρο τον περιβάλλοντα πως έχει διαμορφωθεί;

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Όπως είχαμε πει πολλές φορές στο παρελθόν, μας ανησυχεί πάρα πολύ ο κήπος του μουσείου, το περιβάλλον του μουσείου, για να ξεκινήσουμε απ' αυτό. Έχει προχωρήσει πάρα πολύ η διαμόρφωση αυτού του χώρου, θα εκπλαγείτε όταν έρθετε και ελπίζω πολύ σύντομα συγκρίνοντας αυτό που ήταν με αυτό που γίνεται τώρα.

Και για να τα πούμε πιο συγκεκριμένα, έχει δημιουργηθεί ένας πολύ ωραίος μικρός κήπος βυθισμένος στην ανατολική πλευρά με νεραντζές, έχει καθαρίσει από τα container η ταράτσα του μετρό και εκεί για την ώρα θα μπει πράσινο και μετά το πράσινο θα διαμορφωθεί έτσι ώστε να φαίνονται τα ερείπια που υπήρχαν παλαιότερα, όταν έγινε το μετρό, να αποκατασταθούν επάνω στην ταράτσα μαζί με πράσινο.

Και για να μη μακρηγορώ, ήδη είναι ορατή η δημιουργία του ελαιώνα κυρίως στη δυτική πλευρά, αλλά και στη βόρεια και στη νότια και έχουν μεταφερθεί και ελιές ηλικίας μεγαλύτερης των εκατό ετών.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Έχει ολοκληρωθεί και το «επιτόπιο» μουσείο; Η έκθεση δηλαδή θα είναι;

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Σε σχέση με την έκθεση, όπως καταλαβαίνετε αυτό παίρνει χρόνο και όλοι το κατανοούμε ότι η έκθεση στο μουσείο ολοκληρώθηκε σε ταχύτητα ρεκόρ. Η ανασκαφή χρειάζεται το χρόνο της και έχει ιδιαίτερες δυσκολίες, διότι δεν είναι οι παραδοσιακοί εκθεσιακοί χώροι.

Κι επειδή θα εκτεθούν εκεί πέρα πάρα πολλά από τα ευρήματα της ανασκαφής, ρίξαμε το βάρος αυτή τη στιγμή στο μουσείο και θα συνεχίσουν οι εργασίες, όπως είπε και ο Υπουργός, όπως η ολοκλήρωση

ορισμένων νησίδων της ανασκαφής που πρέπει να κλείσουν. Στη συνέχεια θα γίνει η αποκατάσταση δαπέδων στην ανασκαφή, οι προσβάσεις μέσα στην ανασκαφή και τα κινητά ευρήματα της ανασκαφής σε ειδικό μουσειακό χώρο που δημιουργήθηκε ήδη εκεί κάτω.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Να υποθέσουμε πως δεν χρειάζεστε για την έναρξη της λειτουργίας του μουσείου το φυλάκιο εισόδου στο οποίο υποτίθεται ότι θα γινόταν κι ένας έλεγχος για τους επισκέπτες. Διότι πολύς κόσμος θα μπει μετά τα εγκαίνια, ποιος θα τους ελέγχει, πως θα τους ελέγχει και ποια είναι τα μέτρα ασφαλείας του μουσείου γενικά; Όχι των ανθρώπων, των Αρχηγών κρατών, που θα το καλύψετε με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, αλλά του κοινού.

Χ. ΜΠΟΥΡΑΣ: Τα φυλάκια υπάρχουν σε όλες τις εισόδους του μουσείου, οι βασικές εισοδοί που θα λειτουργούν θα είναι η είσοδος της Διονυσίου Αρεοπαγίτου και η είσοδος της Μητσαίων. Στη Μητσαίων θα γίνεται έλεγχος μορφής αεροδρομίου, δηλαδή θα περνάνε από x-ray και θα ελέγχονται και οι αποσκευές ή ότι κουβαλάει ο καθένας πάνω του. Στη δε είσοδο του μουσείου υπάρχει ήδη εγκατεστημένο μηχάνημα ελέγχου και x-ray και των αποσκευών.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Επειδή δεν πέρασε αυτή η τροπολογία, έκλεισε η Βουλή και δεν έχει εγκριθεί η κατασκευή του φυλακίου, γι' αυτό σας ρωτώ, πως θα το κάνετε παρανόμως;

Κ. ΜΠΟΥΡΑΣ: Κοιτάξτε, το φυλάκιο έχει κατασκευαστεί.

Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ: Λοιπόν, το φυλάκιο δεν είναι το κρίσιμο σημείο του ελέγχου, όπως ακριβώς το περιέγραψε ο κ. Γενικός, η είσοδος από την ταράτσα προς το μουσείο είναι η κρίσιμη ζώνη στην οποία περνάς από τις ασπίδες όπως στο αεροδρόμιο και περνάς από τον έλεγχο του scanner κι επομένως όταν μπαίνεις πια στον εσωτερικό χώρο του μουσείου γίνεται αυτός ο έλεγχος ο οποίος είναι απαραίτητος να γίνει με τις σημερινές συνθήκες. Του φυλακίου είναι επίσης ένας έλεγχος, ο οποίος είναι οπτικός έλεγχος και πρέπει να υπάρχει κάποιος εκεί.

Κ. ΜΠΟΥΡΑΣ: Συγνώμη, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια των εκδηλώσεων που θα γίνουν, επειδή η είσοδος θα γίνεται και από τη Μητσαίων ιδιαίτερα για ορισμένες κατηγορίες προσκεκλημένων, και εκεί θα υπάρχει έλεγχος αεροδρομίου, δηλαδή x-ray και scanner.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα ήθελα να ρωτήσω αν υπάρχει κάποια εταιρεία που έχει ασχοληθεί με το επικοινωνιακό κομμάτι. Δεν εννιώ την ΕΡΤ που είναι ο χορηγός επικοινωνίας, το κομμάτι αυτό που μας ανακοινώσατε. Υπάρχει κάποια εξωτερική εταιρεία με την οποία έχετε συνεργαστεί; Αυτή είναι η πρώτη ερώτηση.

Και η δεύτερη ερώτηση είναι αν στους δύο εμπνευστές του μουσείου, δηλαδή στους αειμνηστους στον Καραμανλή και τη Μελίνα Μερκούρη θα υπάρχουν εκτός από τις τιμητικές αναφορές, που φαντάζομαι είναι αυτονόητες, και κάτι περισσότερο, κάτι επιπλέον.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Αυτό θα το δούμε, δεν είναι κάτι το οποίο εγώ είχα σήμερα υπόψη μου να ανακοινώσω, θα το δούμε αυτό στην πορεία. Ασφαλώς είναι κάτι το οποίο όλος ο κόσμος το ξέρει και θα πρέπει να γίνει και σαφέστερο ακόμα και συμφωνώ μαζί σας για τις μελλοντικές γενιές.

Από κει και πέρα θέλω να σας πω ότι όλη αυτή η προετοιμασία που βλέπετε είναι αυτή ακριβώς η αυτεπιστάσια για την οποία μιλούσα προηγουμένως. Δηλαδή με τον κ. Λειβαδά έχουμε ασχοληθεί γι' αυτή τη σημερινή συνάντηση. Μας παρέχει όλα αυτά τα οποία χρειαζόμαστε.

Σκεφθήκαμε στην αρχή, δε σας κρύβω, να γίνουν διάφορες κινήσεις για να βρούμε άλλα ζητήματα, στα οποία θα έπρεπε κανονικά να βγεις στις εταιρίες και να ψάξεις, αλλά και το λογότυπο που θα μπορούσαμε να το βάλουμε σε ένα διαγωνισμό ή οτιδήποτε είπαμε ο Τσουμί είναι ο καλύτερος, αυτός ξέρει το μουσείο.

Αν δείτε ακόμα και τη γραμμή αυτή στο λογότυπο, κάτι πρέπει να σας θυμίζει, για όσους ξέρετε το μουσείο. Προσπαθούμε, λοιπόν, να είμαστε στο ελάχιστο από πλευράς κόστους κι αυτή είναι μια προσπάθεια συνειδητή που την κάνουμε όλοι.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν η δημιουργία και πολύ περισσότερο η λειτουργία του νέου μουσείου της Ακρόπολης σηματοδοτεί και μία αλλαγή πλευσης στο εθνικό θέμα της διεκδίκησης των μαρμάρων του Παρθενώνα και αν θα υπάρξουν κάποιες αλλαγές μέχρι τώρα στρατηγική που ακολουθήσαμε

για το θέμα αυτό. Και επίσης μια δεύτερη ερώτηση, αν έχουμε ήδη κάποιες απαντήσεις από τους Αρχηγούς των κρατών που έχουν προσκληθεί, οι οποίοι έχουν απαντήσει θετικά και τους περιμένουμε.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Λέτε "και τους περιμένουμε", αλλά επιτρέψτε μου να μην απαντήσω ακόμα και για λόγους ασφάλειας. Δεν είναι η στιγμή να απαντήσω. Αυτό ως προς το δεύτερο.

Ως προς το πρώτο, θα σας πω την προσωπική μου άποψη, η οποία ταυτίζεται και με την άποψη του Καθηγητή και νομίζω των περισσοτέρων. Όταν κάνεις εγκαίνια του Μουσείου της Ακρόπολης δεν τα κάνεις εγκαίνια συναρτημένα με το πρόβλημα που υπάρχει με το Βρετανικό Μουσείο. Κάνεις το αυτόφωτο δυναμικό Μουσείο της Ακρόπολης, στο οποίο δείχνεις αυτό που είμαστε, αυτό που έχουμε, για το οποίο είμαστε υπερήφανοι όλοι οι Έλληνες και όλος ο κόσμος.

Το άλλο το πρόβλημα, ο καθένας που θα επισκεφθεί το μουσείο πρώτα απ' όλα θα το αντιληφθεί, θα το δει. Και πιστέψτε με, αυτή η δύναμη η οποία θα συγκεντρωθεί μέσα απ' αυτήν την παρουσία χιλιάδων ανθρώπων, θα είναι πολύ μεγαλύτερη από οποιαδήποτε δήλωση. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει τακτική και στρατηγική και θέλω να αντιληφθείτε πολιτικά την έννοια που το λέω, άλλο τακτική, άλλο στρατηγική. Η στρατηγική για την Ελλάδα δεν μπορεί να έχει αλλάξει.

Μέχρι εδώ θα ήθελα να πω, δε νομίζω ότι χρειάζεται να πούμε κάτι παραπάνω.

Μ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ήθελα να σας ζητήσω να μας ξεκαθαρίσετε λίγο το καθεστώς των προσλήψεων. Δηλαδή μιλήσατε για το πιλοτικό πρόγραμμα των φροντιστών. Τα παιδιά αυτά θα είναι εποχιακοί, θα είναι υπό δοκιμή, θα ανήκουν στο μουσείο ως προσωπικό, πως θα ενταχθούν; Κι αν θα είναι και θέμα αλλαγής κυβέρνησης, δηλαδή αν θα λειτουργήσει με σας και μπορεί να πετύχει, γιατί δεν είναι μόνον στην Ελλάδα αυτό λειτουργεί και έξω ήδη, αν αυτό θα αλλάξει μετά.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Πρώτα απ' όλα επειδή είμαι Πολιτικός, έτσι το βάλατε, είναι σα να θεωρείτε βέβαιον ότι πρόκειται να γίνει κάποια αλλαγή.

Το δεύτερο είναι ότι είναι χρήσιμο να σας πω ότι μια απ' τις μεγάλες αγωνίες σε αυτό το Υπουργείο είναι το ζήτημα των υπαλλήλων. Ξέρουν εδώ πέρα πάρα πολλοί, τον αγώνα και την αγωνία που έχουμε για το να έχουμε περισσότερο προσωπικό. Έχει αντιληφθεί και ο κόσμος νομίζω ότι φέτος από την 1η περίπου του Απρίλη είχαμε αυτό το έκτακτο προσωπικό παντού σε όλα τα βασικά σημεία της χώρας, αρχαιολογικούς τόπους και μουσεία.

Έχω επίσης πει στους αρμόδιους, μαζί με τον κ. Δραβίλλα και είχαμε και σύσκεψη με τον κ. Τσακοπιάκο ακριβώς για να του το ανακοινώσουμε, ότι έγινε δεκτή μια προσπάθεια που κάναμε με το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και θα έχουμε μέχρι το τέλος του έτους 800 ακόμα άτομα, τα οποία θα προστεθούν στο δυναμικό.

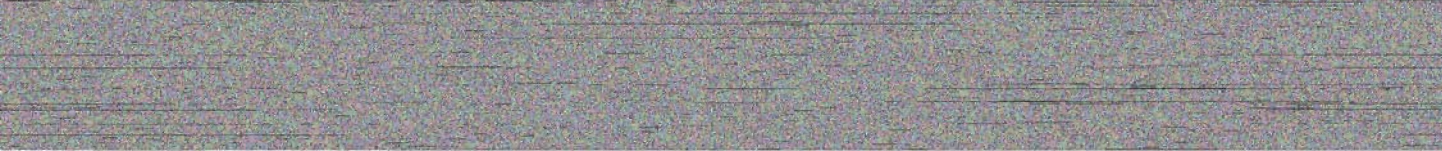
Όλοι μόνιμοι με το διαγωνισμό που θα γίνει. Ένας διαγωνισμός για 800 μόνιμους και μετά θα γίνουν - μετά τον Γενάρη του χρόνου - για να ενταχθεί στον καινούριο προϋπολογισμό, άλλοι 500 πάλι για μόνιμες θέσεις από διαγωνισμό.

Αυτοί οι μόνιμοι θα γίνουν με διαγωνισμό ΑΣΕΠ, στον οποίο όμως θα προσμετρηθεί - και ξέρετε τι αγωνία υπήρχε σε όλη την Ελλάδα γι' αυτό - η εμπειρία εκείνων, οι οποίοι ήδη έχουν δώσει την ψυχή τους, της ζωή τους, την παρουσία τους, τον αγώνα τους, τον ιδρώτα τους, που είναι ήδη φύλακες.

Δεν με νοιάζει σε ποιο κόμμα, ποια εποχή, δεν με ενδιαφέρει. Θα έχουν επιπλέον μόρια. Έτσι, θέλουμε να δώσουμε μία αύξηση στον αριθμό των μονίμων. Από εκεί και πέρα αντιλαμβάνεστε ότι όλες οι άλλες οι θέσεις είναι θέσεις που σιγά-σιγά εύχομαι με την πάροδο του χρόνου να εντάσσονται σε αυτή τη διαδικασία.

Και αυτός είναι ο στόχος. Αλλά το ίδιο το Υπουργείο - σε μια ώρα οικονομικής δυσπραγίας -, αντιλαμβάνεστε ότι δεν έχω εγώ το δικαίωμα να σας πω ότι αυτοί οι άνθρωποι θα είναι μόνιμοι ή δεν θα μπορεί να έρθει κάποια στιγμή κάποιος Υπουργός και να πει ότι με συγχωρείτε πάρα πολύ, δεν κάνετε καλά τη δουλειά σας, έχετε πρόβλημα κλπ.

Δε νομίζω ότι θα υπάρξουν τέτοιοι Υπουργοί από οποιοδήποτε κόμμα και να διοικεί την Ελλάδα, γιατί πια τα δεδομένα είναι συντριπτικά. Ξέρει ο κόσμος τον αγώνα αυτών των ανθρώπων, που έχουν ήδη κάνει για να γίνουν κάποια στιγμή μόνιμοι. Αυτή είναι η δικιά μας η προσπάθεια. Μαζί τους είμαστε και προς την

Δεν επαρκούν όμως οι αποθηκευτικοί χώροι. Πιστεύουμε ότι τις επόμενες μέρες, όχι βδομάδες, θα μπορέσει να γίνει αποσυμφόρηση, στο μεταξύ θέλω να πιστεύω ότι θα περάσει και η τροπολογία ώστε να μετατραπεί ο χώρος σε αποθήκη.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Κύριε Υπουργέ να ρωτήσω κάτι όχι πολύ σχετικό. Στο Υπουργείο Πολιτισμού υπήρχε ο Πρωθυπουργός που ήταν και Υπουργός Πολιτισμού. Θεωρείτε ότι θα μπορούσε το Υπουργείο Πολιτισμού, ένα Υπουργείο Πολιτισμού, να βγάλει Πρωθυπουργό;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Η προσπάθειά μου είναι, η προσωπική αν με ρωτάτε, να υπάρξει ένας Υπουργός που έχει βάλει ο Πρωθυπουργός σε αυτή τη θέση, προκειμένου να κάνει καλά εγκαίνια.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δεν έχω καταλάβει καθόλου καλά το θέμα της μεταφοράς των δύο κτιρίων και φαντάζομαι ότι προτού το ανακοινώσετε εδώ έχετε ήδη κάνει κάποια επαφή με τους ιδιοκτήτες και των τεσσάρων ακινήτων.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Σας είπα ότι έχω στείλει επιστολή. Ήμουν συγκεκριμένος.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Έχετε στείλει επιστολή. Αυτό εγώ δεν το άκουσα. Και δεν έχετε πάρει απάντηση;

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι, έχω στείλει την πρότασή μου.

Ν.ΔΑΜΑΛΙΤΗΣ: Υπάρχουν δύο οικόπεδα, δύο χώροι, οι οποίοι αυτή τη στιγμή διερευνάται το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς. Το ένα είναι σίγουρο ότι ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού στην Γ' Εφορεία.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δεν είναι κτίσμα αυτό, είναι οικόπεδο.

Ν.ΔΑΜΑΛΙΤΗΣ: Το άλλο είναι κτίσμα, αλλά είναι κτίσμα το οποίο είναι σε κακή κατάσταση και το οποίο μπορεί να το αποκτήσει το Υπουργείο Πολιτισμού. Από τεχνικής απόψεως είναι εφικτό, εφικτότατο, να κουβαληθεί ολόκληρο το κτίριο, όχι μόνο η πρόσοψη. Επομένως εφόσον δεχθούν να γίνει η ανταλλαγή αυτή, έχουν κινηθεί οι διαδικασίες του πως θα γίνουν οι πράξεις κατά σειρά, εφόσον δεχθούν οι ιδιοκτήτες, μπορεί να γίνει αυτό το πράγμα και να πάνε δηλαδή να μείνουν στην καινούρια θέση, το καινούριο τους σπίτι, με την πρόσοψη αυτή που έχουν στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου και ο χώρος αυτός που είναι μπροστά, να αποκτηθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Θα τα πληρώσει το Υπουργείο, το ελληνικό δημόσιο όλα αυτά.

Ν.ΔΑΜΑΛΙΤΗΣ: Κοιτάξτε, αυτά τα κτίρια που βρίσκονται εκεί ό,τι και να γινόταν και ακόμα και να τα γκρεμίζαμε, προφανώς θα τα αποζημιώνε το ελληνικό δημόσιο. Δε γίνεται κατάσχεση. Η δαπάνη που θα δηλωνόταν για να αποκτηθούν αυτά τα κτίρια, η οποία είναι σημαντικά μεγάλη για τη θέση τους, θα διατεθεί για τον άλλο σκοπό. Και θα είναι ούτε γάτα, ούτε ζημιά, ας το πούμε έτσι, διότι θα μεταφερθούν οι προσόψεις και θα έχουν και μοντέρνα κτίρια πλέον, όχι αυτά εκεί πέρα τα οποία είναι ευάλωτα.

Διότι σημειωτέον ότι εκεί υπάρχουν και αυθαίρετοι χώροι, στο ένα κτίριο υπάρχει αυθαίρετος όροφος, το μεσαίο το οποίο είναι πολύ παλιό είναι αυθαίρετο και όλα αυτά δημιουργούν ένα σοβαρό πρόβλημα που θα είναι λύση για τους ιδιοκτήτες. Είναι μια άριστη πρόταση που τους γίνεται προς αυτή την κατεύθυνση.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Εναρκτήριες ομιλίες τελετής εγκαινίων

ANTONIS C. SAMARAS
MINISTER OF CULTURE

19/06/2009

Ladies and gentlemen,

We have gathered here today beneath the Acropolis to dedicate a new museum that will house some of the most brilliant sculptures ever fashioned by the hand of man for the most celebrated group of buildings ever created.

The dedication of the new Acropolis Museum is the fulfillment of a dream that began 33 years ago.

It is a joyous and momentous day for all of us who are concerned with the preservation and promotion of Greek culture, for all Greeks everywhere, and for all people who value the standard for achievement in art and architecture set by the Acropolis of Athens.

An unabashedly modern structure but with the conceptual clarity of ancient Greek Architecture, the new Acropolis Museum offers an ideal setting for visitors to see and admire the sculptures found on the sacred hill of Athens, ranging from the archaic era to the golden age of Athens and down to the Roman period.

The jewel in the crown of the architectural loop on which these majestic art works are displayed is the rectangular glass gallery on the top floor where the Parthenon Marbles are arrayed in direct view of the Acropolis and the temple they once adorned.

The sculptures the museum holds are the glory of the Greek people, the apotheosis of their artistic achievement, and we are justly proud that we now have a magnificent new showcase in which to display them in ways that fully reveal the genius that created them.

As proud as we are that these masterpieces were created by Greek hands, we know well that they are the legacy not only of Greeks but of the whole world.

These art works are symbols of the highest aesthetic aspirations human beings have ever felt, and it is no accident that they were created in the wake of the most revolutionary political development in the history of the world.

Five hundred years before Christ, a brave new idea emerged on the slopes of this sacred hill that stood in bold defiance to the structure of all previous societies, which were all a succession of tyrannies. This radical concept proclaimed that society functions best if all citizens are equal and free to shape their lives and share in the running of their state - in a word, democracy.

With the new concept came an explosion of the creative spirit in Greece that produced the art, architecture, literature, drama, and philosophy that have shaped Western civilization ever since.

The greatest collection of sculptures from that period will be housed in this magnificent new museum. So it is, like the Acropolis itself, a monument to the creative spirit that burst like a new sun here in Athens 2,500 years ago and has profoundly influenced all ages since then.

The men who built the Acropolis and the sculptors and craftsmen who adorned it reached a level of excellence that has remained an inspiration for all mankind. What they

produced, along with the attainments in literature and philosophy in that Golden Age, set a standard for human achievement for every age since then.

The peerless objects in this museum are a moving and vivid illustration of what Greeks attained in the sixth and fifth century B.C. in Athens, and it is a source of great pride for all Greeks everywhere that we are able to dedicate this spectacular temple for their display.

But we cannot dedicate this magnificent new museum with full hearts. We cannot illuminate fully the artistic achievement created in fifth century Athens, because almost half of the sculptures from the Parthenon were taken from here 207 years ago to reside in enforced exile 4,000 kilometers away.

The abduction of these sculptures is not only an injustice to us Greeks but to everyone in the world, the English included, because they were made to be seen in sequence and in total, something that cannot happen as long as half of them are held hostage in the British Museum.

One of the arguments made over the years for keeping the marbles in the British Museum was that Greece did not have the proper space and environment in which to display them, but the dedication of this new state of the art Acropolis Museum now demolishes that excuse.

Until the missing marbles are back, all people, Greeks and no Greek alike, who visit this Museum will feel great pride and great anguish when they walk up to the Parthenon Gallery and see the inspiring sculptures from the temple interspersed with the replicas of the pieces in the British Museum. It is like looking at a family picture and seeing images of loved ones far away or lost to us.

Why do Greeks feel the loss of these works so deeply? We have many works in many museums and we have never asked for their return. The Parthenon marbles, however, are the most cherished symbols of our cultural and political heritage, the height of our achievement as a people.

Recognizing the unique nature of the Parthenon sculptures, several European museums—the Vatican, the Salinas Museum in Palermo, the Heidelberg University Museum—have sent us smaller pieces from the temple in their collections for the opening of the new Acropolis Museum

Their magnanimity reflects a new outlook among the world's great museums. Four years ago the Metropolitan Museum of Art voluntarily agreed to return eight works, including a famous vase by *Euphronios*, to Italy after three decades of trying to avoid the inevitable. In explaining the decision to return the vase, the Met's director, Philippe de Montebello, said: *"The world is changing and you have to play by the rules."*

On this momentous day, at this historic sight, we appeal to everyone around the world, who believes in the values and ideas that emerged on the slopes of the Acropolis to join our quest to bring the missing Parthenon marbles home.

As you can see we have built a magnificent new museum to house and display them to their best advantage within sight of the unique temple for which they were created, while carefully protecting them from the elements and from pollution with the most advanced filters and controlled atmosphere.

I, along with all the members of my ministry and all the Greek people, thank you for coming today to dedicate their magnificent new home. We hope that the day is not far off when you will join us to see the missing pieces hung in their proper places and all the Parthenon marbles united at last.

That was the dream of the late President Konstantin Karamanlis. It was also the dream of my predecessor, Melina Mercouri. It has been, since, the dream of all the Greek people. It is the dream of everyone who sees the Acropolis of Athens as the symbol of some of the most noble ideas and ideals human beings have ever conceived.

It is a dream, like this new museum, whose time has come.

I want to congratulate all who have labored long and hard to create this brilliant showcase for our most profound artistic treasures—the architects, Bernard Tschumi and Michael Photiadis, the builders, the designers, the esteemed director of the New Acropolis Museum, Dimitrios Pandermalis, all our archeologists and conservators, who labor with such dedication to enhance and preserve the cultural heritage of our nation.

All of them would agree that the peerless sculptures that are now so wonderfully displayed in the new museum are part of the cultural heritage of all people throughout the world who value the ideals that the Acropolis represents. We built it so that everyone throughout the world can come and see the art those ideals inspired and marvel at the aesthetic heights free human beings can reach.

Thank you all.

ΕΜΠΙΑΡΓΚΟ 20.00

Χαιρετισμός Υπουργού Πολιτισμού κ. Αντώνη Κ. Σαμαρά στην εκδήλωση εγκαινίων του Μουσείου Ακρόπολης

20 Ιουνίου 2009

Εξοχώτατοι καλεσμένοι μας, Κυρίες και Κύριοι,

Είναι καρπός πολλών προσπαθειών, πολλών ετών, από όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, το Μουσείο της Ακρόπολης.

Ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Καραμανλής το εμπνεύστηκε πρώτος και υπέδειξε τη θέση του το 1976.

Η αξέχαστη Μελίνα Μερκούρη το συνέχισε στη δεκαετία του '80, ξεκινώντας, παράλληλα, τη διεθνή εκστρατεία για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα.

Όλες οι πτέρυγες της Βουλής αποφάσισαν, το 1994, την ίδρυση του Οργανισμού για την ανέγερση του Μουσείου.

Το 2000, ο Κώστας Σημίτης δρομολόγησε την τελευταία φάση.

Το Μουσείο κατασκευάστηκε επί των ημερών του σημερινού Πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή και τώρα πλέον παραδίδεται στο παγκόσμιο κοινό.

Όλες οι κυβερνήσεις το αγκάλιασαν. Κι ο ελληνικός λαός το στήριξε.

Το όνειρο τόσων πολλών ετών και τόσων πολλών ανθρώπων είναι πλέον πραγματικότητα.

Αυτή, λοιπόν, είναι μέρα χαράς για μας. Και θέλουμε να τη μοιραστούμε μαζί σας.

Κυρίες και Κύριοι, Εξοχώτατοι καλεσμένοι μας,

Αν και επισκέπτεστε το Μουσείο για πρώτη φορά, είμαι σίγουρος ότι ήδη το νιώθετε οικείο.

Γιατί όλα αυτά που βλέπετε – γύρω σας, στο χώρο του Μουσείου και απέναντί σας, στον Ιερό Βράχο - συμβολίζουν ιδέες, αρχές, αξίες και ιδανικά, που κάποτε γεννήθηκαν εδώ, αλλά σήμερα είναι πια κτήμα ολόκληρης της Ανθρωπότητας.

Στην Ακρόπολη των Αθηνών όλα αυτά απαθανατίστηκαν ως υπόσταση της Αρμονίας, δηλαδή ως μίγμα Ομορφιάς και Λόγου, ως απόλυτο ταίριασμα Αρετής και Ελευθερίας.

Κι έμειναν εκεί όρθια στους αιώνες. Να φωτίζουν. Να εμπνέουν. Να στηρίζουν. Να ακτινοβολούν.

Η Τέχνη είναι ένα μεγάλο όπλο με το οποίο ο άνθρωπος νικάει το φόβο του θανάτου. Κι ο τρόπος που χρησιμοποιεί την Τέχνη κάθε πολιτισμός, δείχνει τη στάση του απέναντι στη ζωή και τις υποθήκες που αφήνει στην αιωνιότητα.

Κάποτε έφτιαχναν άκαμπτες μορφές. Κάποτε άλλοτε έφτιαχναν μινιμαλιστικά σχήματα. Ύστερα τα κατασκευάσματα έγιναν πιο ανθρωπόμορφα. Και τέλος, στους Κλασικούς χρόνους, έγιναν απολύτως ανθρώπινα, με κίνηση, με έκφραση, με πάθος.

Και τα σμίλεψαν πάνω στο μάρμαρο. Και τα αφιέρωσαν στη Θεά της Σοφίας και πολιούχο των Αθηνών.

Μέσα σε ένα Ναό – τον Παρθενώνα - που είναι λιτός και περίτεχνος ταυτόχρονα.

Που εκφράζει την Αρμονία. Που είναι η υπέρτατη Αρετή, γιατί ταυτίζεται με την Ομορφιά. Κι είναι ταυτόχρονα η υπέρτατη Ελευθερία, γιατί ταυτίζεται με το Λόγο.

Είναι η θέωση του Ανθρώπου;
Είναι η εξανθρώπιση του Θείου;
Είναι και τα δύο μαζί!

Είναι η κορύφωση του Ελληνικού Πνεύματος, που μέσα από την Αναγέννηση και το Διαφωτισμό, διαπέρασε ολόκληρο τον Πολιτισμό της Δύσης.

Και σήμερα αποτελεί τη βάση ολόκληρου του ανθρώπινου πολιτισμού.

Κυρίες και Κύριοι, Εξοχώτατοι προσκεκλημένοι μας,
Τα μάρμαρα της Ακρόπολης είναι δικά μας για να τα μοιραστούμε με όλο τον κόσμο. Να τα μοιραστούμε μαζί σας...

Αυτό που συμβολίζουν είναι και δικό σας κτήμα.

* Πρόκειται για ένα Μνημείο στην Ομορφιά, που δεν γίνεται αυτάρεσκη, γιατί υπηρετεί το Λόγο της Αρμονίας.

* Πρόκειται για ένα Μνημείο στην Ελευθερία, που δεν γίνεται «ύβρις», γιατί υπηρετεί το Μέτρο.

* Πρόκειται για ένα Μνημείο στον ίδιο τον άνθρωπο, που δεν γίνεται υπερφίαλος, γιατί υποτάσσεται στην Αρμονία.

Αυτοί είναι οι συμβολισμοί του Παρθενώνα. Και τα γλυπτά του βρίσκονται εδώ. Γι' αυτόν εδώ το χώρο.

Κι αυτά που δεν βρίσκονται εδώ, αυτά που αποσπάστηκαν και απομακρύνθηκαν πριν από 207 χρόνια, θα επανέλθουν. Αναπόφευκτα θα επανέλθουν.

Ο Παρθενώνας και τα γλυπτά του υπήρξαν θύματα λεηλασίας.

Το έγκλημα αυτό, σήμερα, μπορεί να επανορθωθεί. Το Μουσείο είναι η ηθική δύναμη που τα προσκαλεί πίσω. Να επανενωθούν.

Τα μάρμαρα καλούν τα μάρμαρα!

Κι εδώ δεν έχουμε περιθώρια για μικροπολιτική. Δεν μπορούμε να διαπραγματευθούμε την ιδιοκτησία των μαρμάρων. Δεν μπορούμε να διαπραγματευθούμε την αξιοπρέπειά μας. Δεν μπορούμε να νομιμοποιήσουμε την υφαρπαγή τους πριν από δύο αιώνες. Δεν μπορούμε να προδώσουμε την ακεραιότητα του μνημείου. Μπορούμε μόνο να την υπερασπιστούμε. Και να την αποκαταστήσουμε.

Μπορούμε να συνεργαστούμε ειλικρινά με το Βρετανικό Μουσείο. Μπορούμε να αναπληρώσουμε το κενό που θα τους προκύψει, με δανεισμό από την Ελλάδα εναλλασσόμενων εκθέσεων από σπουδαία δείγματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

Μπορούμε να συζητήσουμε, μπορούμε να συμφωνήσουμε. Αλλά τα μάρμαρα του Παρθενώνα θα επανενωθούν εδώ, στο Μουσείο της Ακρόπολης!

Γιατί η επανένωσή τους είναι αγώνας για την αισθητική ακεραιότητα του Μνημείου, για την ηθική ακεραιότητα των συμβολισμών του.

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι το σύμβολο και ο καταλύτης αυτής της παγκόσμιας ηθικής επιταγής.

Και κάτι ακόμα:

Αυτό δεν είναι ένα Μουσείο «στέρησης». Είναι κορυφαίο μουσείο παρά το τραύμα του. Κορυφαία τα αριστουργήματα της Κλασικής εποχής. Αλλά κορυφαία και τα ευρήματα προγενέστερων εποχών! Που υπάρχουν εδώ και συνδέονται με την κλιμάκωση του ελληνικού πνεύματος κατά τον Χρυσό Αιώνα.

Ο αρχαϊκός κόσμος προετοίμασε αυτήν την ακμή. Κι αυτή η ενότητα, αυτή η συνέχεια, αυτή η κλιμάκωση υπάρχει μόνον εδώ. Δεν στέκεται μετέωρο το φαινόμενο του Παρθενώνα...

Τα ιδεώδη που συμβολίζονται εδώ, γεννήθηκαν κατά τον Έκτο προ Χριστού αιώνα, με τις μεταρρυθμίσεις του Σόλωνα και τη δημοκρατία του Κλεισθένη. Αυτά ήταν ο πρόδρομος του Χρυσού Αιώνα...

Δεν πρόκειται λοιπόν μόνο για την ένωση που λείπει – την ένωση των μαρμάρων. Το Μουσείο λαμπρύνεται κι από την ένωση που υπάρχει μέσα του και προβάλλεται για πρώτη φορά. Την ένωση των εποχών...

Κι αυτό το καθιστά όχι μόνο «τραυματισμένο», αλλά μεγαλειώδες παρά το τραύμα του. Μεγαλειώδες!

Γι' αυτό και σήμερα, ολόκληρο το διάσημο Χθες της Ελλάδας απευθύνεται στο Μέλλον του Κόσμου.

Κυρίες και Κύριοι, Εξοχώτατοι προσκεκλημένοι μας,

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι «κιβωτός» μιας πανανθρώπινης και διαχρονικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Καλωσήλθατε σε αυτό που είναι δικό μας και δικό σας.

Εκτιμήστε το.

Απολαύστε το.

Μοιραστείτε το.

Αυτά που περιέχει και αυτά που συμβολίζει έχουν αξία μόνο αν γίνουν κτήμα όλων των ανθρώπων.

Δεν χωρίζουν, ενώνουν.

Δεν φανατίζουν, φωτίζουν.

Δεν ξεσηκώνουν, λυτρώνουν.

Δεν επιβάλλουν, απελευθερώνουν.

Δεν θα τα αντιληφθείτε με τα μάτια σας μόνο. Θα τα ανακαλύψετε στα βάθη της ψυχής σας.

Γιατί φέρνουν στην επιφάνεια τη βαθύτερη ουσία της ανθρώπινης υπόστασης. Που την έχουμε όλοι κρυμμένη μέσα μας. Κι ας την ξεχνάμε τόσο συχνά...

Είναι όλα αυτά που είμαστε, που νιώθουμε, που μας κάνουν καλύτερους, που μας κάνουν πιο αληθινούς.

Κυρίες και Κύριοι, Εξοχώτατοι προσκεκλημένοι μας,

Σας καλωσορίζω στο Μουσείο της Ακρόπολης.

Καλωσήλθατε στο σπίτι σας!

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединённых Наций по
образованию,
науке и культуре

منظمة الأمم ال
للثقافة والعلم

联合国教育、
及文化组织

**Address by Mr Koïchiro Matsuura, Director-General of UNESCO,
on the occasion of the inauguration
of the New Acropolis Museum**

Athens, 20 June 2009

Distinguished Heads of State and Government,

Distinguished Ministers,

Mr President of the European Commission,

Mr President of the UNESCO General Conference and the Hellenic Republic's
Ambassador to UNESCO, George N. Anastassopoulos,

Excellencies,

Ladies and Gentlemen,

It is a pleasure to participate in the long awaited inauguration of the New Acropolis
Museum together with so many Heads of State and Government and Ministers.

Standing in view of the Acropolis this evening, I am reminded of my first visit and
the strong emotion I felt on seeing the impressive craftsmanship of the work
undertaken 2,500 years ago. This stunning new home for its artefacts is an
important complement to the World Heritage site that will allow visitors to fully
appreciate this outstanding heritage of humanity.

I am very grateful to President Papoulias for his kind invitation. Let me also
congratulate Prime Minister Karamanlis and the Government and people of Greece
on the completion of this ambitious project.

At UNESCO, we believe that museums are places where cultural legacies are
safeguarded and transmitted to successive generations. By generating pride and
mutual understanding through cultural representations, museums foster
appreciation for diversity.

Promoting cultural diversity, particularly through heritage management, is a priority for UNESCO. As a signatory to many of our cultural conventions, Greece has demonstrated its commitment to safeguarding heritage for future generations.

Let me acknowledge its special contribution on the return of cultural property, notably the international conference on the topic in March, 2008, in this very location. Greece has strongly supported the activities of the Intergovernmental Committee for Promoting the Return of Cultural Property to its Countries of Origin or its Restitution in Case of Illicit Appropriation. At its fifteenth session last month, this committee adopted a recommendation jointly proposed by the Governments of Greece and the United Kingdom, inviting UNESCO to assist in convening necessary meetings between the two countries with the aim of reaching a mutually satisfactory resolution to the issue of the Parthenon Marbles. We stand ready to do so.

In closing, allow me once more to congratulate our Greek hosts. As custodians of this superb collection, your efforts to showcase this unique heritage will continue to inspire visitors from near and far, as the majestic Acropolis has done for centuries.

Thank you.

José Manuel Durão Barroso

President of the European Commission

A Modern Museum for an Ancient Culture

Opening of the New Acropolis Museum

Athens, 20 June 2009

President,

Prime minister,

Excellencies,

Distinguished guests,

It is a great honour and a great pleasure for me, to be present today at such an important

event for Greek culture and European civilisation.

The opening of the New Acropolis Museum, after years of work, has long been anticipated by people across the whole of Europe, and indeed the world. And I must say, it was worth the wait!

Close to the Parthenon, the new museum is in full harmony with the Acropolis site. It brings together ancient history, contemporary architecture and state of the art technology, accommodating the old and the new in an exemplary manner.

The Acropolis of Athens and its monuments are universal symbols of the classical spirit, and civilization in general. They form the greatest architectural and artistic complex bequeathed by Greek Antiquity to the world.

Let me quote the Belgian writer Marguerite Yourcenar, who has imagined these beautiful words by Emperor Hadrian of Rome:

"Chaque fois que j'ai regardé de loin, au détour de quelque route ensoleillée, une acropole grecque, et sa ville parfaite comme une fleur, reliée à sa colline comme le calice à sa tige, je sentais que cette plante incomparable était limitée par sa perfection même, accomplie sur un point de l'espace et dans un segment du temps. Sa seule chance d'expansion, comme celle des plantes, était sa graine: la semence d' idées dont la Grèce a fécondé le monde."

This means that the Acropolis was so perfect that it could only expand like a plant from its seeds – the seeds of the ideas with which Greece fertilized the world. One thing this great writer of the French Academy did not imagine, is that so many centuries after the construction of the Acropolis and the life of Emperor Hadrian, one of those seeds blossomed here, a few meters from the Acropolis and created this marvellous jewel, which is a tribute to Greek and European civilisation.

Ladies and gentlemen,

I am very proud that the EU was able to contribute to the initial steps of the museum. The Acropolis museum is another landmark example of investment in culture, supported in the framework of EU.

The European Commission, that I represent today with my colleagues Benita Ferrero-Waldner and Androulla Vassiliou, is committed to the preservation of all of Europe's cultural heritage for future generations. Europe is also a cultural project.

I have often said in the past that in the long term, culture is more important than economics. That makes Greece one of the richest and most important countries in the world. The opening of the New Acropolis Museum can only consolidate that position.

Εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συγχαίρω την Ελλάδα για το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης. [*On behalf of the European Commission I congratulate Greece for this new Acropolis Museum*]

Σας ευχαριστώ. [*Thank you*]

Αθήνα, 20 Ιουνίου 2009

ΕΜΠΑΡΓΚΟ

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ 20:00

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ κ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Εξοχώτατοι καλεσμένοι μας,

Κυρίες και κύριοι,

Καλωσήλθατε στην Ελλάδα του Πολιτισμού και της Ιστορίας. Εγκαινιάζουμε μαζί το Μουσείο για το κορυφαίο μνημείο του Αρχαίου Κλασικού Πολιτισμού: Το Μουσείο της Ακρόπολης. Γιορτάζουμε μαζί ένα παγκόσμιο πολιτιστικό γεγονός. Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας. Η Ελλάδα αποκτά από σήμερα ένα από τα μεγάλα Μουσεία της Ανθρωπότητας. Ο Παγκόσμιος Πολιτισμός αποκτά ένα λαμπρό σημείο αναφοράς.

Τιμούμε όλους εκείνους που οραματίστηκαν και εργάστηκαν για τη δημιουργία του:

- Τον αείμνηστο Κωνσταντίνο Καραμανλή, που εμπνεύστηκε και δρομολόγησε, από το 1976, τις αρχικές διαδικασίες.
- Την αξέχαστη Μελίνα Μερκούρη, που έδωσε από τη δεκαετία του '80, μεγάλη ώθηση στην κοινή προσπάθεια.
- Τους επιστήμονες, τους αρχιτέκτονες, τους μηχανικούς, τους αρχαιολόγους και τους εργάτες, που κατέθεσαν εδώ την έμπνευση, το πάθος, τη δουλειά τους.

Εργάστηκαν για την προώθηση και την ολοκλήρωση του έργου αυτού, όλες οι Ελληνικές Κυβερνήσεις, όλοι οι υπουργοί Πολιτισμού της Μεταπολιτευτικής Περιόδου. Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι έργο όλων των Ελλήνων, για ολόκληρο τον Κόσμο. Είναι κτήμα του Οικουμενικού Πολιτισμού.

Για το έργο αυτό, χρειάστηκε να ξεπεραστούν κρίσιμες προκλήσεις: Το νέο Μουσείο έπρεπε να εγκατασταθεί δίπλα στην Ακρόπολη, αλλά να μη θίξει τους πολιτιστικούς θησαυρούς, που κρύβει στο σημείο αυτό το κάθε μέτρο της γης. Έπρεπε να προστατεύσουμε και να αναδείξουμε τα μνημεία του Ιερού Βράχου, χωρίς να καταστρέψουμε τα ευρήματα του Πολιτισμού, που θα έφερναν στο φως οι ανασκαφές για τη θεμελίωση του νέου κτιρίου. Έπρεπε το νέο Μουσείο να εκφράζει το μεγαλείο του αιώνιου μνημείου. Να αναδεικνύει τον Πολιτισμό των αρχαίων χρόνων, αλλά και να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής. Να απευθύνεται σε όλες τις γενιές, σε όλες τις ηλικίες. Οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν. Η ιδέα μετουσιώθηκε σε πράξη. Στα τελευταία χρόνια, οι ρυθμοί εντάθηκαν και το όραμα έγινε πραγματικότητα.

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι γεγονός για όλους τους Έλληνες, για όλους τους πολίτες του Κόσμου. Είναι ένα σύγχρονο μνημείο, ανοιχτό, φωτεινό, αρμονικά δεμένο με τον ίδιο τον Παρθενώνα. Επιτρέπει στο Αττικό Φως να διαχέεται στα πανάρχαια έργα του Πολιτισμού και στον επισκέπτη να απολαμβάνει τις λεπτομέρειές τους. Το σύγχρονο αυτό μνημείο αφηγείται την Ιστορία της Δημοκρατίας, της Τέχνης, της λατρευτικής, αλλά και της καθημερινής ζωής. Πετυχαίνει την αρμονική σύζευξη της αρχαιότητας με τη νέα εποχή της εικόνας και της τεχνολογίας. Γι' αυτό είναι πρωτοποριακό. Είναι ένα κομβικό σημείο της διαδρομής στο χρόνο και το χώρο της Τέχνης, του Πολιτισμού και της Ιστορίας. Ένας σταθμός στη διαδρομή για την Ακρόπολη, εκεί όπου έλαμψε η Αρχιτεκτονική και η Γλυπτική, αλλά και προς την Αρχαία Αγορά, εκεί όπου γεννήθηκε η Δημοκρατία. Είναι ταυτόχρονα ένας χώρος που εκφράζει τη φωνή της Παγκόσμιας Κοινότητας για τα μάρμαρα, τα μνημεία του Πολιτισμού, που λείπουν ακόμα από τον Παρθενώνα.

Εάν η Ακρόπολη του Περικλή ήταν ένας ύμνος στο Κάλλος, την Αρμονία και την Ελευθερία, το σύγχρονο Μουσείο της Ακρόπολης, γίνεται σήμερα κιβωτός όλων των ιδεών που συμβολίζει, από τα πανάρχαια χρόνια, ο Παρθενώνας. Είναι ζωντανή έκφραση της δύναμης του Παγκόσμιου Πολιτισμού, που μπορεί και επιζητεί να προκαλέσει, ανάμεσα στ' άλλα, και την επανένωση των μαρμάρων του. Γιατί τα μάρμαρα του Παρθενώνα μιλάνε στην ολότητά τους. Έτσι αναδεικνύεται η ακεραιότητα όλων όσων συμβολίζουν. Ενώ η ακεραιότητα των μνημείων και των συμβολισμών του Παρθενώνα δεν είναι αίτημα αποκλειστικά και μόνο της Ελλάδας. Είναι διεκδίκηση της Ανθρωπότητας, στην οποία ανήκουν, τόσο ο Παρθενώνας, όσο και οι συμβολισμοί του.

Στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης όλος ο Κόσμος βλέπει τη μορφή που παίρνουν πανανθρώπινα και αιώνια ιδανικά. Στο Μουσείο της Ακρόπολης, όλος ο Κόσμος μπορεί τώρα να διαπιστώνει ότι αυτές οι μορφές, αυτά τα ιδανικά, μπορούν να επανενωθούν και να ανακτήσουν την ακτινοβολία τους.

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι προϊόν συνένωσης προσπαθειών. Είναι σύμβολο αυτοπεποίθησης. Είναι άλλη μια απόδειξη ότι ο Πολιτισμός και η Ιστορία ενώνουν την ελληνική Κοινωνία, ως αστείρευτη πηγή έμπνευσης για το μέλλον. Ο Πολιτισμός είναι δύναμη ειρήνης και δημιουργίας. Είναι δύναμη προσέγγισης Λαών και Ανθρώπων, σε εποχές που η προσέγγιση αυτή είναι

πιο πολύτιμη παρά ποτέ. Αυτό είναι το μήνυμα που εκπέμπεται σήμερα, από εδώ, για ολόκληρο τον Κόσμο.

Κυρίες και κύριοι, Εξοχώτατοι καλεσμένοι μας. Καλωσήλθατε στο Μουσείο της Ακρόπολης. Καλωσήλθατε σε ένα δημιούργημα όλων των Ελλήνων, για ολόκληρη την Ανθρωπότητα.

ΕΜΠΙΑΡΓΚΟ: Ώρα 20.00

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ.ΚΑΡΟΛΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

20.6.2009

Αγαπητοί υψηλοί προσκεκλημένοι,

Κυρίες και Κύριοι,

Η Ελλάδα σήμερα δεν παρουσιάζει στον υπόλοιπο κόσμο απλώς ένα σύγχρονο μουσείο και ένα οικουμενικό μνημείο.

Αποδεικνύει το σεβασμό της προς την ιστορία. Και προσπαθεί να αποδώσει, με ένα σπουδαίο έργο, το δέος και τη συγκίνηση που γεννιούνται στη ψυχή κάθε ανθρώπου, όταν υψώνει το βλέμμα και αντικρίζει τον Παρθενώνα.

Ο Παρθενώνας είναι ένα μεγαλοπρεπές μνημείο που οικοδομήθηκε για να τιμήσει τις σπουδαιότερες των αρετών, αυτές που αντιπροσώπευε η λατρεία προς τη θεά Αθηνά. Είναι επιβλητικός, αλλά υμνεί το μέτρο. Τα μάρμαρά του ακτινοβολούν στον ελληνικό ήλιο όπως η γνώση και η σοφία. Και η αρμονία στην κατασκευή του μας δείχνει πως η απλότητα μπορεί να συναντηθεί με την τελειότητα.

Τα μηνύματα και οι συμβολισμοί του ιερού βράχου της Ακροπόλεως ανήκουν σε ολόκληρη την ανθρωπότητα. Και μεταφέρουν σε κάθε γωνιά του κόσμου την ουσία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού: Δημοκρατία, γνώση, λιτότητα, αισθητική. Για εμάς τους Έλληνες είναι κάτι παραπάνω. Είναι η ταυτότητά μας και η περηφάνια μας.

Σήμερα ο κόσμος όλος μπορεί να δει συγκεντρωμένα τα σημαντικότερα γλυπτά του Παρθενώνα. Κάποια λείπουν. Είναι ώρα να επουλωθούν οι πληγές του μνημείου με την επιστροφή των μαρμάρων που του ανήκουν.

Σας ευχαριστώ όλους για την παρουσία σας εδώ σήμερα.-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Απολογισμός για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης

**ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, κ. ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΣΑΜΑΡΑ**

Δευτέρα, 29 Ιουνίου 2009

Φίλες και Φίλοι,
Κυρίες και κύριοι,

Ακριβώς έναν μήνα πριν από τα επίσημα εγκαίνια στις 20 Μαΐου, σας είχα καλέσει για να σας ενημερώσω για τη φιλοσοφία μας ενόψει της λειτουργίας του νέου Μουσείου της Ακρόπολης.

Και είχα από τότε δηλώσει, ότι τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης δεν τα αντιλαμβάνομαι ως εγκαίνια πυροτεχνημάτων ούτε ως μια εκδήλωση εφήμερη. Γιατί το νέο Μουσείο της Ακρόπολης εκπροσωπεί την πεμπτούσια του κλασικού μας πολιτισμού και επομένως το ύφος των εγκαινίων θα έπρεπε να προκύπτει από τα ίδια τα εκθέματά του.

Αυτόν τον στόχο τον πετύχαμε. Χιλιάδες δημοσιεύματα, ρεπορτάζ και αναφορές στα ηλεκτρονικά ξένα Μέσα, απευθείας μετάδοση της τελετής εγκαινίων σε ολόκληρο τον κόσμο (μέσω του Euronews), εκατοντάδες χιλιάδες χρήστες του διαδικτύου απόλαυσαν την Ελλάδα, τον πολιτισμό της και το νέο μας μουσείο σε ολόκληρο τον κόσμο.

Γίναμε πρωτοσέλιδο επαίνων για τη λιτή, αλλά ταυτόχρονα συμβολική και εντυπωσιακή τελετή των εγκαινίων αλλά και πρωτοσέλιδο για το αίτημα κάθε Έλληνα για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, που πλέον μετεξελίσσεται σε παγκόσμια πίεση προς το Βρετανικό Μουσείο και τη Βρετανική Κυβέρνηση.

Ενδεικτικά αναφέρω:

-(δημοσκόπηση guardian 95% υπέρ επιστροφής)

- απόφαση 122 Αμερικανικού Κογκρέσου για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα (Βουλευτές Donald Payne – Gus Bilirakis)

-άρθρο Σέρβου ΥΠΠΟ, Νεμπόισα Μπράντιτς, «με τίτλο όταν οι Θεοί βάδιζαν στη γη» όπου μεταξύ άλλων αναφέρει ότι στο νέο μουσείο εκπληρώθηκαν οι προϋποθέσεις για την επανένωση του διασκορπισμένου και διαιρεμένου πολιτιστικού θησαυρού σε έναν ενιαίο και μοναδικό χώρο.

- Οι Αυστραλοί πρώην πρωθυπουργοί Gough Whitlam και Malcolm Fraser, στο πλαίσιο της οργάνωσης «Αυστραλοί υπέρ της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα» όπου δηλώνουν ότι το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης δίνει στο Βρετανικό Μουσείο την ευκαιρία να διορθώσει ένα από τα μεγάλα σφάλματα της Ιστορίας.

Επίσης ο Αυστραλός αρχηγός των Πρασίνων Bob Brown μαζί με τον αρχηγό του Εθνικού Κόμματος γερουσιαστής Barnabi εισηγήθηκαν στον Πρωθυπουργό της

Αυστραλίας να πιέσει τη βρετανική κυβέρνηση να επιστρέψει τα γλυπτά του Παρθενώνα στην Ελλάδα. Εισηγήση που υπερψηφίστηκε.

- κυβέρνηση Σκωτίας (τόπος καταγωγής Έλγιν) Mike Russell, Υπουργός Πολιτισμού της Κυβέρνησης του SNP, του μεγαλύτερου κόμματος της Σκωτίας, όπου δηλώνει ότι είναι προ πολλού θιασώτης της επιστροφής των Γλυπτών στην Ελλάδα
-αλλά κυρίως επισκέπτες του Μουσείου

Σήμερα, λοιπόν, βρίσκομαι εδώ, απέναντί σας για να σας ενημερώσω για όλα όσα είχαμε δεσμευτεί και έγιναν, για το κόστος της προετοιμασίας και πραγματοποίησης των εγκαινίων.

Είχα, όπως γνωρίζετε δεσμευτεί ότι το κόστος δεν θα ξεπερνούσε το μισό από αυτό που είχε αρχικά προβλεφθεί.

Δηλαδή, δεν θα ξεπερνούσε σε καμία περίπτωση τα 3 εκατομμύρια ευρώ.

Σήμερα, σας ανακοινώνω ότι το συνολικό κόστος της εβδομάδας των εγκαινίων ανήλθε σε 1.860.090 Ευρώ. Δηλαδή, κόστος μικρότερο όχι από το μισό αλλά από το ένα τρίτο του αρχικού Budget των εγκαινίων.

Σημειώστε, ότι στο κόστος αυτό περιλαμβάνεται και ο ΦΠΑ, αλλά και η φιλοξενία των ξένων προσκεκλημένων που δεν είχε προβλεφθεί στην αρχική προκήρυξη του διαγωνισμού των 6 εκατομμυρίων.

Αναλυτικά:

1. Δημιουργικό κόστος, σχεδιασμός, ψηφιακές φωτογραφίες, προμήθεια και εννοκίαση ειδικού εξοπλισμού, μοντάζ, μουσική, τεχνικός εξοπλισμός, αμοιβές, για την ψηφιακή σκηνοθεσία, παραγωγή και προβολή, 1.000.372,88 Ε

Στο κόστος αυτό περιλαμβάνονται και τα πνευματικά δικαιώματα της παραγωγής όπου πλέον ανήκουν στο Υπουργείο

α. Διάφορες παραγωγές για ανάγκες τηλεοπτικής κάλυψης και αρχειακού υλικού 91.903,35

2. Κόστος φιλοξενίας Επισήμων που περιλαμβάνει Ναύλωση οχημάτων, ξενοδοχεία, δώρα σε ξένους επισήμους, κρουαζιέρα πρωθυπουργών 246.289,9 Ε.

3. Κόστος δημιουργικών εργασιών, εκτύπωσης και ντυσίματος δρόμων, λεωφορείων, τρόλεϊ, μετρό, banner, 218.332,87 Ε

4. On-line μετάδοση των επίσημων εγκαινίων από την ιστοσελίδα του Μουσείου: 6.545 Ε

5. Κατασκευή και λειτουργία Κέντρου Τύπου, τεχνικός εξοπλισμός 68.469€.

6. Catering εκδηλώσεων εγκαινίων (6 εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένου του κεντρικού δείπνου), κόστος κουαρτέτου κλπ. 225.156 Ε

7. Διάφορα έξοδα 3.021

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, ότι με λιγότερο από 2 εκατομμύρια Ευρώ και χωρίς τις υψηλές αμοιβές εταιριών και management, χωρίς ούτε μία πληρωμένη καταχώρηση στο ξένο Τύπο ή ένα δευτερόλεπτο αγορασμένου χρόνου στα ηλεκτρονικά Μέσα, επιτύχαμε μια απίστευτη διαφήμιση για την πατρίδα μας σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη, από τη Χιλή και την Αυστραλία, μέχρι την Κίνα την Ισλανδία και τις ΗΠΑ.

Όπως, πολύ θετική απήχηση, έλαβε και η καλλιτεχνική δημιουργία της Αθηνάς Τσαγκάρη. Γιατί με εντυπωσιακό τρόπο, συνδύασε τη σύγχρονη τεχνολογία με τα εκθέματα και τον πολιτισμό μας. Αυτή η δύναμη της εικόνας έκανε το γύρο του κόσμου και πιστεύω ότι βοήθησε πολύ στη λάμψη του Μουσείου.

Όλη αυτή η προβολή, από μόνη της, μπορεί να καταστεί (μέσα σε μια δύσκολη οικονομική συγκυρία) ισχυρός αναπτυξιακός μοχλός για τον τουρισμό μας και πολλαπλασιαστής θετικής εικόνας για την πατρίδα μας.

Αναλυτικά για τη διεθνή δημοσιότητα που μέχρι στιγμής έχουμε εισπράξει, θα σας ενημερώσει στη συνέχεια, ο Γενικός Γραμματέας Ενημέρωσης ο κ. Πάνος Λειβαδάς.

Π. ΛΕΙΒΑΔΑΣ (Γ.Γ. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ) : Κατ' αρχάς να σας ευχαριστήσω κ. Υπουργέ πάρα πολύ για τα καλά σας λόγια. Πρέπει να σας πω ότι η δουλειά η οποία έγινε την τελευταία περίοδο μετά από τις οδηγίες που μας έδωσε ο Υπουργός και το Υπουργείο Πολιτισμού αλλά και ο Υπουργός ο κ. Παυλόπουλος, ήταν σε συνέχεια μιας διατεούς συνεργασίας με τον Καθηγητή με τον Πρόεδρο τον κ. Παντερμαλή.

Και αυτό διότι από τα 33 γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας που έχει η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης σε όλο τον κόσμο, παίρναμε συνεχώς αυτή τη διατία ένα πάρα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο ότι το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, τα εγκαίνιά του κ.ο.κ., αποτελούσαν το δεύτερο πιο σημαντικό στοιχείο το οποίο ζητούσαν δημοσιογράφοι από όλο τον κόσμο.

Εμείς με αυτό το ερέθισμα κάναμε μια σειρά δράσεων σε συνεργασία με τον Καθηγητή, είτε αυτόνομες δράσεις των γραφείων Τύπου με ομιλητή τον κ. Παντερμαλή, είτε υποστήριξη δράσεων άλλων φορέων προς αυτή την κατεύθυνση, συνεχή ενημέρωση των δημοσιογράφων και των διεθνών ΜΜΕ τα τελευταία αυτά 2 χρόνια μέσω των στελεχών της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης κι άλλα στοιχεία τα οποία βοήθησαν να προλειάνουμε ένα έδαφος, ή αν θέλετε να καλλιεργήσουμε αυτό το ενδιαφέρον το οποίο υπήρχε την τελευταία περίοδο.

Σε ό,τι αφορά την παρουσία των διεθνών ΜΜΕ στο Μουσείο ουσιαστικά πρόκειται για 440 δημοσιογράφους από 167 διεθνή Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, από 36 χώρες. Από

αυτά 234 είναι οι ξένοι δημοσιογράφοι και οι φωτορεπόρτερ και 95 ήταν τα ελληνικά Μέσα, 206 ήταν οι συνάδελφοί σας από την Ελλάδα.

Κάποια δεδομένα που ίσως σας φανούν χρήσιμα: στις πρώτες χώρες που έστειλαν Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και δημοσιογράφους ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Τουρκία, η Κίνα, η Αυστρία, ο Καναδάς, η Ισπανία, η Ρωσία και η Σερβία.

72 εφημερίδες, 27 τηλεοπτικά κανάλια, 27 περιοδικά, 25 ειδησεογραφικά και φωτοειδησεογραφικά πρακτορεία, 12 ραδιόφωνα και βεβαίως το Διαδίκτυο. Σε ό,τι αφορά την ίδια την προβολή και το περιεχόμενό της πρέπει να σας πω ότι το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό ήταν η παγκόσμια τηλεοπτική κάλυψη των γεγονότων.

Σε αυτή την κατεύθυνση πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι συνεντεύξεις του Υπουργού και του Καθηγητή του κ. Παντερμαλή σε μεγάλα τηλεοπτικά δίκτυα. Ενδεικτικά σας αναφέρω το «CNN», το «BBC», το «RAI», το «CC TV» από την Κίνα, το «CBS» και το «EBS» από την Αυστραλία μια παγκόσμια κάλυψη και αυτή έλαβε χώρα σε μια στρατηγική prepress previews. Με άλλα λόγια πολλές από αυτές τις συνεντεύξεις δόθηκαν την περίοδο που προηγήθηκε του ίδιου του δρώμενου.

Μεγάλο ρόλο έπαιξαν τα ίδια τα πρακτορεία τα οποία έστειλαν αντιπροσώπους τους και είχαν πάρα πολύ σημαντική τηλεοπτική τεχνική κάλυψη και αυτό είναι σημαντικό γιατί μέσω αυτών έφυγε η τηλεοπτική εικόνα και για τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου που δεν είχαν στείλει αντιπροσώπους.

Τα τηλεοπτικά δίκτυα τα οποία έστειλαν αυτή την εικόνα πάλι ενδεικτικά σας αναφέρω το «NBC», το «CBS», το «EBC», το «CC TV», το «FOX» των Ηνωμένων Πολιτειών, το «ZDF» της Γερμανίας, το «RAI», το «Al-Jazeera», το «TV 5» το «France 24» και πολλά άλλα, απλά ενδεικτικά σας τα ανέφερα αυτά. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, πρόκειται για μια παγκόσμια κάλυψη.

Σε ό,τι αφορά τις θεματικές και το περιεχόμενο. Σε όλα σχεδόν τα δημοσιεύματα, είτε του ηλεκτρονικού είτε του έντυπου Τύπου, φιλοξενούνται οι δηλώσεις οι τοποθετήσεις του Υπουργού του κ. Σαμαρά και του Καθηγητή του κ. Παντερμαλή.

Από εκεί και μπρος το ίδιο το Μουσείο ο υπερσύγχρονος χαρακτήρας του, η ομορφιά του, ο τρόπος που υπηρετεί το μνημείο της Ακρόπολης και του Παρθενώνα, όπως βλέπετε είναι ίσως το σημαντικότερο από τις θεματικές που απασχόλησαν τους συναδέλφους σας, η προβολή των εκθεμάτων, η επιστροφή των Μαρμάρων, η τελετή των εγκαινίων, καθώς επίσης και η προσωπικότητες που το επισκέφθηκαν.

Στην κατηγορία «Διάφορα» που έχουμε βάλει συμπεριλαμβάνονται πάρα πολύ σημαντικά στοιχεία, όπως το πώς αυτό το υπερσύγχρονο Μουσείο αντανάκλα τη σύγχρονη εικόνα της χώρας στο εξωτερικό και έτσι προστίθεται και στην εικόνα της χώρας σε συνέχεια της εικόνας που στείλαμε το 2004 κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, η προβολή των ενεργειών και των πρωτοβουλιών του Προέδρου της Δημοκρατίας του κ. Παπούλια στη Φιλανδία αλλά και αλλού, η δουλειά και ο ρόλος της Μελίνας Μερκούρη στο αγώνα για την επιστροφή των Μαρμάρων, η δημιουργία και στοιχεία τα οποία σχετίζονται με τον Μπερνάρ Τσουμί.

Ως προς τον τύπο των Μέσων που ίσως κι αυτό σας φανεί χρήσιμο, πρώτες σε αριθμό δημοσιευμάτων έρχονται οι εφημερίδες και τα περιοδικά, δεύτερο το Διαδίκτυο, τρίτη η τηλεόραση και τέταρτα τα πρακτορεία. Αυτό βεβαίως δεν αλλοιώνει αυτό που γνωρίζουμε όλοι, τη μερίδα του λέοντος που έχει η τηλεοπτική κάλυψη στη διαμόρφωση της γνώμης των διεθνών ΜΜΕ. Σας ευχαριστώ πολύ, ευχαριστώ πολύ κ. Υπουργέ.

Σας έδωσα τα στοιχεία τα οποία προκύπτουν από την 1^η Μαΐου μέχρι τις 24 Ιουνίου.

Μου δίνετε μάλιστα την ευκαιρία να σας πω ότι παρακαλώ μη το δείτε σαν την πλήρη ανάλυση, είναι αρκετά αυτά τα στοιχεία για να παρουσιάσουν ανάγλυφα το τι ακριβώς συμβαίνει, αλλά θέλουμε χρόνο, αφ' ενός γιατί έρχονται και άλλα δημοσιεύματα καθημερινά, αλλά βεβαίως για μια τέτοια διαχείριση πλήθους πληροφορίας χρειάζεται και κάποιος χρόνος για κάποια περαιτέρω λεπτομέρεια. Αυτά λοιπόν από 1^η Μαΐου μέχρι 24 Ιουνίου.

Α.ΣΑΜΑΡΑΣ: Στο σημείο αυτό θα ήθελα να υπενθυμίσω τις καινοτομίες που, μέσω του νέου μας Μουσείου, εντάσσουμε στη νέα πολιτική μας.

Σε μια εποχή που η επισκεψιμότητα των Μουσείων -όπως το έχετε γράψει και στις εφημερίδες σας- συνεχώς μειώνεται, εμείς επιζητούμε την προσέλκυση του παγκόσμιου, αλλά κυρίως του ελληνικού κοινού. Προς αυτή την κατεύθυνση καθιερώσαμε το φτηνό εισιτήριο του ενός Ευρώ αλλά και -όπως έχω πει πολλές φορές- το κάναμε για να τιμήσουμε τον Έλληνα φορολογούμενο, που το χρηματοδότησε από τον ιδρώτα του.

Για πρώτη φορά, υπενθυμίζω, σε Μουσείο ή σε αρχαιολογικό χώρο της χώρας μας εισάγεται το ηλεκτρονικό εισιτήριο των Μουσείων, το λεγόμενο e-ticketing. Εφαρμόστηκε -από την πρώτη ημέρα- με απόλυτη επιτυχία, με αποτέλεσμα πάνω από 29.000 εισιτήρια μέχρι και σήμερα να έχουν αγοραστεί με αυτόν τον τρόπο.

Στόχος μας ήταν και παραμένει να εντάξουμε τις νέες σύγχρονες τεχνολογίες στην υπηρεσία του πολίτη, αλλά να κάνουμε και οικεία την πρόσβαση ιδιαίτερα του νέου κοινού, του κοινού των νέων ανθρώπων σ' αυτή τη διαδικασία, πράγμα το οποίο πέτυχε.

Και αυτά τα 29.000 εισιτήρια είναι στο επίπεδο του 20% του συνολικού αριθμού εισιτηρίων, γιατί δεν θα αφήσουμε οποιαδήποτε στιγμή να μπορεί κάποιος να πάρει με e-ticketing πάνω από το 20% των εισιτηρίων της μιας ημέρας.

Κι αυτό γιατί μεταξύ άλλων είχαμε και την σκέψη την «πονηρή» ότι ίσως ορισμένοι θα θέλανε να κάνουν προαγορές μεγάλες για τα γραφεία τους ή για τις εταιρείες τους ή για οτιδήποτε ώστε να μην περίσσευε μετά εισιτήριο για τον απλό πολίτη που θα ήθελε να έρθει. Κρατήσαμε λοιπόν αυτή την οροφή του 20%.

Ενημερωτικά τώρα να σας πω ότι ο μέσος όρος των εισιτηρίων τις 5 πρώτες μέρες, δηλαδή μετά τις 3 πρώτες μέρες που ήταν η διαδικασία μόνο για e-ticketing, ήταν 11.000 εισιτήρια μέσος όρος. Έχουν τυπωθεί 45.322 εισιτήρια από τα εκδοτήρια και 8.500 εισιτήρια μέσω Internet. Αυτά κάνουν περίπου 55.000 εισιτήρια, αν το διαιρέσετε δια τις 5 μέρες είναι περίπου 11.000 την ημέρα.

Κρατήσεις από το τηλέφωνο έγιναν 11.500 από μαθητές και 5.000 άτομα από συλλόγους και τουριστικά γραφεία.

Για το e-ticketing τώρα, γενικώς έχουν αγοραστεί 29.000 εισιτήρια, τα 8.500 είναι αυτοί που έχουν ήδη μπει, οι μελλοντικές επισκέψεις δηλαδή μέχρι τώρα που έχουμε μέσω e-ticketing είναι 20.500. Χώρες που ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με αυτή τη διαδικασία ήταν ασφαλώς η χώρα μας, η Κύπρος, οι Ηνωμένες Πολιτείες, Βρετανία, Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, αλλά και πολλοί από την Αυστραλία, τον Καναδά και τη Λατινική Αμερική και την Ιαπωνία.

Έχουν αγοραστεί, λοιπόν, μέχρι σήμερα την ώρα που άνοιξε το μουσείο 90.822 εισιτήρια συνολικά, μέσω e-ticketing συν αυτοί που έχουν ήδη έρθει. Στο Internet έχουμε πάνω από 260.00 επισκέπτες από 169 χώρες, στο site του Μουσείου, στο Διαδίκτυο. Οι χώρες αυτές είναι από την Αμερική μέχρι τη Μογγολία και το Νεπάλ. Είναι πολύ μεγάλη η γκάμα.

Επίσης, καθιερώσαμε πολιτική διευρυμένου ωραρίου. Το Μουσείο λειτουργεί καθημερινά και για ολόκληρο το χρόνο από τις 8 το πρωί μέχρι τις 8 το βράδυ. Προσπάθεια θα υπάρξει, όπως άλλωστε έχω πει, ώστε το νέο Μουσείο να διευρύνει κι άλλο το ωράριό του και ιδιαίτερα εκείνο του εστιατορίου, προκειμένου να ικανοποιήσει τους επισκέπτες, οι οποίοι θα θέλουν να απολαμβάνουν τα εκθέματα και τη θέα της φωτισμένης Ακρόπολης.

Εντάξαμε, επίσης πιλοτικά, τον θεσμό των Φροντιστών. Νέοι επιστήμονες, πολύγλωσσοι, με σπουδές Ιστορίας Τέχνης, Αρχαιολογίας, κλπ. παρέχουν στους επισκέπτες οποιαδήποτε πληροφορία, αλλά και εισηγούνται στη διοίκηση του Μουσείου οποιαδήποτε δυσλειτουργία, παρατήρηση ή κριτική.

Τέλος, καθιερώσαμε τις καλαισθητες στολές για το προσωπικό και τους φύλακες του Μουσείου. Είναι άλλη μια καινοτομία που εφαρμόζεται εδώ, όπως σε όλους τους αντίστοιχους χώρους του εξωτερικού. Θεωρώ ότι και αυτή η καινοτομία έχει κερδίσει τη μάχη των εντυπώσεων.

Κλείνοντας, θέλω να πω και κάτι ακόμα: Το Μουσείο αυτό είναι Μουσείο όλων των Ελλήνων. Είναι έργο όλων των Ελλήνων που το χρηματοδότησαν και όλων των πολιτικών, αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων, (και εδώ κυρίως θα ήθελα να αναφερθώ στην τιμή που απευθύνουμε στους κ. Τσουμί και Φωτιάδη) συντηρητών, εργατών που το εμπνεύστηκαν και έσκυψαν με αγάπη και πολλή καθημερινή δουλειά για να το απολαμβάνει σήμερα ολόκληρος ο κόσμος.

Θέλω όμως ειδικά να ευχαριστήσω τον κ. Κώστα Μπούρα, Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής των Εγκαινίων, τον κ. Πάνο Λιεβαδά Γ.Γ. Ενημέρωσης, την κα Αθηνά Τσαγκάρη για το εντυπωσιακό θέαμα που μας προσέφερε, τον Πρόεδρο της ΕΡΤ κ. Χρήστο Παναγόπουλο, τον σκηνοθέτη και φίλο μου κ. Βασίλη Βλαχοδημητρόπουλο, για την άψογη εικόνα που μετέφερε σε ολόκληρο τον πλανήτη, τους εθελοντές, τους εργαζόμενους, τους συνεργάτες μου, την Διοίκηση και το προσωπικό του ΟΠΕΠ, αλλά κυρίως το Δ.Σ. του ΟΑΝΜΑ και το Συμβούλιο του νέου Μουσείου –με πρώτο τον καθηγητή κ. Παντερμαλή- που ξενύχτησαν ημέρες πολλές για να απολαμβάνουν σήμερα, όλοι οι πολίτες αυτό το κόσμημα της Αθήνας.

μουσείο ακρόπολης: έναν χρόνο λειτουργίας

πρόλογος

η έκθεση του μουσείου

η συντήρηση των αρχαίων

οι επισκέπτες

επισκέπτες στο διαδίκτυο
facebook
επισκέψεις επισήμων

σχολικές επισκέψεις

σχολικά προγράμματα και παρουσιάσεις

προσωπικό και βοηθητικές υπηρεσίες

προσωπικό
πωλητήρια μουσείου
εστιατόριο-καφέ
παροχή ιατρικής φροντίδας
δωμάτιο γονέων

βελτιώνοντας την ποιότητα των υπηρεσιών

επιμόρφωση και ανάπτυξη προσωπικού
έλεγχος στην απόδοση
οι απόψεις των επισκεπτών
συνεργασία με εξωτερικούς φορείς
οδηγίες του μουσείου προς το προσωπικό
και τους επισκέπτες
η χρήση της τεχνολογίας

καινοτόμες προσεγγίσεις στην παροχή υπηρεσιών

το μουσείο στο εξωτερικό

παρουσιάσεις
τα ξένα μέσα ενημέρωσης
εκθέσεις στο εξωτερικό

το περιβάλλον του μουσείου.

το διοικητικό συμβούλιο του μουσείου της ακρόπολης.

πρόλογος

Στις 20 Ιουνίου 2010 το Μουσείο της Ακρόπολης κλείνει τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του με 2.000.000 επισκέπτες. Έλληνες και ξένοι βίωσαν την αποκάλυψη κορυφαίων έργων του αρχαίου πολιτισμού μας μέσα σε ένα αναπάντεχα σύγχρονο αρχιτεκτονικό περιβάλλον. Στις ευρύχωρες αίθουσες οι επισκέπτες απόλαυσαν εκθέματα επώνυμων καλλιτεχνών και ακολούθησαν βήμα - βήμα την πορεία από τις εράσιμες κόρες της Αθηναϊκής Αριστοκρατίας στους ιππείς της Δημοκρατίας του Περικλή. Στο ισόγειο κάρηκαν την ευρηματική σύνδεση Μουσείου και ανασκαφής και στον τρίτο όροφο τη μοναδική θέα της Ακρόπολης.

Μέσα στον πρώτο χρόνο πέρασαν από σκληρή δοκιμασία οι αντοχές του κτηρίου και η λειτουργικότητά του. Με συνεχή επαγρύπνηση όλων μας επισημάνθηκαν μικρές στέλεις και αστοχίες που αντιμετωπίστηκαν άμεσα. Παράλληλα έγινε ένας ρεαλιστικός προγραμματισμός για την συντήρηση και τεχνική διαχείριση κατά τα επόμενα χρόνια.

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι το πρώτο δημόσιο μουσείο της χώρας που λειτουργεί ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, διαθέτει Διοικητικό Συμβούλιο και έχει σχετική ευελιξία. Η πιο τολμηρή φιλοδοξία του είναι να καλύπτει όσο γίνεται τις δαπάνες του με τα δικά του έσοδα. Η υιοθέτηση από την πολιτεία ορισμένων θεσμικών ρυθμίσεων ασφαλώς θα βοηθήσει στην κατεύθυνση αυτή.

Από την πρώτη μέρα λειτουργίας του Μουσείου, το ενδιαφέρον της Διοίκησής του για το προσωπικό του υπήρξε μεγάλο και σταθερό, αφού δίχως αμφιβολία οι εργαζόμενοι είναι εκείνοι που καθημερινά φροντίζουν τους επισκέπτες του Μουσείου. Μια μικρή επιτελική ομάδα συνεργατών ανέλαβε τη συνεχή επιμόρφωσή τους.

Το Προεδρικό Διάταγμα για την λειτουργία του Μουσείου, που καθυστέρησε υπερβολικά λόγω αλλαγής υπουργών και κυβέρνησης, όταν υπογραφεί όπως αναμένεται, θα επιτρέψει την οριστική αντιμετώπιση του ζητήματος της στελέχωσης του Μουσείου.

Η πολιτική του Μουσείου για χαμηλό αντίτιμο εισιτηρίου και συγκρατημένες τιμές στο εστιατόριο-καφέ και στα πωλητήρια αλλά και η προσφορά του με εκπαιδευτικά προγράμματα, σεμινάρια μάθησης και υπηρεσίες των αρχαιολόγων – φροντιστών, το έκανε ιδιαίτερα ελκυστικό στο κοινό. Ασφαλώς δεν είναι σύμπτωση ότι το Μουσείο της Ακρόπολης δέχθηκε εξαιρετικά μεγάλο αριθμό επισκεπτών και δημιούργησε αισιόδοξες προοπτικές για το μέλλον των μουσείων.

Η μόνιμη έκθεση του Μουσείου εμπλουτίστηκε με νέα προπλάσματα κτηρίων της Ακρόπολης. Στα εργαστήρια μαρμάρων με επίβλεψη των αρχαιολόγων του ολοκληρώθηκε από τους έμπειρους τεχνίτες η ετοιμασία – ανασυγκρότηση του κίονα που έφερε το άγαλμα της Νίκης του Καλλιμάχου και μιας μετόπης από τη νότια πλευρά του Παρθενώνα. Παράλληλα στήθηκε η πρώτη θεματική έκθεση

για τον «Περικλή Ξανθίππου» με λίγες αλλά σημαντικές αρχαιολογικές μαρτυρίες και στόχο τη δημιουργία του ιστορικού πλαισίου για την ορθή κατανόηση των γλυπτών του Παρθενώνα.

Οι εργασίες για την ανάδειξη της ανασκαφής και το στήσιμο του ειδικού μουσειακού της χώρου έχουν αρχίσει. Ήδη μετά την έγκριση από το Υπουργείο Πολιτισμού & Τουρισμού (ΥΠΠΟΤ) της σχετικής μελέτης πραγματοποιείται η συντήρηση του ανασκαφικού χώρου και η ετοιμασία του για χρήση από τους επισκέπτες. Δίχως αμφιβολία το άνοιγμα της ανασκαφής στο κοινό θα είναι το μεγάλο γεγονός του Μουσείου την επόμενη χρονιά.

Το Μουσείο της Ακρόπολης ευχαριστεί θερμά το Υπουργείο Πολιτισμού & Τουρισμού για τη συνεχή στήριξή του, τον Οργανισμό Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης (ΟΑΝΜΑ), την Α' Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων (Α' ΕΠΚΑ) και την Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) για την καλή συνεργασία. Ακόμη ευχαριστεί όλους, επώνυμους και μη, που στάθηκαν δίπλα του σε δύσκολες μέρες αλλά και στη χαρά της λειτουργίας του.

Δημήτρης Παντερμαλής

ΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Το Μουσείο της Ακρόπολης έχει αναδειχθεί σε ισχυρό πόλο έλξης για τον διεθνή και εγχώριο τουρισμό.

Στους πρώτους 11 μήνες λειτουργίας του δέχθηκε 1.950.539 επισκέπτες.

Από αυτούς, το 74% το επισκέφθηκε μεμονωμένα, με φίλους ή με την οικογένειά του, ενώ το υπόλοιπο 26% σε οργανωμένες ομάδες.

Για τον καλύτερο σχεδιασμό των υπηρεσιών του Μουσείου, από τον Ιανουάριο του 2010 συλλέγονται στατιστικά στοιχεία για τις χώρες προέλευσης και τις γλώσσες των μεμονωμένων επισκεπτών, τα οποία βρίσκονται στο στάδιο της επεξεργασίας. Από την πρώτη επεξεργασία προκύπτει ότι προέρχονταν από 80 τουλάχιστον χώρες: το 43% από την Ελλάδα και το 57% από άλλες χώρες. Επίσης, το 47% των επισκεπτών υπολογίζεται ότι μιλά την Ελληνική και το 53% άλλη γλώσσα. Από τους τελευταίους, οι περισσότεροι μιλούν αγγλικά και ακολουθούν αυτοί που μιλούν γαλλικά, γερμανικά και ισπανικά.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 6.804 οργανωμένες ομαδικές επισκέψεις ενηλίκων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Από τις ομαδικές επισκέψεις το 14% (975 ομάδες) προέρχονταν από το εξωτερικό και πάνω από το 26% (1.495 ομάδες) των ελληνικών ομάδων ήταν από την επαρχία.

Για να εξυπηρετηθούν αυτές οι ομάδες το προσωπικό του Μουσείου συνεργάστηκε με 395 τουριστικά πρακτορεία, με 1.581 συλλόγους και με 141 άλλους φορείς.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η ιστοσελίδα του Μουσείου αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για όσους δεν μπορούν να το επισκεφθούν και για όσους θέλουν να προετοιμάσουν την επίσκεψή τους.

Μέσα στους πρώτες 11 μήνες λειτουργίας της, την επισκέφθηκαν 794.917 χρήστες, εκ των οποίων το 70% για πρώτη φορά.

Το 70% των επισκεπτών ήταν από Ελλάδα και το 11% από τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο (80.926). Το υπόλοιπο 19% καλύπτει ένα ευρύ φάσμα χωρών, όπως τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Κύπρο, τον Καναδά, την Ισπανία και άλλες χώρες.

Η ιστοσελίδα του Μουσείου θα συνεχίσει να αναπτύσσεται και να γίνεται περισσότερο διαδραστική ώστε να διατηρήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των επισκεπτών της.

facebook

Η δημιουργία σελίδας στο facebook προσέφερε στο Μουσείο τη δυνατότητα ενός περισσότερο «κοινωνικού» μέσου επαφής με το ευρύ κοινό και άνοιξε διαύλους επικοινωνίας με νέους ανθρώπους από ολόκληρο τον κόσμο.

Μέχρι τις 31 Μαΐου στη σελίδα του Μουσείου είχαν εγγραφεί 159.037 φίλοι. Από αυτούς το 64% (101.374) ήταν ηλικίας 18 – 34 ετών και πάνω από το 10% (16.121) 13 – 17 ετών.

Σε ποσοστό 80% οι φίλοι στο facebook κατοικούν στην Ελλάδα ενώ κατά το υπόλοιπο ποσοστό σε άλλες χώρες της διεθνούς κοινότητας, με πιο σημαντική τη συμμετοχή της Κύπρου, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Αγγλίας, της Ιταλίας, της Γερμανίας και της Αυστραλίας.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΗΜΩΝ

Το Μουσείο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην εικόνα που αποκόμισαν για την Ελλάδα αντιπροσωπίες και αξιωματούχοι πολλών χωρών.

Σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εξωτερικών, Πολιτισμού και Τουρισμού, με τη Γενική Γραμματεία Τύπου, με τη Βουλή των Ελλήνων και Πρεσβείες ξένων χωρών υποδέχθηκε μεγάλο αριθμό επίσημων προσκεκλημένων της Ελληνικής Πολιτείας.

καινοτόμες προσεγγίσεις στην παροχή υπηρεσιών

Για την καλύτερη ενημέρωση των επισκεπτών και την ενίσχυση της βιωματικής τους εμπειρίας, το Μουσείο εισήγαγε ένα νέο θεσμό, του αρχαιολόγου – φροντιστή. Πρόκειται για εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που συζητά με τους επισκέπτες για τα εκθέματα του Μουσείου, απαντά στις ερωτήσεις και δέχεται τις παρατηρήσεις τους.

Τους τελευταίους μήνες οι αρχαιολόγοι – φροντιστές εκπόνησαν εξειδικευμένα προγράμματα για μεμονωμένα εκθέματα ή εκθεσιακά σύνολα, που τα παρουσιάζουν σε ομάδες επισκεπτών συγκεκριμένες ημέρες και ώρες.

Τέλος οι φροντιστές συμμετείχαν στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου με την παρουσίαση των συλλογών του σε σχολεία και άλλες ομάδες.

το μουσείο στο εξωτερικό

Ως μουσείο διεθνούς σημασίας το Μουσείο της Ακρόπολης προβάλλει τις συλλογές και τις δράσεις του σε ολόκληρο τον κόσμο.

Παρότι κατά το πρώτο έτος οι δραστηριότητές του επικεντρώθηκαν κυρίως σε λειτουργικά θέματα, το Μουσείο δεν έπαψε να ενδιαφέρεται για την προβολή του στο εξωτερικό. Στην κατεύθυνση αυτή αξιοποίησε τόσο τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης όσο και τις δυνατότητες για ειδικές παρουσιάσεις με ομιλίες και περιοδικές εκθέσεις.

παρουσιάσεις

Στο πλαίσιο προβολής του Μουσείου στο εξωτερικό, ο Πρόεδρος παρουσίασε το νέο Μουσείο της Ακρόπολης και τις συλλογές του σε μια σειρά διοργανώσεων: Στο Δουβλίνο στο Irish Museums Association, Στο Τορόντο μίλησε στο Royal Ontario Museum ως επίσημος προσκεκλημένος της Έδρας Ελληνικών Σπουδών και του Ελληνοκαναδικού Συλλόγου Καθηγητών του Πανεπιστημίου του Οντάριο. Στη Βοστώνη προσκεκλημένος του Πανεπιστημίου του Harvard, στην Πίζα προσκεκλημένος της Scuola Superiore, στη Νέα Υόρκη στο Πανεπιστήμιο Columbia και στο Αμβούργο στον Ελληνογερμανικό Νομικό Σύνδεσμο.

τα ξένα μέσα ενημέρωσης

Πριν και αμέσως μετά τα επίσημα εγκαίνια, το Μουσείο προσέλκυσε το ενδιαφέρον των ντόπιων και ξένων Μέσων Ενημέρωσης.

Το ενδιαφέρον αυτό εξακολουθεί να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα και το Μουσείο ανταποκρίνεται σε δεκάδες

αιτήματα παραχώρησης φωτογραφικού υλικού και πληροφοριών. Πάνω από 677 αιτήματα (70% του συνόλου των 962) διατυπώθηκαν από ξένα Μέσα Ενημέρωσης. Από αυτά το 66% προήλθε από Μέσα Ενημέρωσης της Ευρώπης και το 20% των Ηνωμένων Πολιτειών και του Καναδά. Ακολουθούν η νότια Αμερική (5%), η Ασία (4%), η Αυστραλία (2%) και 3% από αλλού.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Κατά τη διάρκεια κατασκευής του Μουσείου, μια σειρά μικρών, περιοδικών εκθέσεων στην Αθήνα, το Βερολίνο, τη Χαϊδελβέργη, τη Βασιλεία και το Πεκίνο, συνέβαλε στην προβολή του στο ελληνικό και το διεθνές κοινό.

Η ίδια προσπάθεια συνεχίστηκε και μετά τα εγκαίνια του Μουσείου.

Τον Οκτώβριο του 2009 το Μουσείο και οι Συλλογές του παρουσιάστηκαν στη Νέα Υόρκη, σε έκθεση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα Wallach του Πανεπιστημίου Columbia. Η έκθεση περιελάμβανε αντίγραφα σημαντικών εκθεμάτων του Μουσείου και πλούσιο φωτογραφικό και εποπτικό υλικό.

Η ίδια έκθεση μεταφέρθηκε στη Σαγκάη ως τμήμα της έκθεσης «Αθήνα: Μια Ζωντανή Ιστορία» που διοργανώνει στη Βιβλιοθήκη της Σαγκάης το ΥΠΠΟΤ, από τις 10 έως τις 20 Ιουνίου, στο πλαίσιο της διεθνούς Έκθεσης EXPO 2010.

το περιβάλλον του μουσείου

Ο κήπος με χλόη, θάμνους και δένδρα συντηρήθηκε ικανοποιητικά. Ιδιαίτερα στη βόρεια πλευρά, δίπλα στην κεντρική είσοδο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Ο νέος πεζόδρομος της Μακρυγιάννη μεταμόρφωσε τελείως αυτό το κομμάτι του περιβάλλοντος, που παλιότερα ήταν αφόρητο. Τα τουριστικά λεωφορεία που αποβιβάζουν τους επισκέπτες στην ειδική πλατφόρμα επί της Χατζηχρήστου δεν έχουν δημιουργήσει μείζον ζήτημα και στην ήσυχη οδό Μητσάϊων στα δυτικά αναμένεται ακόμη η αδειοδότηση για την αποκλειστική στάθμευση σε ένα τμήμα της, οχημάτων για άτομα με αναπηρίες.

Τα δύο γωνιακά κτήρια που έχουν απαλλοτριωθεί υπέρ του δημοσίου, αφού επισκευαστούν θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες του Μουσείου.

Ασφαλώς είναι αναγκαία μια τολμηρή επέμβαση στο δομημένο περιβάλλον σε συνέχεια της ήπιας πρότασης του Bernard Tschumi. Η περιοχή χρειάζεται όντως ανάπλαση.

α/α	ΗΜ/ΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ	ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΜΕΣΟΥ	ΓΕΝΙΚΗ Ή ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ/ΕΣ ΑΔΕΙΑ/ΕΣ, ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ
1.	30/12/2009	ΚΙΝΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΚΟΡΙΝΘΟΣ, ΜΕΤΕΩΡΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΦΙΛΙΠΠΟΙ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΘΕΑΤΡΟ ΔΙΟΝΥΣΟΥ, ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ, ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ, Ι.Ν. ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, ΟΛΥΜΠΕΙΟ, ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ, ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ, ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ, ΑΨΙΔΑ ΓΑΛΕΡΙΟΥ, ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ, ΡΟΤΟΝΤΑ, Ι.Ν. ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ, ΦΙΛΙΠΠΟΙ, Ι.Ν. ΑΓΙΑΣ ΛΥΔΙΑΣ), ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΓΝ.ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΝΑΟ ΑΘΗΝΩΝ, Ι.Μ. ΡΟΥΖΑΝΟΥ, Ι.Μ. ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΤΕΩΡΟΥ, Ι.Μ. ΒΑΡΛΑΑΜ, ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ)
2.	8/1/2010	ΓΑΛΛΙΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΟΛΥΜΠΕΙΟ), ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ)
3.	12/1/2010	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΑΔΕΙΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΣΕ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΜΕΤΡΟ, ΝΑΟ ΑΓ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΕΡΟΠΑΓΤΟΥ, ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ, ΝΑΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ ΣΟΥΝΙΟΥ
4.	18/1/2010	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΚΟΡΙΝΘΟΣ, ΝΑΥΠΛΙΟ, ΜΥΚΗΝΕΣ, ΜΥΚΟΝΟ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΠΑΛΑΜΗΔΙ, ΜΥΚΗΝΕΣ, ΣΟΥΝΙΟ, ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑ, ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ, ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ), ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΓΝ.ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ, ΜΙΚΡΟΛΙΜΑΝΟ, ΟΑΚΑ, ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΣ ΑΓΟΡΑ, ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ)
5.	9/2/2010	ΙΑΠΩΝΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΔΕΛΦΟΙ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΕΛΦΩΝ)
6.	17/2/2010	ΓΑΛΛΙΑ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ), ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ), ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ)
7.	2/3/2010	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΕΣ ΧΩΡΟΙ) ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ)
8.	30/3/2010	ΚΙΝΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ, ΚΡΗΤΗ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ)
9.	20/4/2010	ΙΑΠΩΝΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)
10.	27/4/2010	ΚΙΝΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΜΥΚΟΝΟΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ, ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΜΥΚΗΝΩΝ, ΘΕΑΤΡΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΝΑΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ, ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ, ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ)
11.	10/5/2010	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΣΟΥΝΙΟ, ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ, ΔΕΛΦΟΙ, ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ)
12.	25/5/2010	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΑΓΟΡΑ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΣΟΥΝΙΟ, ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ) ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΕΤΡΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ)
13.	29/7/2010	ΗΠΑ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΕΤΡΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΠΑΛΑΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ)
14.	23/8/2010	ΗΠΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΑΘΗΝΑ, ΚΡΗΤΗ, ΜΥΚΗΝΕΣ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΔΗΛΟΣ, ΚΝΩΣΟΣ, ΜΥΚΗΝΕΣ)
15.	30/8/2010	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΝΑΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΑ, ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΥΛΕΣ ΠΕΙΡΑΙΑ)
16.	31/8/2010	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΔΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΑΓΟΡΑ, ΠΝΥΚΑ)
17.	8/9/2010	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ (ΞΑΝΘΗ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΒΟΛΟΣ, ΑΘΗΝΑ, ΚΟΡΙΝΘΟΣ, ΝΑΥΠΛΙΟ, ΠΥΡΓΟΣ, ΠΑΤΡΑ), ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΔΕΛΦΟΙ, ΟΛΥΜΠΙΑ) ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ (ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΗΠΩΝ, ΛΙΜΑΝΙ ΠΑΤΡΑΣ)

Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2010: Αιτήματα ξένων Μ.Μ.Ε. που περιλαμβάνουν άδεια κινηματογράφησης στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης (πηγή: ΓΓΕ-ΓΓΕ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

*Συνέντευξη Μαρίας Ζακυνθινάκη,
Διευθύντριας Δημοσίων Σχέσεων ΓΤΕ-ΙΤΕ*

**Συνέντευξη με τη Μαρίνα Ζακυνθινάκη, Διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων
στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης - Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας**

Ποια ήταν η επικοινωνιακή στρατηγική που εφαρμόστηκε και οι δράσεις που υλοποιήθηκαν από την Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης για την προβολή των εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης στα διεθνή Μ.Μ.Ε.;

Η Γ.Γ.Ε., ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Υπουργείου Πολιτισμού, συνεργάστηκε στενά με τον Πρόεδρο του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, καθηγητή κ. Δημ. Παντερμαλή, και συνέταξε πρόγραμμα επικοινωνιακών δράσεων, που υλοποιούνταν κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, προκειμένου να καλλιεργηθεί ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας για τη δημιουργία του νέου μουσείου και να προλειανθεί το έδαφος για τα εγκαίνια. Η στρατηγική αυτή στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, σε τρεις άξονες:

α) διοργάνωση πολυάριθμων ενημερωτικών εκδηλώσεων από τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας στο εξωτερικό σχετικά με την ανέγερση, την ιστορία και τα εκθέματα του Μουσείου, συχνά με την παρουσία του κ. Παντερμαλή.

β) συνεχής προώθηση στοιχείων και εξελίξεων σχετικά με το Μουσείο, τόσο από τα στελέχη της Γ.Γ.Ε., όσο και από τις ειδικές ξενόγλωσσες εκδόσεις της Γραμματείας, σε δημοσιογράφους και διεθνή Μ.Μ.Ε.

γ) οργάνωση συνεντεύξεων του τότε Υπουργού Πολιτισμού κ. Αντ. Σαμαρά και του Προέδρου του Μουσείου κ. Παντερμαλή σε διεθνή τηλεοπτικά δίκτυα (BBC, CBS, CNN, RAI, CCTV της Κίνας, ABC της Αυστραλίας κ.α.) και σε πρακτορεία ειδήσεων, που συνέβαλαν αποφασιστικά στην επίτευξη της παγκόσμιας τηλεοπτικής προβολής.

Τις ημέρες των εγκαινίων, η Γ.Γ.Ε. οργάνωσε, στελέχωσε και λειτούργησε ένα σύγχρονο, πλήρως εξοπλισμένο Κέντρο Τύπου μέσα στο Μουσείο της Ακρόπολης, το οποίο φιλοξένησε 440 διαπιστευμένους δημοσιογράφους από 37 χώρες και 197 Μ.Μ.Ε. Το Κέντρο Τύπου του Μουσείου παρείχε υπηρεσίες στους δημοσιογράφους από τις 17 έως τις 20 Ιουνίου και από τις 10.00 το πρωί έως τα μεσάνυχτα και τους

εφοδίαζε με έντυπο και οπτικοακουστικό ενημερωτικό υλικό, καθώς και ελληνικές και ξένες εφημερίδες. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνθηκε η δημοσιογραφική κάλυψη σε παγκόσμια κλίμακα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Γ.Γ.Ε., φρόντισε για τις διαπιστεύσεις αλλά και για κάθε άλλη διευκόλυνση προς τους Έλληνες και ξένους εκπροσώπους των Μ.Μ.Ε και στήριξε, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο και το στελεχιακό δυναμικό του Μουσείου της Ακρόπολης, ενημερωτικές ξεναγήσεις σε δημοσιογράφους στους χώρους του Μουσείου. Επίσης, την περίοδο των εγκαινίων, υλοποίησε πρόγραμμα φιλοξενίας 48 έγκριτων δημοσιογράφων από μεγάλα τηλεοπτικά δίκτυα και εφημερίδες υψηλής κυκλοφορίας του εξωτερικού.

Πιστεύετε ότι η παρουσία ξένων αξιωματούχων, αρχηγών κρατών και υπουργών στην τελετή εγκαινίων του νέου Μουσείου της Ακρόπολης συνέβαλε στην προβολή της εκδήλωσης από τα διεθνή Μ.Μ.Ε. και ενίσχυσε το αίτημα της επιστροφής των Γλυπτών του Παρθενώνα;

Η παρουσία προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους από τον χώρο της πολιτικής, των Τεχνών ή των Γραμμάτων σε μια εκδήλωση όπως τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, είναι εξαιρετικά ουσιαστική, όχι μόνο για λόγους τοπικούς ή αβροφροσύνης, αλλά και για την περαιτέρω προβολή της ίδιας της εκδήλωσης από τα Μ.Μ.Ε.. Το γεγονός της επίσκεψης ενός αρχηγού κράτους ή υπουργού αποτελεί από μόνο του είδηση στην χώρα προέλευσης και είναι βέβαιο ότι θα καλυφθεί από τα μέσα της χώρας του. Αυτό σημαίνει ότι ενδεχομένως να υπάρχει και εκτενέστερη κάλυψη της εκδήλωσης στην οποία παρίσταται. Διαπιστώνουμε μάλιστα ότι ακόμα και το ενδεχόμενο επίσκεψης ενός ηγέτη μπορεί να δημιουργήσει είδηση και, ως εκ τούτου, περαιτέρω προβολή της εκδήλωσης στα Μ.Μ.Ε. πριν ακόμη αυτή πραγματοποιηθεί. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, οι – κατά γενική ομολογία – θετικές εντυπώσεις από την τελετή εγκαινίων και από το ίδιο το μουσείο, θεωρώ ότι ενίσχυσαν την προβολή του αιτήματος για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, το οποίο όμως είναι ένα ζήτημα ήδη γνωστό στο εξωτερικό. Απόδειξη αυτού είναι ότι ένα μεγάλο μέρος

των ξένων δημοσιευμάτων, τάσσονταν υπέρ της επιστροφής των γλυπτών από το Βρετανικό Μουσείο.

Με τη λειτουργία του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως «μουσείο διεκδίκησης», καθίσταται περισσότερο εμφανής ο διαμελισμός του μνημείου του Παρθενώνα. Πιστεύετε ότι το συγκεκριμένο μουσείο, αλλά και το θέμα της επιστροφής των Γλυπτών του Παρθενώνα από μόνο του, μπορούν αξιοποιηθούν ώστε να συμβάλουν στη βελτίωση της διεθνούς εικόνας της Ελλάδας;

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, συχνά εξυπηρετούμε επαγγελματίες ξένων Μ.Μ.Ε., οι οποίοι είτε πραγματοποιούν κάποιο ντοκιμαντέρ ή ολιγόλεπτο αφιέρωμα για το νέο Μουσείο της Ακρόπολης και τα Μάρμαρα του Παρθενώνα είτε θέλουν να συμπεριλάβουν το θέμα του νέου μουσείου σε ένα ευρύτερο ρεπορτάζ για την Ελλάδα. Από τα αιτήματα που λαμβάνουμε, διαπιστώνουμε ότι το Μουσείο της Ακρόπολης εξακολουθεί να αποτελεί έναν σημαντικό πόλο έλξης των ξένων δημοσιογράφων που επισκέπτονται την Ελλάδα, οι οποίοι μάλιστα δεν προέρχονται αποκλειστικά από τον χώρο του πολιτιστικού ρεπορτάζ. Ενδεικτικά, για την περίπτωση των εγκαινίων του μουσείου, θα μπορούσα να σας αναφέρω ότι μέχρι την ημέρα των εγκαινίων κατεγράφησαν περίπου 800 δημοσιεύματα και ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, από 37 χώρες. Επιπλέον, στις επισκοπήσεις Τύπου που λαμβάνουμε από τα Γραφεία Τύπου και Επικοινωνίας στο εξωτερικό, φαίνεται ότι το νέο Μουσείο της Ακρόπολης αποτελεί συνήθως μια αφορμή για θετική αναφορά στην Ελλάδα και το σύγχρονο πρόσωπό της. Η ευρύτερη εναισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης σχετικά με το θέμα του επαναπατρισμού των γλυπτών του Παρθενώνα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι συντέλεσε εν πολλοίς σε μία θετική αναφορά στην Ελλάδα, ειδικά σε χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις σε προσπάθεια επαναφοράς πολιτιστικών αγαθών.

Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι μπορεί να συμβάλει ένα σύγχρονο αρχιτεκτόνημα και μουσείο-ορόσημο, όπως το Μουσείο της Ακρόπολης, στην προώθηση της Αθήνας ως τουριστικού και πολιτιστικού προορισμού; Ποιοι είναι, κατά τη γνώμη σας, οι επιπρόσθετοι παράγοντες που θα συνέβαλαν σε κάτι τέτοιο;

Οι εντυπώσεις των ξένων δημοσιογράφων και ανταποκριτών από το μουσείο είναι ιδιαίτερα θετικές και αυτό διατυπώνεται στα άρθρα και τα ρεπορτάζ των μέσων για τα οποία εργάζονται. Ο ελληνικός πολιτισμός – αρχαίος και νεότερος – συνιστά ένα αδιαμφισβήτητο συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να αποδώσει σημαντικούς καρπούς. Έχοντας αυτό ως δεδομένο, η Υπηρεσία μας, καθ'όλην, αρμόδια για τη διευρυμένη στήριξη των διεθνών media στην ενημέρωσή τους και στο έργο τους, διευκολύνει τους επαγγελματίες των ξένων Μ.Μ.Ε. να επισκεφθούν το νέο Μουσείο της Ακρόπολης και στα προγράμματα φιλοξενίας που υλοποιεί εντάσσει πάντα επισκέψεις σε μουσεία και πολιτιστικά ιδρύματα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, ορόσημο για τη διεθνή προβολή της Ελλάδας, προσέθεσαν τόσο από άποψη υποδομών όσο και από άποψη διαδραστικής διεθνούς εμπειρίας στην Αθήνα, η οποία χαρακτηρίζεται από δυναμική στόχων, γοητεία παρουσίας και αποφασιστική εκπροσώπηση σε διεθνή δρώμενα. Για τους λόγους αυτούς, η λαμπερή και από άποψη κλιματικής πλαισίωσης Αθήνα θα μπορούσε να αναδειχθεί σε σημαντικό τουριστικό και πολιτιστικό προορισμό. Ένα εντυπωσιακό και εμβληματικό μουσείο, όπως αυτό της Ακρόπολης είναι σίγουρα ένας ουσιαστικός πόλος έλξης, αλλά για τη διεθνή προβολή της Αθήνας χρειάζεται μακροπρόθεσμο σχέδιο, συνεχής εξωστρέφεια, στοχευμένες δράσεις και συντονισμός όλων των κυβερνητικών και πολιτιστικών φορέων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

Μουσείο της Ακρόπολης: Λογική και εναισθησία

Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΟΣ: ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΛΑΝΤΖΟΣ

Με ένα αμήχανο χαμόγελο, ο τότε Υπουργός Πολιτισμού κ. Α. Σαμαράς «αποκατέστησε», το βράδυ της 20ής Ιουνίου 2009, ένα σπάραγμα της ζωφόρου του Παρθενώνα, κηρύσσοντας έτσι την έναρξη της λειτουργίας του νέου Μουσείου Ακροπόλεως. Υποδυόμενος τον αρχαιολόγο-συντηρητή της έκθεσης (φορούσε ακόμη και τα ειδικά λευκά γάντια που είναι απαραίτητα για τέτοιες εργασίες) ο κ. Υπουργός προσέφερε στο τηλεοπτικό κοινό της βραδιάς μια νέα υπόμνηση για το ρόλο του επίσημου ελληνικού κράτους ως «αρχαιολόγου-θεματοφύλακα» της εθνικής ιστορίας. Η συμβολική αυτή κίνηση του Υπουργού, όπως και πολλές παρόμοιες που συνόδευσαν την έλευση του νέου μουσείου, ήταν προφανώς σχεδιασμένη ως μία ακόμη επισήμανση της απουσίας των ελγινείων μαρμάρων από ένα κτήριο που μοιάζει να σχεδιάστηκε για να στεγάσει κάποια από τα εκθέματα μάλλον παρά τα υπάρχοντα. Ως τέτοια, βρήκε ομόθυμα θετική ανταπόκριση από το σύνολο του ελληνικού τύπου –και από μερίδα του διεθνούς– αλλά και από το ελληνικό κοινό γενικότερα, το οποίο μοιάζει να σύμμεριζεται την άποψη ότι το νέο μουσείο, εκτός του έργου της προστασίας και ανάδειξης μιας συγκεκριμένης συλλογής αρχαιοτήτων που του έχει ανατεθεί εξ ορισμού, αποτελεί και μοχλό για νέες διεκδικήσεις «εθνικής» σημασίας. Όπως υποστηρίχτηκε δε και από κάποιους, διαθέτει μια σαφή «πολιτική διάσταση».¹

«Έργα αρχαίας και σύγχρονης περφηφάνιας»: το κτήριο και η έκθεση

Από την πρώτη δημοσιοποίηση των σχεδίων του Β. Tschumi, το νέο Μουσείο Ακροπόλεως δέχτηκε σφοδρή κριτική για το μέγεθος και τον όγκο του, αλλά και για την ψυχρότητα που απέννεε: αδρό σκυρόδεμα και τεράστιες μεταλλικές επιφάνειες

Ο Δημήτρης Πλάντζος είναι επίκουρος καθηγητής κλασικής αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

με δυσόλινα εξάρματα και απειλητικές εξοχές, καθώς και μια μάλλον αδέξια πρόβολο που προοριζόταν να στεγάσει το εστιατόριο του μουσείου με θέα προς τον «ιερό βράχο».² Η αποκάλυψη αρχαιοτήτων κατά τις πρώτες εκσκαφές κατέστησε αναγκαία την τροποποίηση των σχεδίων, με αποτέλεσμα το κτήριο να εμφανίζεται πλέον να υπερίππεται πόνω από τα διατηρημένα στα θεμέλιά του ευρήματα, αλλοιώνοντας –σε βαθμό ανατροπής– την εντύπωση σταβρότητας και δυναμισμού που ενδεχομένως επεδίωκε ο σχεδιαστής του.

Το παρόν κείμενο αποτελεί σχόλιο για την υποδοχή του νέου μουσείου από το ελληνικό κοινό, μια υποδοχή φορτισμένη από συναισθηματισμό, ιδεολογικό προσδιορισμένη και προσανατολισμένη πολιτικά, μια αντίδραση που λέει περισσότερο για την ελληνική κοινωνία του 2009 παρά για το ίδιο το μουσείο και τον τρόπο που επιτελεί την αποστολή του. Έστω κι αν, σύμφωνα με κάποιους, οι επικριτές του Tschumi και του αρχιτεκτονημάτος πρέπει πλέον... να σωπάσουν, καθώς «λιτό, ανοιχτόκαρδο και μοντέρνο, το νέο μουσείο απαντά στους επικριτές του», προφανώς με την παρουσία του και μόνον!³

Ο τρόπος με τον οποίο το νέο μουσείο δείχνει να ανταλαμβάνεται τη σχέση του με το παρελθόν και τα υλικά του κατάλοιπα, αντανακλά το πώς η νεοελληνική κοινωνία προσλαμβάνει το ρόλο της ως «φύλακα» και διαχειριστή ενός πολιτισμικού αγαθού αναγνωρισμένης παγκόσμιας εμβέλειας. Ο επισκέπτης ανταλαμβάνεται πώς ο δημιουργός του μουσείου εργάστηκε βασιζόμενος σε μια σειρά τέτοιων αξιωματικών παραδοχών:

Α. Η αρχή του «οπτικού διαλόγου» με την Ακρόπολη

Η απαίτηση της οπτικής επαφής του μουσείου με την Ακρόπολη αποτέλεσε στοιχείο του διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για την κατασκευή του, αλλά και σαφή αναγκαιότητα, δεδομένου

του χώρου ανέγερσής του. Ως εκ τούτου, η αίθουσα που στεγάζει τα παρθενώεια γλυπτά, με τον πολυδιαφημισμένο πρόσανατολισμό της συντονισμένο με αυτόν του Παρθενώνα, εντυπωσιάζει με τις αδρές της γραμμές και, ομολογουμένως, την οπτική επαφή τόσο με την Ακρόπολη όσο και άλλες αρχαιότητες της περιοχής, όπως το μνημείο του Φιλοπάππου δυστικότερα. Είναι ίσως το μόνο πλήρως σχεδιασμένο κομμάτι του κτιρίου, και το μόνο που επιτελεί το σκοπό του: να εντάξει τα μνημεία σε ένα εκθεσιολογικό-μουσειολογικό πρόγραμμα, το οποίο όμως μένει ημιτελές.⁴ Θαμπωμένοι, υποθέτω, από την επιβλητική παρουσία των εκθεμάτων, οι δημιουργοί του μουσείου αισθάνθηκαν την ανάγκη να μείνουν βουβοί, αφήνοντας μουσείο και εκθέματα να μιλήσουν «από μόνα τους». Πρόκειται για μια αφελή μουσειολογικά, αλλά ιδεολογικά σαφή και πολιτικά μάλλον επικίνδυνη άποψη, νεο-ρομαντικών καταβολών, σύμφωνα με την οποία ο ελληνικός πολιτισμός διακρίνεται, εκτός των άλλων, και από το γεγονός ότι αποτελεί αυτόχθον στοιχείο της ελληνικής γης («βράχος» και «Ακρόπολη» αποτελούν πλέον ταυτόσημες έννοιες), επομένως κάθε επεξήγηση καθίσταται περιττή.

Β. Η αρχή του «φυσικού αττικού φωτός»

Η προσδοκία της βίωσης του αυθεντικού κρύβεται και πίσω από την απόφαση του Tschumi να εκθέσει τα ευρήματα της Ακρόπολης στο «φυσικό αττικό φως». Η ανασύσταση του παρελθόντος ως αυθεντικής αισθητικής εμπειρίας προσλαμβάνει μυστικιστικό χαρακτήρα: «Είναι η αιωνιότητα του βλέμματος αντί του αντικειμένου», όπως παρατηρούσε ο Βασίλης Γκουρογιάννης σχετικά με τις διαδοχικές αναστηλώσεις, αναπαλαιώσεις και λοιπές «ταρικεύσεις» που έχει υποστεί ο Παρθενώνας.⁵ Αναπάντεχα, ο Tschumi συναντά τον Περικλή Γιαννόπουλο μέσω ενδεχομένως του Le

Corbusier: «Το στικτό φως διαφέρει από το φως οποιουδήποτε άλλου τύπου στον κόσμο, είχε σχολιάσει ο Ελβετός αρχιτέκτονας», μας ενημερώνει η Ελεάνα Κολοβού, και συνεχίζει υπερθεματίζοντας: «Κι είναι αυτό ακριβώς το φως, που χρειάζονται τα Μάρμαρα για να αναδειχθούν. Πράγματι [...] βλέπει κανείς και τα μάρμαρα αλλιώς –όπως ακριβώς θα τα έβλεπε, δηλαδή, αν ήταν ακόμα ακέραια πάνω στον Παρθενώνα».⁴

Είναι όμως προφανές ότι η «αρχαία εμπειρία» της θέασης της γλυπτικής δεν περιοριζόταν στο φως και μόνον. Τα γλυπτά είναι φορείς ιδεών και πολιτισμικών αναφορών που δεν αναπαράγονται αυτόματα με την έκθεσή τους στο φυσικό φως –της Αττικής ή όποιας άλλης περιοχής. Η πολυχρωμία της αρχαιοελληνικής πλαστικής, εξάλλου, καθιστά τα σωζόμενα έργα πλαστικής, υπόλευκα πλέον από το πέρασμα του χρόνου, ουσιαστικά ξένα για τους πρωταρχικούς δημιουργούς τους, οι οποίοι δύσκολα θα τα αναγνώριζαν στο μουσείο του κ. Tschumi –ή σε όποιο άλλο. Το φως στις αχανείς αίθουσες του νέου μουσείου δεν είναι ούτε «φυσικό» ούτε «αττικό», τουλάχιστον όχι όπως το φαντάζεται ένας μοντέρνος αρχαιοφίλος: διαθλάται και διακέεται, αντανακλάται και απορροφάται από τις γιγάντιες επιφάνειες του αρχιτεκτονήματος, από υλικά ανοίκεια και μη φιλικά προς τα μαρμάρινα γλυπτά. Ενώ τα παλαιότερα ελληνικά μουσεία επιχειρούσαν να καταλήξουν σε μια προσομοίωση του αρχαίου περιβάλλοντος των εκθεμάτων τους (κάτι που το κατόρθωναν, εμπειρικά, κυρίως με το χρώμα των τοίκων ή άλλα αρχιτεκτονικά στοιχεία) το Μουσείο Ακροπόλεως φαίνεται να αρέσκειται στο να συνθλίβει τα εκθέματα με τους τοιμεντένιους και καλύβδινους όγκους του οι οποίοι κάθε άλλο παρά φιλικό μοιάζουν προς το θεατή και τα αντικείμενα. Μπροστά τους, τα αφώταστα γλυπτά φαίνονται άχρωμα και επίπεδα, οι λεπτομέρειές τους απαλύνονται κάτω από το ουδέτερο φως και ο θεατής καταλήγει στο σημείο κυριολεκτικά να αναρωτιέται πού έγκειται η μοναδικότητά τους που να δικαιολογεί το χαρακτηρισμό τους ως «αριστουργημάτων».

Γ. Η αρχή του «δάσους γλυπτών»

Αν η αίθουσα του Παρθενώνα είναι το μόνο τμήμα του μουσείου που φαίνεται να έχει τύχει αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, η αίθουσα των αρχαϊκών γλυπτών καταφέρνει να μοιάζει ταυτόχρονα και μεγαλομανής και πρόχειρη. Πρόκειται στην ουσία για έναν ανοικτό χώρο –πέρασμα που ενώνει τα δύο... σημαντικότερα σημεία ενός σύγχρονου μουσείου: το εκδοτήριο εισιτηρίων και το εστιατόριο. Οι επισκέπτες ωθούνται εμφανώς, μέσω ευρύχωρων διαδρόμων και κυλισμένων κλιμάκων στον τρίτο όροφο, όπου το μουσείο συναντά τον σκοπό της γένεσής του: την παρουσίαση της ζωφόρου και των άλλων γλυπτών του κλασικού Παρθενώνα. Στο μεσοδιάστημα, ο επισκέπτης ενθαρρύνεται να προσπεράσει γλυπτά της αρχαϊκής και της κλασικής περιόδου, ενώ εύκολα κινδυνεύουν να μείνουν απαρατήρητα τα –ελάχιστα ούτως ή άλλως– εκθέματα από τις υστερότερες χρήσεις της Ακρόπολης. Οι άχαροι τοιμεντένιοι στύλοι του κυρίου εκμηδενίζουν τα γλυπτά που τοποθετούνται στα πόδια τους χωρίς μια εμφανή μουσειολογική μέριμνα. Είναι εμφανές ότι για την τοποθέτησή τους δεν έχει προηγηθεί μουσειολογική μελέτη, ούτε έχει καταβληθεί κάποια προσπάθεια παρουσίασης, προς χάριν του επισκέπτη, των πολιτισμικών συμφραζόμενων που φέρουν. Δεν είναι λίγες και οι στιγμές αμηχανίας, όπως για παράδειγμα η τοποθέτηση του μεγάλου πώρινου αρχαϊκού αετώματος στο «κεφαλόσκαλο» του πρώτου ορόφου και των Καρυατίδων στον «ημιώροφο» απέναντα.

Η πρόφανής απουσία μουσειολογικής μέριμνας ακυρώνει ουσιαστικά τον σκοπό του νέου μουσείου. Αν και κάποια τμήματά του –όπως η αίθουσα οπτικοακουστικών εφαρμογών– δεν έχουν ακόμη αποδοθεί στο κοινό, η παρουσίαση των εκθεμάτων τους στερεί κάθε εκπαιδευτικό ρόλο. Υπάρχουν δε και κάποια σημεία όπου οι λύσεις που δίνονται είναι μουσειολογικά απαράδεκτες, όπως οι ... τετραώροφες προθήκες δεξιά και αριστερά της μεγάλης ράμπας (εικ. 2), αλλά και η εμμονή με τη διαφάνεια, ιδίως των δαπέδων που –εκτός του αισθήματος ιλιγγύου που προκαλεί σε πολλούς από εμάς– δημιουργεί και το μάλλον γελοίο φαινόμενο οι επισκέπτες

του τρίτου ορόφου να ... εκτίθενται στα συχνά σκαπτικά βλέμματα (και τους φωτογραφικούς φακούς) των επισκεπτών του ισόγειου (εικ. 3)!

Αντίστοιχα, θα προσδοκούσε κανείς κάποια ενδεδειγμένη πληροφόρηση του επισκέπτη γύρω από τον πολιτισμό που γέννησε τα πολύτιμα εκθέματα που του παρουσιάζονται: τι είναι και πώς λειτουργεί ένα ιερό; Ποιο ρόλο παίζει η θρησκεία στη ζωή των αρχαίων Αθηναίων; Πώς ενσωματώνει η αθηναϊκή πολιτική πράξη τη σύγχρονη θρησκεία και λατρεία; Ποια είναι η ανθρωπολογία των ποικιλόμορφων αφιερωμάτων προς τα ιερά που στεγάζονταν στην Ακρόπολη; Πώς αντικατοπτρίζεται η λειτουργία της Αθηναϊκής Δημοκρατίας στα γλυπτά του Παρθενώνα; Τι μας αποκαλύπτουν, εν τέλει, αυτά τα γλυπτά για τον πολιτισμό των Ελλήνων και τι μας αποκρύπτουν;

Δ. Η πρωτοκαθεδρία του κλασικού

Κανένα από τα πιο πάνω ερωτήματα δεν πρόκειται να απαντηθεί από ένα μουσείο που προβάλλει τα εκθέματά του ως απaráμιλλα έργα τέχνης και μόνον, ως έργα αδιαπραγμάτευτης αξίας των οποίων κάθε κριτική αποτίμηση είναι πλέον περιττή. Ούτως ή άλλως, ακόμη και το «πληροφορημένο» κοινό αδιαφορεί για την ιστορία μπροστά στο (θεομισμένο εκ των προτέρων) θάμβος της αισθητικής «τα γλυπτά», δηλώνει ο Γ. Τσίρος, «[...] απαιτούν την απερίσπαστη προσοχή για να αποκαλύψουν πλήρως το μυστήριο και την αισθητική τελειότητα που κρύβεται σε κάθε πτύχωσή τους».⁷ Επισκεπτόμενος το μουσείο – αλλά και διαβάζοντας τα σχόλια στο εύρος, σχεδόν, του εγκώριου τύπου, αντιλαμβάνεται κανείς πως το μουσείο δεν προορίζεται ως χώρος εργασίας, μελέτης και εκπαίδευσης, αλλά ως χώρος λατρείας: «Όλοι βεβαιώνουν ότι το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης με τα ιερά εκθέματα στην κατάλληλη θέση είναι επιβλητικό», γράφει στην Καθημερινή ο Αντώνης Καρκαγιάννης (η έμφαση δική μου), συνοψίζοντας, θα λέγαμε, τη στάση των δημοσιογράφων, αλλά και τη διάθεση του κοινού.⁸ Φοβάται κανείς πως, σε αντίστοιχία με τον «ιερό βράχο», η Αθήνα αποκατά με ταχείς ρυθμούς και άλλον έναν ιερό τόπο, το νέο Μουσείο Ακροπόλεως όπου «η ξενάγηση [έχει] τον χαρακτήρα

της καλής πίστης, δηλαδή σαν να ακούει ένα παραμύθι ή μια προσευχή», σύμφωνα με τον Γιώργο Λιάνη.⁹

Υπό αυτές τις συνθήκες, το πρόταγμα δεν μπορεί παρά να είναι κλασικό: δεν υπάρχει θέση για τη μελέτη της ιστορικής εξέλιξης (δεδομένου άλλωστε ότι το κλασικό είναι αιώνιο –δεν έχει «πριν» και «μετά»). Το κλασικό είναι αυτόφωτο, αυτοτελές και αυτοφερόμενο (γι' αυτό δεν τίθεται θέμα σχολιασμού, για παράδειγμα, των ανατολικών επιρροών/δανείων στην αρχαϊκή πλαστική της Ακροπόλεως). Το κλασικό, τέλος, είναι αυστηρά «ελληνικό»: δεν υπομένει το ζυγό ρωμαϊκών, δυτικών ή οθωμανικών στοιχείων. Το Μουσείο «συνεχίζει τον καθαρισμό του «κίβρου βράχου» που εγκαινίασε από τις πρώτες ημέρες της ύπαρξής του το νεοελληνικό κράτος, αποκλείοντας σχεδόν ολοκληρωτικά εκθέματα πέραν της κλασικής περιόδου.¹⁰ Αν και η Ακρόπολη έχει δώσει πολλά και σημαντικά ευρήματα υστερότερων περιόδων –όπως για παράδειγμα τα σημαντικότερα πορτραίτα των αυτοκρατορικών χρόνων τα οποία μάλιστα είναι και δημοσιευμένα επιστημονικά–¹¹ το Μουσείο Ακροπόλεως αγνοεί (πλην μιας-δύο εξαιρέσεων) και αυτά, αλλά και κάθε μεσαιωνικό (πλην των βυζαντινών) και οθωμανικό κατάλοιπο. Το αντίθετο, διατείνεται ο Πρόεδρος του, θα ήταν «ευνουχισμός».¹² Αν η ανεύρεση αρχιτεκτονικών καταλοίπων της υστερορωμαϊκής Αθήνας δεν είχε καταστήσει τη «συγκατοίκησή» τους –έστω και στα έγκατα του κυρίου– με τις «μοναδικές» αρχαιότητες των άνω ορόφων, το νέο μουσείο δεν θα φιλοξενούσε κανένα τεκμήριο για την ιστορία της μετακλασικής Αθήνας.¹³

«Τα μάρμαρα καλούν τα μάρμαρα»: ή «I want back my marbles!»

Η διεκδίκηση των ελγινείων/παρθενώνων μαρμάρων από τους σημερινούς κατόχους τους με σκοπό την επανένωση όλων των μερών του μνημείου αποτελεί έναν από τους κυριότερους και πλέον διακηρυγμένους σκοπούς του νέου μουσείου.¹⁴ Η ρητορική των εγκαινίων, οι επίσημες τοποθετήσεις και ο ποικιλόμορφος δημοσιογραφικός σχολιασμός τους, αλλά και η υποδοχή που επεφύλαξαν στο νέο μουσείο τα διεθνή Μ.Μ.Ε.¹⁵ συντείνουν στο να

ταυτιστεί ουσιαστικά το μουσείο με την εκστρατεία διεκδίκησης των μαρμάρων. Η εμμονή αυτή στην αντιμετώπιση του νέου μουσείου τελικά αδικεί την προσπάθεια που έχει καταβληθεί για την ανέγερση και λειτουργία του, εξηγώντας βέβαια και πολλές από τις αδυναμίες του.

Πέρα όμως από τις ελλείψεις του το μουσείο διαθέτει σημαντικές αρετές και μπορεί κανείς να πει πως αποτελεί μάρτυρα για το επίπεδο της ελληνικής αρχαιολογίας τη δεδομένη στιγμή. Η ολοκληρωμένη παρουσίαση του σωζόμενου υλικού από τον Παρθενώνα –είτε στο πρωτότυπο, όταν παραμένει στην Ελλάδα, είτε σε αντίγραφο στην περίπτωση των κομματιών που έχουν κατά καιρούς απομακρυνθεί από το μνημείο και βρίσκονται σήμερα εκτός Ελλάδας– αποτελεί πολύτιμη συμβολή για την ολοκληρωμένη μελέτη του μνημείου. Σε αντίθεση μάλιστα με άλλες προσπάθειες σε μουσεία του εξωτερικού, στην ελληνική έκθεση δεν περιλαμβάνεται ίχνος συμπλήρωσης ή υποθετικής απακατάστασης, λιγότερο ή περισσότερο πιθανής, καθιστώντας έτσι το αθηναϊκό μουσείο ένα πραγματικό «κέντρο μελετών». Θα έλεγα επομένως ότι ο συσχετισμός της έκθεσης με τη διεκδίκηση των ελγινείων και των άλλων εκτός Ελλάδας μαρμάρων του Παρθενώνα υποβαθμίζει την επιστημονική σημασία της, μετατρέποντας την εκθεσιακή της πρακτική σε φτηνό τέχνασμα προς εντυπωσιασμό των δημοσιογράφων και των άλλων επισκεπτών.

Από την άλλη μεριά, η διεκδίκηση της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα αποτελεί μόνιμη πηγή συγκινησιακής φόρτισης για την ελληνική κοινωνία η οποία εμφανίζεται να έχει καταληφθεί από μια ακατανίκητη «νοσταλγία για το όλον».¹⁶ Το αίτημα δεν είναι, ασφαλώς, επιστημονικό –δεν βελτιώνονται οι γνώσεις μας για την αρχαία τέχνη με τη μεταφορά αρχαιοτήτων από το ένα μουσείο στο άλλο. Πρόκειται για μια βαθύτατα συγκινησιακή ανάγκη με τελικό αποτέλεσμα αυτό που η ελληνική κοινωνία προσδοκεί να βιώσει ως «εθνική ολοκλήρωση». Για άλλη μια φορά, επιδιώκεται «η αιωνιότητα του βλέμματος», όχι η προστασία ή και η προβολή του αντικειμένου. Αν ο Γιώργος Λιάνης καλεί τον ελληνικό λαό να αναζητήσει «επιμα-

τωρούς και Κήρυκες» στο νέο μουσείο και στην προσπάθεια για τη διεκδίκηση των ελγινείων μαρμάρων, «γιατί όλοι το ξέρουμε πως έρχονται καταίγιδες για τη χώρα»(!)¹⁷ ο τότε Πρωθυπουργός, από το βήμα των εγκαινίων, εμφανίστηκε βέβαιος ότι ο αγώνας έχει ήδη κερδηθεί. χαρακτηρίζοντας το νέο μουσείο «σύμβολο αυτοπεποίθησης» (εθνικής, να υποθέσουμε) και «κιβωτό ιδεών».¹⁸

«Κιβωτός ιδεών»: στην υπηρεσία της εθνικής ολοκλήρωσης

«Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι προϊόν συνένωσης προσπαθειών. Είναι σύμβολο αυτοπεποίθησης. Είναι άλλη μια απόδειξη ότι ο Πολιτισμός και η Ιστορία ενώνουν την ελληνική Κοινωνία, ως αστείρευτη πηγή έμπνευσης για το μέλλον». Στα λόγια του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή τη βραδιά των εγκαινίων συνοψίζεται ο διδακτικός πυρήνας του εθνικού αφηγήματος: το έθνος διαθέτει, εκ κατασκευής, μοναδικότητα, πολιτισμική ιδιαιτερότητα, λαμπρό πεπρωμένο και το παρελθόν επιστρατεύεται (και «κουντηρείται», «αναπαλαιώνεται», «προβάλλεται») ως εγγυητής του εθνικού μέλλοντος. Αν η εθνική ιδέα έχει αναλάβει το δικτό ρόλο του «ιστορικού» αλλά και του «προφήτη» του έθνους,¹⁹ τότε η αρχαιολογία δεν είναι παρά η οδισσολογία της πρωτιερείας του. Το Μουσείο, κάθε μουσείο, αναλαμβάνει με τον όγκο και τη φυσική (αλλά και ιδεολογική) του παρουσία να προμηθεύσει –μέσω της παρουσίας απτών τεκμηρίων– το θετικιστικό μανδύα που θα επενδύσει το εθνικό συγκινησιακό φορτίο, αναλαμβάνει επομένως ρόλο εξώκοι πολιτικό.²⁰

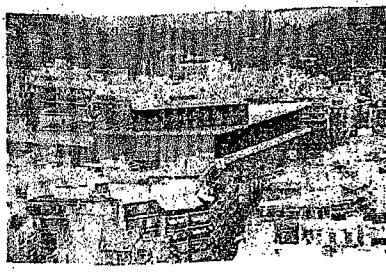
Ο αποκάλυπτα πολιτικός ρόλος του νέου μουσείου εξηγεί (και για τους υποστηρικτές του, δικαιολογεί) τόσο το επιστημονικό όσο και το εκθεσιολογικό του πρόταγμα. Η θριαμβευτική, εξ άλλου, υποδοχή που του επιφυλάχτηκε υποδεικνύει ότι ένα τέτοιο μουσείο επιθυμούσε η ελληνική κοινωνία. Ένα επιστημονικό τεκμήριο ενός «ακρωσού αιώνα» της ελληνικής ιστορίας ο οποίος όμως διαστέλλεται για να εκπροσωπήσει, μεταφυσικά, το πλήρες εύρος της ελληνικής παρουσίας στην ιστορία της ανθρωπότητας. Όπως κάθε εθνικό μνημείο, το νέο μουσείο επαμφωστερίζει μεταξύ δύο εθνικών χρόνων, της (ιστορικά καθορισμένης) κλασι-

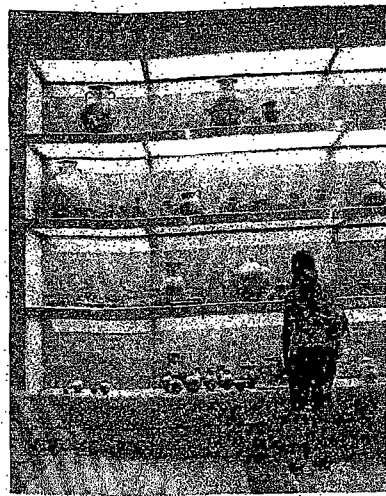
αρχαιότητας και της (συγκινησιακά ιδεολογικά φορτισμένης) ελληνικής λήθητας. Η επίκληση αφηρημένων 'ν (το «κάλλος», η «αρμονία» κ.ο.κ.) «ιστά» μπορεί να υπηρετήσει το πρώτο ζήτημα και υποσκάπτει σοβαρά την «πιστία του δεύτερου, καθώς έρχεται προφανή αντίθεση με την ίδια την «αυθεντικότητα» του μνημείου (κάθε μνημείο). Ως εκ τούτου, η ιστορία της Ακρόπολης (όπως άλλωστε και η ιστορία της «πόλεως») δηλώνεται ως μία διαδοχική φασματική περίοδος ακμής και δημιουργίας, κλειστών παραδειγμάτων αισθητικής, ιδεολογικής, πολιτικής τελειότητας και παρά «των ιστορικών ατυχημάτων» εισβολής και άκτησης, καταστροφής, σπατάλης κ.ο.κ.

Είναι επομένως λογικό, το νέο μουσείο να θεωρεί την προβολή της μεταπολεμικής Ακρόπολης ως «κενουοικισμό», απορρίπτει ως απαράδεκτο το οθωμανικό παρελθόν του Παρθενώνα, να ζητεί σαν κακός γείτονας τον αφανισμένο πολυαιώνιο κτιρίου ώστε να παραμείνει αδιατάρακτη η «οπτική συνομιλία» «με τον αγιοποιημένο πλέον βράχο» «τω κι αν αυτά τα κτίρια είναι κληρονομιά από το ίδιο κράτος «διατηρητέα μνημεία» της πολιτιστικής του κληρονομιάς), αλλά και να στέκεται αμήχανο, «ρόστρά» σε περιόδους της ελληνικής ιστορίας που δεν θα μπορούσαν να θεωρούν «κλασικές».¹¹

Μονοθεματικό στη σύλληψή του και ολιστικό στην όψη του, το νέο μουσείο της Ακρόπολης τίθεται στην υπηρεσία του εθνικού αφηγήματος περί ελληνικής μοναδικότητας, του οποίου, άλλωστε, προϊόν είναι και το ίδιο. Ας ελπίζουμε ότι με τον καιρό θα υποχωρήσει η ακαλίνωτη ρητορική που περιέβαλε την εγκαθίδρυσή του, έτσι ώστε το επισημολογικό και μουσειοπαιδαγωγικό προσημολογικό του να ασχοληθεί με την υλοποίηση μιας πραγματικά σύγχρονης ευρωπαϊκής πολιτικής, που να μην κολαυεύει απαράφρατα τη συγκινησιακή διάθεση της ελληνικής ή και της διεθνούς κοινότητας, αλλά να έχει άξονα τον ανατοκασμό γύρω από το παρελθόν και να μην αγιοποιήσει το.

1

2

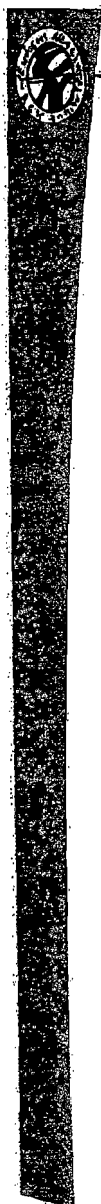

3

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Βλ. Κ. Ιορδανίδης, «Η πολιτική διάσταση του Μουσείου», *Η Καθημερινή*, 28/06/2009: «Ο Παρθενώνας, τα γλυπτά του, ο Βράχος της Ακρόπολης, αποτελούν μνημείο τόσο τερατώδως αυθύπαρκτο, ώστε να καθίσταται μη διαχειρίσιμο πολιτιστικώς με την τρέχουσα έννοια της λέξεως.» Με τον όρο «πολιτική διάσταση» ο συντάκτης εννοεί την πολιτική εκμετάλλευση του μουσείου διεθνώς, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας, ως εργαλείο κομματικής ανταπάρασης: «θα πρέπει να ομολογηθεί ότι εδώ και τριάντα χρόνια αυτό που ονομάζεται πολιτική στον τομέα του πολιτισμού –με τα όποια θετικά και τα πολλά αρνητικά– είναι το δημιούργημα της Μελίνας Μερκούρη. Το απογοητευτικό είναι ότι η συντηρητική παράταξη δεν έχει διαμορφώσει, έως τώρα, πρόταση εναλλακτική.»
- 2 Γβ. Γ. Κίτζης, *Η Καθημερινή*, 21/07/2007 καθώς και τα σχόλια αρχιτεκτόνων στην εφημερίδα *Τα Νέα*, 20/06/2009. Βλ. επίσης και Ν. Μιτζάλης, «Τα αδιέξοδα της αρχιτεκτονικής και το νέο Μουσείο της Ακρόπολης», *Monumenta 1* (2007), <http://www.monumenta.org/article.php?perm=1&issueID=2&lang=gr&CategoryID=19&ArticleID=104>.
- 3 Τ. Καποδίστρια, «Το κερδισμένο στοιχείο των Τσομπί-Φωτιάδη», *Κ/Η Καθημερινή*, 321 (26/07/2009), 65.
- 4 Βλ. και τις παρατηρήσεις της μουσειολόγου Μ. Σκαλτσά, *Τα Νέα*, 27/06/2009 (Μ. Αδαμοπούλου, «Το Νέο Μουσείο στο μικροσκόπιο»).
- 5 Β. Γκουρογιάννης, *Βέβηλη Πτήση*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2002, σ. 64.
- 6 Ε. Κολοβού, «Τους Έλληνες τους ξεχωρίζεις από μακριά ...», *Κ/Η Καθημερινή*, 321 (26/07/2009), 20.
- 7 Γ. Τσίρος, «Κυριακή πρωί, Διονυσίου Αρεοπαγίτου 15», *Κ/Η Καθημερινή*, 321 (26/07/2009), 4. Βλ. και τα κείμενα στην ειδική έκδοση της εφημερίδας *Τα Νέα*, «Ακρόπολη από τα μνημεία στο μουσείο» με ημερομηνία 26/04/2009.
- 8 *Η Καθημερινή*, 25/06/2009.
- 9 Γ. Λιάνης, «Πέντε σημεία για την τελετή εγκαινίων», *Τα Νέα*, 24/06/2009.
- 10 Βλ. D. Plantzos, «Archaeology and Hellenic identity, 1896-2004: the frustrated vision», στο D. Damaskos και D. Plantzos (επιμ.), *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic Identity in 20th-century Greece*, Αθήνα: Μουσείο Μπενάκη 2008, 14-17. Γβ. επίσης Υ. Hamillakis, *The Nation and its Ruins: Antiquity, Archaeology, and National*

- Imagination in Greece*, Οξφόρδη: Oxford University Press 2007, 85-99.
- 11 G. Dontas, *Les portraits attiques au Musee de l'Acropole. Corpus Signorum Imperii Romani, Grèce I.1*, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 2004.
- 12 *Ελευθεροτυπία*, 2/09/2007.
- 13 Βλ. Γ. Χαμηλάκης, «Εθνική κουλτούρα, μνήμη, και παγκοσμιοποίηση», στο Δ. Πλάντζος (επιμ.), *Παγκοσμιοποίηση και Εθνική Κουλτούρα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2009, σ. 53-68.
- 14 Βλ., π.χ., *Τα Νέα*, 22/06/2009.
- 15 Πβ. Μ. Kimmelman, «Elgin marble argument in a new light», *New York Times*, 23/06/2009.
- 16 Βλ. Hamilakis, *ό.π.*, 243-86.
- 17 Γ. Λιάνης, *ό.π.*
- 18 Βλ. *Η Καθημερινή*, 20/06/ 2009.
- 19 Π.Ε. Λέκκας, *Το παιχνίδι με το χρόνο. Εθνικισμός και νεωτερικότητα*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2001, σ. 113-66.
- 20 B. Anderson, *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, εκδ. 2η, Λονδίνο και Νέα Υόρκη, Verso, 1991, σ. 178-85.
- 21 Σε άλλη μια στιγμή αμηχανίας, η διεύθυνση του μουσείου αναγκάστηκε να αποσιωπήσει κάθε αναφορά σε καταστροφές που υπέστη ο Παρθενώνας με την επικράτηση του Χριστιανισμού στην Αθήνα και αμέσως μετά να υπαναχωρήσει, υπό το βάρος (ασύμμετρων, είναι αλήθεια) αναδράσεων περί «λογοκρισίας», βλ. *Τα Νέα*, (25/07/2009 και 5/08/2009) και την παρέμβαση του Χ. Γιανναρά που διερωτείται «γιατί τόσο αναμεταφυσικό μένος;», *Η Καθημερινή*, 23/08/2009.

Ιστορεΐν

Επισφαλής εργασία, «γυναικεία εργασία»

Παρέμβαση με αφορμή την Κωνσταντίνα Κούνεβα

Σειρά: Ιστορεΐν
ISBN: 978-960-211-935-8
Οκτώβριος 2009 • Σελ.: 56 • Τιμή: € 8,50

ΕΠΗΛΕΘΕΙΑ

Α. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Κ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Α. ΔΙΑΛΛΑ,
Π. ΜΑΡΚΕΤΟΥ, Π. ΧΑΝΤΖΑΡΟΥΛΑ

Η εργασία του καθαρισμού, κοινωνικά απαξιωμένη και αποξενωμένη ως κατεχόμενη γυναικεία και μεταναστευτική εργασία, είναι το «ήρνομοιακό» πεδίο της άτυπης και επισφαλούς μισθωτής εργασίας και άλλων των διακριτικών της γνωρισμάτων: της σκληρής εκμετάλλευσης, της καταπίεσης της εργατικής νομοθεσίας και των ασφάλιστικών δικαιωμάτων, των εξευτελιστικών και συχνά πλασματικών αμοιβών, των αυθαίρετων εργοδοτικών πρακτικών.

Η δολοφονική επίθεση εναντίον της Κωνσταντίνης Κούνεβα έφερε στην επιφάνεια κρίσιμα ζητήματα ενός νέου εργασιακού καθεστώτος που το κυριότερο χαρακτηριστικό του είναι η επισφάλεια. Ήρθε να υπενθυμίσει ότι οι ζωές των εργαζομένων στον κοινωνικά απαξιωμένο χώρο του καθαρισμού, και ειδικότερα στο χώρο του καθαρισμού με σκέπη εργολαβίας, είναι αναλώσιμες.

Τα κείμενα της συλλογής διερευνούν τις ιστορικές καταβολές αλλά και τις σύγχρονες παλιές που αρίζουν ορισμένες μορφές απασχόλησης ως μη εργασία και απασκλείων κατηγοριών εργαζομένων από κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα. Αναλύει τις νέες –ή όχι και τόσο νέες– μορφές βίαιης πειθάρχησης της εργασίας και των «ανυπόκρουτων» εργαζομένων, ιδιαίτερα του «ατίθαστου» γυναικείου σώματος. Όλα αυτά τίθενται στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο των ειδικών χαρακτηριστικών της εργασίας του καθαρισμού είτε με σκέπη εργολαβίας στο δημόσιο τομέα είτε με δρους ιδιοκτησίας στον οικιακό χώρο.

Η κοινωνική επαγρύπνηση και η συλλογική δράση είναι οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την απόδοση δικαιοσύνης και τη ριζοσπαστικοποίηση της δυναμικής των δικαιωμάτων. Η έκδοση αποτελεί και μια διαμαρτυρία απέναντι σε ταύτη την ιδιότυπη λογοκρισία: στη συστηματική απόλειψη από το δημόσιο λόγο του γεγονότος της επίθεσης, και των συνθηκών που την παρήγαγαν και την επέτρεψαν.

Γράφουν οι:

Έφη Αβδελά, Αθηνά Αθανασίου, Γιάννης Κουζής, Ιωάννα Λαλιώτου, Βλασία Παποθανάση, Πόπη Χαντζαρούλα, Αγγέλικα Ψαρρά.

www.nnet.gr

106 12.11.09

«Μα στερνός, στο σαστισμένο πλήθος, κάπου σε μίαν άκρη,
Ένας που ήσυχα κοιτάζει βουρκωμένος απ' το δάκρυ,
Μ' άλαλο θυμό και πόνο μια αυτά που 'κλεψαν θαμάζει,
Μια σιχένεται τον κλέφτη σύψυχα κι ανατριχιάζει
Ω! που ζώντας και που σκόνη, δίχως σχώριο να γροικήση,
Ν' ακλουθιέται η αχορτασιά του η ιερόσυλη με μίση,
Και η εκδίκηση ως τον τάφο και πιο πέρα, το όνομά του
Να το κυνηγά, στο πλάγι του μωρόδοξου Ηροστράτου,
Και σε φύλλα λεκιασμένα και γραμμές που καίνε ας γίνη
Ατελείωτα να στράφτουν εμπρηστές ναών κι Ελγίνοι,
Καταδικασμένοι αιώνια στο ίδιο ανάθεμα κι οι δυο τους,
Που ίσως στο στερνό θε να 'βρης και τον πιο χειρότερό τους,
Έτσι ας στέκουν, να τους βλέπουν τα μελλούμενα τα χρόνια,
Αγαλμα άσειστο, με βάση μοναχή, την καταφρόνια».

1811, Λόρδος Βύρωνας, «Η Κατάρα της Αθηνάς»
στίχοι 97-100 σε μετάφραση Στέφανου Μύρτα
(Η Αθηνά και τα λόγια της, Κουτσούκαλη, Ιωλκός, 1992, σ.40)

Κική Δημουλά
ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Ελγίνου μάρμαρα)
από τη συλλογή ΕΡΕΒΟΣ

Στην ψυχρή του Μουσείου αίθουσα
την κλεμμένη, ωραία, κοιτώ
μοναχή Καρνάτιδα.
Το σκοτεινό γλυκύ της βλέμμα
επίμονα εστραμμένο έχει
στο σφριγηλό του Διονύσου σώμα
(σε στάση ηδυπαθείας σμιλευμένο)
που δυό βήματα μόνον απέχει.
Το βλέμμα το δικό του έχει πέσει
στη δυνατή της κόρης μέση.
Πολυετές ειδύλλιον υποπτεύομαι
τους δυό αυτούς να 'χει ενώσει.
Κι έτσι, όταν το βράδυ η αίθουσα αδειάζει
απ' τους πολλούς, τους θορυβώδεις επισκέπτες,
τον Διόνυσο φαντάζομαι
προσεκτικά απ' τη θέση του να εγείρεται
των διπλανών γλυπτών και αγαλμάτων
την υποψία μην κινήσει,
κι όλος παλμό να σύρεται
τη συστολή της Καρνάτιδας
με οίνον και με χάδια να λυγίσει.
Δεν αποκλείεται όμως έξω να 'χω πέσει.
Μιάν άλλη σχέση ίσως να τους δένει
πιο δυνατή, πιο πονεμένη:
Τις χειμωνιάτικες βραδιές
και τις εξαίσιες του Αυγούστου νύχτες
τους βλέπω,
απ' τα ψηλά να κατεβαίνουν βάθρα τους,
της μέρας αποβάλλοντας το τυπικό τους ύφος,
με νοσταλγίας στεναγμούς και δάκρυα
τους Παρθενώνες και τα Ερεχθεία που στερήθηκαν
στη μνήμη τους με πάθος ν' ανεγείρουν.

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ. 210 - 92 01 001

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

71 ΑΡΧ. 2012		
07 ΙΑΝ. 2013		
Η-2-13		
05 ΜΑΡ. 2013		
17/5/13		
20 ΜΑΙ. 2014		
20 ΝΟΕ. 2014		
16 ΜΑΡ. 2015		

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

002000099649